

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

**РЕЧНИК
НА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИОТ ЈАЗИК
ОД МАКЕДОНСКА РЕДАКЦИЈА**

III

16

ДВИЖЕНИЕ – ДОСЕЛЪ

СКОПЈЕ 2024

Главен уредник
Наталија Андријевска

Редакција
Наталија Андријевска • Лилјана Макаријоска • Емилија Црвенковска

Автори на свеската
Наталија Андријевска (НА – 22 зб.: завршна обработка, 162 зб.: целосна обработка)
Александра Гуркова (АГ – 6 зб.)
Стоја Поп-Атанасова (СП – 34 зб.: основна обработка, 27 зб.: целосна обработка)
Катица Трајкова (КТ – 12 зб.: завршна обработка, 62 зб.: целосна обработка)

Лектори – консултанти
Наталија Андријевска (грчки и латински јазик)
Славомира Рибарова (англиски јазик)
Роза Тасевска (руски јазик)

Коректура
Наталија Андријевска • Катица Трајкова

Компјутерска обработка
Наталија Андријевска • Катица Трајкова

Печати
Арт принт студио – Скопје

Тираж
200 примероци

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје
811.163.1:003.349.8(497.7)(038)

РЕЧНИК на црковнословенскиот јазик од македонска редакција. Т. 3,
16, движение – доселџ / [автори Наталија Андријевска ... и др.]. – Скопје:
Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Одделение за историја
на македонскиот јазик, 2024 (Скопје : Арт принт студио). – 161–240 стр. ;
30 см

Други автори: Александра Гуркова, Стоја Поп-Атанасова,
Катица Трајкова

ISBN 978-608-220-089-7

1. Андријевска, Наталија [автор]

а) Црковнословенски јазик – Ракописи – Македонија – Речници

COBISS.MK-ID 64842245

Изданието е поддржано од Министерството за култура на РС Македонија

ДВИЖЕНИЕ, -иѡ п.

Krp Zag Vtš Stan

движение; движение; moving; – κίνησις:

ВЪ ТѢХЪ ЛЕЖАШЕ МНОЖЕСТВО БОЛАЩИИХЪ СЛѢПЪ ХРОМЪ СОУХЪ УТѢЩИХЪ **ДВИЖЕНИЕ** ВОДѢ τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν J5,3 Krp] ВЪЗЪДВИЖЕНИЯ ВОДѢ Dbm Rad, ВЪЗМЖЩЕНИЯ ВОДѢ Dbj, ВЪЗМЖЩЕНИЯ ВОДЫ Jov Krat; ѠТЖДОУ ЖЕ НЕВРѢЖДЕНИ И СЪХРАНЕНИ БЫВШЕ ПРѢСЛАВНО КОЛЕСИ Ѡ **ДВИЖЕНИЯ** ПРѢДЪСТОЯЩОУ ТОῦ ΤΡΟΧΟῦ τῆς κινήσεως 253v9Stan; и ПАКЪ ·Д·--ТО **ДВИЖЕНІЕ** ОВРАЩАЮТ СЕ НА ВЪСТОКЪ 15c32Vtš; ВЪСЕНОЩНІИМІИ ТІИ МОКЛИТВАМЫ И КРѢПКІИМЫ СТОЯННЫ ПРѢБЛАЖЕННАА ТІИМѢНІА ПЛЪТЫ ОУБѢДИЛА ЮСЫ **ДВИЖЕНІА** БЛАЖЕННАА 24c15Vtš • *fig.* иже всѣхъ разоумкъ прѣжде приѣми твоѣ мисли **ДВІЖЕНІА** (sic) прозрѣ ѡ еремїа вогоявленне наставника те людемъ поставляють 152b16Vtš — Cf. ВЪЗДВИЖЕНИЕ sub 2, ВЪЗМЖЩЕНИЕ, ДВИСАНИЕ

KSM

НА

ДВИЖИМЪ per. err. A27,41 Verk

v. НЕДВИЖИМЪ

ДВИСАНИЕ, -иѡ п.

comPsalt

движение; движение; moving; – κίνησις:

ВСѢ БО Ѡ ВОГА ИМАТЬ УЛОВѢКЪ ЖИВОТЪ **ДВИЗАНИЕ** КЪЗМЛЕНІЕ τὴν κίνησιν comPs54,23 Bon Pog – EHN — Cf. ДВИЖЕНИЕ

М(ДВИЗАНИЕ)

НА

ДВИСАТИ, -жѡ, -жетъ

et -САЖ, -САЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les

1. *движи, мрѡ, ѡресе; двигать, шевелить, трясти; to move, to shake; – κινεῖν, κλονεῖν, σαλεύειν:* ТЪИ БО И **ДВИЗАШЕ** НА СЕ ДѢЛО СЛОВЕСЪ ТВОИХЪ σὺ γὰρ αὐτὴν ἐκίνεις comPs118,172 Bon Pog; прѣпѣтъ еси христѣ ... **ДВИЖИ** зема 48v24Grig, sim. 107c32Orb; волеж твож **ДВИЗАШИ** ВИДИМАГО МИРА КЪЗСТОМЪ

ТВОИМЪ κλονεῖς 56v15Šaf 91d33Orb, **ДВИЗАЕ** 75r17Zag, **ДВИЗАЩИ** 16v8Hlud; СТРАСТЬ ПРИЕМЛЕТЬ И СИЛОЖ **ДВИЖЕТЬ** ТВАРЬ 177c9Orb] ДВИЖИТЬ 155v25Zag; ТѢМЪ МОЛИМ ТЕ ОГНЬНІИ ЮГѡ СТРѢЛИ ЮЖЕ НА НІИ **ДВІНЗАЕМІЕ** ПОГАСИ ХОДАТАИСТВОМЪ ТВОИМЪ 46b2Vtš • *fig.* ОБЛИУАИ ЦѢСАРѢ АХАВА НЕПРАВДЫ РАДИ И ЗАКОНПРѢСТАПНЫХЪ ДѢЯНИИ **ДВИЗАШЕ** И НА ГНѢВЪ И НА ЯРОСТЬ ἐκίνει αὐτὸν εἰς ὀργὴν καὶ θυμόν 106r13Stan • *pro κροθεῖν:* ЖЪЗЪКЪ ВО ЯКО ГЖСЛИ **ДВИЖЕМЪ** СКАЗАЕТЪ СЪЗДЕУЗНАЮ КРОУОУСА comPs80,3 Bon Pog

refl. се движи; двигаться; to move;

– *κινεῖσθαι, σαλεύειν, ἔρπειν:* О НЕМЪ ЖИВЕМЪ И **ДВИЖЕМЪ СА** κινούμεθα A17,28 Karp18r25 Ohr(bis) Verk13r9] ДВИЖИМЪ СА Slep Verk69v17, ХОДИМЪ Karp110v14, om. Str; ДА ВЪСЪХВАЛАТЬ И НЕБЕСА И ЗЕМЛѢ МОРЕ И ВСѢ **ДВИЖЩИНА СА** В НЕМЪ ΠΑΝΤΑ τὰ ἔρποντα Ps68,35 Bon Pog, **ДВИЖЩЕЕ СА** Rdm, **ДВИЖЩЕИ СА** Dčn; ВСѢ БО **ДВИЖЩИНА СА** СЛОВЕСНА СЖТЪ Ѡ ВОГА ΠΑΝΤΑ γὰρ τὰ κινούμενα comPs150,6 Pog Bon; и ВСѢКА ГАДЪ **ДВИЗААЩИ СА** ПО ЗЕМИ πάν ἔρπετον κινούμενον Gn7,14 Orb, **ДВИЗААИ СА** Grig Lobk, **ДВИЗАЩИ** (sic, sine СА) Hlud • *ptc.-subst.* ТО ЖЕ ЕДИНОА И ЕЩЕ БЛАБЕТЕ **ДВИЖЕМЫХЪ** ПРѢЛОЖЕНИЕ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν Hb12,27 Karp] ДВИЖИМЪИМЪ Slep • *се ѡресе, ѡреѡери; трястись, дрожать; to shake, to tremble; – φρίσσειν:* ОУДАРЕНЪ ВЪСЪКЪ ТВОРЕЦЪ И **ДВИЖЕТЪ СА** ВЪСѢ ТВАРЪ 131r12Šaf] КОЛѢБЛЕТ СА 182a27Orb; ОПЛЪВАНЪ БЫВАЕТЪ СЖДИА И ОСНОВАНИА ВСѢ ЗЕМНАА **ДВИЖЪТ СА** 182a32Orb] ТРАСЖТЪ СА 131r14Šaf; ГОДИНА СМРТНАА СТРАШИТ МА ОКААННАГО ЗРА ДѢЛА МОА И ТРЕПЕЩЕТ МИ ДѡУША ВИДЖ НЕРАЖДЕНІЕ МОЕЖ ЛѢНОСТИ И **ДВИЖЪТ** МИ СА ΚΟΣΤΙ ΦΡΙΣΣΕΙ ΜΟΥ τὰ ὀσῆ 176r1Les • *скиѡа, ѡалка; скитаться, бродить; to wander, to roam; – σαλεύεσθαι:* **ДВИЖЩИИ СА** ДА ПРѢСЕЛАТЪ СА СЪЗНОВЕ ЕГО σαλεύόμενοι Ps108,10 Bon, **ДВИЖЩЕЕ СА** Rdm, **ДВИЖЩЕИ СА** Dčn] ДВИЖАЩЕИ СА Pog

fig. refl. ДВИСАТИ СА НА КОГО – κινεῖν κατά τινος: СИРѢУЪ ВЕЛИУАЖШТЪ СА НА БОГА БО

и **ΔΒΗΖΑΑΧЖ** κατὰ τοῦ θεοῦ γὰρ αὐτὴν (sc. γλῶσσαν) ἐκίνουν comPs11,4 Bon, **ΔΒΗΖΑΑΧЖ СА** Pog

ΝΑ ΜΟΛΙΤΕЖ ΔΒΗΣΑΤΗ – *εις πρεσβείαν κινεῖν*: БОГОРОДНИЦЕ ... К ТЕБѢ ПРИВѢГАЕМЪ ТЕБЕ КЪИНѢ **НА ΜΟΛИΤΕЖ ΔΒΗЖЕМЪ** εις πρεσβείαν κινουμέν 57r17Zag|| **ΝΑ ΜΟΛΙΤΕЖ ПОΔΒИГНЕМЪ** 34r25Šaf, **НА ΜΟΛИТѢЖ ПОΔΒИΖАЕМЪ** 68a9Orb
♦ v. etiam ΜΟΛИΤЕΒΑ

2. гогова, создава маки некому, вознемирува некого; надоедать кому-л., утруждать кого-л., беспокоить кого-л.; to trouble, to bother, to annoy sb; – σκύλλειν: ПОУЧТО **ΔΒИЖЕШИ** ОУЧИТЕЛѢ ТИ ЁТИ СΚΥΛΛΕΙΣ Mc5,35 Dbm Dbj, не **ΔΒИЖИ** Rad Mkd, ЧТО **ΔΒИЖЕШИ** Krp|| ЧТО ДВИЖИШИ Krat; sim. не **ΔΒИЖИ** μηκέτι σκύλλε L8,49 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd, не **ΔΒИЖЕ** (sic) Jov
● *refl. σκύλλεσθαι*: ΓКОСПΟДРИ не **ΔΒИЖИ СА** μη σκύλλου L7,6 Rad Dbm Krp Krat Mkd|| не ПОДВИЖИ СА Jov – EXH

Nota: per err. pro φμοῦν: ΔΟΒΡΟТВОРАЩЕ ЖВО· **ΔΒΗΖΑΤΗ** (sic) ВЕЗОУМНЫХЪ ΥΛΟΒѢЖЪ неВѢ[ДѢ]НИѢ φμοῦν 1P2,15 Karp|| ОБРЪЗДАВАТИ Grig, ωΒΟΥΖДАВАТИ Lobk, ωΒΡΑΖЪ ΔΑΜΑΤИ (sic) Hlud, ωΒΟΥΖДАΤИ Vtš

Cf. ΔΒИЖАТИ, ПОДВИЖАТИ, ПОДΒИΣΑΤΗ

KSM

HA

ΔΒΟΡΟΒΑΤΗ, -ροϋж, -роϋετз ipf.

comPsalt

ἔπιουῖουα, живее; пребывать, жить; to reside, to dwell; – *ἀλίεσθαι*: НА ЛОНѢ БО ωКТЬУИ **ΔΒΟΡΟΒΑАШЕ** и ОУ НЕГО БѢАХЖ ЖРѢВЗИ ЕГО ηῦλίετο comPs30,16 Bon Pog – EXH — Cf. ВЗДВАРѢТИ (СА) sub 2, ВЗСЕЛѢТИ sub 2, ОУДВАРѢТИ (СА)

M

HA

ΔΒΟΡЪ, -а m.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud psSlep Str Vran Karp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: nom. pl. etiam ΔΒΟΡОВЕ in Bon Pog

гом, живеалиишѣ; дом, жилище; home, dwelling; – *αὐλή, ἔπαυλις, οἶκος*: ЕГДА КРѢПКИ

ВЗВОРЖЖ СА ХРАНИТЬ СВОИ **ΔΒΟΡЪ** ВЗ МИРѢ СЖТЬ ИМѢНІА ЕГО ТΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΑΥΛΗΝ L11,21 Mkd Dbm Dbj Krp|| ДОМЪ Rad Krat; ΚΛΑΤΒΑ ΒΟЖИНА ВЗ ДОМЪ НЕΥΖСТИВЗИХЪ **ΔΒΟРИ** же ПРАВЕДНИХЪ ΒΛΑΓΓΟ-СЛО[ΒΛΟ]ΒΑΤЪ СА ΕΠΑΥΛΕΙΣ ΔΕ ΔΙΚΑΙΩΝ Pr3,33 Grig Lobk Orb; ИЗВЕДОХЪ ТА Ω ΖΕΜΑ ΕΓΥΠΕΤЬСΚЫЖ И Ω **ΔΒΟΡΑ** РАБОТНАА ИЗБАВНХ ТА ΕΞ Οἴκου Mi6,4 Lobk; ТОУ БЖДЕТЪ ВЕСЕЛИЕ ПТИЦАМЪ И **ΔΒΟРИ** СРЪНАМЪ ΕΠΑΥΛΕΙΣ ποιμνίων Is35,7 Grig Hlud|| ВЪДВОРЕНІЕ СИРИНОМЪ ἔπαυλις καλάμου Vtš
● *говор; двор; court*; – *ἔπαυλις: ΔΒΟΡЪ* ΓΛΑΓΟΛΑΤЪ СА БЛИЖНѢΔΑ ДОМОВЪ МѢСТА ΕΠΑΥΛΕΙΣ comPs68,26 Bon Pog ● *fig.* за небесните живеалишта: БЛАЖЕНЪ ЖГОЖЕ ИЗВЕРА И ПРИЖТЪ ВЗСЕЛИТЬ СА ВЪ **ΔΒΟΡѢХЪ** ТВОИХЪ ΕΝ ТАΙΣ ΑΥΛΑΙΣ σου Ps64,5 Bon Rdm Dčn, sim. 102v21Slep|| ВЪ СЕЛѢХЪ Pog; ПЕТКО ПРѢХВАЛНАМЪ ωΒЪ ОУЕО СЪ ΜΟΥΔРИМЫ ДѢВЪАМЫ СЕѢТНОСНА ВЪНІИДЕ ВЪ **ΔΒΟΡЫ** ΓКОСПΟΔΑ СВОЕГО 23d31Vtš

говор, ἡλαῖα; двор; palace; – *αὐλή, οἰκία, οἰκοδομή*: ТЪ СВАТЪИ БѢ Ω ΓΡΑΔΑ ВИΖАНТИА ЈЕДИНЪ Ω ЈЕВИКЛИТЪСКАГО СЕѢТА СКАЗАЈЕМА ВЪ ЦѢСАРЬСКИХЪ **ΔΒΟΡѢХЪ** ΕΝ βασιλικαῖς αὐλαῖς 293v15Stan; ПЕТРЪ ЖЕ ИДѢШЕ ПО НЕМЪ ИЗДАЛЕУЕ ДО **ΔΒΟΡΑ** ΑΡΧИΕΡΕΩΒΑ ἕως τῆς αὐλῆς Mt26,58 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp(bis) Krat Mkd; sim. ДО ВЪНЖТРЪ ВЪ **ΔΒΟΡЪ** ἕως ἔσω εις τὴν αὐλὴν Mc14,54 Dbm Krp, ВЪНЖТРЪ ДО **ΔΒΟΡΑ** Krat, ДО ВЪНАТΡЪ **ΔΒΟΡΑ** Mkd; ВЪВѢСА И ВЪ **ΔΒΟΡЪ** ΑΡΧИΕΡΕΩΒЪ εις τὴν οἰκίαν L22,54 Krp|| ВЪ ДОМЪ Dbm Dbj Krat; ТЫ ТРИЕ ХОТѢШЕ ПОСЛѢДОВАТИ ΔΑЖЕ ДО **ΔΒΟΡΑ** ΚΑΙΑΦΙΝΑ ἕως εις τὴν αὐλὴν 148r25Krn; ИЖЕ ω **ΔΒΟΡѢХЪ** И ω СЪЗДАНИ ВЕСЕЛИТ СА СИЦЕВЫИ ВѢУНЫХЪ ΒΛΑΓΓЪ ХОЩЕТЬ НАГЪ БЫТИ οἰκοδομάς 180r11Les ● *ὑπεγορје на храм, храм (Господа); двор храма, храм (Господа); court of a temple, hall/house (of the Lord)*; – *αὐλή*: ПОКЛОНИТЕ СА ΓКОСПΟΔΕΒИ ВЪ **ΔΒΟΡѢ** СВАТѢМЪ ЕГО ΕΝ ΑΥΛῆ ἁγία αὐτοῦ Ps28,2 Bon Pog Rdm Dčn; се КЪИНѢ ΒΛΑΓΓΟΣЛОВИТЕ ΓКОСПΟΔΑ ВЪСИ РАБИ ΓКОСПΟΔЪНИ СТОЖЩИИ ВЪ ХРАМѢ ΓКОСПΟΔЪНИ ВЪ **ΔΒΟΡѢХЪ** ДОМОУ ΒΟΓΓΑ НАШЕГО ΕΝ ΑΥΛΑΙΣ οἴκου θεοῦ ἡμῶν Ps133,1 Bon Pog Rdm Dčn, sim. Ps134,2 Bon Pog Dčn; се ВО ЛЮДКИЕ

БЛАГІЕ БЛАГОДѢТЫ НАПЛЬНИШЕ СЕ) ВЪ **ДВОРѢ** ТВОИХЪ ѿ ερουσαλιμινε 15d32Vtš, sim. 66r5Zag] om. 50r10Bit • *влез; вход; entrance; – εἴσοδος*: при вратѣхъ же силнихъ присѣдитъ въ **ДВОРѢХЪ** же поет са ἐν δὲ εἰσοδοῖς Pr8,3 Lobk] въ вѣходѣхъ Grig, въ-ходѣхъ Orb • *spec. внай̄реиности на храмоӯ, најсвей̄оӯо местио во храмоӯ; давир* (bibl.), *внутренняя часть храма, самое святое место в храме; oracle* (bibl.), *innermost part of the temple, the most holy place in the temple; – давир*: и вносетъ ѿреи ковчегъ заповѣди гоксподни въ мѣсто к[го] въ **ДВОРЫ** дома въ сѣвѣтаа сѣвѣтихъ подь криль херувимъ еис τὸ давир τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 3Rg8,6 Vtš] om. Lobk

ДВОРЪ ВРАТАРЬ *вра̄т̄ар; привратник; door-keeper; – θυρωρός*: семъ **ДВОРЬ** *вратарь* ѿврьзаетъ ὁ θυρωρός J10,3 Rad] дверьникъ Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat ♦ v. etiam вратарь — Cf. вратъникъ, дверьникъ

ДВОРЪ (ОВЬУНИ) *ѿрло; загон; fold; – αὐλή (τῶν προβάτων)*: не вѣходми дверьми въ **ДВОРЬ** *овьуни* нь прѣлаза инѣдоу тои есть тать и разбонникъ еис τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων J10,1 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat, sim. 56a28Vtš; и иниа овьца имамъ аже не сжть отъ **ДВОРА** сего ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης J10,16 Dbm Dbj Krp Krat • *fig. рад<о>у<и>* са **ДВОРЕ** словесныхъ овьецъ αὐλὴ λογικῶν προβάτων 125d15Orb 54r27Hlud] дври 112r29Zag 93r19Šaf — Cf. ограда

СРѢДЬНИИ ДВОРЪ — *τὰ μέσαυλα*: аще потрѣблѣши гнои *срѣднѣго двора* потрѣби и внатрь мирскыѣ похоти τὰ μέσαυλα 15v13Les

Nota: pro Дѣрβη: изиде савель съ варнавоа въ **ДВРИ** еис Дѣрβην A14,20 Str] въ дѣрвѣхъ Ohr, въ дѣрвинъ Slep, въ дѣвръ Karp, въ скодръ (sic) Verk

Cf. вѣдворение, домъ, жилище, село

♦ на дворъ Krn v. надворъ adv. ♦

KSM

НА

ДВЪРЬ, -и f., saepe **ДВЪРИ**, -ни pl.

Evang Apost Psalt compsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

вра̄т̄а, ѿор̄т̄а; дверь, ворота; door, gate; – θύρα, πύλη, πρόθυρον: готовна вънидоша с

нимъ на бракъ и затворени быша **ДВРІ** ἡ θύρα Mt25,10 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; петръ же стоаше при **ДВРЕХЪ** вънѣ πρὸς τῆ θύρα ἔξω J18,16 Rad Dbm Dbj Jov Krp; англ<е>ль (sic) гоксподнь ношиа ѿврьзе **ДВЕРИ** темници τὰς θύρας A5,19 Karp Str Vran; не приближи са къ **ДВЕРЕМЪ** домъ εα πρὸς θύρας Pr5,8 Grig Lobk Orb; ѿврьзе авіе **ДВЕРЫ** домъ τὴν θύραν 267v22Krn; прїде нееманъ ... и ста при **ДВРѢ** храма елисева ἐπὶ θύρας 4Rg5,9 Vtš, прѣдъ **ДВЕРМИ** Grig Lobk Hlud; великыи василие м<о>ли<т>воа ѿврьзе **ДВЕРИ** цр̄к̄вѣ съворьныи и прѣдасътъ ѿ правовѣрнымъ τὰς πύλας 119v22Stan; падше идоли съкроушишъ са и прѣтворишъ са въ водъ и излиани **ДВЕРМИ** трѣбишьныи διὰ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ 267v18Stan; сѣвѣтихъ дѣни ытѣмъ ... христїаньскыи не **ДВЕРИ** вѣн̄уаимъ ни ликы съставимъ прѣθура 300v15Les • *Χαλκοῦν Τετράπυλον*: Бронзената порта во Константинопол: сѣвѣщение сѣвѣтихъ • *М̄* м̄к̄у<е>нк̄к̄ъ близъ мѣдныхъ • *Д̄* — хъ **ДВРИ** πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου 101r13Stan • *fig.* ѿврьзи же ц̄к̄р̄к̄ствитѣ **ДВЕРИ** 126r25Karp; ѿвѣщаетъ ти женихъ глагола ... ѿиди ѿ мене не прїиметь бо тебе **ДВЕРЬ** тѣснаа ἢ στενὴ πύλη 228v9Les; ѿврьзаетъ ꙗзыкомъ **ДВЕРИ** вѣрныѣ θύραν πίστεως A14,27 Karp Ohr Slep Str Verk; да вогъ ѿврьзеть намъ **ДВЕРИ** словоу θύραν τοῦ λόγου C4,3 Karp; въсѣмъ во ѿврьзаше **ДВЕРИ** покааниа τὴν θύραν τῆς μετανοίας comPs35,8 Pog Bon; покаанию ми **ДВРИ** ѿврьзи τῆς μετανοίας μοι πύλας 54c17Orb 47r23Zag 23r27Šaf; блаж<е>нъ ... ыло<в>ѣкъ еже п̄ти моа хранитъ вѣда прї моїхъ **ДВРЕХЪ** взишъ ἐπ' ἐμαῖς θύραις (sc. θύραι τῆς σοφίας) Pr8,34 Grig Lobk Orb Hlud] om. Vtš(bis); прѣдъ **ДВЕРМИ** днесъ с̄ждиа сѣдитъ гръдзи комоуждо ѿдаж до-стоинаа по дѣломъ ихъ ꙗкоже пишеть ἐπὶ θύραις 18v13Šaf 43v9Zag 48c28Orb; да бждеть м<о>ли<т>ва твоа сѣвѣта и ыч̄ста и бескръвна и непорочна да видить **ДВЕРИ** неб<е>сныѣ аї оура̄на̄и πύλαι 86v25Les; сп̄к̄си до<у>шъ скръващъ ѿ с̄мр̄т̄ныхъ **ДВРЕН** ἐκ θανάτου 36v2Les; вѣсакаа злаа ѿ оуниа грѣдетъ и

ДВЪРЬ

соуѣтъ оуи ѿкоже **ДВЕРЬ** тѣлоу θύρα 207v2Krn
 ● за Христос: ρεуе же имь паки ксоуѣсь ... азъ
 есьмь **ДВЕРЬ** ѿбѣцямь ѿ θύρα J10,7 Rad Dbm Dbj
 Jov Krp(bis) Krat; азъ есмь **ДВЕРЬ** ѿ θύρα J10,9 Rad
 Dbm Dbj Jov Krp(ter) Krat ● за Богородица:
 радѣоуи са **ДВРН** ѿѿже слово єдино проиде
 200v9Dcn; радѣоуи са **ДВРН** спκασenna ѿ пύλη
 τῆς σωτηρίας 94r23Šaf 114r14Zag 127c34Orb
 56v20Hlud; тебе **ДВЕРЬ** непроходнѣ ... именѣм
 та прѣхистаа сѣ пύλην ἀδιόδευτον 152v14Hlud
 187v18Zag 229a13Orb; ѿзыкииль **ДВЕРЬ** те
 прѣднаречу(е) глаголюще врата сѣа затворена
 вждеть θύραν 177r11Krn — Cf. ВРАТА

KSM

HA

ДВЪРЬНИКЪ, -а m.

Dbm Dbj Jov Krp Krat

вратиар; привратник; door-keeper; – θυρωρός: семѣ **ДВЕРЬНИКЪ** ѿвръзаетъ ѿ θυρωρός
 J10,3 Krat Dbm Dbj Jov Krp(bis) ДВОРЬ вратарь
 Rad – EXH — Cf. ВРАТАРЬ, ВРАТЬНИКЪ

KSM

HA

ДВЪРЬНИЦА, -а f.

Dbm Jov Rad Krp

вратиарка; привратница; female door-keeper; – ѿ θυρωρός: ρεуе **ДВЪРЬНИЦИ** въведи
 петра τῆ θυρωρῶ J18,16 Rad Dbm Jov Krp ДВРАТАРИЦИ Dbj;
 глагола же раба **ДВЪРЬНИЦА** петрови ѿ θυρωρός J18,17 Rad Dbm Jov Krp ДВРАТАРИЦА Dbj – EXH — Cf. ВРАТАРИЦА,
 ВРАТАРЬНИЦА, ВРАТЬНИЦА

KSM

HA

ДВЪРЬЦА, -ь f. pl.

Stan Les

Formae: acc. -ци in Stan (semel) Les (semel); loc. -цеѣхъ
 in Stan (semel)

1. вратиичка; дверца; small door; – θυρίς:
 затвори двери вънать и встави **ДВЕРЦЪ**
 малы єдины адоу же пищъ прѣимаше θυρίδα
 μικράν 100v17Les; бѣхъ же **ДВЕРЦЪ** малы между
 има θυρίς μικρά 109r12Les; видѣше же вκακженѣхъ
ДВЕРЦАМИ διὰ τῆς θυρίδας 109v17Les; създастѣ

ДЕБЕЛЬ

келинѣ малѣ и вѣлѣзостѣ вънать въ **ДВЕРЦИ**
 малѣ (sic) и зъ ни хъ же пищъ малѣ и водѣ по маллоу
 възимастѣ εἰσελθοῦσαι ἔσω ἀνέκτισαν τὴν θύραν
 μετὰ πηλοῦ καὶ λίθων. Καὶ ἀφῆκαν θυρίδα μικράν
 153r4Stan; на хартин малѣ написавѣ ѿ же ѿ себѣ
 поставѣ въ **ДВЕРЦЕХЪ** ἐν τῇ θυρίδι 274v20Stan

2. ирозорец; окно; window; – αἱ θυρίδες:
 часто възираеть на **ДВЕРЦА** храмоу желѣхъ хота
 видѣти свѣтъ ἐπὶ τὰς θυρίδας 39v16Les – EXH
 — Cf. ОКЗНЫЦЕ

KS M(ДВЕРЬЦА)

HA

ДЕБЕЛОСТЬ, -и f.

Krn

дебелина; толицина; corpulence; – про мѣкос:
 имѣтъ трыє статіє сирѣчь **ДБЕЛОСТЬ**
 широтѣ и глзбынѣ ѿкоже да ρεуе(е)мь єдино
 тѣло үлковѣжѣ или єдинѣ камень или єдино
 дрѣво потреба да иматѣ и длзготѣ и широтѣ
 и глзбынѣ мѣкос 153v23Krn – EXH — Cf.
 ДЕБЕЛЬ, ДЕБЕЛѢНИЕ, ОУДЕБЕЛѢНИЕ

M

HA

ДЕБЕЛЪ, -зи m adj.

Les

1. дебел; толстый; stout; – παχύς: аще ли
 видѣши вѣса въ бестраши вѣожимѣ ходащѣхъ
ДЕБЕЛЫ и здравы тѣлесы не ρевноуи дѣломь
 ихъ и безвоазъньствоу ихъ παχεῖς καὶ ὑγιεῖς τῷ
 σώματι 20v24Les; вбразомь үрнѣци и шѣами
ДЕБЕЛЫМИ вκακннѣи каὶ τῷ τρόπῳ σπόνδυλοι
 ἀθλητῶν 89v2Les — Cf. ТЛЗСТЪ

2. ивро, нерамен; жесткий, неровный; hard, rough; – τραχύς: κλᾶше же житѣиє
 вставѣше и вѣщаніє и правыѣ пѣти и
 ѣпатми стѣнными и **ДЕБЕЛЫМИ** пѣтами ходишѣ
 διὰ κρημνῶν καὶ τραχειῶν βαδίξει 123r11Les

EXH

M

HA

ДЕБЕЛЬ, -и f.

prolVtš

дебелина; толицина; corpulence; – ѿкос:
 ниже къ **ДЕБЕЛИ** великои тѣлеснѣи тѣломь

въображена бѣше ниже паки велми низокъ нъ въ мѣроу подковень прѡς ὄγκον καὶ μέγεθος ᾄμετρον 151b17Vtš – ЕХН — Cf. ДЕБЕЛОСТЬ, ДЕБЕЛѢНИЕ, ОУДЕБЕЛѢНИЕ

М

НА

ДЕБЕЛЬСТВО, -а п.

Vtš

тѣлесностѣ, матѣријалностѣ; телесность, вещественность; corporality, materiality; – : те коупиноу моусы въ горѣ синайскѣи ѡгнемъ палецѣи ѹѣстаа провидѣше нешпалноу непостоянноу зароу неизглаголаѣннаго соущества съединшоу се *ДЕБЕЛЬТВО* ПЛЪТЫ въ единъ и иже въ неи сѣвѣтихъ съставъ 105c29Vtš; въсѣвогатна бысктъ оутрова божїю млатѣрь ѡко приемши слово *ДЕБЕЛЬТВО* ПЛЪТИ 200c27Vtš; рождышы слово намъ *ДЕБЕЛЬСТВО* ПЛЪТИ 9d12Vtš – ЕХН

KSM

НА

ДЕБЕЛѢНИЕ, -ия п.

Zag

дебелина; толщина; corpulence; – *πάχος*: видѣвъ илна господа въ теньцѣ пламени истинзнаго древле плзтъ мколитвами въ постѣ прѣдавше са емоу же поревноуи доуше моѣ и похотное *ДЕБЕЛѢНИЕ* ѡверзи ѡко да ѡзриши желаемаго τῶν ἡδονῶν τὸ πάχος 108r25Zag П оудебеления 90r21Šaf, ѡдобрение 122b12Orb, облѣченне 50r23Hlud – ЕХН — Cf. ДЕБЕЛОСТЬ, ДЕБЕЛЬ, ОУДЕБЕЛѢНИЕ

Ø

НА

ДЕВЕРЪ v. ДЕРВЪ

ДЕВОРА, -зи f., nom. propr.

Bit Šaf trOrb trHlud

Девора; Девора; Deborah; – *Δεβόρα*: пророчица, супруга на Лафидот, единствената жена меѓу старозаветните судии: варакъ и ефтан боевода старѣишъ сѣдыж издраникъвы прѣжде сѣдиста с нимаже и *ДЕВОРА* мжжеѡмнаа Δεβόρα ἡ ἀρρένοφρων 114d40Orb 81v12Šaf 41v35Hlud, *Дѣвора*

78v23Bit; хвалыми бѣдѣтъ божиж прѡрѡѹиѹцѣи и ѡдита и аьна и елда и *ДЕВОРА* 46c5Orb – ЕХН

Ø

НА

ДЕВОРЪ v. ДЕРВЪ

ДЕВРЪ v. ДЕРВЪ

*ДЕВТЕРОНОМИА, -иа f.

titHlud

Вѣторозаконие; Второзаконие; Deuteronomy; – *Δευτερονόμιον*: Петта книга Моїсеева, Повторени закони: ѡ *ДЕФТЕРОМИЖ* (sic, pro *ДЕФТЕРОНОМИЖ*) ѹтенкиѣ *·Б·* Δευτερονομίου 165v8Hlud П отъ втораго закона 142v3Lobk, втораго закона 81b15Vtš; ѡ *ДЕВТЕРОМИЖ* (sic, pro *ДЕВТЕРОНОМИЖ*) ѹтениѣ *·Г·* Δευτερονομίου 165v32Hlud П ѡ втораго законка 143r3Lobk, втораго закона 81c9Vtš – ЕХН — Cf. ВЪТОРЪ (ВЪТОРЗИИ ЗАКОНЪ), ЗАКОНЪ (ВЪТОРЗИИ ~)

S(ДЕВЪТЕРОНОМИА)

НА

ДЕВТЕРОЮЛЬ, -лѣ м.

kalKarp Stan

јули; июль; July; – *Ἰούλιος*: мѣсѣаѹ *ДЕВТЕРЮ* имаѣтъ дѣнѣи *·ЛА·* μὴν Ἰούλιος 129v8Karp П июль 110r16Ohr; мѣсѣаѹца *ДЕФТЮРЮ* *·А·* денѣъ сѣвѣтѡю ѹюдоѹтѣѡрѹѣ безъмьздѣнѣкоу козмы и дамниана 258v1Stan; ищи *·К·* *ДЕВТЕРОЮЛѢ* 128v17Karp; ищи *·Б·* *ДЕВТЕРОЮЛѢ* 133v10Karp – ЕХН — Cf. июль, ѹРЪВ(Л)ЕНЗИИ

Ø

НА

ДЕВАТИНЗИ, -з f. pl.

Krn

term. eccl. служба за умрениоѹ на девѣи-ѹиоѹ ден ѹо смрїїа; девятины, поминовение по усопшему на девятый день после кончины; commemoration of the deceased on the ninth day after death; – *τὰ ἔννατα*: аще хоѹеши сѣтворити добро ѡмрьшомъ и по трѣхъ дѣнѣхъ емоу *ДЕВѢТИНИ* ѹѣтридѣсѣтинѣ годинѣ слоужѣѣ емъ вѣсѣ τὰ ἔννατα του 205v4Krn – ЕХН

М

НА

ДЕВАТЪ, -зи num. ord.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Slep Vran Karp comBon Stan Krm

деветийи; девятый; ninth; – ἑνατος: ТЪМА ВЪСЪТЪ ПО ВЪСЕН ЗЕМЛИ ДО **ДЕВАТНА** ГОДИНЪИ ἕως ὥρας ἐνάτης Mt27,45 Rad Dbj Jov108v13 Krp131v24 Krat, ДО **ДЕВАТАЖ** ГОДИНА Jov89v4, ДО **ДЕВАТЖА** ГОДИНЪ Krp134v14 et Krp137v1 Hlud, ДО **ДЕВАТААГО** ЧЪСА Mkd] ДО ЧЪ-Ж ГОДИНЫ Orb; sim. ДО **ДЕВАТНА** ГОДИНЫ Mc15,33 Dbm Rad Krp Orb] ДО ЧЪ-АГО ЧАСЪ Krat, ДО ЧАСЪ ЧЪ-ТАГО Mkd; sim. ДО ГОДИНЫ **ДЕВАТЪИ** L23,44 Dbm Dbj Rad(bis) Krp132r32 Krat Orb, ДО ЧЪСА **ДЕВАТААГО** Jov] ДО ЧАСЪ ЧЪ-ГО Mkd, om. Krp136v15 Hlud, lac. Krp109r28; ВЪ **ДЕВАТЫ** ЧЪСА ДЪНЕ περὶ ὥραν ἐνάτην A10,3 Karp] ЧЪ- Ohr Slep Vran Verk, ЧЪ-ТА Str; ВЪ **ДЕВЕТИ** ЧАСЪ ПАТКЪ ИЗДАШЕ ἐνάτη ὥρα 102r12Krm; ВЪ **ДЕВАТОЕ** ЛЪТО ЦАРСТВА ЕГО τῷ ἐνάτῳ χρόνῳ 282v10Stan; РЕКОХЪМЪ ЖЕ И **ДЕВЕТОЕ** ВЪПРОШЕНІЕ τὸ ἑνατον ζήτημα 39v26Krm — Cf. Ч sub 2

Nota: pro dékatos: ВЪ ЖЕ ГОДИНА ЧЪКО **ДЕВАТАЖ** δεκάτη (var. ἕκτη) J1,39 Dbm] ДЕСАТАМ Dbj, Ч-ТА Krp

KS M(ДЕВАТЪИ) НА

ДЕВАТЬ num. card.

Dbm Dbj Rad Krp Mkd Stan Krm

Formae: num. compos.: ДЕВАНДЕСАТЬ И ДЕВАТЬ in Krp, ДЕВАНДЕСАТЬ И ДЕВАТЬ in Krm

девей; девять; nine; – ἐννέα: НЕ ДЕСАТЬ ЛИ ОУИСТИШЪ СА А **ДЕВАТЬ** КЪДЕ ἐννέα L17,17 Dbm Dbj Rad Krp] ЧЪ- Jov Mkd; ТЪИ ЈЕДИНЪ ВЪ ЧЪ **ДЕВЕТИ** СВѢТ[ИЛ]НИКЪ НА АРИЕВЪ ЛЕДЪ ТЪВ ἐννέα βουλευτῶν 30r4Stan; ИСПЛЪНШЕМЪ СА **ДЕВАТИМЪ** МЪСЪСАЦЕМЪ ЧЪ ЗАУАТИА ТЪВ ἐννέα μηνῶν 96r12Stan; **ДЕВЕ** ВЪ КЕВЪСНЫЕ ТЪМЫ ВЪ ТРЕХЪ ЧЪ ИНИОХЪ РАЗДЕЛАЮТ СЕ ἐννέα 225v23Krm; ЕГДАЖЕ ИСПЛЪНШЕ СЕ **ДЕВЕТИ** МЪСЪСАЦЕМЪ РОДИ АННА ОТРОУЕ ЖЕНСКО οἱ ἐννέα μήνας 174r19Krm

In num. compos.: ТАКО СКОУА СЕ ЖИВШИ ЛЪТЪ **ДЕВЕТ ДЕСЕТ** ἐνενήκοντα 23v22Stan; АЩЕ ВЪДЕТЬ ЈЕТЕРОУ ЧЛОВЪКОУ ЧЪ- ОВЕЦЪ И ЗАВЛАДИТЬ ЈЕДИНА ЧЪ НИХЪ НЕ ОСТАВИТ ЛИ

ДЕВАТИ ДЕСАТЬ И ДЕВАТИ НА ГОРАХЪ И ШЪДЪ ИЩЕТЪ ЗАВЛАЖДЪШАА τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα Mt18,12 Rad, **ДЕВАНДЕСАТЬ И ДЕВАТЬ** Krp, **ДЕВЕТИ ДЕСЕТЪ И ДЕВЕТИ** Mkd] ЧЪ- ДЕСАТЬ И ЧЪ- Dbj, ЧЪ- И ЧЪ- Krat; sim. **ДЕВЕДЕТЬ И ДЕВЕ** 224r8Krm, sim. **ДЕВЕДЕТЬ И ДЕТЪ** 224r14.15Krm; ГЛАГО- ЛЮТЪ НЪЦЫ ЯКО **ДЕВЕДЕТЬ И ДЕВЕ** СОУТЪ КЕВЪСНЫЕ ТЪМЫ ἐνενήκοντα ἐννέα 224r5Krm, sim. **ДЕВЕ ДЕТЪ И ДЕВЕ** 224r24.25Krm; ЧЪ ЕДИНИ ЖЕ СТРАННЫ ЕГО СЪДОШЕ **СТО И ПЕ ДЕТЪ И ДЕВЕТИ** ОУТЪЦЫ ἑκατὸν πενήκοντα ἐννέα 273v5Krm; ВАРИВЪ ПРИШЕСТВИЕ ХРИСТОУ О ЛЪТЪ **ТИСАЩЪ И ДЕВАТЬ СЪТЪ ЧЕ** χίλια ἐννακόσια εἴκοσι πέντε 212v1Stan

Notae: ДЕВАТЬ pro διακόσιοι: ПРИШЕДЪ ВЪ КЕВЪСНЫИ СЪБОРЪ СЪ **ДЕВАТИА** СВАТЪХЪ ОУТЪЦЪ μετὰ τῶν διακοσίων ἀγίων 260r19Stan; — ДЕВАТЬ СЪТЪ pro πεντακόσιοι: ДОСТОИНО ЗЛАТИЦЪ **ДЕВАТЬ СЪТЪ** πεντακοσίων 114v15Stan

Cf. Ч sub 1

KSM

НА

ДЕНРА, -зи f., nom. propr. loci

Vtš Krm

Дейр; Дейр; Dura; – Δειρᾶ: рамнина во Вавилонија: НАВЪХОДОНОСОРЪ ЦАРЪ СЪТВОРИ ОБРАЗЪ ЗЛАТИ ВЪ ВИСИНОУ ЛАКТИ ШЕСТЬ ДЕСЕТЪ И ШИРОТЪ ЕМОУ ЛЪКТИ ШЕСТЬ И ПОСТАВИ ЕГО НА ПОЛЪ НИЖЕ ИМЪ[НЪ]ЕТ СЕ **ДЕНРА** ВЪ СТРАНЪ ВЪВЪЛОНСКЪЮ Δειρᾶ 234v4Krm (cf. Dn3,1); ЛЮДЕМЪ ВЕС ЧИСЛА КЛАНАЮЩИМЪ СЕ ШЕРАЗЪ ЖЕ ВЪ **ДЕНРЪ** ТРИЕ ОУТРОЦИ НЕ ПОВИНОУШЕ СЕ ГОСПОДА ВЪСПЪВАХЪ 196c21Vtš; О ТЪЛЪ ЗЛАТЪ НА ПОЛИ **ДЕНЕРЪ** (sic, pro **ДЕНРЪ**) 105b28Vtš – EXH

0

НА

ДЕНРАМЪСКЪ adj.

Grig Lobk parOrb parHlud

дейрски; дейрской; of Dura; – Δειρᾶ: (v. ДЕНРА): НАВЪХОДОНОСОРЪ ЦАРЪ СТВОРИ ТЪЛО ЗЛАТО ВЪСОТА ЕГО ЧЪ- ЛАКОТЪ А ШИРОТА ЕМОУ ЧЪ- ЛАКОТЪ И ПОСТАВИ Е НА ПОЛИ **ДЕНРАМЪСЦЪ** ἐν πεδίῳ Δειρᾶ Dn3,1 Lobk, **ДЕНРАМЪСТИ** Grig Orb Hlud – EXH

S

НА

ДЕКАПОЛИНСКЪ v. ДЕКАПОЛЬСКЪ

ДЕКАПОЛИТЪ, -А m., nom. propr.

kalKrp kalSlep Stan

Декайוליѡ; Декаполит; Decapolite; – Декаполѣтѣс:

1. именување на преп. Прокопѣ, ‘кој потекнува од Декапол (Десетоградѣ)’ (v. декаполиа sub 2): прѣподѡбнаго шѣтѣца нашѣго исповѣдника прокопиа *ДЕКАПОЛИТА* Прокопиу тоу *Декаполѣту* 156r14Krp, (*ДЕКАПОЛИТА* 124r18Slep; мѣсѡца тогѡ ·к̄з̄· памѣтѣ прѣподѡбныхъ исповѣдникъ Василиа и прокопиа *ГЛАДЕКАПОЛИТЪ* ѡченика ѣго 151v21Stan – ЕХН — Cf. прокопиѣ

2. именување на преп. Григориѣ, ‘кој потекнува од Декапол (Десетоградѣ)’ (v. декаполиа sub 2): мѣсѡца тогѡ ·к̄· памѣтѣ прѣподѡбнаго григориа *ДЕКАПОЛИТА* Григориу тоу *Декаполѣту* 67r17Stan; григориѣ *ДЕКАПОЛИТЪ* бѣше ѡ ѣпархиѣ сирскѣ (sic, pro *Ἰσαυρίας*) декаполиѣ близѣ иринополѣ Григориѡс ѡ *Декаполѣтѣс* 67r23Stan — Cf. григориѣ sub 7

S

НА

ДЕКАПОЛИА, -НА f., ДЕКАПОЛЬ, -ЛѢ m.
et -ЛИ f., nom. propr. loci

Dbj Rad Krp Krat Mkd Stan

Десеѡградиѣ; Десятиградѣ; Decapolis; – Декѡполис:

1. група од десет градови во Палестина, во близина на Генисаретското Езеро (Галилејското Море) и по долината на р. Јордан: ѣ по немь идоша народи мнози ѡ галилеа и *ДЕКАПОЛИ* *Декаполѣѡс* Mt4,25 Rad, *ДЕКАПОЛИЖ* Krp Krat, *ДЕКАПОЛѢ* MkdII десатиградѣ Stm Jov; и наѡтѣ проповѣдати въ *ДЕКАПОЛИ* ѣн тѣ *Декаполѣ* Mc5,20 Rad Dbj Krat, въ *ДЕКАПОЛИ* Krp Mkd — Cf. десатиградѣ

2. група од десет градови во областа Исаврија, Мала Азија: григориѣ декаполитѣ бѣше ѡ ѣпархиѣ сирскѣ (sic) *ДЕКАПОЛИѢ* близѣ иринополѣ ѣк тѣс ѣпархиас *Ἰσαυρίας* *Декаполѣѡс* 67r24Stan; мѣсѡцѡ тогѡ ·ѣ· прѣподѡбнаго

ѡѣца нашѣго в ѡдесеѣхѣ ламбада иже въ иринополи *ДЕКАПОЛИ* 262v18Stan

ЕХН

KS(декаполь)

НА

ДЕКАПОЛЬ v. ДЕКАПОЛИА

ДЕКАПОЛЬСКЪ,

ДЕКАПОЛИНСКЪ, -ЗИИ adj.

Dbm Rad Krp Krat Mkd

на Десеѡградиѣѡ; Десятиградѣ (gen.); *of Decapolis; – тѣс Декаполѣѡс:* (v. декаполиа sub 1): приде на морѣ галиленско междѣ прѣдѣли *ДЕКАПОЛЬСКЪ* ѡна мѣсон тоу ѡриѡн *Декаполѣѡс* Mc7,31 Rad149a1 Dbm, междѣ прѣдѣлѣ *ДЕКАПОЛЬСКЪ* Krp, междѡу прѣдѣли *ДЕКАПОЛИНСКИИ* Krat, междѡу прѣдѣлѣ *ДЕКАПОЛЪСКИИ* MkdII междѣ прѣдѣлѣ и десатиградѣ Dbj, междѡу прѣдѣлѣ десатиградѣ Jov, om. Rad75c20 – ЕХН — Cf. десатиградѣ

KS

НА

ДЕКЕМВРИИ v. ДЕКАБРЬ

*ДЕКИЕВЪ adj. poss.

Stan

на Дециѣ; Дециѣ (gen.); *of Decius; – тоу Декѣѡ:* (v. декиѣ sub 1): сии бѣахѣ въ цѣрѣѡство *ДИКЕѡ* (sic) ѣпѣ тѣс βασιλείας *Δεκѣѡ* 95r20Stan – ЕХН — Cf. *ДЕКИНАНЪ

Ѧ

НА

ДЕКИИ, -ИИ m., nom. propr.

saepissime ДИКЕИ, -ѣИ

Stan

Дециѣ; Дециѣ; Decius; – Дѣкиѡс:

1. римски имп. Gaius Messius Quintus Traianus Decius (249–251): *ДЕКИЮ* же възвращѣшѣ са ѡ перѣсь тоу дѣ Декѣѡ ѡпострѣѡнтѡс ѣк Персѣѡс 299r7Stan; тѣи бѣше ѡ андиѡхиѣ при *ДЕКЕИ* (sic) цѣрѣѡри ѣпѣ Декѣѡ тоу βασιλέѡс 29r3Stan; ти пострадѣашѣ при *ДИКЕИ* ѣпѣ Декѣѡ βασιλέѡс 76r2Stan; тѣи въ врѣмена бышѣ *ДИКЕИ* κατὰ τοὺς χρόνους *Δεκѣѡ* 299r1Stan

2. управник во Витинија при имп. Диоклецијан (284–305): οὐβῆδαϕε же ω немь игемонь **ДИКИИ** (sic) посла и ѡтъ него и би и крѣпко о ἡγεμῶν Δέκιος 121v18Stan – ЕХН

KS

НА

***ДЕКИИАНЪ** adj. poss.

Stan

на Дециј; Деция (gen.); of Decius; – тоѡ **Декіов**: (v. декии sub 1): сѡетѡи кондратъ бѣше при цѡрѣствѡи **ДИКЕИИ** (sic) ἐπὶ τῆς βασιλείας Δεκίου 21r13Stan – ЕХН — Cf. ***Декіевъ**

∅

НА

ДЕКАБРЪ v. **ДЕКАБРЬ**

ДЕКАБРЬ, -рѣ, **ДЕКАБРЪ**, -рѡ,
ДЕКЕМВРИИ, -иѡ, **ДЕКАВРЬ**, -рѣ m.

kalJov kalKrp kalOhr kalSlep kalStr kalKarp kalVerk
notBit trHlud Vtš Stan Krn

Formae: **ДЕКАВРЬ** in Krp Ohr Slep Str Karp Verk
Hlud, **ДЕКАВРЪ** in Slep, **ДЕКЕМВРИИ** in Vtš Krn, **ДЕКАВРЬ**
in Ohr, solum abbr. **Дѣ** in Jov Bit Stan

*декември; декабрь; December; – Декѣм-
βριος*: мѣсѡца **Дѣвр** рекомы стѡденѡ иматѡ
дни ·л̄а· μῆν Декѣμβριος 115v29Karp 89r14Ohr
114v6Slep 75v2Verk, мѣсѡца **Дѣрѣ** 73v24Str;
господѡ бѡгѡ нашъ икоу хрѡстоу сѡ роди се
мѣсѡца **ДЕКЕМВРІА** εἰς τὸν Декѣμβριον μῆνα
16v12Krn; слоужѡ ·к̄· **ДЕКЕВРѣ** 101v6Ohr;
лпкостѡлз ·к̄з· **Дѣвѡ** 125v12Slep; ·з̄· дѡнѡ
ДЕКАВРѣ мѣсѡца 191r21Hlud; мѣсѡца
Дѣмвїа (sic) ·д̄· 68d8Vtš; мѣсѡца **Дѣ·л̄·** денѡ
μηνὶ Декѣμβρίῳ α' 76v1Stan — Cf. **СТОУДЕНЪ**

K(ДЕКАВРЪ) SM

НА

ДЕКАВРЬ v. **ДЕКАВРЬ**

ДЕЛМАТИѡ 2T4,10 Slep v. **ДАЛМАТИѡ**

ДЕЛФИНЪ, -ѡ m.

Stan

дельфин; дельфин; dolphin; – δελφίς:
тъгда вѡрѡже и вѡ морѡ сѡ вѡрѡвавшими сѡ

нимѡ вѡинномѡ ѡ **ДЕЛФИНИ** приѡмше моши и хѡ
вѡ вѡрѡтищѡ вѡрѡжени οἱ δελφίνες 86v14Stan
– ЕХН

M(ДЕЛЪФИНЪ)

НА

ДЕМЕНТИИ 22r14Zag per err.

v. **ЕДИНОИМЕНИТЪ**

ДЕМЕНТЪ 20a4Orb v. **ДОМѢТИИ** sub 2

ДЕМѢСТИКЪ 259r5Stan v. **ДОМѢСТИКЪ** sub 1

ДЕМОНЪ, -ѡ m.

tropKarp Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud
Triod Vtš Les

Forma: dat. sg. **ДЕМОНИ** in Grig Lobk Hlud

*демон, зол дух; демон, злой дух; demon,
evil spirit; – δαίμων, δαιμόνιον*: не прѣстѡт
вѡ **ДЕМОНИ** стрѣлѡще ὕλοβѣжа тѡи οἱ
δαίμονες comPs10,2 BonⓂ вѣсѡе Pog; вѡси вѡ
ДЕМОНЫ злѡѡ помышлѡтѡ и о бѡзѣ и о
ὕλοβѣцѣ ѡко прѡтѡеници οἱ δαίμονες
comPs13,1 Pog Bon; ѡко вѡси бѡзѡ жзѡкѡ
ДЕМОНИ δαιμόνια Ps95,5 Bon Pog Rdm Dčn;
пожрѡшѡ **ДЕМОНОМЪ** ѡ не бѡгѡу δαιμόνιος
Dt32,17/Ct Bon Pog Rdm Dčn, sim. 75v30Šaf
110b31Orb; слѡгы не вѡснѡ хѡлѡхѡ тѡ
мѡлѡсрдѡ и **ДЕМОНИ** ѡжѡсѡхѡ сѡ δαίμονες
20v39HludⓂ вѣси 60v14Šaf 96c17Orb; крѡсть
вѡ трѣблѡжѡнѡ вѡ сѡ и **ДЕМОНИ** ѡжѡсѡшѡ
сѡ 126v3Karp; зѡуѡтра вѡ вѡскрѡсѡ хрѡстѡ
и вѡсѡ **ДЕМОНИ** потрѡвѡ τὸς δαίμονας
comPs100,8 Bon Pog; вѡдомѡ бѡвѡетѡ мѡчѡтель
сѡзѡнѡ ѡ аггѡелѡ сѡ вѡсѡми **ДЕМОНЫ** прѣдѡ
сѡжѡише сὺν πᾶσι τοῖς δαίμοσι 295v27Les;
готѡвѡше рѡждѡнѡцѡмѡ трапѡзѡ исплѡнѡше
ДЕМОНИ ραствѡрѡние ἑτοιμάζοντες τῷ δαίμονι
τράπεζαν καὶ πληροῦντες τῆ τύχη κέρασμα Is65,11
Grig Lobk Hlud, **ДЕМОНОМЪ** Orb; которѡ **ДЕМОНЪ**
прѣльстѡ мѡ ѡсѡтѡ δαίμων 31v21Les; дѡнѡи
мироу не приѡтѡе сѡвѡдѡши желѡнѡю не
спѡдѡбѡи вѡрѡнѡлюбѡца **ДЕМОΝА** 24c24Vtš — Cf.
вѣсѡ sub 1

KSM

НА

ДЕМОНЬСКЪ, -ѸИ adj.

Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt orDĕn Bit Zag Šaf trOrb Les

1. *демонски, на демониѸе, на злиѸе духови; демонский, демонов* (gen.), *злых духов* (gen.); *demoniac, of demons, of evil spirits*; – *τῶν δαιμόνων, τῶν δαιμονίων, δαιμονικός, τοῦ δαίμονος*: ѠСТЖПАТЬ ѸТЕРИ Ѡ ВЪРЫ ВНЕМАЩЕ Д<ОУ>ХОМЪ ЛЬСТЪУЕМЪ И ОУЧЕНИЕМЪ **ДЕМОНСКОМЪ** διδασκαλίας δαιμονίων 1Т4,1 Karp95r5 Ohr(bis) Slep Str Verk] om. Karp106r8; ВЪЗЛЮБИВЪЗ УЛОУВЪЖКА ИЗБАВИ И Ѡ ПЛЪНЕННА **ДЕМОНЪСКА** ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν δαιμόνων comPs17,20 Pog Bon; УЛОУВЪЖКЪ РЕУЕ ИАКО СВОБОДИЛЪ МА ЕСИ РАБОТЪИ **ДЕМОНЪСКЪИЖ** ἐκ τῆς δουλείας τῶν δαιμόνων comPs117,28 Bon Pog; МЖУЧЕНИЖЪ ВЕЛИУАЕМЪ ЛЮДНЕ ТЫ БО ПОВЪДИШЖ **ДЕМОНЪСКЪИЖ** πлькы прѣмждро δαιμονικὰς φάλαγγας 129a41Orb 92v28Bit 116r18Zag, **ДЕМОНЪСКЪИ** πλзкѸи 97r1Šaf; аще же кто Ѡ великаго встанка и советнаго житїа придетъ въ урьнеуство да съблюдетъ са самъ Ѡ велиуаваго и **ДЕМОНЪСКАГО** Цѣломждрїа ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑψηλοφροσύνης 10r13Les — Cf. БѢСЪНЪЗ sub 1, БѢСЪСКЪ

2. *ѸаѸански; языческий; pagan*; – *τῶν δαιμόνων*: отънели бо повѣди **ДЕМОНЪСКЪИЖ** жзѸиѸкѸи τὰ τῶν δαιμόνων ἔθνη comPs9,6 Bon] БѢСОВЪНЫМЪ Pog; ПѢННА **ДЕМОНСКА** πινанство зло збираеть 15v19Bit, sim. 18v11Bit; КОЗЛОГЛАСОВАНїА ПѢНїА **ДЕМОНЪСКАГО** лихонманїа братоненавидѣнїа сего и Ѹже под<о>бнаа симъ Ѡрицаетъ са въсѣкъ христианннъ надъ с<ва>тожъ кжпѣлижъ τὰ ἄσματα τῶν δαιμόνων 306r4Les ● *на идолиѸе; идолов* (gen.); *of idols*; – *τῶν εἰδώλων*: падъше падѣниемъ **ДЕМОНЪСКЪИМЪ** иноплемѣнници бо падажше сказажтъ са тїи πτώσει τῶν εἰδώλων comPs86,4 Bon] идолъскомъ Pog – ЕХН — Cf. ИДОЛЬСКЪ, КОУМИРЬСКЪ

Cf. БѢСОВЪНЪЗ, БѢСОВЪСКЪ

KSM

НА

ДЕОГИНЪЗ v. ДИОГЕНЪЗ

ДЕРВИНЪЗ v. ДЕРВЪЗ

ДЕРВЪЗ, -А m., nom. propr. loci

Ohr Slep (Str) Karp Verk

ДервиѸа; ДервиѸа; Derbe; – *Дѣрβη*: г. во Ликаонїа, Мала АзиѸа: ΒΑΡΖΝΑΒΑ и ΠΑΒΕΛΖ ΠΡΙΒΕΨΓΟСТА ВЪ ГРАДЪЗЪ ЛЮДЪСКЪИ (sic) ВЪ ЛОУСТРЖ И **ДЕРЕВЪЗ** И ВЪ ОБЛАСТЪЗ ЕИЗ ТАС ПОΛΕΙΣ Τῆς Λυκαονίας εἰς Λύστραν καὶ Δέρβην A14,6 Ohr, **ДЕВЕРЪЗ** Slep Karp, **ДЕБОРЪ** Verk] om. Str; изиде савелъ сз варьнавожъ вѸ **ДЕРВЪЗ** εἰς Δέρβην A14,20 Ohr, вѸ **ДЕРВИНЪЗ** Slep, вѸ **ДЪРИ** (sic) Str, вѸ **ДЕВРЪ** Karp] вѸ скодрь (sic) Verk – ЕХН

S

НА

ДЕРЕВЪЗ v. ДЕРВЪЗ

ДЕСЕДЕРЪЗ v. ДЕСИДЕРЪЗ

ДЕСИДЕРЪЗ, -А, ДИСИДЕРНИ, -ИѸА m.,

nom. propr.

Stan

ДесидерїѸ; ДезидерїѸ; Desiderius; – *Δησιδέριος*: св. мчк од друж. на св. ЈануариѸ, еп. бенеентски, † ок. 305 во г. Путоли, КампаниѸа, при имп. ДиоклециѸан, 19.Sept. et 20.Apr. (in kal. 21.Apr.): вѸ тѸж<де> дънъ (19.Sept.) стр<а>сть с<ве>тъхъ м<оу>ч<е>никъ ианогриѸа Ѹпикскопа ... и **ДИСИДЕРНИ** ΔησιδερїѸου 19v1Stan; вѸ тѸж<де> денъ (20.Apr.) стр<а>сть с<ва>т<а>го ановтарѸ и Ѹже с нимъ **ДЕСЕДЕРА** (sic) ΔησιδερїѸου 196v12Stan – ЕХН

Ø

НА

ДЕСНИЦА, -А f.

Stm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Slep Str Vran Karp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš proVtš Les Krn

десница, десна рака; десница, правая рука; right hand; – *ἡ δεξιὰ*: да не уѸьетъ шѸица твоа уто творить **ДЕСНИЦА** твоа ἡ δεξιὰ σου Mt6,3 Stm Jov Rad Mkd, **ДЕСНИЦА** Krp] lac. Krat; sim. **ДЕСНИЦА** 78r23Krn 209v16Krn et 266v22Krn; ЛЮБОПИТНОЖ **ДЕСНИЦЕЖ** живо-дателнаа ревра твоѸ Ѹома испиталь Ѹс<т>ъ

χριστῷ τῆ φιλοπράγμωνι δεξιᾷ 174v3Zag 136r31Šaf 214c22Orb 141r31Hlud; ЦА»РЬ же **ДЕСНИЦΟΥ** ТОМОУ ПОДАВЬ И ШЛОВИЗАВЬ И ВЪШЬДЪ» ВЪ ГРАДЪ» ДЕΞΙΑΣ 165c9Vtš; ГРЕДИ НЕ ВОИ СЕ ПРИБЛИЖИТИ СЕ КЪ МНѢ **ДЕСНИЦУ** НА ВРЬХЪ» МОИ ПОЛОЖИ ВЪЗОУПИ БЛАГО»СЛО»ВЛЕНЬ 112b22Vtš; НА УЕЛѢ ИЛИ НА **ДЕСНИЦИ** δεξιᾷ 292v19Les • *fig.* **ДЕСНИЦЕА** ОУВО БО»ЖИЕЖ ВЪЗНЕ»ЕНЬ БЫСТЬ Тῆ δεξιᾷ A2,33 Vran Str Karp; СПА»СИ **ДЕСНИЦЕЖ** ТВОЕЖ И ОУСЛЫШИ МА Тῆ δεξιᾷ σου Ps59,7 Pog Rdm Dĉn, **ДЕСНИЦУ** Bon; *sim.* **ДЕСНИЦЕЖ** Ps107,7 Bon Pog Rdm Dĉn; ЯКО **ДЕСНИЦЕЖ** БО»ЖИЕА СПА»СЕ СА УЛ»ОВѢЖЬ Тῆ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ comPs108,27 PogII ржкож Bon; ЖИДОВСЬКЫ ДѢТИ ТАКОЖДЕ НЕРАДИВШЕ БО Ш **ДЕСНИЦИ** Χριστοῦεῖ тож РАЗВѢАНИ БЫША Тῆς δεξιᾷς τοῦ Χριστοῦ comPs20,9 Pog Bon; Χριστῷ εἰδινομῶ **ДЕСНИЦА** Υἱοῦτα ВЪ ИСТИНЖ ἡ δεξιᾷ comPs14,5 Bon Pog; ИЖЕ НЕ РАЗЖМѢШЖ **ДЕСНИЦУ** СВОЖ НИ ЛѢВИЦЖ СВОЖ δεξιᾶν αὐτῶν Jon4,11 Orb Lobk, **ДЕСНИЦЕАЖ** (sic) Grig, **ДЕНИЦУ** (sic) Hlud
KS M(ДЕСЬНИЦА) НА

ДЕСНЪ, -ЪИ adj.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Vtš Stan Les Krn

десен; правый; right; – δεξιός: аще **ДЕСНАѢ** ТВОѢ РЖКА СЪБЛАЖНѢЮТЬ ТА ОУСѢЦИ Ж И ВРЪЗИ ѿ себе ἡ δεξιᾷ σου χεῖρ Mt5,30 Rad Stm Mkd, **ДЕСНА** Krat; аще КТО ТА ОУДАРИТЬ ВЪ **ДЕСНАЖ** ЛАНИТЖ ШРАТИ ЮМОУ И ДРОУГЖЖ ЕИΣ Τῆν δεξιᾶν σιαγόνα Mt5,39 Rad Stm Krp Krat Mkd, *sim.* L6,29 Dbm RadII om. Krp Krat Mkd; ДРЪЖАЛЪ ЕСИ РЖКЖ **ДЕСНАЖ** МОЖ Тῆς χειρὸς τῆς δεξιᾷς μου Ps72,23 Pog Bon Rdm Dĉn; **ДЕСНАА** ШУЕСА ИХЪ ИЗВОДОШЕ ИМЬ ТОУС δεξιούς ... ὀφθαλμούς 19v17Stan; ВИДѢХЪ ГОЛЖБЪ БѢЛЬ СѢДАЩЪ НА **ДЕСНОМЬ** ТИ РАМѢ ЕИΣ Τὸν δεξιὸν σου ὄμω 2v1Les • *fig.* **ὁ ἐκ δεξιῶν:** НЕ ѿЛЖУИ БО СА ѿ οὔτѣца ВЪ ИСТИНЖ И ѿ **ДЕСНААГО** СѢДАНИА НЕ ДВИГНЖ СА ѿНЖДЪ Тῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας comPs15,8 Pog Bon; НЕ ѿЛЖУИ МЕНЕ **ДЕСНАГО** СИ ПРѢСТОЯНИѢ Тῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως 10v2Zag, *sim.* 128v26Zag 107v30Šaf 142c29Orb 70v34Hlud; СЪ **ДЕСНИМИ** МА ПРИУТИ

ωβζцамъ 9v27Zag, *sim.* нь **ДЕСНИХЪ** МА ШЕЦЬ ПРИУТИ τοῖς ἐκ δεξιῶν ... προβάτοις 142r23Zag, **ДЕСНИМИ** МА ШЕЦАМИ ПРИУТИ 161d7OrbII нж ЕДИНѢХ МА ШЕЦАХЪ» ПРИУТИ 120v8Šaf; *sim.* **ДЕСНІ** ШЕЦАМЬ ПРИУТИ 158b18Vtš; СВЕТЕ И **ДЕСНІЕ** СТРАНИ НАСЪ» СПОД»ОБЫ ТВОИМИ МКО»ЛИТВАМЫ 181b16Vtš • *adj.-subst.* **ДЕСНАЯ** f. *десница, десна рака; десница, правая рука; right hand; – ἡ δεξιᾷ:* ДА НЕ РАЗЖМѢТЬ ШЖА **ДЕСНЫЖ** ДѢЛА Тῆς δεξιᾷς τὸ ἔργον 14r21Bit 47b29Orb, **ДЕСНАЖ** (sic) 17r13Šaf, *sim.* **ДЕСНЫНЖ** 21v13Bit

ВЪ ДЕСНЪИ, НА ДЕСНО, О ДЕСНАЖ adv. *надесно, на деснайѡа сѡрана; направо, вправо; to the right; – εἰς τὰ δεξιᾷ, δεξιᾷ, δεξιᾷ; πρὸς τὰ δεξιᾷ* (Krn): НА ОУКЛОНИТЪ СА ВЪ **ДЕСНЪИ** ЕИΣ Τὰ δεξιᾷ Is9,19 Grig, *на десно* Lobk Orb; НИ *на десно* НИ НА ШОУЕ ОУКЛАНѢТИ СА δεξιᾷ comPs26,11 Pog Bon; *sim.* НЕ ОУКЛОНИ СА НИ *на десно* НИ НА ШЖЕ ЕИΣ Τὰ δεξιᾷ 63r4Les; *sim.* НИ *на десно* НИ НА ЛѢВО δεξιᾷ 106r1Les; СМОТРЕХЪ Ш **ДЕСНА** И ВЪЗГЛЕДАХЪ» И НЕ БѢ ЗНАЖИ МЕНЕ ЕИΣ Τὰ δεξιᾷ Ps141,5 Rdm Bon Pog Dĉn; СИЛОЮ БО»ЖІЕЮ ШРАТИ СЕ РѢКА *на десно* И НЕ ПОВРѢДИ ХРАМЪ» πρὸς τὰ δεξιᾷ 240r6Krn — Cf. ДЕСНѢ sub 1

О ДЕСНАЖ, О ДЕСНАЖЖ, О ДЕСНО adv. *десно, одесно, о деснайѡа сѡрана; справа, с правой стороны; on the right side; – ἐκ δεξιῶν, ἐν δεξιᾷ; δεξιᾷ* (Krn): ТЫГДА ПРОПАША С НИМЬ ДВА РАЗБОЙНИКА ЕДИНОГО Ш **ДЕСНАЖ** И ЕДИНОГО Ш ШОУЖЖЖ ЕК δεξιῶν Mt27,38 Rad Dbj Jov(bis) Krp(ter) Krat Mkd Orb Hlud, *sim.* Mc15,27 Dbm Jov Rad Krp(bis) Krat Mkd Orb Hlud, *sim.* L23,33 Dbm Dbj Jov Rad(bis) Krp(bis) Krat Mkd Orb; И ПОСАЖДЪ Ш **ДЕСНАЖ** СЕБЕ НА КЕ»ВЕСНЪИХЪ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ E1,20 Ohr Slep Str Karp Verk; СѢДЕ О **ДЕСНАЖ** ВЕЛИЧЕСТВИѢ ВЪ ВЫСОКИХЪ ἐν δεξιᾷ Hb1,3 Str, Ш **ДЕСНАЖ** Ohr(bis) Karp VerkII lac. Slep; СТОЮЩА Ш **ДЕСНОЮ** ШЛАТЯРЯ КАДИЛНАГО ЕК δεξιῶν 7r18Stan, *sim.* 22v10Stan; НЕ БѢ МОШНО ПРОУЕЕ НИ Ш **ДЕСНЮ** НИ ѿ (sic) ШЖЮ МИНЖТИ δεξιᾷ 18r24Krn; СЛЪ»НКЪЦЕ БО ГРѢ[Д]ЕТЬ Ш **ДЕСНО** ἔρχεται δεξιᾷ 12r21Krn — Cf. ДЕСНѢ sub 2

KS M(ДЕСЬНЪ)

НА

ДЕСНѢ adv.

comPsalt

1. *надесно, на деснаѣа сѣрана; направо, вправо; to the right*; – *δεξιᾶ*: оувѣждь пѣти моѡ аще и вѣдоми сѣть товоѡ ѡко не оуклоних^т са **ДЕСНѢ** ни шоѡи δεξιᾶ comPs138,23 Pog Bon

2. *десно, одесно, од деснаѣа сѣрана; справа, с правой стороны; on the right side*; – *δεξιᾶ*: тѣгда морзскѣѡ **ДЕСНѢ** и шоѡи прѣходоѡшемѣ людѣмѣ δεξιᾶ comEx15,8/Ct Bon Pog EXH — Cf. ДЕСНЗ

∅

НА

ДЕСАТИГРАДЪ, -а m., nom. propr. loci

Stm Dbj Jov

Десеѣоѣрадие; Десятиградие; Decapolis; – *Δεκάπολις*: група од десет градови во Палестина, во близина на Генисаретското Езеро (Галилејското Море) и по долината на р. Јордан: по немѣ идошѡ народи мнози ѡ галилеа и **ДЕСАТИГРАДЪ** Δεκαπόλεως Mt4,25 Stm Jov∥ декаполи Rad, декаполиѡ Kp Krat, декаполѣ Mkd; приде на море галилеиско междоѡ прѣдѣлы **ДЕСАТЫГРѢ** ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως Mc7,31 Jov, междѡ прѣдѣлзи и **ДЕСАТИГРАДЗИ** Dbj∥ междѡ прѣдѣлы декапольскѣ Dbm Rad149a1, междѡ прѣдѣлѣ декапольскѣ Kp, междоѡ прѣдѣли декаполинскѣ Krat, междоѡ прѣдѣлѣ декаползскѣѡ Mkd, om. Rad75c20 – EXH — Cf. ДЕКАПОЛИѢ sub 1

∅

НА

ДЕСАТИНА, -зи f.

Dbm Dbj Jov Rad Kp Krat Mkd evHlud Ohr Slep Karp Verk parHlud Bit Šaf

десеѣок, десеѣѣи дел; десятина, десятая часть; tithē, a tenth part; – *ή δεκάτη*: емоѡже и **ДЕСАТИНѢ** ∅ вѣсѣкѣ ∅дѣли аврамѣ δεκάτην Hb7,2 Slep, **ДЕСАТИНѢ** Karp; и сде оѡбо **ДЕСАТИНЗИ** ѡловѣѣци оѡмираѣще приемлатѣ δεκάτας Hb7,8 Ohr Karp Verk, (...)ТИНЗИ Slep; приемлаи **ДЕСАТИНЗИ** Hb7,9 Ohr Karp Verk; изыде ѡловѣѣкѣ ... пожрѣти вѣ силомѣ ... и

вса **ДЕСАТИНЫ** и вѣдадѣть зема своѡ τὰς δεκάτας 1Rg1,21 Hlud; и **ДЕСАТИНѢ** дасть патриархѣ ѡ избѣраньныхѣ δεκάτην ... ἔδωκεν Hb7,4 Karp Slep • *ἀποδεκάτωσις*: за деновите од постот како десеток Божји: видѣйте видѣйте ѡко азѣ есмѣ вогѡ вѡшѣ ѡсѣвѡшѣны испрѣва вѡмѣ прижтно ѡ дѣни всемоѡ лѣтоѡ **ДЕСАТИНЗИ** ѡдаѣти и то даѡ людѣмѣ моимѣ вѣ избѣвление страсти и вѣ спѣсение дѣоѡши τὴν ἐξ ἡμερῶν ὄλου τοῦ ἔτους ἀποδεκάτωσιν 20r7Šaf; **ДЕСАТИНѢ** вси ѡ дѣни лѣтѣ вѣ пошени вѣоѡжи сконѡати гѣосподеѣви помѣолим са 95r18Bit

ДЕСАТИНѢ ДАТИ/ДАѢТИ/ТВОРИТИ

– *ἀποδεκατοῦν, δεκατοῦν*: горе вѡмѣ фарисеѡмѣ ѡко **ДЕСЕТИНОѡ** даете ѡ метвы и пѣгана и вѣвѣкого зелиѡ и мимо сѣдѣ ходите и любѣе вѣоѡжиѡ ἀποδεκατοῦτε L11,42 Rad Dbm Dbj Kp Krat∥ ѡдесеествоѡете (sic) Mkd; sim. **ДЕСѢТИНѢ ТВОРИТЕ** ἀποδεκατοῦτε Mt23,23 Hlud∥ отѣдесатѡѡете Dbm, десатѣствоѡете Rad57b6, ѡдесатѣствоѡете Rad158d17 Kp, одесеѣствоѡете (sic) Krat, ѡдесатѡѡете (sic) Mkd; **ДЕСАТИНѢ** даа вѣсеѣо елико притаѡѡ ἀποдекатѡ (var. ἀποδεκατεύω) L18,12 Rad Dbm Dbj Jov Kp Krat Mkd; **ДЕСАТИНЗИ** далѣ еѣтѣ δεδεκάτωται Hb7,9 Ohr Verk, **ДЕСАТИНѢ** дасѣтѣ Karp — Cf. ДЕСАТѣСТВОВАТИ sub 1, ОТЗДЕСАТОВАТИ, ОТЗДЕСАТѣСТВОВАТИ sub 1

EXH

KSM

НА

ДЕСАТИЦА, -а f.

Vtš

десеѣмина; десятеро; ten; – : **ДЕСЕТИЦА** мѣоѡѡѣѣникѣ крѣпко вѣ критѣ постродавѣшихѣ 89d13Vtš; **ДЕСЕТИЦА** мѣоѡѡѣѣникѣ вѣ критѣ тѣрѣдо повѣдише и мѣоѡѡѣѣѣѣле посрамѣше 90b11Vtš – EXH — Cf. ДЕСАТѣ (num.-subst.)

M

НА

ДЕСАТОВАТИ, -тоѡѡж, -тоѡѡетѣ ipf.

Karp

зема десеѣок од некоѣо; брать десятину с кого-л.; to take tithē of sb; – *ἀποδεκατοῦν*:

● **КОГО:** ЗАПОВѢДИ ИМАТЬ **ДЕСАТОВАТИ** ЛЮДИ ПО ЗАΚΟΝΟΥ ἀποδεκατοῦν τὸν λαόν Нb7,5 Karp] ОТЪДЕСАТЪСТВОВАТИ Slep – ЕХН — Cf. ДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 2, ОТЪДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 2

М

НА

ДЕСАТОГРАДЪНЪ, -зиn adj.

Les

nao deseī žrađovi; над десятию городами; over ten cities; – τῶν δέκα πόλεων: ВЪЗЕМШИ ЖЕ СЪ МНОЖ СРЕБРЪНИКЪ СЕ КЫРНѢ ПОДВИЗАНТЕ СА ДЪНЪ И НОЩЬ КОУПЛА ТВОРАЩЕ ДА ПОЛОУЧИТЕ И СЕ НАУАЛО **ДЕСАТОГРАДНОЕ** праγματεύονται μετὰ δόξης ἀρχεῖν τῶν δέκα πόλεων 116r8Les (cf. L19,17) – ЕХН

Ø

НА

ДЕСАТОНАУАЛЬНИКЪ, -а m.

parVtš Krn

deseīnначалник, deseīnник, yūравий̄ел на deseīn луѣ; десятиначальник, начальник десяти человек; captain over tens, commander of ten men; – δεκάδαρχος: ПОСТАВИ ИХЪ НАДЪ ВЪАМЫ ОБЛАДЪАТЫ ТИСОУЩОНАУЕЛНИКЪ И **ДЕТОНАУЕЛНИКИ** δεκαδάρχους Dt1,15 Vtš] десатники Lobk Hlud — Cf. ДЕСАТЬНИКЪ ● *term. milit.* ЕГДАЖЕ СЪВРАШЕ СЕ ВЪЗСИ ВОИНЫ И ПОИДОШЕ ПРѢДЪ СЪВЕТЪАГО И ВИДѢВЪ ИХЪ ОУРЕДИ ВЪСѢХЪ НА **ДЕТОНАУЕЛНИКИ** И СТОНАУЕЛНИКИ И ВЪ ИНОМЪ УИНОМЪ еῖς δεκαρχίας 259r15Krn – ЕХН

Ø

НА

ДЕСАТОРИЦЕЖ adv.

Les

deseīnкрай̄но; десятикратно; tenfold; – δεκαπλασίονα: БОЛЪШЪЖ ЖЕ ВЕНЪАМИННОУ ПОДАСТЬ **ДЕСАТОРИЦЕЖ** ПАУЕ ВЪСѢХЪ ДЕКАПЛАСИОНА 269r12Les – ЕХН

М

НА

ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ, -зин,
ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ adj.

psOhr Psalt comPsalt

deseīnosīрунен; десятиструнный; ten-stringed; – δεκάχορδος: ВЪ ПСАЛЪТЪИРИ

ДЕСАТЪСЪТЪРОУНЪ ПОИТЕ ΕΜΟΥ ἐν ψαλτηρίῳ δεκάχορδῳ Ps32,2 Bon Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Rdm, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Dčn, sim. **ДЕСАТОСТРОУНЪ** 56v6Ohr; ВЪ **ДЕСАТОСТРОУНЪ** ПСАЛЪТЪИРИ СЪ ПѢСНИЖ ВЪ ГЖСЛЕХЪ ἐν δεκάχορδῳ ψαλτηρίῳ Ps91,4 Dčn, **ДЕСАТОСТРОУНЪ** Bon, **ДЕСАТЬСТРОУНЪ** Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪ** Rdm; ВЪ ПСАЛЪТЪИРИ **ДЕСАТОСТРОУНЪ** ВЪСПОЖ ТЕВѢ ἐν ψαλτηρίῳ δεκάχορδῳ Ps143,9 Bon Rdm, **ДЕСАТЬСТРОУНЪ** Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪ** Dčn ● *fig.* **ДЕСАТЪСЪТЪРОУННО** ВЪО ВЪДИ СРЪДЦЕ СИРѢУЪ ДЕСАТИЖ ЗАПОВѢДИ ОУКРѢПЛЕНО ЕЖЕ ЕСТЬ ДЕСАТЪ СЛОВЕСЪ ГЛАГОЛУЕТ ЖЕ СА И ДЕСАТЬ ПРЪСЪТЪ СТРЪНЫ ИМИЖЕ ДРЪЖИМЪ ЮСЪТЪ ПСАЛЪТЪИРИ δεκάχορδος comPs32,2 Pog Bon; **ДЕСАТОСТРОУНЪ** ГЛАГОЛУЕТЪ ДВА НА ДЕСАТЕ КАМЕНЕ ЗНАМЕНАНАИ ИМИЖЕ ЯКО СТРОУНАМИ СИРѢУЪ ЯКО ЖІЛАМИ ПОЕТЪ ДОУХОВЪИ ПСАЛЪТЪИРИ ВЪРЪИХЪ δεκάχορδον λέγει τοὺς δέκα λίθους τοῦ νόμου comPs143,9 Bon, **ДЕСАТЬСТРОУНЪ** Pog – ЕХН

KS(ДЕСАТИСТРОУНЪНЪ) М

НА

ДЕСАТЪ, -зин num. ord.

Dbj Grig Lobk typVtš Stan prolVtš Krn

deseītīiu; десятый; tenth; – δέκατος: И ВЪ ГОДИНА **ДЕСАТА** δεκάτη (var. ἔκτη) J1,39 Dbj] ДЕВАТАѢ (sic) Dbm, ·ī·ТА Ktr; ПОСЪТЪ **ДЕСАТЫИ** δεκάτη Zch8,19 Lobk] ·ī· Grig Orb; ВЪ **ДЕТИ** ΥΑΣЪ ДЪНЪ КЛЕПЛЕМЪ ВЕЛІКОЕ СЪБИРАЕМЪ СЕ ВЪ ЦРЪЖКОУВЪ 114a8Vtš; ДА ПРІДЕМЪ ЖЕ СКАЗАТИ И **ДЕТЪ** ВЪПРОШЕНІЕ КОЕ ЕСЪТЪ ТЪ ДЭКАТОН ΖΗΤΗΜΑ 22r10Krn; ВЪ **ДЕТЫ** ДЪНЪ ΜΑΡΤΑ ΜΕΤΕΚΑЦΑ еῖς τὴν δεκάτην ἡμέραν 108v4Krn

In num. compos.: едини на дѣтѣ ... два на дѣтѣ ... трети на дѣтѣ ... четврзто на дѣтѣ ἐνδέκατον ... δωδέκατον ... τρίτον καὶ δέκατον ... τεσσαρακαδέκατον 145r9.11.13.14Krn; *второ на дѣтѣ* δωδέκατον 152v12Krn; и *второ на десатою* испльни число 258r20Stan; слышите и *четврзто на десетою* вѣпрошеніе тѣо тессарескаидэкаτον ζήτημα 153v18Krn; еше *пети на дѣтѣ* да рарздрешимъ тѣо пентекаидэкаτον 154r12Krn; вѣ *петѣ на дѣтѣ* лѣтѣ влѣдѣуѣствѣа 114a31Vtš;

ПАТОЮ ЖЕ НА ДЕСАТОЮ ЛѢТО ИМѢА ПОСТРИЖЕ
СА ВЪ НѢКОЕМЪ МОНАСТЫРИ 182r19Stan; *ω*СМО НА
ДЕСЕТО ЛѢТО οκτωκαιδέκατον ἔτος 157c12Vtš

Cf. I sub 2

KS M(ДЕСАТЗИН)

НА

ДЕСАТЬ num. card.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evHlud Apost Bon
Pog Dĕn comPsalt orDĕn parHlud Triod Vtš Stan prolVtš
Les Km

decem; *десять*; *ten*; – *δέκα*, *ι'*: ВЪЗМЕТЕ ЖЕ
ТАЛАНТЬ И ДАИТЕ ИМАЩОМОУ ДЕСЕТЬ ТАЛАНТЬ
τὰ δέκα τάλαντα Mt25,28 Mkd I Dbj Jov(bis)
Rad(bis) Krp61v30 Krat, *•ε̄•* πέντε (var.) Krp118v7;
БЖДИ ОБЛАСТЬ ИМЫ НАДЪ ДЕСАТИИЖ ГРАДЬ *ἐπάνω*
δέκα πόλεων L19,17 Dbm Dbj Rad Krp Mkd I Jov
Krat; РАСТАЖЕНЬ БЫВЪ ДЕСАТИИ ВОИНЫ ЗА ШЕФ
ржцѣ *ὑπὸ δέκα στρατιωτῶν* 208v1Stan; ИЖЕ СЖТКЪ
ИНЪНЫЕ ДЪНЫ ИЖЕ ИМЖТКЪ ПО ДЕТЬ ЧАСЪ *ἀπὸ*
δέκα 55v17Km; СЕДМИ КРАТЬ ЯВИ СЕ КЪ ДЕСТИ
ТЪКМО АΠΟΚΟСΤΟΛΩΜΚЪ *πρὸς τοὺς δέκα μόνον*
μαθητάς 117r9Km • *num.-subst. οἱ δέκα*: И
СЛЫШАВШЕ ДАТЬ НАЧАШЖ НЕГОДОВАТИ *ω ἱακωβѣ*
И *ω ἰωανѣ οἱ δέκα* Mc10,41 Mkd Dbm Jov Rad I
Krat; sim. ДЕСАТЬ *οἱ δέκα* Mt20,24 Dbj, ДЕСАТИИ
Krp Mkd I Krat — Cf. ДЕСАТИЦА ♦ ДЕСАТЬ
ЗАПОВѢДИ – *δέκα ἐντολαί*: ДЕСАТЪСТРОУННО
ЖЕ БЖДИ СРЪДЦЕ СИРѢУЪ ДЕСАТИИЖ ЗАПОВѢДИ
ΟΥКРѢПЛЕНО ЕЖЕ ЕСТЬ ДЕСАТЪ СЛОВЕСЪ *ταῖς δέκα*
ἐντολαῖς comPs32,2 Pog Bon

In num. compros.: • НА ДЕСАТЕ, *gato* НА ДЕСАТИ
in num. card. et ord. 11–19: И ЯКО ЯВИ СА КИФѢ
ПОТОМ ЖЕ *единномуу на ДЕСАТИ* *τοῖς ἑνδεκα*
1C15,5 Ohr, *единномуу на ДЕСАТЕ* Slep Karp, И
ПОЕМШЕ *единогоу на ДЕСАТЕ* Str, *единномуу на*
ДЕСЕ[ТЕ] Verk; ПРОХОЖДАШЕ КСОУСЪ СКОЗѢ
ГРАДЫ И СЕЛА ... И *ω*БА НА ДЕСЕТЕ С НИМЪ *οἱ*
δώδεκα L8,1 Rad Dbm Krp Krat Mkd; *единогоу* *ω*
ДВОЮ НА ДЕСАТЕ *προφοκῆς* *μαλζιχῆς ἐνὸς ἐκ τῶν*
δώδεκα *προφητῶν τῶν μικρῶν* comJon2,tit/Ct Bon, *ω*
ОБЮ НА ДЕСАТЕ Pog; СМДЕТЕ РЕЧЕ АПОСТОЛОМЪ
СЪ МНОЖ НА ДВОЮ НА ДЕСАТИ ПРѢСТОЛОУ *ἐπὶ ἰβ'*
θρόνου comPs100,6 Bon, НА ДВОЮ НА ДЕСАТЕ
Pog; ВЪ ПРЪВЫ НА ДЕСАТЕ ЧАСЪ 75r8Bit; ВЪ

ПАТОЕ НА ДЕСАТЕ ЛѢТО 120v27Karp • *in num.*
20–90: ПО ДВА ДЕСАТИ ЛѢТЪ СВАТАА ВИКАРИИ
ИТИ ВЪ КАПАНИИ И МЖУЧИТИ СА *μετὰ δὲ χρόνους*
εἴκοσι 264v17Stan; БѢ КСОУС ЖКО ТРЬМИ ДЕСЕТИ
ЛѢТЬ *ἐτῶν* *τριάκοντα* L3,23 Rad Krat, ТРЕМЬ
ДЕСЕТЕМЪ Dbm Dbj, ТРЕМЬ ДЕСАТЬ Krp I •
Mkd; ПО ЧЕТЫРЕХЪ ДЕСАТЕХЪ ЛѢТѢХЪ *διὰ*
τεσσάρων (var. *δεκατεσσάρων*) *ἐτῶν* G2,1 Slep, ПО
ЧЕТЫРИ НА ДЕСАТЕ ЛѢТѢХЪ Karp; ОУЧЕНИКЪ
БѢ ВЪ СВАТЫХЪ АΠΟΚΟСΤΟΛѢХЪ СЪ СЕДМИИ
ДЕСАТЬ *τοῖς ἑβδομήκοντα* 154v21Stan • СЪ
ДЕСАТИИЖ ТЫСАЩ *δέκα χιλιάσιν* L14,31 Dbm Dbj
Rad Krp Krat Mkd

Cf. I sub 1

KSM

НА

ДЕСАТЬНИКЪ, -а m.

Lobk parHlud

*decem*началник, *decem*ник, *уравийшел на*
decem *луѣ*; *десятина*начальник, *начальник*
десяти человек; *captain over tens*, *commander*
of ten men; – *δεκάδαρχος*: И ПОСТАВИХЪ Ж
ВЛАСТЫ НАДЪ ВАМИ ТЫСЖЩИКЫ И СОТНИКЫ И
ДЕСАТНИКЫ *δεκαδάρχους* Dt1,15 Lobk Hlud I
ДЕС(Е)ТОПАЧЕЛНИКИ Vtš – ЕХН — Cf. ДЕСАТО-
НАЧАЛЬНИКЪ

SM

НА

ДЕСАТЬНИЦА 146b33Orb per err.

v. ЧЕТВОРОДЕСАТЬНИЦА

ДЕСАТЬСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,

-СТВОУЕТЪ ipf.

Rad Slep Karp

1. *дава decem*ок; *давать decem*ину; *to pay*
tithe; – *ἀποδεκατοῦν*: ГОРЕ ВАМЪ КЪНИГОУИИ И
ФАРИСЕН ЛИЦЕМѢРИ ЖКО ДЕСАТЬСТВОУЕТЕ МЖТЖ И
КОПРЬ И КИМИНЬ И ВСТАВИСТЕ ТАЖЫШАА ЗАКОНА
СЖДЬ И МИЛОСТЬ И ВѢРЖ *ἀποδεκατοῦτε* Mt23,23
Rad57b6 I ОТЬДЕСАТОУЕТЕ Dbm, *ω*ДЕСАТЬСТВОУЕТЕ
Rad158d17 Krp, *о*ДЕСЕТЬСТВОУЕТЕ (sic) Krat, *ω*ДЕ-
САТОУЕТЕ (sic) Mkd, *д*ЕСАТИИЖ ТВОРИТЕ Hlud — Cf.
ДЕСАТИНА (ДЕСАТИИЖ ДАТИ/ДАЯТИ/ТВОРИТИ),
ОТЪДЕСАТОВАТИ, ОТЪДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 1

2. зема десетѣок оу некоѣо; братъ десятину с кого-л.; to take tithе of sb; – δεκατοῦν:

● КОГО: то же не причитаемы родомъ ѿ нихъ **ДЕСАТЬСТВОВА** АБРААМА δεδεκάτωκεν Ἄβραάμ Ηβ7,6 Karp Slep — Cf. ДЕСАТОВАТИ, ОТЪДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 2

EXH

SM

HA

ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ

v. ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ

ДИВИИ, ДИВИИ, ДИВИЕ adj.

Stm Dbj Krp Krat Mkd Psalt comPsalt parVtš Triod Vtš Stan Les Krm

1. *див;* *дикуй;* *wild;* – ἄγριος; ἀνήμερος (Krm): ● за животни: и послю на вы зѣѣри **ДИВІЕ** земльскіиє τὰ θηρία τὰ ἄγρια Lv26,22 Vtš; озова и вепръ ѿ лѣга инокъ **ДИВИИ** поѣлз естз μονὸς ἄγριος Ps79,14 Bon Pog Rdm Dčn; и тогда поущенна бысктъ **ДИВИИ** львица гладомъ заморена ἀγρία λέαινα 103v14Stan; привазанъ бысктъ къ **ДИВИЕМОУ** коню ἵππος ἄγριος 131r19Stan; и **ДИВИИИ** зѣѣрми овладати τῶν ἄγριων θηρίων 156r7Stan; и въсплауат са въкоупѣ животнаа въѣ **ДИВІА** съ птицами и дрѣва польскаа τὰ ζῶα τὰ ἄγρια 295r12Les ● *fig.* зѣѣрие ма **ДИВИ** снѣдаѣтъ нѣ ѿ нихъ ма истръгни владѣко 85v14Bit 103v8Zag 86v4Šaf 119a38Orb 46v12Hlud; **ДИВІИ** же зѣѣрь царь глаголю ликинїе ἀνήμερον θηρίον 219r11Krm ● за растенија: питаѣше са ѿ зелни **ДИВИХЪ** ἀπὸ βοτανῶν ἄγριων 112v3Stan; ста подь смоковню **ДИВИЮ** ὑποκάτω συκῆς ἀγρίας 15r9Stan ♦ **ДИВИИ** **МАСЛИЦА** – ἀγριελαία (Krm): кто во повѣдѣше въ таковые петкъ игри вѣнѣвааѣѣ его сз вѣтвы **ДИВІЕ** маслицы мѣ клади ἀγριελαίας 75r5Krm ♦ v. etiam маслица ♦ **МЕДЪ ДИВИИ**: мед од дивы пчели: ѣдъ же его вѣ прѣзи и медь **ДИВИИ** мѣли ἄγριον Mt3,4 Krat Stm Krp Mkd, sim. Mc1,6 Dbj Krp Krat Mkd; пища же емоу вѣше въ пѣстыни **МЕДЪ** **ДИВИИ** и ластари ѿ дрѣвѣсь поустынныхъ мѣли ἄγριον 27v11Krm ♦ v. etiam **МЕДЪ**

за луѓе: *необуздан, нескроулив; необузданный, неукротимый; unrestrained, tameless;* – ἄγριος: владѣени кротци ѣко ти наследѣтъ земля вы **ДИВІИ** и неокротими высте ἄγριοι 61r16Les; ни же да являеме сѣ **ДИВИ** и некротци ѿ постъ нѣ кротѣиши ѿ насыненїа да вывляеме ἄγριοι 208r17Krm ● *жесѣок, суров, свирей; жестокий, суровый, свирепый; cruel, brutal, fierce;* – ἄγριος: нѣ диволь завиди въздѣвиже ѣзыкъ **ДИВИИ** глазатыхъ на сѣвѣтъмъ ѿѣѣѣ τὸ ἄγριον ἔθνος 112v8Stan ● *adj.-subst. n. τὸ ἄγριον:* и видѣвъ **ДИВИЕ** людскоє и пристѣпи къ царю константинѣ ... и помкоули са ѣмоу и прогнани вышъ изъ керсонѣ идолослужителе тоу лаѣу τὸ ἄγριον 159v13Stan; мирско **ДИВІЕ** пришьствїемъ исчитати обнѣе къ смиренїю глыбокомѣ 83d5Vtš — Cf. жестокъ, лютъ, сверѣпъ

KSM

СП/КТ

ДИВИТИ, ДИВИТИ СА, -ВЛЖ (СА),

-ВИТЪ (СА) ipf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt Grig Lobk parVtš Triod Vtš Stan Les Krm

Formae: ДИВИТИ raro in Zag Šaf Orb Hlud; ДИВИТИ СА saepissime

1. *чуди; удивлять; to amaze;* – ἐκπλήσσειν: чюдо прижитиѣ ти **ДИВИТЬ** ма прѣѣѣстаѣа како заѣнеши въ чрѣвѣ вѣсѣмене прижитна ἐκπλήττει με 128v9Zag 107v15Šaf 142c1Orb 70v18Hlud; чюдо твоє дѣво мати **ДИВИТЬ** вѣсѣка слоуѣа и оума ἐκπλήττει πᾶσαν ἀκοήν καὶ ἔννοιαν 40v18Šaf 74c35Orb, **ДИВИТ СА** вѣѣкъ 62r14Zag

2. *refl. се чуди, се восхиѣува; удивляться, восхищаться; to wonder, to marvel;* – θαυμάζειν, ἐκπλήσσεσθαι, ἐξίστασθαι, ἐκθαυμάζειν, ξενίζεσθαι, καταπλήσσεσθαι, ὑπερθαυμάζειν, ἄγασθαι, διαπορεῖν, θαμβεῖσθαι, ἐνθαμβεῖσθαι, φοβεῖσθαι, *ptc. ἐνεός; ἀπορέω* (Krm): **ДИВЛѣАХЪ** же **СЖ** вѣси слзшѣште ἐξίσταντο A9,21 Ohr Str VranII чюждаѣ же са Slep Karp; не **ДИВИТЕ СА** братиє моѣ аще ненавидитъ васъ весь миръ мѣ θαυμάζετε 1J3,13 Karp Slep; вси во зраще иѣз

ПОКЪИВААХЪ ГЛАВАМИ **ДИВАЩЕ СЯ** КАКО ΩΤΖ СЛАВЪИ ВЪЖИЖЪ ΩΤΖΠΑΔΟШЪ ЖИΔОВЕ θαυμάζοντες comPs43,15 Bon Pog; и ВЪСТАВЪ ВЪЗЪМЪ ΩΔРЬ СВОИ и АБИЕ ИЗИДЕ ПРЪДЪВЪ ВСЪМИ ЯКО **ДИВИТИ СЯ** ВСЪМЪ и СЛАВИТИ ВЪГЪА ἐξίστασθαι Mc2,12 Rad Dbm Jov Mkd, **ДИВЛѢХЪ** же **СА** ВЪСИ Dbj Krp Krat; ВЪСТАВЪ ВЪЗЪМИ ЛОЖЕ ТВОЕ и ИДИ ВЪ ДОМЪ ТВОИ и ВЪСТАВЪ ИДЕ ВЪ ДОМЪ СВОИ ВИДѢВЪШЕ же НАРОДИ **ДИВЪИША СЯ** и ПРОСЛАВИША ВЪГЪА ἐφροβήθησαν (var. ἐθαύμασαν) Mt9,8 Rad Mkd] ЮДИШЪ СЯ Jov Krp; РАЗЪОУМѢХЪВЪ ДѢЛА ТВОА и **ДИВИ СЯ** ἐξέστην 215r14Les; АГГЪЕЛЫ **ДИВЕЩИ СЕ** ЗРЕЩИ ХРИСТЪА КАКО ВЪСХОДИТЬ СЪ СЛАВОЮ МНОГОЮ ἀπορούσαν 114v18Krn; и АГГЪЕЛИ **ДИВЕТ СЕ** НА КЪЕВЪСЫ 90d11Vtš; и ВЪВРЪЖЕНЪ ВЪ ПЕЩЬ ΩГНЬНЪ и ИЗЫДЕ НЕВРЪДИМЪ ТѢМЪ **ДИВЕНЬ СЯ** ДИВКЛИТИАНЪ и ПОУСТИ и ὑπερθαυμάσαντος 227r20Stan; БѢХА же НА ПЪТИ ВЪЗЪХОДАЩЕ ВЪ ЁРОСОЛИМА и БѢ ВАРЪА ИХЪ КСОУС и **ДИВЛѢХЪ** и ПОСЛѢДОУАЩЕ БОАХЪ СЯ ἐθαμβοῦντο Mc10,32 Mkd] ОУЖЪСААХЪ СЕ Dbm Rad124c24, ОУЖАСАХЪ СЯ Krp, ОУЖАСОША СЪА Krat, om. Jov Rad150d23; ТѢМЪ же ПРИШЪСТВЕНЕ ТВОЕ ВИДѢВЪВЪ ЙΩАНЪ **ДИВЛЪИШЕ** СЪ СТРАΧΩМЪВЪ 111a29Vtš; А МЪЖИ ГРЪДЪЩЕ С НИМЪ СТОАХЪ **ДИВЪЩЕ СЪ** СЛЪИШЪШТЕ ОУВО ГЛАСЪВЪ НИЕДИНОГО же ВИДЪШТЕ ἐνεοί A9,7 Ohr Slep Str, **ДИВАЩИ СЯ** Karp, **ДИВЛѢХОУ СЕ** Verk] ЮДАЩЕ СЯ Vran ● **КОМОУ, УЕСОМОУ:** СЛЫШАВЪ же КСОУСЪ **ДИВИ СЯ** ЮМОУ ἐθαύμασεν Mt8,10 Rad Stm, **ДИВИ СЯ** (sine obj.) Krp] ОУДИВИ СЯ Mkd; ВЪСИ БО ИЖЕ Ω ВѢКА ДО ВѢКА РАЖДАЕМИ ДѢЛОМЪ ГЪСПОДЪНЕМЪ **ДИВАЩЕ СЯ** НЕ ПРЪСТАЖТЪ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ θαυμάζοντες comPs144,4 Bon Pog; ПАКЪИ ВЪЖИЖЪ СИЛЪИ **ДІВАЩЕ СЯ** НОВОМОУ ЮУДЕСИ ВЪПНІАХЪ ВЪЗЪМЪТЕ ВРАТА ξενιζόμεναι τὸ καινὸν θέαμα comPs23,9 Bon Pog; ВИДѢВЪШЕ ТАИНЫ ВЪ ЦРЪКЪВИ СЪВРЪШАЕМЫ **ДІВНША** ЮУДЕСЫ κατεπλάγησαν τῷ θαύματι comPs47,6 Pog Bon; **ДИВА СЯ** КАЛИСТОВѢ ВЛАЗЪБИ ВЕСЪДѢ ἄγμαι Καλλίστου τὰς χρηστολογίας 20c31Orb 21v1Zag; КАКО НИ **СА** НЕ **ДИВИТИ** ВАШЕМЪ ПОДВИГЪ СЪВЪТЪИ МЪЖЪУКЪЕНИЦИ τίς οὐκ ἐξίσταται 68a38Orb, КАКО НИ **СА** НЕ **ДИВИТЬ** 57v1Zag ● **О КОМЪ, О УЕМЪ:** и ΩВѢЩАВЪ КСОУСЪ

РЕУКЪ) ИМЪ ΩДАДИТЕ КЕСАРОВАА КЕСАРЕВИ А ВЪЖИА ВЪГОВБИ и **ДИВИШЪ** Ω ΝΕΜЪ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ Mc12,17 Mkd Krat] ЮУДИША СЯ Ω ΝΕМЪ Dbm Dbj Rad Krp62v25, om. Krp97v10; **ДИВЛѢХЪ СЯ** НАРОДИ Ω СЛОВЕСЪХЪ ВЪАГОДѢТИ ИСХОДАЩИХЪ ИЗЪ ОУСТЪ ЕГО ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος L4,22 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; ЕГДА же СЛЫШАХЪ СЛОВЕСА СИ ЕРЕНЕ же и СТРАТИГЪ ЦРЪКЪКОВНЫ и АРХИЕРЕНЕ **ДИВЛѢХЪ** Ω НИХЪ и УТО ЯВО ВЪДЕТЬ СЕ διηπόρουν περὶ αὐτῶν A5,24 Vran Str] УДѢХЪ СЯ Ω НИХЪ Karp; МНОГО ПОКАЗАВЪ ТЪЩАНИЕ ВЪ ЮЛИНСКОЕ ОУУЕНЕ **ДИВЛѢХЪ СЯ** Ω МЪДРОСТИ ВЪШНЕНΙ σπουδὴν εἰς τὴν παρὰ τοῖς ἔλλησι θαυματομένην παιδείαν 314v25Stan; НЕ ПОДЪОБАЕТЪ **ДИВИТИ СЯ** О СЕМЪ НИ ЮУДИТИ СЯ θαυμάζειν ἐπὶ τοῦτο 48v13Les — Cf. ЮУДИТИ СЯ, ОУЖАСАТИ СЯ

Notae: per. err. pro ДИЕВЪ: иереи же **ДИВА СЯ** (sic) сашомоу прѢдъ градомъ иереѹс тоῦ Διὸс тоῦ ὄντοс прὸ τῆс πόλεωс A14,13 Str] иереи же ДИЕВЪ СЪЩОУ ЕМОУ прѢдъ градомъ Ohr Slep Karp Verk (cf. SJS V: 328); — per err. pro διαπρίεσθαι: они же слышавше **ДИВѢХЪ** (sic) и свѢщавахъ вѢИТИ διεπρίοντο A5,33 Vran

KSM(ДИВИТИ СЯ)

СП/КТ

ДИВИТИ СЯ v. ДИВИТИ

ДИВИЯТИ, -ВИЯЖ, -ВИЯЕТЪ ipf.

Les

беснее, дивее; буйствовать, неустовствовать; to behave violently, to rage; – ἀγριαίνειν: или ЯКО САМОГО ВЪГЪА СМѢРЕННА НЕ ВИДѢХОМ ЛИ ДА и МЫ ДОСАЖДАЕМИ и СТЪЖАЕМИ НЕ **ДИВІАЕМЪ** μὴ ἀγριαίνωμεν 90v25Les – EXH — Cf. СВЕРѢПОВАТИ, СВЕРѢПѢТИ

М

СП

ДИВЛЕНИЕ, -НИА n.

comPsalt Vtš

чудење, вчуровиденостѹ; удивление, изумление; amazement, astonishment; – ἐκπλήξις: **ДИВЛЕНИЯ** и ПРИЗЫВАНИЯ СЛОВО ἐκπλήξεωс comPs117,25 Bon Pog; ПРИНОСИТЪ ТЫ АГГЪЕЛИ

ХВАЛЕНИЕ НЕВЕСА ЖЕ ЗВЕЗДА ВЪСБИ ДАРЫ
ПАСТІРЫ **ДИВЛЕНИЕ** ЗЕМЛЯ ЖЕ ПЕЩЕРЪ
ПОУСТИНЯ ЯСЛИ МИ ЖЕ МАТКЕРЪ ДФВЪ 95a6Vtš
– ЕХН

М

СП

ДИВО, ДИВЕСЕ n.

Psalt comPsalt trOrb

чудо; чудо; wonder; – τέρας, πάλασμα:
ПОМѢНѢТЕ ЮДЕСА ЮГО ЯЖЕ СЪТВОРИ И **ДИВЕСА**
ЮГО И СЖДЬБЫ ОУСТЬ ЮГО τὰ τέρατα αὐτοῦ Ps104,5
Dčn Bon Pog Rdm; ДИВНЫ И ВСЕУЕСТНЫ ШТЪЦЫ
КАШИ ИХЖЕ БОЖЬСТЪВНЫ ПОДВИЗЫ И **ДИВЕСА**
ИХЖЕ ИЦѢЛЕНИЕ ЮДЕСА ὧν τὰ παλαίσματα
21b2Orb] СТРАСТИ И ЮДЕСА ИЦѢЛЕНИѢ 22r9Zag
♦ **ДИВЕСА СЪТВОРИТИ** – *τερατοῦργεῖν*: ЕЛИКО
ДИВЕСЬ БОГЪ *СЪТВОРИ* Ш ВАСЪ ЕЛИКО СЖДЬБЪ
БОГЪ СТВОРИ ВЪ ЯЗЫЦѢХЪ И НЕ РАЗОУМѢСТЕ
ὅσα ἐτεροῦρησεν comPs104,5 Pog Bon – ЕХН
— Cf. ДИВЪ, ЮДО

KSM

СП

ДИВЪ, -А m.

Slep Vran comBon Grig Lobk parOrb parHlud Stan

чудо; чудо; wonder; – θαῦμα, ἔκστασις:
ДИВ БО ВЕЛЕИ И ПАУЕ ВСЕЖ ТВАРИ ЯКО БОГЪ СЪ
ПРИДЕ НА ЗЕМЛЯ ДА УЛОВѢКА СПАСЕШИ θαῦμα
γάρ μέγα comPs16,7 Bon] ДИВЕНЬ БО ВЕЛИИ Pog;
СЕ ОУДИВИЛА ЕСИ ΝΑΜЪ ВЕСЪ **ДИВЪ** СЪ ΤΗΝ
ἔκστασιν ταύτην 4Rg4,13 Grig Hlud, ВЕСЪ **ДИВОСЬ**
(sic) Lobk, ВЕСЪ **ДИВЕСЬ** (sic) Orb; ИМѢХЖ И ЯКО
ОУЧИТЕЛѢ ВЪ **ДИВЪ** ПОЛОЖЬШЕ ТРЪПѢНИЕ ЮГО И
ПРОЩЕНИЕ ПРОСИШЕ εις θαῦμα θέντες τὴν αὐτοῦ
ὑπομονήν 178v8Stan; **ДИВЪ** ЯВЛѢШЕ СА θαῦμα
φαινόμενον 107r22Stan ♦ **ДИВЪИ ТВОРИТИ**
зачудова, ὑπεριζвикува чудење; удивлять,
вызывать удивление; to amaze, to astonish;
– *ἐξίστάναи, ἐξίστάνειν*: МНОГА ЛѢТА КОРЕНИЕМЪ
ДИВЫ ТВОРѢШЕ ИМЪ таῖς μαγείαις ἐξεστακέναи
A8,11 Vran Slep] КОРЕНИЕМЪ ТВОРѢШЕ Str,
ВЪХВОВАНИЕМЪ ЖАСАШЕ ИХЪ Karp; МЖЖЖ ЖЕ
ЕТЕРЪ ИМЕНИМЪ СІМОНЪ ПРѢЖДЕ БѢ ВЪ ГРАДѢ
КОРЕНИѢ **ДИВЪИ ТВОРА** παζικοῦ самарѢНСКЪ
μαγεύων καὶ ἐξιστάνων A8,9 Slep] КОРЕНИѢ ТВОРА

И ТЫВЪ (sic) Str, КОРЕНИЕМЪ ЮДЕСА СТВОРЖ
Vran, ВЪХВОВАЖ И ОУСТРАША Karp – ЕХН — Cf.
ДИВО, ЮДО

KSM

СП

ДИВЪНО adv.

Psalt Bit Šaf trOrb Les

1. чудесно, ὑπέρκрасно; удивительно, пре-
красно; wonderfully, admirably; – θαυμαστῶς,
θαυμάσιον, (θαῦμα): ПРОСВѢШТАЕШИ ТЫ **ДИВНО**
ШТЪ ГОРЪ ВЪУЕНЪ θαυμαστῶς Ps75,5 Bon Pog Rdm
Dčn, sim. 57r22Bit; И НАСТАВИТЪ ТА **ДИВНО**
ДЕСНИЦА ТВОЯ θαυμαστῶς Ps44,5 Bon Pog Rdm
Dčn; ЯКО ТЪИ ПОКАЖЕШИ **ДИВНО** И ВЕЛИКО ЛАЗАРѢ
ВЪСТАЖШАГО ИЗ МРТВЪИХЪ δείξει θαυμάσιον μέγα
τὸν Λάζαρον 100r26Šaf 132b8Orb; **ДИВНО** БО БѢ
ВИДѢТИ ВЪ ИСТИНЖ ЛЮБИМИЦИ МОИ ВЪ ГОДИНЖ
ΩНЖ θαῦμα γὰρ ἦν ἰδεῖν 135v10Les

2. со чудење; с удивлением; in astonish-
ment; – θαμβητικῶς: И ТѢХЪ ДОВЛЕСТИ **ДИВНО**
СМОТРЪШЕ ПОРЕВНЪИМЪ ДОБРОДѢТѢЛЕМЪ ИХЪ
θαμβητικῶς 20b34Orb; **ДИВНО** СЛЫШАХЖ ПАСТЫРИЕ
ΑΓΓΕΛΙИ ХВАЛАШЕ ВЪ ПЛЪТЪХЪ ХРИСТА ПРИШЕДЪША
ἠκούσαν οἱ ποιμένες 93r15Šaf 125d7Orb] om.
112r24Zag 54r23Hlud

ЕХН

KSM

СП/КТ

ДИВЪНЪ, -ЪИ adj.

Dbm Dbj Jov Rad Kp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Verk Psalt comPsalt orDčn Grig Lobk parOrb parHlud Triod
Vtš Stan prolVtš Les

Forma: comp. ДИВЪНѢИ

1. чудесен, ὑπέρκрасен; удивительный, пре-
красный; wonderful, admirable; – θαυμαστός,
θαυμάσιος, ζένος, (θαῦμα): СЛАВИМ ТА
ГОСПОДЪИ ЯКО СТВОРИЛЪ ЕСИ **ДИВЪИ** ВЕЩИ
УЛОВѢКА РАДИ θαυμαστά πράγματα comPs51,11
Bon] ДОВОЛНЫ (sic) Pog; ὦ ГОСПОДА ВЫСЪТЪ СИ
Ї ЕСЪТЪ **ДИВНА** ВЪ ОУИЮ НАШЕЮ θαυμαστή
Ps117,23 Pog Bon Rdm Dčn, sim. **ДИВЪНА** Mt21,42
Dbm Jov Rad(bis) Kp(bis) Mkd, **ДИВНАИ** Dbj Krat,
sim. **ДИВЪНА** Mc12,11 Dbm Dbj Rad79c4 Kp Mkd,
ДИВНАА Krat, **ДИВНО** Rad127d13; КТО ПОДОВЕНЪ

ТЕБѢ ПРОСЛАВЕНЪ ВЪ СВАТЪЦИХЪ **ДИВЕНЪ** ВЪ СЛАВАХЪ ТВОРАИ ЮДЕСА θαυμαστός Ex15,11/Ct Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 109b41Orb et 221b30Orb; **ДИВНА** СЕДѢННА ТВОА θαυμαστὰ τὰ μαρτύρια σου Ps118,129 Bon Pog Dĉn; **ДИВЕНЬ** ГЛАСЪ ЮДЕСИ цаѣрю вѣѣни βαβαὶ τοῦ θαύματος 77r23Zag 59r3Šaf 94c9Orb; ХВАЛИМЪ СВАТИ МЪЮКЕНИЦИ **ДИВНИИ** СТРАСТИ ПОДВИГЪ ВАШЕГО БЛАГОМЪЖЕСТВА τὰ ξένα ἄθλα 62v11Šaf 80r18Zag 98d37Orb, **ДИВНИ** 23v11Hlud; ТАИНЫСТВА СТРАННА **ДИВНАА** И ПРЭСЛАВНАА 84d24Vtš; ПОДОВЕНЬ БЖДИ ПУЕЛѢ ЛЮБИМУЕ МОИ И ВИЖДЪ ТАИНЪ **ДИВНАЖ** ЕЖ ΘΑΥΜΑΣΤὸν αὐτῆς μυστήριον 138r25Les; СОЛОМОУНЬ **ДИВНИ** ЕМОУЖЕ ДАРОВА СА МЪДРОСТЬ ВЪГАТЬСТВА ὁ Σολομὼν ὁ θαυμάσιος 42v25Hlud 99r9Zag] ПРѢЮДНИ 82v2Šaf, ПРѢМЪДРЫ 115c37Orb; **ДИВНИИ** Ѡкъць кѣшь лвъ θαυμάσιος 146r18Stan; БРАТЪА МОА ХОЩЪ ВАМЪ ПОВѢДАТИ ЖИТІЕ ДОБРО И СЪВРЪШЕННО МЪЖА **ДИВНА** И СЪВРЪШЕННА ἀνδρὸς θαυμαστοῦ 99v19Les; БЫСЪТЪ ЖЕ **ДИВЕНЬ** ПРѢМЪДРОСТНА ΘΑΥΜΑΣΤὸς 93r25Stan • **θαυμάζεσθαι**: ЕГДА ПРИДЕТЪ ПРОСЛАВИТИ СА ВЪ СВАТЪЦИХЪ СВОИХЪ И **ДИВЕНЪ** БЗИТИ ВЪ ВСѢХЪ ВѢРОВАВШИХЪ ΘΑΥΜΑΣΘῆΝΑΙ 2Th1,10 Slep] ЮДЕНЬ БЫТИ Karp; СИ БО **ДИВНА** ЮСЪТЪ И НА КЕБЕКСЕХЪ И НА ЗЕМЛИ ЯКО ВЪЖИА ТАИНА θαυμάζεται comPs117,23 Pog Bon • *adj.-comp.* УТО ОУБЪ ВЗИСОТЪ СЕЖ **ДИВЕНѢ** ΘΑΥΜΑΣΤΟΤΕΡΟΝ (var. θαυμασιώτερον) comPs92,4 Bon Pog • *adj.-subst.* **ДИВЪНА(И)** n. pl. τὰ θαυμαστά, τὰ θαυμάσια: СЪ ДОУШЕЖ И ГЛАСОМЪ ВЕЛИЕМЪ ПѢТИ ПОДОВАЕТЪ БОГЪА ЯКО **ДИВНА** СТВОРИ ΓΟСПΟΔЪ РОДОУ УЛОВѢЮ ΘΑΥΜΑΣΤΑ comPs97,5 Bon Pog; ГДЕ СЖТЬ ВСА **ДИВНАА** ТЪ ЈЕЛИКО ВЕЩА НАМЪ ѠКЪЦИ Кѣши τὰ θαυμάσια Jdc6,13 Lobk

♦ ДИВЪНА ГОРА v. ГОРА sub 1 ♦

2. чужден, необычен; странный, необычный; *strange, peculiar*; – θαυμαστός, παράδοξος, ξένος, ἐξάισιος, ἐνεός: ВИДАЩЕ БО ЖЪЦИ И СЛЗИШЖЕ **ДИВНЕ** СЛОУЖЕНИЕ СТРАХОМЪ ШБАТИ ПОТЪЩАШ СА НА ВЪРАЩЕНИЕ τὴν ξένην λατρείαν comPs39,4 Bon Pog; НЬ И ДИВВОЛЪ ГОНИТЪ УЛОКѢЖА ДО КРЪЩЕНИЯ И ТОУ ПАДЕТЪ ПАДЕНИЕМЪ **ДИВНИМЪ** ἐξάισιον comEx15,9/Ct Bon, ПАДЕНИИ **ДИВНИИ** Pog; ПАДЕНИЕ БЫСЪТЪ **ДИВНО**

ἐξάισιον 206v12Les • *adj.-subst.* **ДИВЪНА(И)** n. pl. τὰ ξενίζοντα, τὰ παράδοξα, τὰ τερατώδη: ЯКО ВИДѢХОМЪ **ДИВНАА** Δѣнесζ παράδοξα L5,26 Dbj Jov Krat] ПРЭСЛАВНАѢ Dbm, ПРЭСЛАВНА Rad Mkd, СЛАВНАА Krp; **ДИВЪНА** БО ЕТЕРА ВЪЛАГЛЕШИ ВЪ ОУШИ НАШИ ξενίζοντα γάρ τινα A17,20 Ohr(bis) Slep Str(bis) Karp18r5 Verk(bis), **ДИВНО** БО НѢУТО Karp110r26; ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ МЪЮКЕНИКА КРИСТОФОРА О ТОМЪ СВАТѢМЪ ГЛАГОЛАТЬ НѢКАА Ѡ НѢКЫХЪ **ДИВНАА** И ПРЭСЛАВНАА ЯКО ПЕСИНА ГЛАВЪЖ ИМѢА τερατώδη λέγεται τινα καὶ παράδοξα 215r8Stan

Cf. ЮДЕСЪНЪ, ЮДЪНЪ

KSM

СП/КТ

ДИВЪНѢ 1r15Šaf per err. v. **ДѢВЪСТВЪНЪ**

ДИДРАГМА, -зи f. vel indecl.,

ДИДРАХМА indecl.

Dbj Rad Krp Krat Mkd

дидрахма, монета в две драхмы; didrachma, a coin worth two drachmas; – τὸ δίδραχμον: ПРИСТЪПИША ПРИЕМЛЖЩЕН **ДИДРАГМЫ** ПЕТРОВИ τὰ δίδραχμα Mt17,24 Rad Krat, **ДИДРАГМА** Dbj Krp, **ДИДРАГМЪ** Mkd] ДРАГМА Jov; ОУЧИТЕЛЬ ВАШЪ НЕ ДАЕТЪ ЛИ **ДИДРАГМЪ** τὰ δίδραχμα Mt17,24 Rad, **ДИДРАГМА** Dbj Krp Krat Mkd] ДРАГМА Jov; О ПРОСЕЩИХЪ **ДИДРАХМА** τὰ δίδραχμα 1v7Mkd – EXH — Cf. ДРАГМА

KSM(ДИДРАГЪМА)

СП

ДИДРАХМА v. **ДИДРАГМА**

ДИДОУМЪ, -а m., nom. propr.

Stan

Дидим; Дидим; Didymus; – Δίδυμος:

1. св. мчк, † во Лаодикија Сириска, заедно со св. Диодор, 11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ ДКЕНЬ (11.Sept.) СТРАХЪ СВЕТЪХЪ МКОУКЕНИКЪ ДИФРОДА (sic) И **ДИДОУМА** Διδύμου 12v2Stan; СВЕТАА МКОУКЕНИКА ДИФРОДЪ (sic) И **ДИДОУМЪ** БѢСТА Ѡ ГРАДА ЛАВДИКИЕ СЪРСКИЕ Δίδυμος 12v3Stan

2. св. мчк, † 304 во Александрија, при имп. Диоклецијан, заедно со св. Теодора, 27.Mai.: ВЪ

тъждѣ) дѣнкъ (27.Mai.) сѣвѣтоу мѣжѹєникоу ѳеѡдѡры и **ДИДОУМА** Διδούμου 233r13Stan;
ДИДОУМ же нѣкто хрѣстиѣнинъ въ воинѣхъ приутѣнь въниде къ неи Δίδουμος 233r18Stan

3. св. мчк, †326 во Рим, 28.Mai.; (verisimiliter per err., pro ДИДОУМЗ sub 2): мѣсѣца тогѡ (Mai.) ѿи· стрѡсть сѣвѣтихъ мѣжѹєникоу крискенъта и павла и **ДИДОУМА** и дишкорида 233v16Stan

ЕХН

К(ДИДОУМЗ) SM

СП/КТ

ДИЕВЗ adj. poss.

Ohr Slep Karp Verk

Зевсов, на Зевс; Зевса (gen.); *Zeus'*; – *тоѡ Διός*: (v. ζεοϋς): иереи же **ДИЕВЗ** сѣщоу емоу прѣдъ градомъ юнъцѣ и вѣнъцѣ на врата принесъ с народомъ хотѣаше жрѣти тоѡ Διός A14,13 Ohr Slep Karp Verk II **ДИВА** са (sic) Str – ЕХН — Cf. ДИСОБВЗ

SM

СП

ДИИ¹ v. **ЗЕОУСЗ****ДИИ**², **ДИИ** m., nom. progr.

kalKrp kalStr (trOrb) Stan

Дий; Дий; Dios; – *Διός*: преп., константинополски архимандрит, чудотворец, †ок. 430, 19.Iul.: мѣсѣца тогѡ (Iul.) ѿи· прѣподѡбнаго оцѣца нашего **ДИИ** тоѡ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δίου 279v11Stan 162r21Krp 82r4Str; *ДИИНИСЬ* (sic, pro *ДИИНСЬ*) же и *ДАЛМАНТЬ* (sic) наѹалникъ ѡтверъжение вѣрѣ Διός τε καὶ Δάλματος 19d35Orb – ЕХН

S

СП

ДИКЕИ¹ v. **ДЕКИИ** sub 1**ДИКЕИ**² per err. 33v15Stan v. **ДОУКСЗ****ДИКЕЛИЕ**, -иѣ n.

Krn

дикел; мотыга; hoe; – *δικέλλιον*: вѣзеше **ДИКЕЛИЕ** и ископаше δικέλλιον 245r11Krn – ЕХН

Ø

СП

ДИКЕОВЗ v. ***ДЕКИЕВЗ****ДИКЕИАНЬ** v. ***ДЕКИИАНЬ****ДИКИИ** v. **ДЕКИИ** sub 2**ДИКТОРИНА** v. ***ВИКТОРИНА****ДИМА** v. **ДИМАСЗ****ДИМАСЗ**, -а, **ДИМА**, -ѣ m., nom. progr.

Ohr Slep Karp Verk

Димас; Димас; Demas; – *Δημᾶς*: ап., ученик и следбеник на ап. Павле: марко и аристархъ **ДИМАСЗ** лоука сѣспоспѣшъници мои Δημᾶς Phm1,24 Slep; цѣлоуетъ вѣи лоука балли възлюбенѣи и **ДИМАСЗ** Δημᾶς C4,14 Ohr Slep Karp(bis), Verk II om. Str; **ДИМА** во ма остави Δημᾶς 2T4,10 Slep – ЕХН

S

КТ

ДИМИНСКЗ v. ***МИДИКИНСКЗ****ДИМИТРИИ**, -иѣ, **ДИМИТРИИ**, -иѣ m., nom. progr.etiam **ДИМИТРИЕ**, -иѣ Vtš Stan

titDbj kalKrp titMkd Ohr Slep kalStr kalKarp Verk synRdm trHlud Vtš Stan

Scr.: дзм- in Ohr

Димитрий; Димитрий; Demetrius; – *Δημήτριος*:

1. св. вмчк, Димитрий Солунски Мироточив, †ок. 306 при имп. Максимијан Галерий, 26.Oct.: ѿи· (Oct.) сѣвѣтаго великомѣжѹєника **ДИМИТРИЕ** тоѡ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου 145r28Krp 70v6Str 111v28Karp 71r19Verk 48v1Stan 29a5Vtš, **ДИМИТРИИ** 82v2Ohr, **ДИМИТРИ** 108r21Slep; прѣславнии хрѣстоу мѡжѹєникоу **ДИМИТРИЕ** вѣше въ царѣство диоклитiana ѿ солоунскаго градѡ Δημήτριος 48v15Stan; шѣдѣ же максимианъ въ солоунъ и оубѣдѣвъ ѡ сѣвѣтѣмъ **ДИМИТРИ** ѣко хрѣстиѣнинъ ѣсѣтъ ѣтъ ѣго мѡжѹи и затвори peri тоѡ ἁγίου Δημητρίου 48v18Stan; по семь оубѣдѣвъ ѣко

ПОВИНЕНЪ ЮСЪТЬ СЪМРЪТИ ЮГО **ДИМИТРИЕ** И БЫСЪТЬ ПОСЛАЕНЪ ВЪ ТЪМНИЦΟΥ ὁ Δημήτριος 48v28Stan; ТАКО СВАТЪЗІ **ДЗМИТРИЕ** МОЛИ ХРИСТА ВКОГА ДА ПОДАСТЪ НАМЪ ВЕЛИЖ МКИЛКОСТЪ 82v8Ohr, **ДИМИТРИЕ** 112r1Karp 48v5Stan

2. кнез, по покрстувањето свмчк, во Скепсија (г. во западната малоазиска област Мизија), †I век, 11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (11.Sept.) ПРЪПКОДОБНАГО ЗИНАИДЫ И ФИЛОНИЛЫ СЕСТРЫ ЮЕ СИИ БЪСТЪ Ѡ-РАС ХАЛИИСКАГО (sic) Ѡ СЕЛА **ДИМИТРИИДА** ЕК ТАРСОУ ΤΗΣ Κιλικίας ἀπὸ χωρίου Δημητριάδος 37r25Stan – ЕХН

3. св. мчк, † при имп. Диоклещијан (284–305), 6.Mai.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (6.Mai.) ... СТРАСТЪ СВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ **ДИМИТРИА** ДАНАКТА ДОНАТА ТЕРИНА И ЮЖЕ С НИМЪ ДИМЕТРИУ 212v14Stan – ЕХН

4. св. мчк Димитриј Давудски, † ок. 307 при имп. Максимијан Галериј, 15.Nov.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (15.Nov.) И СВЕТАГО МОУЧЕНИКА **ДИМИТРИА** ВЪ ДАВУДУДѢ МОУЧЕНАГО ТОУ АГІУ МАРТУРОС ДИМЕТРИУ ТОУ ΕΝ Δαβουδῑ μαρτυρήσαντος 63v26Stan; МОУЧЕНИКЪ **ДИМИТРИЕ** БЪШЕ ПРИ МАЖИМИАНѢ ЦЪСКАРИ Ѡ СЕЛА НАРИЦАЈЕМАГО ДАВУДУДА ДИМЕТРИОС 63v27Stan – ЕХН

5. св. мчк, † 730 во Константинопол, при имп. Лав Исавриј, 9.Aug.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (9.Aug.) СТРАСТЪ СВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ ПОСТРАДАВШИХЪ ПО СВАТЫХЪ ИКОНАХЪ ИОУЛИНА И МАРКИАНЪ ИШАНЪ ИАКОВЪ АЛЕКСИ **ДИМИТРИ** ДИМЕТРИОС 298r9 Stan – ЕХН

6. машко име во Третото соборно послание на св. ап. Јован Богослов: **ДЗМИТРИШВИ** СВѢДѢТЕЛСТВОВА СА Ѡ ВСѢХЪ ДИМЕТРИФ 3J1,12 Ohr, **ДИМИТРИЕВИ** Slep Verk – ЕХН

Notae: ДИМИТРИИ 44r7Stan v. ДИМИТРИАНЪ sub 1; ДИМИТРИИ 252r14Stan et 252v4.14Stan v. ДИМИТРИАНЪ sub 2

KSM

КТ

ДИМИТРИА v. ДИМИТРИИ

ДИМИТРИИДЪ, -А m., nom. propr. loci

Stan

Деметријага, Димитријага; Деметриада, Димитриада; Demetrias; – Δημητριάς: антички г. во Тесалија близу денешниот Волоски Залив: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ ПАМЕТЪ ПРЪПКОДОБНЫЕ ЗИНАИДЫ И ФИЛОНИЛЫ СЕСТРЫ ЮЕ СИИ БЪСТЪ Ѡ-РАС ХАЛИИСКАГО (sic) Ѡ СЕЛА **ДИМИТРИИДА** ЕК ТАРСОУ ΤΗΣ Κιλικίας ἀπὸ χωρίου Δημητριάδος 37r25Stan – ЕХН

0

КТ

ДИМИТРИАНЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Димитријан; Димитриан; Demetrianus; – Δημητριάнос:

1. св. мчк, син на Димитриј и Евантија (cf. ДИМИТРИИ sub 2), † I век, 11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (11.Sept.) ПРЪПКОДОБНАГО КОРНИЛИА СЪТНИКА И СВЕЩЕННОМОУЧЕНИКА ДИМИТРИА СЕВАНТИА (sic) И **ДИМИТРИАНА** СЪБНА ЮГО ДИМЕТРИАУ ТОУ υἱοῦ αὐτοῦ 12v16Stan; ДИМИТРИЕМЪ КНЕЗЕМЪ ... СЪ ЖЕНОЮ СВОЕЮ ЮВАНФИЕЮ И СЪ СЪБНОМЪ СВОИМЪ **ДИМИТРИЕМЪ** (sic) ДИМЕТРИФ 44r7Stan

2. св. мчк, факон Димитријан, † ок. 306 во г. Саламина на Кипар, при имп. Максимијан Галериј, 23.Iun. (in kal. 20.Iun.): МЪСАЦКА ТОГКО (Iun.) КГ-СТРАСТЪ СВАТЫХЪ АРИСТОКЛЕА ПРЕЗВИТЕРА И **ДИМИТРИА** (sic) ДИАКОНА И АТАНАСИА УЕТЦА ДИМЕТРИАУ ДИАКОНУ 252r14Stan; ШЕРЪТЕ ТОУ **ДИМИТРИА** (sic) ДИАКОНА И АТАНАСИА УЕТЦА ДИМЕТРИАУ ТОН ДИАКОНУ 252v4Stan; СВАТАГО ЖЕ **ДИМИТРИА** (sic) И АТАНАСИА ПО МНОГЫХЪ МЖАХЪ ШГНЮ ПРѢДАСТЪ ТОН ДЕ АГІУ ДИМЕТРИАУ ТОН 252v14Stan; МЖУЧЕНИКОМЪ ЖЕ С НИМЪ ВЪ ТЕМНИЦИ ЗАТВОРЕННОМЪ И СКОУАВШЕМЪ СА АРИСТОКЛЕА РЕКЖ И **ДИМИТРИАНѢ** И АТАНАСИА ДИМЕТРИАУ 319v7Stan

ЕХН

0

КТ

ДИМИТРОВЪ adj. poss.

Vtš

Димитров; Димитриев; Demetrius'; – : (v. ДИМИТРИИ sub 1): ♦ **ДИМИТРОВЪ ДЪНЬ**

ДИМИТРОВЪ**ДИОДОРЪ**

Мийировден; Дмитриев день; Saint Demetrius' Day; – : ● *term. liturg.* црковен празник, 26.Окт.: (И)ЩИ НАЗАДАЪ [Н]А **ДИМИТРОЪ** ДЪНЬ 223a2Vtš – ЕХН

Ø

КТ

ДИНА pron.

Dbj

еген, ѿој и ѿој; один, такой-то; one, such a one; – *ὁ δεῖνα*: идѣте къ **ДИНѢ** въ градъ прѣс τὸν δεῖνα Mt26,18 Dbj] къ ѳетероу Јов Rad Krp Krat, къ ѡнсици Mkd – ЕХН — Cf. *единъ, етеръ, нѣкзин, онъсица*

KSM

СП

ДИНАРИИ v. **ДИНАРЪ****ДИНАРЪ**, -рѣ, **ДИНАРИИ**, -ринъ m.

Dbm Krp Krat Mkd Šaf trOrb trHlud

динар; динарий; denarius; – *δηνάριον*: единъ бѣ дльжень патиѣ сотъ **ДИНАРЪ** δηνάρια πεντακόσια L7,41 Dbm Krp, **ДИНАРЫ** Krat] сребръникъ Јов Rad, пенѣзь Mkd; иже бѣ дльжень емоу ⋅ϛ⋅ **ДИНАРИИ** ἑκατὸν δηνάρια Mt18,28 Mkd] пѣньзь Dbj, пѣнаъзъ Јов Rad Krp; можѣше во се миро продано быти ваще три сотъ **ДИНАРИИ** ἐπᾶνω δηναρίων τριακοσίων Mc14,5 Dbm] пѣньзь Dbj, мѣдъницъ Rad133c10, панеъзъ Rad162d21, пѣнаъзъ Krp(bis) Hlud, пѣнеъзѣхъ Krat, пѣнаъземъ Mkd; да не ѡко раби ѡсѣдим са немкнѡкостивъзи за **ДИНАРЪ** ѡко нюда раскаавше са ниутоже полъзоуемъзи διὰ τὰ δηνάρια 106r21Hlud 126r33Šaf 175b14Orb] пѣнаъзъ ради 152r2Zag – ЕХН — Cf. *мѣдъница, пѣнаъзъ, сребръникъ*

KSM

СП/КТ

ДИОГЕНЪ, -а m., nom. progr.

kalOhr

Диоген; Диоген; Diogenes; – *Διογένης*: св. мчк, † непознато, 4.Окт.: страсѣтъ сѡвѣтъѡма мѡхъуѣнижѡмѡа домѣтию и **ДЕΩГИНОУ** (sic) Διογένους 80v18Ohr – ЕХН

S

СП

ДИОДОРЪ, -а m., nom. progr.

Stan

Диодор; Диодор; Diodor; – *Διόδωρος*:

1. св. мчк, † во Лаодикија Сирииска, заедно со св. Дидим, 11.Sept.: въ тѣждѣ дѣнь (11.Sept.) стрѡстъ сѡвѣтъхъ мѡхъуѣнижъ **ДИУРОДА** (sic) и ДИДОУМА Διόδωρου 12v2Stan; сѡвѣтаа мѡхъуѣнижѡма **ДИУРОДЪ** (sic) и ДИДОУМЪ БѢСТА ѿ градѡа лавдикиѣ сѣрскыѣ Διόδωρος 12v3Stan

2. св. мчк, † поч. на IV век во карискиот г. Афродисијада, при имп. Диоклецијан (284–305), 29.Arg.: въ тѣждѣ дѣнь (29.Arg.) сѡвѣтъхъ мѡхъуѣнижъ **ДИѲРА** и родипнона (sic) **ДИѲРЪ** и родипнонь (sic) хрѣстоѡва мѡхъуѣнижѡма БѢСТА въ цаѡръство безъбожнааго и законпрѣстѡпааго диоклетиана τὸν ἁγίων ... μαρτύρων Διόδωρου καὶ Ροδολιανοῦ 204r26.26Stan; и **ДИѲРА** и родинона (sic) диакона еже бѣста въ врѣмена диоклетиана 204r4Stan

3. св. мчк, † во памфилискиот г. Аталија, при имп. Дециј (249–251), 4.Feb.: въ тѣждѣ дѣнь (4.Feb.) стрѡстъ сѡвѣтъхъ мѡхъуѣнижѡма ПАПИИ и **ДИѲРЪ** и клавдиѡа папиѡа и **ДИѲРЪ** и клавдиѡанъ ѡбстнии мѡхъуѣнижѡци хрѣстоѡви бѣшѡ при дикен (sic) цаѡри ѿ градѡа италииска (sic) и памфилискѡ же ѳепархинѡ Διόδωρου ... Διόδωρος ... ἐπὶ Δεκίου βασιλέως ἐκ τῆς πόλεως Ἀτταλείας τῆς Παμφύλων 133v11.12Stan

4. св. мчк коринтски, † 251 при имп. Дециј или † ок. 285 при имп. Диоклецијан, 31.Ian.: въ тѣждѣ дѣнь (31.Ian.) сѡвѣтъаго мѡхъуѣнижѡма ноѡкторина (sic) инѣхъ ⋅ϛ⋅ при диоклетианѣ цаѡри ти бѣшѡ ѿ градѡа кюринта ... и **ДИѲРЪ** же ѡгнемъ сконѡа са ὁ δὲ Διόδωρος ἐπὶ Δεκίου τοῦ βασιλέως ... ἐκ πόλεως Κορίνθου 130v2Stan

5. св. мчк од друж. на св. Лукија, † 301 во Рим, при имп. Диоклецијан, 6.Iul.: мѡхъуѣни же бышѡ с ними ини антонинъ лоѡкиѡанъ и сасиринъ **ДИѲРЪ** диѡнь аполонии ... и инѣхъ ⋅ϛ⋅ Διόδωρος 264v24Stan

Nota: ДИѲРА Ἠλιοδώρου 26r7Stan v. илиодоръ ЕХН

KS

КТ

ДИОКЛИТИАΝΟΒΖ adj. poss.

Stan prolVtš

*Диоклецијанов, на Диоклецијан; Диокле-
тиана* (gen.); *Diocletian's*; – тоѡ Диоклетианоѡ:
(v. ДИОКЛИТИАΝΖ): ΔΒΘΟΝΟΜΨ ΣΒΕΨΕΝΝΟΜΚΟΥΥ<Ε>ΝΙΚΨ
ΒΨШЕ ПРИ ЦАϱРЬСТВО ДИОКЛИТИАΝΟΒΨ ἐπὶ τῆς
βασιλείας Διοκλητιανοῦ 12v20Stan; и ТЕКШИ СЫННОУ
ДИОКЛИТИАΝОВОУ ХОТЕЩЕ ПОЕТИ Ю ЖЕНОУ ЯКО
БЫСЪТЪ ПЕЛАГИА ΧΡΗΨΤΙΑΝΚΑ τῷ υἱῷ Διοκλητιανοῦ
34r5Stan; ПО ОУМРЬСТЕИ ЖЕ ДИОКЛИТИАΝΟΒΨ и
ЛИКНИИЕВЪ ДОШЪДЪ ПАКЫ ТИРА μετὰ δὲ τελευτῆν
Διοκλητιανοῦ 35v7Stan; ѠΕΩΔΟΥΛЫ МЪУ<Ε>ΝΙΚИЦА
БЪАШЕ Ѡ НАΖΑΡΒА ГРАДЪА ВЪ ЦАϱРЬСТВО
ДИОКЛИТИАΝОВО ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ
118r24Stan; КОСТА БЪШЕ Ѡ ДЫЩЕРЕ КЛАВДИИЕВИ ПРЪВЪЕ
ВЪ МИРЪ (sic, pro римѡ) ЦАϱРЬСТВОБАВШОМОУ
ПРЪВЪЕ ДЕΙΩΚЛИΤΙΑΝОВА (sic) и КАРИНОВА
ЦАϱРЬСТВА прὸ τῆς τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Καρίνου
βασιλείας 156d21Vtš – ЕХН — Cf. ДИОКЛИТИАΝЪ

М

КТ

ДИОКЛИТИАΝΖ, -Α m., nom. propr.

Stan prolVtš Krn

Scr.: etiam диоклиѠ- in Stan

Диоклецијан; Диоклетуан; Diocletian; – Διο-
κλητιανός: римски имп. Gaius Aurelius Valerius
Diocletianus (284–305): ПРИЗВА ЦАРЬ ДІΩΚΛИΤΙΑΝЪ
НЪКЫЕ ВОИНЫ и РЕУ<Ε> ИМЪ Διοκλητιανός 183v13Krn;
ТОГДА ГОСПОДІЕ и СЖДІЕ ВЗСТОУНИ ПИСАΛΟУ ПИСА-
ΝІА и ПОСИΛΑΔΧ КЪ ЦАϱЮ ДІΩΚΛИΤΙΑΝЪ εἰς τὸν
βασιλέα Διοκλητιανόν 179v23Krn; ЦАРЪ ДІΩΚΛИΤΙΑΝЕ
Διοκλητιανέ 188r26Krn; ТИ СВЕЪТЫИ МКОУΥ<Ε>ΝΙΚИЦИ
БЪШЕ ПРИ ДИОКЛИТИАΝЪ ЦѢСЪАϱИ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ
тоῦ βασιλέως 26r8Stan; ВЪ ЦАϱРЬСТВО МАЖИМИАНА
и ДИОКЛИТИАНА ГОНЕНИЕ БЪ ΧΡΗΨΤΙΑΝΟΜΨ
Διοκλητιανοῦ 85r11Stan; ПРОКОПІЕ БЪШЕ ВЪ ВРЪМЕНА
ДІΩΚΛИΤΙΑНА ЦАϱЯ Διοκλητιανοῦ тоῦ βασιλέως
192b10Vtš] ВЪ ВРЪМЕНА ДИОКЛИТИАΝЪ 267r6Stan

KS

КТ

ДИОКЛИТИАΝЪ adj. poss.

Stan

*Диоклецијанов, на Диоклецијан; Диокле-
тиана* (gen.); *Diocletian's*; – тоѡ Диоклетианоѡ:

(v. ДИОКЛИТИАΝΖ): ВЪ ЦАϱРЬСТВО ЖЕ
ДИОКЛИТИАΝЕ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ
305v5Stan; и ПОВЕЛЪНИЕМЪ ЖЕ ДИОКЛИТИАΝЕМЪ
ПРЪДАНА БЫСЪТЪ ТЕМНИЦИ προστάξει οὖν τοῦ
Διοκλητιανοῦ 198r5Stan; ΜΚΟΥΥ<Ε>ΝΙΚΨ ΖΙΝΟΒИИ
БЪШЕ ПРИ ЦАϱРЬСТЕИ ДИОКЛИТИАΝИ ἐπὶ τῆς
βασιλείας Διοκλητιανοῦ 51v27Stan; ИРИНЕИ
СΒΑΨΕΝΟΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΨ БЪ ВЪ ЦАϱРЬСТВО
ДИОКЛИТИАΝЕ ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ
312r3Stan — Cf. ДИОКЛИТИАΝΟΒΖ

KSM

КТ

ДИОЛОГЪ, -Α m., nom. propr.

Stan

Дијалогъ, Двоеслов; Двоеслов; the Dialogist;

– : эпитет на Григорий I Велики, папа римски (v.
Григорий sub б): ПО ИЗБЛЖДЕНИЮ ГЛИГОРЪ
ДИЛОГА СЪДЪШЕ ВЪ ЗЕМЛИ МОРАВЪСТЪИ
ПРЪЛОЖИ ВЪСА ·̑· КНИГЪ ВЕТХАГО и НОВААГО
ЗАКОНА Ѡ ГРЪЧЬСКАГО ВЪ СЛОВЪНСКЫИ 316r9Stan
– ЕХН

Ѡ

КТ

ДИОМИДИИ v. ДИОМИΔΖ

ДИОМИΔΖ, -Α, ДИОМИДИИ, -ИЯ m.,

nom. propr.

kalOhr kalStr kalKarp kalVerk Stan

Диомиѡ; Диомид; Diomedes; – Διομήδης:

1. св. мчк, лекар, †крај на III – поч. на IV век
во Никеја во Витинија, при имп. Диоклецијан
(284–305), 16.Aug.: МЪСАЦА ТΟΓΚΟ (Aug.) ·̑·
ПАМКАТЪ ... СΒΑΤ<Α>ΓΟ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ ДИΩМИΔА
тоῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους 302v21Stan,
ДИΩМИТА 85v1Str, ДИΩМИДИѢ 132v11Karp,
(..)МИДА 96v10Verk; ВЪ ТЪЖДЕЪ ДЕНЪ (16.Aug.)
СТР<Α>СТЪ СΒΑΤ<Α>ΓΟ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ ДИΩМИТА-
ДИΩМИТЪ ΧΡΗΨΤΟΒЪ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΨ БЪШЕ ВО Ѡ
ТАРСА КИЛИКИСКА ... ВЪ ЦАϱРЬСТВО ЖЕ
ДИОКЛИТИАΝЕ тоῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους
305v2.2Stan

2. св. мчк, †непознато, 9.Iun.: ВЪ ТЪЖДЕЪ
ДЕНЪ (9.Iun.) СТР<Α>СТЪ СΒΑΤΥХЪ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΨ
ОРЕСТА и ДИΩМИДА и РОДИΩНА и СΒΑΤΟΥ

ΜΚΨΥ<Ε>ΝΚΙΚΟΥ ΑΝΑΝΙΑ και ΚΟΝΔΡΑΤΑ και ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ και ΠΡΟΥΣΙΣΚΑ (sic) Διομήδους 241r24Stan

3. св. мчк, † поч. на II век во Рим, при имп. Трајан (98–117), 3.Iul.: ВЪ ТЪЖДЕ» ДЄНЬ» (3.Iul.) СВАТ»АГО ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ **ДИОМИДА** и ΚΕΛΟΥΜΠΙΑ и ΑΣΚΛΙΠΙΑΔΑ Διομήδους 262r17Stan

4. св. мчк, † втора пол. на IV век во Левкопол на Кипар, 28.Oct.: ·К̄И· СТРАС»СТЪ» СВА»ТОМОУ **ДИОМИДОУ** Διομήδους 83r6Ohr

5. управител во г. Путоли, во ж. на св. мчци Алфиј, Филадельф, Кипријан и друж.: ПРЪДАНИ БЫШЖ **ДИОМИДОУ** ИΓΕΜΟΝΟΥ и ВЪ ПОТИΩΛЬ ВЕДЕНИ БЫШЖ ἐν Ποτιόλοις πρὸς τὸν ἡγεμόνα Διομήδην 217v3Stan

ΕΧН

КС

КТ

ДИОНИСИ, -ИЯ m., nom. propr.

kalJov kalKrp Ohr Slep kalStr Karp Verk Šaf trOrb trHlud Stan Krn

etiam **ДИОНИСИЕ**, -ИЯ Karp Stan Krn, **ДИОНИСИЯ**, -ИЯ Verk (semel)

Дионисий; Дионисий; Dionysius; – Διονύσιος:

1. свмчк Дионисий Ареопагит, еп. атински, †96 при имп. Домицијан, 3.Oct.: ПАМКАТЪ» СВА»ТОМОУ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΟΥ **ДИОНИСИЮ** ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΖΙΒЪШОУ ВΕΛΙΚΩΜΟУ ΑΡΕΩΠΑΓΙΤΟΥ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Αρεοπαγίτου 79r12Ohr 110r8Karp, ·Г̄· СВАТ»АГО ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ **ДИОНИСИЯ** иже вЪ АРИΩѢ ЛЕДѢ Διονυσίου 143v5Krp 121r7Jov 69r21Str 68v12Verk, **ДИОНИѢ** (sic) 107v1Slep, ΜΨ<Ε>Σ<Α>ЦА ТОГ»О (Oct.) ·Г̄· ПАМЕТЪ» СВЕТ»АГО ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ **ДИОНИСИЯ** ΑΡΕΩΠΑΓΙΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΑ ΑΦΙΝΣΚΑГО τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Αρεοπαγίτου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν 29v6Stan; в НИХЪ же вѢ **ДИОНИСИЯ** ΑΡΕΩΠΑΓΙΤΗ Διονύσιος ὁ Αρεοπαγίτης A17,34 Verk, **ДИОНИСИ** Ohr Slep, **ДИОНИСИЕ** Karp; тогда вѢше и ΑΡΕΩΠΑΓΙΤΗ **ΔΙΩΝΗΣΙΕ** и оУЧИТЕЛЬ ЕГО ἱεροθεῖν Διονύσιος ὁ Αρεοπαγίτης 162v17Krn; СВЕЩ»КЕ»ННОΜΟΥ»Υ<Ε>ΝΙΥЕ **ДИОНИСИЕ** ΜΟ»ΛΙ ΧΡΙ»С»Т»Α ΖΑ Д»ОУ»ШЕ ἱερομάρτυς Διονύσιε 29v12Stan — Cf. ΑΡΕΩΠΑΓΙΤЪ, ΑΡΕΩΠΑΓΙΤЪСКЪ, ΑΡΙΕВЪ sub 1 (иже вЪ АРИОВѢ ЛЕДѢ)

2. Дионисий Велики, еп. александриски (246–265), †265 при имп. Галиен, 3. et 4.Oct.: ВЪ ТЪЖДЕ» ДЄНЬ» (3.Oct.) СТРА»СТЬ СВЕТ»АГО ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΑ **ДИОНИСИЯ** ΕΠΙΣΚΟΠΑ БЫВША ΑΛΕΞΑΝΔΡЪСКААГО τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐπισκόπου γενομένου Ἀλεξανδρείας 29v28Stan; ВЪ ТЪЖДЕ» ДЄНЬ» (4.Oct.) СТРА»СТЬ СВЕТ»АГО **ДИОНИСИЯ** ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡСКААГО τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας 31v18Stan; ·Ӣ· (Febr.) ПАМКАТЪ» СВАТ»ОМОУ ΦΙΛΑΓРИУ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΑΠΟΥ (sic) **ДИОНИСИЮ** ΠΑΒΛΟΥ ἄθλησις τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας 103r4Ohr (cf. SJS I: 482–483)

3. св. мчк, † во Византија, при имп. Аврелијан (270–275), 19.Ian. et 3.Iun.: ΜΨ<Ε>Σ<Α>ЦА СЕГ»О (Ian.) ·Ф̄И· СТРАС»ТЪ» ... СВАТ»ѢИ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙЦИ и ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚΟΥ» ЛΟΥΚΙΑНОУ и **ДИОНИСИЮ** Διονυσίου 100r18Ohr; по семь ВЪВРЪЖЕНЬ БЫС»ТЪ» ВЪ ТЕМНИЦЪ и ѠВРѢТЕ ТОУ ·Д̄· ДѢТИ ЗАТВОРЕНЖ ΚΛΕΒΔΙΑ ИΠΑТΙΑ ПАΒЛА и **ДИОНИСИЯ** 237v13Stan – ΕΧН

4. св. мчк, †250 при имп. Дециј, 18.Mai., in Stan 15.Mai.: ·ӢИ· СВАТ»ЫХЪ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚЪ ПЕТРА и **ДИОНИСИЯ** и иже с НИМЪ τῶν ἁγίων μαρτύρων Πέτρου, Διονυσίου 159r5Krp 128v8Slep 223r10Stan; и ЯТОМА БЫВШЕМА **ДИОНИСИЮ** и ΧΡΙ»СТИНѢ Διονυσίου 223r18Stan; и ти ЯКО ОУБО и **ДИОНИСИ** ВЪ МНОГЫ МЖКЫ ВЛОЖЕНА БЫСТА Διονύσιος 223r25Stan – ΕΧН

5. двајца св. мчци, †303 во Цезареја Палестинска, при имп. Диоклецијан, 15.Mart., 24.Apr.: ΜΨ<Ε>Σ<Α>ЦА ТОГ»О (Mart.) ·Е̄И· СТРА»СТЬ СВАТ»ЫХЪ» ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚЪ ... ти СВАТ»ИИ ΜНОГО-СТРАД»АЛЬНИЦИ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙЦИ ΧΡΙ»С»ΤΟ»ΒИ ВѢХЖ при ΔΙΩΚΛΙΤΙΑΝѢ ЦА»РИ ... **ДИОНИСИ** же и ДРОУГЫИ **ДИОНИСИ** ᾧ τριπόλεϋ φινιυϋσκαаго Διονύσιοι δὲ ἐκ Τριπόλεως τῆς ἐν Φοινίκῃ 166v6.7Stan; ВЪ ТЪЖДЕ» ДЄНЬ» (24.Apr.) СТРА»СТЬ СВАТ»ЫХЪ» ΑΓΑΠΙТА (sic) и **ДИОНИСИЯ** и ТИМОЛЫ и РЪМИЛА ΑΠΛΙΣΙΝΑ 200r11Stan – ΕΧН

6. св. мчк од друж. на св. Кодрат, †258 во Коринт, при имп. Дециј, 10.Mart. (in Stan etiam 9.Mart.): ·Ӣ· СВАТ»ЫХЪ ΜΚΨΥ<Ε>ΝΙΚЪ ΚΟΝΔΡΑΤΑ иже вЪ КОРЕНТѢ ΑΝΕΚΤΑ и ПАВЛА и ΚΡΙΣΚΕΝΤΑ

күприана и **ДИОНИСИ** τῶν ἁγίων μαρτύρων Κωδράτου τοῦ ἐν Κορίνθῳ καὶ ... Διονυσίου 156v7Kgr, сВАТЗИМЗ МЖУЧЕНИКОМЪ ТРАТОУ (sic) ΚΟΥΠΡΙΑΝΟΥ **ДИОНИСИЮ** 105r14Ohr; и к немоу хождахъ ѿ нихъ же бысѣтъ киприанъ **ДИОНИСИЕ** ἀνεκτὴ Πάβελος Κρισκентὴ 162r14Stan; въ тѣждѣ денѣ (9.Mart.) стрѣлъстѣ сВАТКАГО **ДИОНИСИ**· **ДИОНИСИЕ** χριστοῦβѣ МЖУЧЕНИКЪ БѢШЕ же єдинъ ѿ познавшихъ сВАТКАГО КОНДРАТА и къ немоу ходашимъ 161v3.3Stan – ЕХН

7. св. мчк, војник во ж. на св. Теодор, † втора пол. на II век во Перга Памфилиса, при имп. Антонин (138–161), 21.Sept. (in kal. 21.Apr.): МѢСѢЦА ТОГѠ (Sept.) ·К̅А· стрѣлъстѣ сВЕТКАГО МОУЧЕНИКА ѠεωδѠра ... ТОГО РАДИ ВѢРОВАСТА с нимъ два воина сонькратъ и **ДИОНИСИЕ** Διονύσιος 20v25Stan – ЕХН

8. св. мчк од 7-те ефески момчиња, заспани † 250 при имп. Дециј (249–251), разбудени при Теодосиј II (408–450), 23.Oct. (in kal. 22.Oct. – будеѣе, 4.Aug. – заспиваѣе): сии сВЕТЫИ МАЖИМИАНЪ и АМБЛИХЪ и МАРТИАНЫИ и **ДИОНИСИЕ** ... БѢХОУ при дикеи (sic) ЦѢСАРИ въ ѣфесѣ градѣ Διονύσιος 46v6Stan – ЕХН

KS M(ДИОНИСИЕ)

КТ

ДИОНИСИ, -ИА f., nom. propr.

Stan

Дионисия; Дионисия; Dionysia; – Διονυσία: гаконица, мајка на преп. Евтимиј: юѣтимие великы бѣше ... сѢОНЪ ПАВЛОВЪ и **ДИОНИСИ** Διονυσίας 120r4Stan – ЕХН

∅

КТ

ДИОНИСЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Дионис; Дионис; Dionysus; – Δίωνυσος: старогрчки бог, син на Зевс, бог на виното, вегетацијата, плоднота, веселбата: ѡко длъжни сѣтъ чѣстими быти зѣоусъ и аполонъ и **ДИОНИСЪ** 226v7Stan; понѣдишъ єго пожрѣти **ДИОНОСОУ** (sic) гЛАГОЛАЩЕ ѡко тѣи сѣдѣла вино τῷ Διονύσῳ 116v12Stan; **ДИОНОСЪ** (sic) же

нѢСѣтъ БОГЪ нѣ идолъ ГЛОУХЪ и нѢМЪ ὁ δὲ Δίωνυσος 116v15Stan – ЕХН

Nota: per. err. pro Δῖος; **ДИОНИСЪ** (sic) же и ДАЛМАНЪ (sic) Δῖος τε καὶ Δάλματος 19d35Orb v. ДИИ²

К(ДИОНУСЪ) S(ДИОНУСЪ) М

КТ

ДИОНОСЪ 116v12.15Stan v. **ДИОНИСЪ**

ДИОНЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Дион; Дион; Dion; – Δίων: св. мчк од друж. на св. Лукија, † 301 во Рим, при имп. Диоклецијан, 6.Jul.: МЖУЧЕНИ же бышъ с ними ини антонинъ лоукианъ и сасиринъ диодѠръ **ДИОНЪ** аполонии ... и инѣхъ ·Ѡ· Δίων 264v24Stan – ЕХН

∅

КТ

ДИОСКОРИДЪ, -А m., nom. propr.

Stan Krn

Диоскорио; Диоскорид; Dioskorides; – Διοσκόριδος:

1. св. мчк, † 326 во Рим, 28.Mai.: МѢСАЦА ТОГѠ (Mai.) ·К̅И· стрѣлъстѣ сВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ крискентѣ и павла и диоума и **ДИОСКОРИДА** Διοσκόριδου 233v16Stan; христѠви сВАТИИ МЖУЧЕНИЦИ крискентѣ павель и **ДИОСКОРИДЪ** въ римстѣмъ градѣ живѣше 233v18Stan; видѣхѡмъ ихъ идеже ихъ ѡбратише ѿ црѣквѣ сВЕТКАГО крискентѣа и **ДИОСКОРИДА** Διοσκόριδου 276v14Krn

2. св. мчк, † во Смирна (Измир, Турција), 11.Mai.: въ тѣждѣ денѣ (11.Mai.) памкаты сВАТКАГО МЖУЧЕНИКА **ДИОСКОРА** τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διοσκόριδου 218r19Stan; **ДИОСКОРИДЪ** христѠвѣ МЖУЧЕНИКЪ БѢШЕ оубо ѿ мирьскааго градѣа 218r19Stan

3. св. во ж. на св. Темистокле: пастѣше ѡвцѣ на горѣ идеже крынаше са сВАТЫИ **ДИОСКОРИДЪ** гонениа ради ὁ ἅγιος Διοσκόριδος 93r1Stan; посланни же бышъ воини ѿ кназа страны томѣ да имѣтъ сВАТААГО **ДИОСКОРИДА** τὸν ἅγιον Διοσκόριδην 93r3Stan; въпросишъ и ѡ **ДИОСКОРИДѢ** περὶ τοῦ Διοσκόριδους 93r5Stan

Nota: pro Διόσκορος: **ДИОСКОРИДОМЪ** Διοσκόρου 146r3Stan v. ДИОСКОРЪ

ЕХН

∅

КТ

ДИОСКОРИДАЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Диоскор; **Диоскор;** **Dioscorus;** – **Διόσκορος;** татко на св. мчца Варвара: с(в)а(т)а(я) м(к)ъ(ч)е(н)и(ц)а варвара ѿ вьстока дьши **ДИОСКОРИДА** нѣкоуего елина при максимуманѣ безаконномъ ц(а)ри Διοσκόρου 79r15Stan – ЕХН

∅

КТ

ДИОСКОРОВЪ adj. poss.

Str Karp Verk Stan

1. **на Диоскор;** **Диоскора** (gen.); **Dioscorus'**; – (тоѡ) **Диоско́ров:** (v. ДИОСКОРЪ): поставлень быс(т)ъ архиепи(с)ко(п)омъ въ костандинѣ градѣ ... произволеннѣмъ **ДИОСКОРОВЕМЪ** προβληθεὶς ὑπὸ Διοσκόρου 261r13Stan

2. **на Диоскурите;** **Диоскуров** (gen. pl.); **Dioscuri's;** – (тоѡν) **Диоско́ров:** близнаците Кастор и Полидевк, по кои се наречени најсјајните свезди во созвездието Близнаци, што им го покажуваат патот на морнарите: по тре(х) же м(к)ѣ(с)а(ц)и(х) вьлѣзохомъ въ коравль и ѡзимѣвшихимъ въ ѡстровѣ александръстѣ и парсимовѣ (sic) и **ДИОСКОРОВѢ** ἐν πλοίῳ ... παρασήμῳ Διοσκοῦροις (var. Διοσκόροις) A28,11 Karp Str, **ДИОСКОРОВѢ** (sic) Verk

ЕХН

SM

КТ

ДИОСКОРЪ, -А m., nom. propr.

kalOhr trOrb trHlud Stan

Диоскор; **Диоскор;** **Dioscorus;** – **Διόσκορος;** патр. александриски (444–451), осуден за монофизитска ерес од папата Лав I Велики во 451, †454 во Гангра, Пафлагонија, (3.Iul.): сз еп(т)оу(х)омъ **ДИОСКОРА** низложше 56r20Ohr 23a26Orb; и ѡсждисте неосторниа и евьтоу(х)а и

ДИОСКОРА савелина и савирона безглавнаго Διόσκορον 168r8Hlud; на вышнѣмъ съборѣ халкидономъ того самого **ДИОСКОРА** разори блаженънии аналитии αὐτὸν τὸν Διόσκορον 261r17Stan; и иже **ДИОСКОРОМЪ** въ разбонстѣмъ ѡфесьстѣмъ на фторѣмъ съборѣ ѿлж(у)и и ὑπὸ Διοσκόρου 261r19Stan; поущениемъ божниемъ изъвржень быс(т)ъ еретикомъ **ДИОСКОРИДОМЪ** (sic) единомысленномъ с нимъ Διοσκόρου 146r3Stan – ЕХН

KS

СП/КТ

ДИОСОВЪ adj. poss.

Stan

Зевсов, на Зевс; **Зевса** (gen.); **Zeus'**; – **тоѡ Διός:** (v. **ЗЕОУСЪ**): съкроуши **ДИОСОВО** капище κατέλαβεν τὸ τοῦ Διὸς εἶδωλον καὶ συνέτριψεν 219v14Stan; ити же въ цр(к)ъжовѣ **ДИОСОВѢ** и пожрѣти идоломъ всѣмъ сжщимъ в неи 234r3Stan – ЕХН — Cf. ДИЕВЪ

M

КТ

ДИОСПОЛИТЬСКЪ, -ЗИИ adj.

Stan

диосполски; **диоспольский;** **of Diospolis;** – **ἐν Διοσπόλει:** Диоспол (Лида), г. во Палестина, 40 км северозап. од Ерусалим (v. **ЛУДА**): ромиль же вѣ подьдиаконъ **ДИОСПОЛИТЬСКИМЪ** цр(к)ъжвѣ τῆς ἐν Διοσπόλει ἐκκλησίας 166v9Stan – ЕХН

∅

КТ

ДИОСЪ Stan v. **ЗЕОУСЪ*** **ДИПНИ**, -ниа m., nom. propr. loci

Stan

Диипиј; **Диипний;** **Diiprion;** – **Διῖπριον:** еден од централните квартави на Константинопол: въ тьж(д)е(н)ъ памк(а)ть(н)ъ прѣпод(о)бнаго ѿ(к)ъ(ц)а к(а)шего геѡргниа новоявленаго чюдотворца лежьжщ(а)аго (sic) въ **ДИПНИ** (sic) ἐν τῷ Διῖπρίῳ 163v18Stan – ЕХН

∅

КТ

ДИПНИ 163v18Stan v. * **ДИПНИ**

ДИРА**ДИАВОЛЪ****ДИРА**, -зи f.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd

оуйка; дыра; hole; – *σχίσμα*: никтоже бо не пристаелѣеть плата неѣлена на ризѣ ветьсѣ възметь бо кончинѣ своѣ ѿ ризы и больши **ДИРА** бѣдѣть *σχίσμα* Mt9,16 Rad Krp Mkd; sim. **ДИРѢ** *σχίσμα* Mc2,21 Dbm, **ДИРА** Dbj Krp Krat Mkd] **РАЗДРАНИЕ** Rad – ЕХН — Cf. **РАЗДЪРАНИЕ**

KSM

СП

ДИРАХИИ, -ниѣ m., nom. propr. loci

Stan

Дирах, Дирахиј; Диррахиј; Dyrrachium; – *Δυρράχιον*: древен г. на ист. брег на Јадранското Море (денешен Драч, Албанија): влѣзъше въ корабль приидошѣ въ **ДИРАХИИ** градъ ἐν πόλει τοῦ Δυρραχίου 266v7Stan – ЕХН

М(доурахни)

КТ

ДИРАХИНСКЪ adj.

Stan

дирахиски; диррахийский; Dyrrachian; – *τοῦ Δυρραχίου*: (v. дирахни): въ тѣждѣ денѣ сѣвѣтѣ аго астина ѣпископа **ДОУРАХИНСКЪ** ἐπισκόπου Δυρραχίου 265r1Stan – ЕХН

М(доурахинскъ)

КТ

ДИСИДЕРИИ v. **ДЕСИДЕРЪ****ДИСКОНЪ** indecl. m., vox graeca

Krn

диск; duck; discus; – *δίσκος*: играхъ петъ игри ... трети же **ДИСКЪ** сырѣчь метаніе камень *δίσκων* 74v23Krn – ЕХН

∅

КТ

ДИСОПОЛЬ 52r20Stan v. **ОДИСОПОЛЬ****ДИАВОЛОВЪ** adj. poss.

Karp Krn

ѣволов, на ѣволоуи; дявольский, дявола (gen.); *devil's, of the devil*; – *τοῦ διαβόλου; τοῦ ἐχθροῦ* (Krn): и въсклонать са ѿ **ДИВЪЛОБА**

прѣгла ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος 2Т2,26 Karp] ѿ неприѣзнихи сѣти Slep; аще ли же прѣслоушамкъ повелѣніа его тогда имѣноуем се ѹеда **ДІАВОЛОВА** τέκνα τοῦ διαβόλου 220v22Krn; тако и христоꝟ понеже лѣкаваго діавола хотѣ ѡхититы възложи на вѣжѣство плзть и понѣже на брань прїити **ДІАВОЛОВЪ** того ради имѣ и вѣжѣство и бѣ вѣгъз сѣврзшенъ и ѹловѣкъ сѣврзшенъ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ 9r23Krn – ЕХН — Cf. **ДИВЪОЛЬ**, **ДИВЪОЛЬСКЪ**, **НЕПРИѢЗНИНЪ**, **САТАНИНЪ**

KSM

СП

ДИАВОЛЪ, -а m.

Evang Ohr Slep Str Karp Verk apOrb apHlud Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: dat. sg. etiam **ДИВЪОЛОВИ** in Grig (bis) Krn (semel)

ѣвол, саїана; дявол, сатана; devil, satan; – *διάβολος, δαίμων*: вы ѿ вѣтъца **ДИВЪОЛА** есте и волѣ вѣтъца вашего творите ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου J8,44 Rad Dbm Dbj Krp Krat] вы вѣтъца сотона есте Jov; потомъ же прїдетъ **ДИВЪОЛЬ** и възметъ слово ѿ сръдѣца ихъ да не вѣры имѣше спѣсени бѣдѣть *ὁ διάβολος* L8,12 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd; тогда ісꝑꝑъ възведѣнь бысѣтъ доꝟхомъ въ поустинѣ искоꝑсити са ѿ **ДІАВОЛА** ὑπὸ τοῦ διαβόλου Mt4,1 Krat Stm Krp Mkd; и не дадите мѣста **ДИВЪОЛОУ** τῷ διαβόλῳ E4,27 Karp; ꙗко приде блѣаготворе ицѣлѣвае все насилѣвание ѿ **ДИВЪОЛА** ὑπὸ τοῦ διαβόλου (var. σατανᾶ) A10,38 Verk] ѿ неприѣзнихи Ohr Slep Str Vran Karp; о **ДИВЪОЛЬ** пророкѣз глаголетъ ꙗкоже възнѣ гъзтанъ его плзнь естѣз клатѣзи и лзсти перї тоῦ διαβόλου comPs9,28 Bon Pog; грѣшникъ бо по истинѣ **ДИВЪОЛЬ** естѣз *ὁ διάβολος* comPs96,10 Bon Pog; **ДИВЪОЛА** мѣнитъ ꙗко сѣпостата ѹловѣѹа τὸν διάβολον com1Rg2,10/Ct Bon Pog; тогда реꝑꝑꝑ гꝑоспоꝑдъ **ДИВЪОЛОВИ** τῷ διαβόλῳ Job1,12 Grig, къ **ДИВЪОЛЬ** Lobk, **ДИВЪОЛОУ** Orb Hlud; и възсаꝑзскыи бѣ прѣданъ въз рѣцѣ **ДІАВОЛОВИ** тоῦ διαβόλου 170r18Krn; лютѣ ми како

прѣблазнихъ са и **ДИАВОЛОМЪ** прѣльщенъ бихъ ѿ твоего лица ѿринѣхъ са διαβόλου 25r17Zag 3r18Šaf 23c24Orb; искоушенъ бысть **ДИАВОЛОМЪ** ὑπὸ τοῦ διαβόλου 14r13Stan; юда рабъ лѣкавзи оуѣеникъ и свѣтникъ дроугъ же **ДІАΒΟΛΟΥ** ὁ φίλος καὶ διάβολος 124r28Šaf, гръдни **ДИАВОЛЪ** 148v16Zag; крѣстоу твоемѣ поклонѣше са того бо дасъ поведѣ на **ДИАВОЛА** τὰς τῶν δαιμόνων φάλαγγας 81c38Orb 47v8Bit 67r20Zag 44v19Šaf; гѣсподъ да прокльнетъ та **ДІАΒΟΛΕ** διάβολε 212r25Les; гѣсподъ нашъ коуѣхъ христосъ блѣговолити прѣити на бранъ и брати се съ **ДІАΒΟΛΩ** да свободитъ любимаго раба адама еисъ πόλεμονъ κατὰ τοῦ δαίμονος 9r13Krn

● *fig.* злобен, лошъ човекъ: и отъ васъ единый **ДИАВОЛЪ** есть еисъ διάβολός ἐστιν J6,70 Dbm Dbj Krat ● *ἐχθρός* (Krn): глагола емъ нашъ ли еси или странны **ДІАΒΟЛЪ** ἐχθρός 230r19Krn (cf. Jos5,13) — Cf. бѣсъ sub 1, искоушитель, неприязнь, сатана

KSM

СП/КТ

ДИАВОЛЬ adj. poss.

Karp comPsalt orPsalt Triod Vtš Stan Les Krn

ѣволов, ѣволски, на ѣволоу; дьявольскій, дьявола (gen.); *devil's, devilish, of the devil*; — *тоу диавόλου, διαβολικός, τῶν εἰδώλων*: да не пакзи въ сѣтѣ **ДИАВОЛА** въпадѣтъ ѣловѣкъ блѣда еисъ τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου comPs24,15 Bon Pog; на **ДІАΒΕΛΑ** бранъ тѣмже и на крѣстоу рѣцѣ прострѣтъ христосъ еисъ τὸν κατὰ τοῦ διαβόλου πόλεμονъ comPs17,35 Bon Pog; пришествиѣмъ бо христосъ изъбави ѣловѣка ѿ всѣкого тлѣннѣ **ДИАВОЛѢ** ἐκ πάσης φθορᾶς τοῦ διαβόλου comPs102,4 Bon Pog; изъбавишъ са жъзѣци ѿ мѣхителѣства **ДИАВОЛѢ** ἐκ τῆς τυραννίδος τοῦ διαβόλου comPs43,27 Bon Pog; лѣжа любодѣяннѣ татѣва се сѣтъ трѣстатини **ДИАВОЛИ** οἱ τριστάται τοῦ διαβόλου comEx15,4/Ct Bon Pog; богать же сы ѿ тажаниа своѣго завистиа **ДИАВОЛЕМЪ** ѡбнищавъ ὑπὸ φθόνου διαβολικοῦ 77r16Stan; понеже оубо **ДИАВОЛЕМЪ** съвѣтомъ иконоборецъ ересъ движе са тѣ тоу диавόλου понарѣ συμβουλή 195r22Stan; ѣко снѣ

бѣсѣ **ДІАВОЛѢ** сѣтъ сѣанѣа тоу диавόλου спорѣ 226r26Les; хотѣша да свободитъ доуше наше ѿ рѣкы **ДІАВОЛЕ** ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου 99r18Krn; хошетъ изъбавитъ ѣловѣкы въси ѿ отравѣ сирѣтъ сѣгрѣшенѣа **ДІАВОЛА** τὴν ἁμαρτίαν τοῦ διαβόλου 174v4Krn; изъбави ѿ лѣкѣты **ДИАВОЛА** хвалаше та ѣко божижъ мѣхитере плѣны диавόλου 81v8Zag 63v10Šaf 24v8Hud, ѿ сѣти **ДИАВОЛА** 99d21Orb; хотѣ насъ истрѣгнути ѿ прѣлѣсти **ДІАВОЛЕ** 123c13Vtš; отъ жъзѣкы сѣмѣренѣжъ лѣстижъ **ДИАВОЛЕЖ** τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων comPs17,28 Bon Pog

● *fig.* сѣрноу **ДІАВОЛЬ** враже всѣкожъ [не]правды виѣ диавόλου A13,10 Karp] неприязнинъ Ohr, неприѣзнинъ Slep Str Vran, неприязньны Verk — Cf. ДИАВОЛОВЪ, ДИАВОЛЬСКЪ, НЕПРИАЗНИНЪ, САТАНИНЪ

KSM

СП/КТ

ДИАВОЛЬСКЪ, -зи adj.

orDĉn Vtš Stan Les Krn

ѣволски; дьявольскій; devilish; — *тоу диавόλου, διαβολικός, πονηρός; тоу δαίμονος* (Krn): и **ДИАВОЛЬСКАГО** прѣщеннѣ спѣаси ма и въведи ма въ цѣрѣство твое въѣноу 179r7Dĉn; и съхранѣе всѣхъ ѿ всѣкого **ДІАВОЛЬСКАГО** ѡвѣстоуанѣа 43a28Vtš; вонне георгѣе ... ѿ **ДІАВОЛЬКІЕ** лѣсти ѡледѣвшоу землю доврѣ дѣлалъ еси 146b18Vtš; имѣше же дроуга саприкиа именемъ презвитеръ црѣкве христиньскыа иже **ДИАВОЛЬСКЫА** дѣтѣли ненавидѣше сѣвѣтѣаго никѣфора ἀπὸ διαβολικῆς ἐνεργείας 138r23Stan; оунынѣемъ **ДІАВОЛЬСКЫМЪ** ἐκ τῆς τοῦ πονηροῦ ἐνεργείας 24v5Les; моули бога за ма да изъбавла сѣа ѿ злаго помысла и всѣхъ сѣтеи много-разлиѣныхъ **ДІАВОЛЪСКЫХЪ** τῶν ποικίλων παγίδων тоу диавόλου 109v2Les; не имащенъ страха божиѣ повиненъ есѣтъ таковыи **ДІАВОЛЪСКОМУ** наѣинанию тоу диавόλου ἐπιχειρήμασιν 158v5Les; рѣци мы ѣто сѣтъ васны бѣсовско дѣлѣ есѣтъ и вънъ ѿ славы божиѣ приобрѣтенѣе **ДІАВОЛСКО** есѣтъ εὔρεμα εἶναι τοῦ διαβόλου 45r12Krn; ѡ сѣмъ богу есѣтъ безъ вины

зانهже добрѣ вогъз ескты ревнитель въ зло же проишзволениѣ ѹловѣкѣ примѣшеніемъ **ДІАВОЛСКЪ** ескты вина ή προσβολή τοῦ δαίμονος εἶναι αἰτία 5r16Km; зависть ненависть и еликаа зла **ДІАВОЛСКАА** ѡбрѣтеніа и оумышленіа τοῦ διαβόλου εὐρέματα 23r4Km — Cf. бѢСОВЬСКЪ sub 1, ДІАВОЛОВЪ, ДІАВОЛЬ, НЕПРІИЗНИНЪ, САТАНИНЪ

SM

СП

ДІАВОЛЬСТВО, -а n.

comPsalt

ѡволска ѡприрода, ѡволска сушїина; природа дьвола, сущность дьвола; devil's nature, devil's essence; – pro διάβολος: грздзинеѣ и велнѹаниемъ прѣложи са ѡ архангелства на **ДІАВЛЪСТВЪ** ἀπὸ ἀρχαγγέλου εἰς διάβολον comPs74,9 Bon Pog – ЕХН

∅

НА

ДІАГНИАНЪ, -а m., nom. propr.

Stan

Дигниан; Дигниан; Dignianus; – Διγνιανός, var. *Διογνιανός:* намесник во г. Киринаея во Либія, преобратен во христијанство од св. Лукиј: оувѣща же игемона **ДИАНА** (sic) вѣробати въ христѣа ѹгоже поемъ ѡплоу въ кипрь τὸν ἡγεμόνα Διγνιανόν (var. Διογνιανόν) 309v15Stan; оутане са **ДИАГНИАНА** мѣѹѹѹтелемъ прѣдаскты са τὸν Διγνιανόν (var. Διογνιανόν) 309v18Stan – ЕХН

∅

КТ

ДІАДИМА, -зи f.

Viš Stan

оујадема; диадема; diadem; – διάδημα: царѣскою **ДИАДИМОА** вѣнѹа са врхъ твои ѡ страдѣнїа еже пострада ради брѣа ради βασιλείου διάδημα 291v22Stan; вѣнѣемъ разоумнимъ разлнѹно ѡкрашень и царѣствїа[а] **ДІАДИМОЮ** и скѹптромъ оѹдобренъ и багрѣнїцею ѡбложенъ 149a26Viš; прѣѹѹстаа вогороднїце ... **ДІАДИМО** ѹѹѹстаа и вѣнѹе вожѣствѣнїе слави 188b6Viš – ЕХН — Cf. вѣнѣць, кроѹна, коѹроѹна

М

КТ

ДІАДОХЪ, -а m., nom. propr.

Šaf trOrb

Дијагох; Диадох; Diadochus; – Διάδοχος:

св., еп. фотикиски, во провинцијата Стар Епир, писател на аскетски списи, †ок. 486, во Сирна сабота (29.Mart.): никола свѣщенопоповѣдника и соѢронїа въ истинѣ медьбна жзыка и **ДИАДОХА** коѹпно и евьстатїа и веланїа (sic, pro ювеналїа) ѡктыцѣмъ доѹѹховникъ Διάδοχον 22a23Orb 1v1Šaf – ЕХН

∅

КТ

ДІАКОНІКЪ, -а m.

typHlud

term liturg. екїенија, молиїва изречена оо ѡконої ѡри боѡслужбаїа; ектеня, молитва произносима дьяконом в литургии; litany, a prayer read by a deacon in the liturgy; – : гр. *διακονικόν:* в сїѣ недѣла вѣѹѹр облаѹит са ереи и стоѣ в олтари поѹнетѣ хрїстоѣсь вѣскрѣсе из мрѣтвѣхъ потѣомъ дїакѣ **ДИАНИКИ** 139v34Hlud; реѹѹем все по радѣ (пѣнїа) **ДИАНИКЫ** мѣѹѹѹтвѣ въ мѣѹѹѹтвнїцѣ 171r12Hlud – ЕХН — Cf. ДІАКОНЬСТВО, ЕКТЕНІА

S

КТ

ДІАКОНІСА, -зи f.

Slep

ѡконоїца; дьякониса; deaconess; – ἡ διάκονος: ● *term. theol. iur.* свештен чин во ранохристијанската црква, служителка, помошничка во црквата: брѣтїѣ сзставѣѣ вѣмъ фѣѹѹѹѹ сѣстрѣ вѣшѣ сѣѹѹѹ **ДИАКОНІСА** црѣѹѹѹѹ ѡѹѹѹ *διακονον τῆς ἐκκλησίας* R16,1 Slep] дїѣкониѣ Карп – ЕХН — Cf. ДІАКОНІА, СЛОѹЖИТЕЛЬНИЦА

KSM

СП

ДІАКОНІСІА, -їа f., nom. propr. loci

Stan

Дијакониси; Диакониссы; The Diakonissi; – τῶ Διακονίσσης: кварт во Константинопол каде што се наоѓал храм на Богородица: въ тѣѣде

ДЕНКЪ ВЪСПОМИНАНИЕ СВАЩЕННИЮ БОГОРОДИЦЪ
ВЪ **ДИАКОНИСИНА** ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαίνιων τοῦ
ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Διακονίσεως
288v18Stan – ЕХН

Ø

КТ

ДИАКОНИНА, -НА f.

Karp

законица; дякониса; deaconess; – ἡ
διάκονος: ● *term. theol. iur.* свештен чин во
ранохристијанската црква, служителка, помош-
ничка во црквата: БРАТКИѢ ВСТАВЛѢА ЖЕ ВАМЪ
ФОКИА СЕСТРОЖ ВАШЖ СЖЩЖ **ДИѢКОНИЖ** ЦРЪКВЕ
οὐσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας R16,1 Karp] **ДИѢКОНИСА** Slep – ЕХН — Cf. **ДИАКОНИСА**,
СЛОУЖИТЕЛЬНИЦА

М

СП

ДИАКОНЪЗ, -А m.

kalKrp Slep kalVerk typZag typOrb typHlud typVtš
Stan prolVtš Les Km

закон; дякон; deacon; – διάκονος: ● *term.*
theol. iur. првиот (најнискиот) хиерархиски чин во
црквата, служител, помощник на свештеникот при
богослужбата: СЖЩИМЪ ВЪ ФИЛИ[ЛИ]ПИСИХЪ СЪ
ЕПИСКОУПЪИ И **ДИѢКОНЪИ** διακόνοις Ph1,1 Slep] **ДИѢКЪ**
Karp; **ДИѢКОНЪ** τῶν ἐπιτοῶν φιλίππου ἀποστόλου φιλίππου
ἐκκλησίας τῆς ἐκκλησίας τῶν ἐπιτοῶν φιλίππου
144r15Krp, sim. 154c11Vtš; ВЪЗМЕТЪ ЕДИНЪ
ДИАКОНЪ СВѢЩИЖ 149v3Zag; **ДИАКОНЪ** СЖЩЖ
НАПРѢДЪ СЪ СВѢЩИЖ И ТЕМНИАНИЦЪ 83a5Orb; и
ереи и **ДИАКОНЪ** ВЛАЗАТЬ И ПРИНОСАТЬ
УЕСЪТЪНЫ КРЪСЪТЬ 92c30Orb; ереи съ **ДИАКОНЪ**
СТАНЕТЪ ПРѢДЪ СВАТЪИМЪ ОЛТАРЕМЪ
137v3Hlud] ВЪХОДИТЬ ЕРЕИ И ДИАКЪ
210a29Orb; съ ИЕВЪТЪМОМЪ (sic) и АКОУСТИНЮ
ДИАКОНОМА СВЕЗАННОМА И ВЪ ТМНИЦОУ
ВЪВЪРЖЕННОМА τῶν διακόνων 19v7Stan; ТѢМЪ И
ЦРЪКЪКОВЪ ПОСТАВИ И ПОПЫ И **ДИАКОНЪИ** ВЪ НЕИ
ОУСТРОИВЪ СКОУЧА СА διακόνους 168r3Stan;
СЪВРАШЕ СЪ БЪ ВЪ НИКЕН ВЪСИ И АРХИЕРЕИ ЖЕ
БѢХЪ ДВѢСТЕ И ТРИДЕСЪТЬ И ДВА СВЕЩЕННИЦИ
ЖЕ И **ДИАКОНЪИ** И КАЛОГЕРИ БѢХЪ ОСМЪДЕСЪТЬ И
ШЕСТЬ διακόνους 273r18Km; ВЪ ТЪ ЧАСЪ СМЖТАТ

СА ВЪСИ ЧИНОВЕ ХРИСТІАНЪСТІИ ЕПИСКОУПИ
ПРОЗВИТЕРИ **ДИАКОНЪИ** διάκονοι 305r19Les — Cf.
ДИАКЪЗ, **СЛОУГА**, **СЛОУЖИТЕЛЬ**

KSM

СП/КТ

ДИАКОНЪСКЪЗ, -ЗИИ adj.

Km

законски; дяконьский; deaconal; – δια-
κονικός: ПЕТРЪ ЯКОЖЕ ВИДѢ ЯКО ЕСЪТЪ
ХЪЛНИКЪ АРІЕ ПАКЪ ИЗВЪРЖЕ ЕГО И ПРОУЕ БѢ
ОУПРАЖНЕНЪ **ДИАКОНЪСКАГО** ЧИНА ТРЪЗКААННЫИ
АРІЕ τῆς διακονικῆς τάξεως 272v18Km – ЕХН

М

СП

ДИАКОНЪСТВО, -А n.

typGrig typLobk typBit typZag typOrb typVtš

term liturg. екѣенија, молиѣва изречена оу
законѣи ѣри боѣослужбаѣи; ектенѣя, мо-
литѣва произносима дяконом в литурѣии;
litany, a prayer read by a deacon in the liturgy;
– : gr. διακονικόν: ТАЖЪ(Е) ПРОУЧАѢ **ДИѢКОНЪСТВА**
ТАЖЪ(Е) МОЛИТВЪИ 11r14Grig; ТАЖЪ(Е) ЕУКАНГЕЛИЕ
ТАЖЪ(Е) **ДИѢКОНЪСТВА** 79v26Grig 120r12Lobk] **ДИѢКОНЪ**
ЕКТЕНИА 197c1Orb; ТАЖЪ(Е) ТРЪСВАТЪОЕ ТАЖЪ(Е)
ДИАКОНЪ ПОМКИЛОУИ НАСЪ ВЪЖЕ 184b21Orb] **ДИѢКОНЪ**
ЕХТЕНІЕ 111v15Hlud; ПО СЪВЪРШЕНИ **ДИАКОНЪСТВА**
ПОУЧЕТЪ ДРОУГЪОУ МОЛИТЪВОУ 114b20Vtš
— Cf. **ДИАКОНИКЪЗ**, **ЕКТЕНИА**

KSM

СП/КТ

ДИАКЪЗ, -А m.

kalOhr Slep titVran Karp typPog typGrig typLobk
typZag typŠaf typOrb typHlud Les

Abbr.: ДИ, ДИ

закон; дякон; deacon; – διάκονος: ● *term.*
theol. iur. првиот (најнискиот) хиерархиски чин во
црквата, служител, помощник на свештеникот при
богослужбата: **ДИѢЦИ** ДА БЫВАЖЪ ЕДИНОИ ЖЕНѢ
МЖНЕ διακόνους 1ТЗ,12 Karp Slep; АЩЕ ЛИ ЈЕ **ДИѢ**
ДА РЕУЧЕТЪ ГОСПОДИ ВЛАГОСЛОВИ 1r2Pog; и
ПОКАДИТЪЗ ПОПЪ ВОДЖ **ДИѢ** ГЛАГОЛУЕТЪЗ
ГОСПОДОУ ПОМОЛИМ СА 11r13Grig; и РЕУЧЕ
ДИѢ О СПОДОБИТИ СА НАМЪ 125r2Šaf, **ДИѢ**
174b16Orb; ЗАПОВѢДИ ХРИСТОВЫ СЪХРАНИВШЕ

ἐπισκοπῆ παποβε **ДІАЦІ** проуѣи ѱинь црѣѣковныи 311r1Les ♦ **МЪНИИ ДИАКЪЗ чѣицъ; чтецъ; lector**; – ἀναγνώστης: ● *term. theol. iur.* церковнослужител од низок ранг што претходи на примањето на повисоките чиновни (ѣакон итн.): ТОГДА РАЗЛѢЧАТ СА ЕПИСКОПИ ѿ ПОПОВЪ И ПОПОВЕ ѿ ДРОУЖИНЫ СВОЖ И ДІАКОНИ ѿ ДІАКОНЪ И *μενῶν δίαцι* ѿ ДРОУЖИНЫ СВОЖ ἀναγνώσται 308r26Les — Cf. **ДИАКОНЪЗ, СЛОУГА, СЛОУЖИТЕЛЬ** KSM СП/КТ

ДИАНЪЗ 309v15Stan v. **ДИАГНИИАНЪЗ**

ДИАПСАЛ(Ъ)МА, -ѣ f.

ДИАПСАЛ(Ъ)МЪ, -а m.

Bon Pog

dijsalma; dianpsalma; diapsalma; – *διάψαλμα*: ● *term. mus.* термин со кој се означува поделбата на псалмот: **ДИАΨАЛМА** разнѣство словеси на дроуѣзи разоумъ *διάψαλμα* Ps139,6 Bon Pog; **ДИАΨАЛМА** прѣложеное пророѣуѣства *διάψαλμα* Ps88,38 Bon, **ДИАΨАЛМЪ** Pog; **ДИАΨАЛМА** прѣмѣненне словеси естѣ *διάψαλμα* Ps31,4 Bon, **ДІАΨАЛЪ** Pog; **ДІАΨАЛОМЪ** прѣложеное пророѣуѣства на людиѣ жѣдобскѣ *διάψαλμα* Ps43,9 Pog, **ДИАΨАЛМА** Bon; **ДИАΨАЛМА** прѣложеное дѣвѣрѣоба пророѣуѣства *διάψαλμα* Ps48,14 Bon Pog; **ДИАΨАМА** прѣминѣ слово *διάψαλμα* Ps76,10 Bon, **ДІАΨАЛЪМЪ** Pog KS M(ДИАПСАЛМА) СП

ДИАПСАЛ(Ъ)МЪ v. **ДИАПСАЛ(Ъ)МА**

ДИАСКОРОВЪЗ A28,11 Verk

v. **ДИОСКОВОРЪЗ** sub 2

ДЛАДЬ, -и f.

comPsalt orDĉn Lobk Triod Vtš Ktn

glanka; ladonь; palm; – *παλάμη, ταρσός*: дрѣвоѣ сѣвѣтомоѣ на немже хрѣстѣз прострѣ **ДЛАНИ** побѣждаѣ противнѣж силѣ поклонѣемъ са *παλάμας* 52v33Šaf 55v24Bit 73r13Zag 89c28Orb 15r24Hlud; вѣлагѣи вѣ рѣцѣ оубоѣ ѡбрѣщѣтъ вѣ **ДЛАДЬ** сѣди ἐν τῇ παλάμῃ 178r24Ktn; хрѣстѣ ... прѣкланѣеть петрови рабѣскѣ своѣ выж и

ѡмыбаеть емѣ нозѣ и лѣонтиемѣ ѡтираеть дрѣжѣи вѣѣ **ДЛАНИА** ѣако вѣогѣ 182a7Orb 131r8Šaf 106v29Hlud; приѣмшѣ же неѣлѣннима **ДЛАНИА** сѣвѣнѣ твоѣмоѣ неѣпороѣнѣю дѣоѣшѣ твою дѣвѣо мѣлѣти вѣогѣнеѣсто 221a28Vtš; на **ДЛАНИ** рѣкѣ моею *ταρσοὺς χειρῶν μου* Dn10,10 Lobk; кто сѣрани оѣѣениѣж **ДЛАНЪ** како не ѡпали са ѣгда ѡгнѣнимѣ рѣбромѣ пристѣпи τὴν τοῦ μαθητοῦ παλάμην 174v7Zag 214c30Orb, **ДЛАНИ** 136v2Šaf 141r35Hlud ● *ἄρσι; горсть; handful*; – *δράξ*: паднѣ бо кѣво и **ДЛАНИЖ** зема измѣрилъ естѣ *δρακί* comPs94,4 Bon Pog, sim. 134r7Zag 115v28Šaf 154a36Orb 81v28Hlud — Cf. **ГРЪСТЬ**

KSM

СП/НА

ДЛЪГНОВАТЪ adj.

Stan

golĉnavesĉi; продолговатый; long; – *ἐπιμήκης*: имѣше же и брадѣ крѣгновастѣ соѣхо лице простѣ власѣ бѣше же и плѣшивѣ и глаѣвѣ **ДЛЪГНОВАТЪ** имѣѣ τὴν κεφαλὴν ἔχων ἐπιμήκη 76v17Stan – EХН

M

СП

ДЛЪГО adv.

Psalt trOrb Les

golĉo; dolgo; for a long time; – *χρόνον τινά*: замоѣдишѣ во **ДЛЪГО** на горахѣ тѣхѣ ἔχρόνισαν γὰρ ἐκεῖνοι χρόνον τινὰ ἐν ὄρεσι 259v22Les — Cf. **ДЛЪГЪ**² (на длѣсѣ врѣмени, на длѣсѣ), **МЪНОГЪ** (вѣ *μνησѣ*) ♦ **ДЛЪГО ЛЕЖАТИ** – *χρονίζειν*: видѣѣвѣ гѣсподѣ **ДЛЪГО** *лежѣща* ѣлѣвѣка и глаголѣа к немѣ хоѣши ли здравѣ быти *χρονιῶντα ἄνθρωπον* 221a21Orb] **МНОГА** лѣти слѣжѣща 180r18Zag, **МНОГА** лѣта слѣжѣщоѣ 140v26Šaf, **МНОГА** лѣта имаѣща и лежѣща 145v36Hlud ♦ v. etiam **ЛЕЖАТИ** ♦ **ДЛЪГО (ЛѣТЪ) ЖИТИ** – *μακροχρονίζειν, μακροβιοῦν*: тѣкмо за гнѣвѣ врагѣ да не **ДЛЪГО** *лѣтѣ живѣтѣ* μὴ μακροχρονίσωσιν Dt32,27/Ct Bon Pog Rdm, **ДЛЪГО** *живѣтѣ* Dĉn; видим бо многѣ юннѣ вѣ юности ѡмираѣшаѣ и старѣа **ДЛЪГО** *живѣщаѣ* πρεσβύτας μακροβιοῦντας 38v4Les ♦ v. etiam **ЖИТИ** – EХН

S

СП/НА

ДЛЗГОВРАТЬНЗ per err. 151b35Orb

v. ДЛЗГЪ¹ sub 1 et БРАТЬНЗ

ДЛЗГОВЪНЗ, -зи adj.

Šaf

ѣревовен, ѣрешен; греховный, грешный; sinful; – : рзиданиемз же и плачѣмз сице молив са изжѣтѣ быскѣтѣ мзитарѣ *ДЛЗГОВЪНЗИХЪ* грѣхѣ бѣже мон шцѣсти ма милосрдѣ влѣдѣзко избави ма 32r2Šaf – ЕХН — Cf. грѣховънз, грѣшьнз

∅

НА

ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ adj.

Карп Lobk parOrb

долѣовечен; долговечный; long-lived; – *μακρόβιος, μακροχρόνιος*: дѣуша баша оузритѣ сѣма *ДЛЗГОЖИВОТНО* спѣрма μακρόβιον Is53,10 Lobk Orb] ДЛЗГОЖИТНО Grig, ДЛГОЖИЗНЗНО Hlud; чѣсти шѣтѣца своего и мѣтѣрь ... да благо ти бѣдетѣ и бѣдѣши *ДЛЗГОЖИВОТЕНЪ* на земѣ ѣση макрохρόνιος Е6,3 Карп] ДЛЗГОЛѢТЕНЪ Slep – ЕХН — Cf. ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЖИТЬНЗ, ДЛЗГОЛѢТЬНЗ

SM

СП/НА

ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ adj.

parHlud

долѣовечен; долговечный; long-lived; – *μακρόβιος*: доуша [ва]ваша вѣзритѣ сѣма *ДЛГОЖИЗНЗНО* спѣрма μακρόβιον Is53,10 Hlud] ДЛЗГОЖИТНО Grig, ДЛЗГОЖИВОТНО Lobk Orb – ЕХН — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИТЬНЗ, ДЛЗГОЛѢТЬНЗ

∅

НА

ДЛЗГОЖИТЬНЗ adj.

Grig

долѣовечен; долговечный; long-lived; – *μακρόβιος*: дѣуша ваша оузритѣ сѣма *ДЛЗГОЖИТНО* спѣрма μακρόβιον Is53,10 Grig] ДЛЗГОЖИВОТНО Lobk Orb, ДЛГОЖИЗНЗНО Hlud – ЕХН — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЛѢТЬНЗ

SM

СП/НА

ДЛЗГОЛѢТЬНЗ adj.

Slep

долѣовечен; долговечный; long-lived; – *μακροχρόνιος*: да влѣдѣго тѣбѣ бѣдетѣ и бѣдѣши *ДЛЗГОЛѢТЕНЪ* на земѣ ѣση макрохρόνιος Е6,3 Slep] ДЛЗГОЖИВОТЕНЪ Карп – ЕХН — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЖИТЬНЗ

SM

СП

ДЛЗГОЛѢТЬСТВОВАТИ, -ствоуж,

-ствоуѣтѣ ipf.

Krn

ѣрави некоѣо долѣовечен; делать кого-л. долговечным; to make sb long-lived; – *μακροχρονίζω*: ● **КОГО**: и шно еже любѣтѣ шны босы да потѣшим сѣ елико есмы мощни сѣтворити ради да насѣ *ДЛЗГОЛѢТСТВОУЮТЬ* и насѣ мншгодѣньствѣють διὰ τὰ μᾶς μακροχρονουῖν 215r1Krn – ЕХН — Cf. мзногодѣньствовати

M

НА

ДЛЗГОСЛОВИТИ, -влѣ, -витѣ ipf.

Krn

зборува ойширно, надолѣо; говорить обширно; to speak at length; – *μακρολογέω*: инно чѣто *ДЛЗГОСЛОВЛЮ* ἀλλὰ τί μακρολογῶ 96v4Krn – ЕХН — Cf. мзногословити

M

СП

ДЛЗГОСТЬ, -и f.

Krn

должина; длина; length; – *μῆκος, μάκρος*: понеже вѣгѣ ниже *ДЛЗГОСТЬ* иматѣ ниже ширѣтѣ ниже глзвынѣ μῆκος 48v10Krn; есѣтѣ и бесплзтнѣ сирѣчѣ не имѣше плзтѣ ѣкоже чѣлѣвѣкѣ ниже *ДЛЗГОСТЬ* иматѣ ниже ширѣтѣ ниже глзвынѣ μάκρος 225r9Krn – ЕХН — Cf. ДЛЗГОТА

M

СП

ДЛЗГОТА, -зи f.

Slep Карп Psalt Parim Vtš Les Krn

должина; длина; length; – *μῆκος, μάκρος* (Krn): ● за просторно протегаѣ: вѣставѣ

пронде зема въз **ДЛЗГОТЪ** еа и въз широтъ еа
 εἰς τε τὸ μῆκος αὐτῆς Gn13,17 Grig Lobk Orb Hlud;
 ѡкоже да речѣмь едино тѣло ѹловѣжъ или
 единъ камень или едино дрѣво потреба да
 иматъ и **ДЛЗГОТЪ** и широтъ и глзбинѹ
 нѣвѣснаа же и прѣисподня понеже не
 иматъ ниже **ДЛЗГОТЪ** ни широтъ ни глзбиноу
 сего ради имѣноуєть ихъ проста и
 единовидна μάκρος ... μάκρος 153v26.154r2Krn;
 пжтю ѡсѣтъ **ДЛЪГОТА** велика мѣкосъ 73r26Les;
 широта кръста и **ДЛЪГОТА** нѣвѣснѣмь равна
 ѡсѣтъ ѡко вѣожъствѣноую благодѣтїю
 ѡсвѣщаєть всауьскаа 15a32Vtš • *fig.* да
 възможете постигнѣти съ всѣми свѣтлыми
 ѹто широта и **ДЛЪГОТА** и глзбина и высота ...
 любе хрїстосоуы мѣкосъ E3,18 Kap Slep
 — Cf. ДЛЗГОСТЬ • за времетраєе: ♦ **ДЛЗГОТА**
ДЪНИИ, ЖИТІА *долѣ живоїи; долгая жизнь;*
long life; — *μακρότης ἡμερῶν, μῆκος βίου:*
ДЛЪГОТЪ дѣнѣн испльна и макрѣтѣта ἡμερῶν
 Ps90,16 Dčn Bon, **ДЛЪГОТЪ** дѣнии Pog Rdm, sim.
ДЛЪГОТЪ дѣнии 49r5Les; **ДЛЪГОТА** во житїа и
 лѣта жыны и мироу приложить ти са мѣкосъ
 γὰρ βίου Pr3,2 Lobk Grig Orb ♦ **ВЪ ДЛЪГОТЪ**
ДЪНИИ *засекоѣаш, за вечни времениа;*
навсегда, на вечные времена; for ever; — *εἰς*
μακρότητα ἡμερῶν: и да възсела са въз домъ
 г҃осподынь въз **ДЛЪГОТЪ** днѣн εἰς макрѣтѣта
 ἡμερῶν Ps22,6 Bon, въз **ДЛЪГОТЪ** дѣниї Pog;
 домоу твоемоу подобаетъ свѣатзїни въз
ДЛЪГОТЪ днѣн εἰς макрѣтѣта ἡμερῶν Ps92,5 Bon
 Dčn, въз **ДЛЪГОТЪ** дѣнии Pog Rdm, sim. *Въ*
ДЛЪГОТОУ дѣни 117a25Vtš ♦ **ДЛЪГОТА**
СТАРѠСТЪНАА *олабока сїаросїи; глубокая*
старость; old age; — *μακρογηρία:* сребролюбіє
 наслѣдиль (sic, pro насадиль) ѡсѣтъ въ мнѣ
 виннож **ДЛЪГОТЫ** *старостныж* ἐφύτευσεν ἐμοὶ
 προφάσει μακρογηρίας 199r4Les ♦ **НА ДЛЪГОТЪ**
ВРѢМЕНЕ *долѣо, долѣо време; долго, долгое*
время; for a long time; — : ѡсифъ сынъ въ
 егѹптѣ нѣвѣдомъ бѣ вмѣститель пшеницъ
 даж на **ДЛЪГОТЪ** *врѣмене* длъготръпа подаж
 пицъ трѣвоуѣщимъ 81r9Les

KSM

СП/НА

ДЛЪГОТЪРЪПІЕ, -ниа п.

comPsalt orPsalt Triod Les

долѣоїрїеливосїи, іирїение; долготерпение,
терпение; longsuffering, patience; — *макро-*
θυμία: ДЛЪГОТЪРЪПІЕ во милостъ приготоуитъ
 ἢ μακροθυμία comMan1,7/Ct Bon; **ДЛЪГЪТЪРЪПІЮ** во
 вѣожїю не вѣровавше жидет во ихъ ѡгнъ г҃еωнзи
 тїи μακροθυμία comPs38,4 Bon Pog; ѡжидаж беско-
 неунаго твоего **ДЛЪГОТЪРЪПІА** 104r12Rdm
 ДЛЪГОТЪРЪПІНІА 102v16Dčn; кто оубо можетъ
 твое **ДЛЪГОТЪРЪПІЕ** изрещи ѡ влѣдѣко тїн сїн
 μακροθυμίαν 96v26Les; дѣваа въпиаше дива са
 спѣсе **ДЛЪГОТЪРЪПІЮ** ти 13v15Hlud 54v25Bit 72v1Zag
 52r6Šaf 88a6Orb • **ДЛЪГОТЪРЪПІЕМЪ** — *макро-*
θύμως: прѣведе мене **ДЛЪГОТЪРЪПІЕМЪ** великїж
 рѣкы сеж и нѣждныж μακροθύμως 27r12Les — Cf.
 БЛАГОТЪРЪПІЕНІЕ, ДЛЪГОТЪРЪПІЕНІЕ, ТЪРЪПІЛИВЪ-
 СТВО, ТЪРЪПІЛЪСТВЕНІЕ, ТЪРЪПІЛЪСТВО, ТЪРЪПІЕНІЕ
 М СП/НА

ДЛЪГОТЪРЪПЪ adj.

Triod

долѣоїрїелив, іирїелив; долготерпеливый,
терпеливый; longsuffering, patient; — *макро-*
θυμος, φιάνθρωπος: ДЛЪГОТЪРЪПЕ г҃осподи слава
 тѣбѣ μακρόθυμε 126r4Šaf
 ДЛЪГОТЪРЪПІЛИВЕ 151v7Zag 175a19Orb; ѡщедри едине **ДЛЪГОТЪРЪПЕ**
 ѡ скрѣи люди свож мѣне μακρόθυμε 49v16Bit
 ДЛЪГОТЪРЪПІЛИВЕ 65v27Zag; гвоздами во пригвозди
 са твоа во ребра **ДЛЪГОТЪРЪПЕ** раскопана възїшж
 μακρόθυμε 61r6Šaf 79r3Zag 96d18Orb 21r17Hlud;
 распинаема зраци на кръстѣ **ДЛЪГОТЪРЪПЕ** и
 плауѣши са вопиаше тебе рождшїа φιάν-
 θρωπε 73r22Zag 53r11Šaf 15r30Hlud
 ДЛЪГОТЪРЪПА 89d1Orb; прѣтрѣпѣше трѣпа родомъ **ДЛЪГОТЪРЪПЪ**
 132r1Šaf
 ТЪРЪПІЛИВЪ 183b5Orb — Cf.
 ДЛЪГОТЪРЪПІЛИВЪ, ДЛЪГОТЪРЪПІТИ (*ptc.-adj.*),
 МНОГОТЪРЪПІЛИВЪ, ТЪРЪПІЛИВЪ

М

СП/НА

ДЛЪГОТЪРЪПЬНО adv.

Šaf

іирїеливо; терпеливо; patiently; — : ранзи
 приємъ трѣпитъ нечестъ **ДЛЪГОТЪРЪПНО** и

ДЛЗГОТРЗПЬНО

ПЛАЩЬ ВЗ РЖГЗ НОСИТЪ И ВСЕ ТРЪПТИТЬ БОГЪЗ
 СЫ 131r16Šaf] ДЛГОТРЪПЕ 182a36Orb – ЕХН
 — Cf. ТРЗПЪЛИВО, ТРЗПЪЛИВЬНО

0

НА

ДЛЗГОТРЗПЪЛИВЪ, -ЗИИ adj.

orPsalt parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

*долго̀търпелив, т̀рпелив; долготерпеливий, терпеливий; longsuffering, patient; – макро̀-
 θυμος, μακροθυμῶν:* ГОСПОДЪ БОГЪ ШЕДРЪ
 МКИЛКОСТИВЪ **ДЛГОТРЪПЪЛИВЪ** И МНОГО-
 МКИЛКОСТИВЪ ИСТИНЪЗ МАКРОΘΥΜΟС Ex34,6 Vtš]
 om. Grig Lobk Hlud; БОГЪЗ ЕСТЬ СТВОМЪ БЛАГЪ
 МКИЛКОСРЪДЪ **ДЛГОТРЪПЪЛИВЪ** МАКРОΘΥΜΟС
 22r21Krn; КЪ КОМОУ ПРИВЪГНЪ НЖ К ТЕБЪ
 ЧЛКОВЪКОЛЮБЧЕ ... К ТЕБЪ БО ЕДИНОМОУ
ДЛГОТРЪПЪЛИВОМОУ 131r18Rdm; ВЪ ЯСЛЕХЪ
 НАСЪ РАДИ ПОЛОЖИ СЕ БЕСЛОВЕСИХЪ
ДЛГОТРЪПЪЛИВЕ СПАССЕ 97c25Vtš; ПОДАЖД
 ДОУШАМЪ НАШИМЪ МИРЪ ЯКО ЕДИНЪ
ДЛГОТРЪПЪЛИВЪ ὁ μόνος ἐν μακροθυμίᾳ
 ἀνείκαστος 122r23Šaf 145v14Zag] ЕДИНЪ СЫ
 ВЪ БЛАГОТРЪПЪНИ НЕИСЛЪДИМЫ 166b16Orb
 96r34Hlud; **ДЛГОТРЪПЪЛИВЪ** МЖЪ МНОГИИ ВЪ
 ПРЪМЖРОСТЕХЪ МАКРОΘΥΜΟС ἀνὴρ 160v4Les
 ● *adj.-subst. ДЛГОТРЪПЪЛИВИИ* БО НИКОГДАЖЕ
 ПОВЪЖДЕНЪ БЫВАЕТЪ ὁ μακροθυμος 160v6Les;
 ЛЖАВИИ ... **ДЛГОТРЪПЪЛИВИИ** СМЪЕТ СА ΤΟΥС
 μακροθυμοῦντας ἐγγελά 164v8Les — Cf. ДЛГО-
 ТРЪПЪ, ДЛГОТРЪПЪТИ (*ptc.-adj., ptc.-subst.*),
 МЗНОГОТРЪПЪЛИВЪ, ТРЪПЪЛИВЪ

KSM

СП/НА

ДЛЗГОТРЪПЪНИЕ, -НИА n.

Slep Karp comPsalt orDcn Lobk Bit Zag trOrb trHlud
 Vtš Stan Les

*долго̀търпеливостѣ, т̀рпение; долготерпение, терпение; longsuffering, patience; – макро̀-
 θυμία, ἀνεξικακία:* БЕЧИСЛЪНО БО **ДЛГОТРЪПЪНИЕ**
 БОЖИЕ НА СЪГРЪШАЖЩИХЪ И МИЛОСТЪ МНОГА ἢ
 μακροθυμία comPs85,15 Bon] ДЛГОТРЪПИЕ Rog;
 ТОГО ЖЕ НЕИСЛЪДИМОЕ **ДЛГОТРЪПЪНИЕ** ПРОПО-
 ВЪДАЕТ СА ἢ ἀνείκαστος μακροθυμία 153r19Zag
 103v38Hlud] ДЛГОТРЪПИЕ 176a23Orb; ЕГДА

ДЛЗГОТРЪПЪТИ

ЖЗДААШЕ БОЖИЕМЪЗ **ДЛГОТРЪПЪНИЕМЪЗ** ἢ τοῦ θεοῦ
 μακροθυμία 1P3,20 Slep] ТРЪПЪНИЕ Karp;
 ПОРЖГОМЪ И МЖКОЖ ИСПЫТАЕМЪ ЕГО РАЗЪМЪЕМЪ
ДЛГОТРЪПЪНИЕ ЕГО τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ
 Sap2,19 Lobk] КРОТОСТЬ Vtš; Ω ГЛЖИНО
 БЛАГОСТИ И **ДЛГОТРЪПЪНИА** БОЖИИА 207v8Stan;
 СИЦЕВИИ Ω МИРЪ РАДОУЕТ СА И **ДЛГО-
 ТРЪПЪНИЕ** ВСЕЛЪЕТ СА ВЪ НЕГО ἐν μακροθυμίᾳ
 αὐλίζεται 162v13Les — Cf. БЛАГОТРЪПЪНИЕ,
 ДЛГОТРЪПИЕ, ТРЪПЪЛИВЪСТВО, ТРЪПЪЛЪСТВИЕ,
 ТРЪПЪЛЪСТВО, ТРЪПЪНИЕ

KSM

СП/НА

ДЛЗГОТРЪПЪТИ, -ПЛЖ, -ПИТЪ ipf.

Mkd comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Les

*т̀рпелив е, чека т̀рпеливо; быть терпе-
 ливым, ждать терпеливо; to be patient, to
 wait patiently; – макро̀θυμεῖν:* ДЛГОТРЪПИИ НА
 ТОЛИКО Ω ЗЛЪХЪ ЧЛКОВЪЦЪХЪ МАКРОΘΥΜΕΙΣ
 comPs43,24 Bon Rog; И **ДЛГОТРЪПЪ** Ω ТЕБЪ И НЕ
 ПОГЪВИХЪ ОУЕО ТЕБЕ ἐμακροθύμησα ἐπὶ σε
 38v11Les; **ДЛГОТРЪПИИ** БО И СПАССАЕШИ МИРЪ
 ЯКО ЧЛКОВЪКОЛЮБЦ 164d20Orb; **ДЛГОТРЪПЪВЪ**
 И ПОЖДАВЪ ПОКАНИИ ТВОЕГО МАКРОΘΥΜΗΣΑΣ
 comPs49,21 Bon Rog; НЪ **ДЛГОТРЪПЛОУ** ДА
 СБОУДЕТ СА ЯЖЕ ЯВИХЪ ВАМЪ ПРОКОРКОЖИ МОИИ
 μακροθυμῶ 153r26Zag, **ДЛГОТРЪПА** 127v8Šaf
 176a34Orb et 191d10Orb 107r7Hlud; ИМЪЖИ
 ЛЮБОВЪ БОЖИИ ВСЕ ТРЪПИТЬ БЛАЖИТЬ
ДЛГОТРЪПИТЬ ВСЕ ПРЪСТРАДОУЕТЪ МАКРОΘΥΜΕΙ
 159v15Les ● *забава, о̀долговлекува; медлить,
 затягивать; to delay, to linger; – макро̀-
 θυμεῖν:* БОГЪ ЖЕ НЕ ИМАТ ЛИ СТВОРИТИ
 ШМЪЩЕИЕ ИЗБРАНИХЪ СВОИХЪ ВЪПИАЩИХЪ К
 НЕМОУ ДЪНЪ И НОЩЪ И **ДЛГОТРЪПИТЬ** Ω НИХЪ
 μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς L18,7 Mkd] ТРЪПИТЬ Dbm
 Dbj Rad Krp Krat — Cf. ТРЪПЪТИ

*ptc.-adj., ptc.-subst. ДЛГОТРЪПА(И) дол̀го-
 т̀рпелив, т̀рпелив; долготерпеливий, терпе-
 ливый; longsuffering, patient; – макро̀θυμος:*
 ЧАДО ВПИИШЕ ПИВО ИСТОУИ ПИИАНЪСТВО ИСЪШАЖ
 ВРАЖИЕ ВСЪЕ РАСПИНАЖШИМ ТА Ω ВЪХЪ
ДЛГОТРЪПАИ τὸν ἐν πᾶσι μακροθυμον 96c4Orb
 60v8Šaf 20v32Hlud] ДЛГОТРЪПЕ 78v12Zag;

взънесѣ) са **ДЛЗГОТРОПАИ** хотѣниємъ на дрѣво
μακρόθυμε 188v12Zag] ДЛЗГОТРОПЪЛИКЕ 229d23Orb,
ДЛЪГОТРОПЪПЕ 153r32Hlud; **ДЛЗГОТРОПАШИМЪ** и
ТРОПЪЛИКЪИМЪ и ТЛЪКЪШИМЪ ВЪ ДЪРИ ЕГО ПОДАЕТЪ
ѡБОЕ ВЪКОУПЪ ИЦЪЛЕНІЕ ЖЕ И МЪЗДЖ ТОЇС ΔΕ ΜΑΚΡΟ-
θύμοις 131r22Les — Cf. ДЛЗГОТРОПЪ, ДЛЗГО-
ТРОПЪЛИКЪ, МЗНОГОТРОПЪЛИКЪ, ТРОПЪЛИКЪ
К(ДЛЗГОТРОПА) SM СП/НА

ДЛЗГЪ¹, -а m.

Stm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Verk orDĕn Triod Vtš Les Krm

Forma: etiam gen. pl. ДЛЗГОВЪ in Bit (semel) Šaf
(semel) Vtš (semel)

1. *долѣ; долг; debt; – ѡφειλή, ѡφείλημα, δάνειον, τὸ ѡφειλόμενον, χρέος, χρεωφείλημα:*
ВЪДАДИТЕ ОУБО ВСѢМЪ **ДЛЪГИ** ЕМОУЖЕ ОУРОКЪ
ѡРОКЪ ЕМОУЖЕ ДАНЪ ДАНЪ ТАС ѡφειλάς R13,7
Verk Slep Str Karp, **ДЛЗГЪ** Ohr; ΓΛΑΓΟΛΑ ΕΜΘ ΩΝΑ
КОЛИКО ЕСТЬ **ДЛЗГЪ** ТВОИ ѡВѢЩА НИЦИ ПЕТЪ
СЪТЪ ЗЛАТИЦИ СЪТЪ ТΟ ΧΡΕΟΣ σου 247r15Krm;
ПОУСТИ И И **ДЛЪГЪ** ѡПОУСТИ ЕМОУ ТΟ ΔΑΝΕΙΟΝ
Mt18,27 Rad Jov Krp Mkd] om. Dbj; ВСАДИ И ВЪ
ТЕМНИЦИ ДОНДЕЖЕ ВЪДАСТЪ ЕМОУ ВСЪ **ДЛЪГЪ**
ТΟ ѡφειλόμενον Mt18,30 Krp Dbj Jov Rad]
ДЛЪЖНОЕ Mkd; АЩЕ ВЕЗДОУШНАА ХАРТІА
ВЪДАЕТЪ **ДЛЪГИ** ВЪ СЕБѢ КОЛМИ ПАУЕ ВЛАДЪГИ
КОГЪ ВЪДАСТЪ ВЛАГОДАТЪ ВЪЗЫСКАШИМЪ
ЕГО ΤΑ ΕΝ ΑΥΤῶ χρεωφειλήματα 141r9Les; ѡПЪЩАТИ
ДЛЪЖНИКОМЪ **ДЛЪГИ** 281v2Les; ΥΠΙΣΤΑΑ
КОГОРОДИЦЕ НЕИΣΚΟΥСОΒΡΑΥΝΑΑ ѡ ΤΕΒѢ) И МИ
ДЛЪГИ ИСПЛЪНІАЕМЪ 79c8Vtš — Cf. ДЛЗЖЪНОЕ

ἔρεβ; grex; sin; – ἁμαρτία, παράπτωμα, πταισμα, ѡφείλημα, ὄφλημα, ѡφειλέσιον, χρέος:
ОСТАВИ НАМЪ **ДЛЪГИ** ΚΑΛΩΑ ΤΑ ѡφειλήματα (var.
ΤΑΣ ἁμαρτίας) ἡμῶν L11,4 Krat] ГРЪХЫ Dbm Dbj
Rad Krp Mkd; sim. **ДЛЗГЪ** ТΑ ѡφειλήματα Mt6,12
Stm Jov Rad Krp Krat Mkd, sim. 120v16Dĕn;
ѡКЪУЕ НАШЪ ЕЖЕ ЕСИ НА НЕВѢСЕХЪ ѡСТАВИ
НАМЪ **ДЛЪГИ** НАШЪ ЯКО ΥΛΟВѢКОЛЮБЕЦЪ ΤΑ
παραπτώματα ἡμῶν 8v6Šaf 31r29Zag] ПРЪ-
ГРѢШЕНИЯ 31b1Orb; **ДЛЪГИ** ѡПОУЩАЖ ПРИЖТИЕМЪ
СТРЪАСТИ ТВОЕЖ Τῶν πταισμάτων 142r14Zag
120v2Šaf; ДОБРОДАТЕЛѢ КОГА ОУМОЛИТЕ

ѡДАНИЕ **ДЛЗГОВЪ** И СТРАСТІ ИЗБАВЛЕНИЕ
ΔΑΡΩΒΑΤΙ ВСѢМЪ ΝΑΜЪ συχώρησιν ὀφλημάτων
19v33Šaf, **ДЛЪГОМЪ** 44v27Zag, **Д(..)** 51a4Orb;
ТѢМЖЕ ДΟΥШЪ ИЗБАВЛШЕ **ДЛЪГИ** ГРЪХОВНЫ ЯКО
ΕΔΙΝΗ ΚΙΝΛΟУСРЪΔΥ χρέους ἁμαρτίας 100d36Orb
83r21Zag — Cf. ГРЪХЪ, ПРЪГРѢШЕНИЕ ♦ **ДЛЗГЪ,**
ДЛЗГОУ **РАЗДРѢШИТЕЛЬ** – *χρεωλύτης:*
за Христос: ВСѢМЪ ΥΛΟВѢКОМЪ И **ДЛЪГИ**
РАЗДРѢШИТЕЛЪ ПРИДЕ ὁ πάντων χρεωλύτης
ἀνθρώπων 114v16Zag, **ДЛГОУ** **РАЗДРѢШИТЕЛЪ**
57r14Hlud] om. 127d41Orb, lac. 93r2Bit ♦ v. etiam
РАЗДРѢШИТЕЛЬ

2. *должносѣ, обверса; долг, обязанность; duty, obligation; – χρέος:* ГАВРІИЛЬ ... ЯКО РАБЪ
МДРЕНШИ ЯКО СЛЪЖИТЕЛЬ ИЗЕРАННИИ ПОИДЕ СЪ
ВЪСАКИМЪ РАЗОУМЪМЪ ДА ИСПЛЪНИТЬ **ДЛЗГЪ**
ЕГО ТΟ χρέος του 6v4Krm

ПО **ДЛЗГОУ** *како шѣо шѣреба, како шѣо*
шѣрилеѣа, како шѣо наложува редош; как
должно, как следует, как подобает; as it
should be, as is appropriate, as required by
order; – κατὰ χρέος: по ДЛЪГОУ ВАСИЛИЕ
ВЕЛИКЫ И СЪ СИМЪ МНОГОСТРАСТНЫ ПѢТЬ
БЪДЕТЬ ПѢСНЪМИ ΑΦΑΝΑΣΙΕ ВЕЛИКЫ ΚΑΤΑ χρέος
21d33Orb] ПРЪСЛАВНИ ВАСИЛИЕ ВЕЛИКЫ 22v27Zag;
ПРИДѢТЕ ПРИНЕСѢМЪ ПѢСНЪ *по ДЛЪГОУ* ЖЕНАМЪ
ПРЪПОДОУВНО ЖИВЕМЪ И РАВНО АГГЕЛОМЪ
ΚΑΤΑ χρέος 21c28Orb] ДЛЪЖНО ΕΔΙΝΟ ЖЕНАМЪ
ПРЪПОДОУВНИМЪ 22v7Zag; ТѢМЖЕ *по ДЛЪГОУ* ТЕ
ΥΤΕМЪ 128c28Vtš — Cf. ДЛЗЖЪНО

KSM

СП/НА

ДЛЗГЪ², -зи adj.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Karp Grig Lobk parOrb
parHlud Stan prolVtš Les Krm

долѣ; долгий; long; – μακρός, πολύς, χρόνιος: ● просторно: ГВОЗДЪМИ **ДЛЪГИМИ** ТѢЛЕСА
ИХЪ ПРИГВОЗДЫШЕ ἤλοις μακροῖς 49r26Stan; ГОРЕ
ПРИВЛАУАШИМЪ ГРЪХЫ СВОА ЯКО ЖЕМЪ
ДЛЪГОМЪ ὡς σχοινίω μακρῶ Is5,18 Lobk Grig Orb;
ВЛАСИ СКОУДЫ ГОУСТИ ΝΟ ΝΕ **ДЛЪЗЫ** 151b22Vtš
● временски: СКОУТѢ СА ВЪ МѢЛѢ ИСПЛЪНЪ
ЛѢТА **ДЛЪГА** χρόνους μακρούς Sap4,13 Hlud]
МНОГА Grig Lobk Vtš(4x); ПРЪВОЕ БО ВЪ ПЕЩЕРАХЪ

и въ горахъ **ДЛГО** вѣрѣме прѣвѣвшѣ ἐπὶ χρόνον πολὺν 48r17Stan; толми во недѣгомь **ДЛГОМЬ** οὐτομλενα бысѣтъ ὑπὸ ἀρωστίας κατεπονήθη χρονίας 106r3Stan; многы болѣзни и стрѣласти исцѣлѣвашѣ и трасавицѣ **ДЛГЫМ** 204r23Stan; житіе мало а сѣдь **ДЛГЬ** ἢ δὲ κρίσις μακρά 243r14Les; оуслышите словеса мала и оученіе **ДЛГО** (sic) ὡ οусть моихъ διδαχὴν μικράν 164r3Krn

НА ДЛЗСѢ ВРѢМЕНИ долѣо, долѣо време; долго, долгое время; for a long time; – ἐπὶ χρόνον, ἰκανῶ χρόνῳ: и не хотѣашѣ **НА ДЛСѢ ВРѢМЕНИ** ἐπὶ χρόνον L18,4 Mkd Dbm Dbj, **НА ДЛЗѢ ВРѢМЕНИ** Rad Krp Krat; послоушахъ же ѿго занѣ **НА ДЛЗѢ ВРѢМЕНИ** влѣхвованиемъ ѡжасашѣ ихъ ἰκανῶ χρόνῳ A8,11 Karp] **МНОГА** лѣта Slep Str Vran ♦ v. etiam вѣрма sub 1 ♦ **НА ДЛЗСѢ долѣо; долго; for a long time; – ἐπὶ πλεῖον:** въздрѣмавъ са спомъ ташькомъ глаголашюу павлѣ **НА ДЛЗѢ** ἐπὶ πλεῖον A20,9 Karp] въ мнозѣ Ohr Slep Verk, въ мноза Str — Cf. ДЛЗГО, МЗНОГЗ (въ МЗНОСѢ)

НЕ ВЪ ДЛЗСѢ малку ѿодоуна; чуть попозже; a little later; – μετὰ μικρόν: и не въ **ДЛЗѢ** пакы стоашѣи глаголааша петрови метὰ μικρόν Mc14,70 Rad] въ малѣ Dbm, не по многоу Krp, не по мнозѣ Krat, по малѣ Mkd — Cf. МАЛЗ (въ МАЛѢ, по МАЛѢ), МЗНОГЗ (не по МЗНОГОУ, не по МЗНОСѢ)

KSM

СП/НА

ДЛЗЖЬНИКЪ, -а м.

Evang Slep Karp orDĉn Bit Zag Šaf Vtš Les Krn

1. долѣеник; долѣеник; debtor; – ὀφειλέτης, χρεοφειλέτης, ὀφείλων: проведоша ѿмѣ **ДЛЖНИКЪ** единь тьмож талланть ὀφειλέτης Mt18,24 Rad Dbj Jov Krp, единого **ДЛЖНИКА** Mkd; два **ДЛЖНИКА** бѣста давьшоу заемникоу чреофеилѣται L7,41 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd ● за тож што згрешил некому, грешник: и оставы намъ дългы нашѣ ѿкоже и ми ѡставлѣемъ **ДЛЖНИКОМЪ** нашимъ τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν Mt6,12 Mkd Jov Rad Krp Krat, ѡпоуцаемъ **ДЛЖНИКЪ** нашѣ Stm; sim. въсѣкомоу **ДЛЖНИКОУ** нашемоу παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν L11,4 Dbm Dbj Rad

Krp Mkd, **ДЛЖНИКОМЪ** нашимъ Krat; sim. **ДЛЖНИКОМЪ** нашимъ 120v17Dĉn; принѣсѣмъ емѣ ѡпѣшати **ДЛЖНИКОМЪ** дългы пощеніе прижтно 32r19Bit

2. заемодавец; заимодавец; creditor; – δανειστής: остави ме мѡлю ти се оумрети скорѣнше ѿкоже имамъ злѣхъ **ДЛЖНИЦѢ** и ѡ пѣуалѣхъ и зломъ моимъ хоуѣ ѡбѣсити се какоуѣс δανειστάς 247r13Krn — EXH — Cf. ЗАИМОДАВЦЪ, ЗАИМНИКЪ

KSM

СП/НА

ДЛЗЖЬНО adv.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

како шѣо шѣреба, како шѣо шѣрлеѣа, како шѣо наложува регоуи; как должно, как следует, как подобает; as it should be, as is appropriate, as required by order; – κατὰ χρέος, καταχρέως: градѣте хвалами принѣсѣмъ **ДЛЖНО** единю женамъ прѣподѡбенимъ живѣшимъ равно сѣ ангѣли κατὰ χρέος 22v7Zag] по дългоу женамъ прѣподѡбено живѣемъ 21c28Orb; выше шѣуѣи мѡтѣрѣ и по шѣуѣю дѣвѣѣ единѣ влѣгослобенѣ хвалами **ДЛЖНО** величѣемъ катаχρέως 27r25Hlud 66v33Šaf 102b34Orb] хвалѣми таинами 85r1Zag; прѣвѣж клатвы спѣсе погѣбилъ еси тѣмъ та вси **ДЛЖНО** величѣемъ 233c19Orb] om. 156v21Hlud; и в ноши и в дѣне **ДЛЖНО** въпиж ти гѡсподѣи даже до конца 47v4Hlud 119d38Orb] дълженствѡуѣ ти вопиж ти гѡсподѣи 104v21Zag, длженствѡуѣ и въпиж тѣи гѡсподѣи 86v20Šaf; радѡуѣет се и **ДЛЖНО** вѣлажаѣт се 160a17Vtš — EXH — Cf. ДЛЗГЗ¹ sub 2 (по ДЛЗГОУ)

S

СП/НА

ДЛЗЖЬНОВАТИ, -ноуѣ, -ноуѣтѣ ipf.

Ohr Slep Str Verk comPsalt

1. долѣи, има долѣ; быть должным, иметь долг; to owe, to be in debt; – ὀφείλειν: елицѣмъ во **ДЛЖНОВАШѢ** адамѣ христоу въздаѣтъ ὅσον γὰρ ὀφείλειν ὁ Ἀδάμ comPs87,15 Pog Bon — Cf. ДЛЗЖЬНЪ sub 1 (~ вѣзити)

2. *ἴρεβα, должен е, има обврска; быть должным, быть обязанным; should, to need to, to be obliged*; – *ὀφείλειν*: на оупованиѣ **ΔΛΖЖНΟΥΕΤЬ** ωρει и ωрати и врьхи на оуповани приуєстити се ὀφείλει 1C9,10 Verk Ohr Slep, на ѡпованиѣ **ΔΛΖЖНУЕΤЬ** ωраи ратаи на ѡпованиѣ **ΔΛΖЖНУЕΤЬ** и врьхан приуѣстити са Str — Cf. ΔΛΖЖЬНЪ sub 2 (~ БЗІТИ)

EXH

SM

СП/НА

ΔΛΖЖЬНОЕ, -АГО adj.-subst. n.

Mkd

долгъ; долг; debt; – *τὸ ὀφειλόμενον*: вьсади єго вь темницѣ дождеже ѿдасть **ΔΛΖЖНОЕ** τὸ ὀφειλόμενον Mt18,30 Mkd ▯ ΔΛΖГЬ Dbj Jov Rad Krp – EXH — Cf. ΔΛΖГЪ¹ sub 1

∅

СП

ΔΛΖЖЬНЪ, -ЗИИ adj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Ohr Slep Str Karp Verk apOrb apHlud apVtš comPsalt typOrb Stan Les Krm

Forma: comp. ΔΛΖЖЬНЪИ

1. *οφ δολῶϊ; от долга; from the debt*; – *pro ἐπὶ τόκῳ*: хартіа во бокѣвами истазоуєть **ΔΛΖЖНЖ** ληξβж ἐπὶ τόκῳ 141r12Les

за грешник: *виновен; виноватый; guilty*; – *ὀφειλέτης*: ти **ΔΛΖЖНЪИША** вѣша паує вьсѣхъ ѱлѣкѣтѣхъ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους L13,4 Rad Dbm Krp, **ΔΛΖЖНЪ** Dbj, **ΔΛΖЖНЪИШИ** Krat Mkd

ΔΛΖЖЬНЪ БЗІТИ *должи, должен е некому; быть должным кому-л., иметь долг; to owe sb, to be in debt*; – *ὀφείλειν, προσοφείλειν, χρεωστεῖν*: ● **КОМОУ** ѱИМЬ, **УЪТО**: шедь же равь ть обрѣте єдиногѣ ѿ клеврѣтѣ своихъ иже **БѢ ΔΛΖЖЕНЬ** емѣ ·ϣ̄-мь пѣназъ и емь давлѣше и глѣагола даждь ми имже ми *єси ΔΛΖЖЕНЬ* ὃς ὀφείλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια ... ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις Mt18,28 Jov Dbj Rad, иже **БѢ ΔΛΖЖЕНЬ** емѣ стомь пѣназъ ... вьздаждь ми иже ми *єси ΔΛΖЖЕНЬ* Krp, иже **БѢ ΔΛΖЖЕНЬ** ємоу ·ϣ̄-динарїи ... ѿдаждь ми еже *єси ΔΛΖЖЕНЬ* Mkd;

колицѣмь **ΔΛΖЖЕНЬ** *єси* Γκοσποδιῆνοу моємоу πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου L16,5 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; **ΔΛΖЖНЪ** ми *єсѣтъ* злато χρεωστεῖ μοι οὗτος χρυσίον 61v27Stan; имже во **БѢ ΔΛΖЖЕНЪ** ΑΔΑΜ ΧΡΙΣΤΟСЪ ВЪДАЕΤ ἃ γὰρ ὀφείλεν ὁ Ἀδάμ comPs31,4 Bon Pog — Cf. ΔΛΖЖЬНОВАТИ sub 1

2. **ΔΛΖЖЬНЪ БЗІТИ** *ἴρεβα, должен е, има обврска; быть должным, быть обязанным; should, to be obliged*; – *ὀφείλειν, ὀφειλέτης εἶναι, χρεωστεῖν*: ● *abs.* и иже аще кльнєть са ѡлтарємь ниутоже єсть а иже кльнєть са даромь иже єсть врьхоу єго **ΔΛΖЖЕНЬ** єсть ὀφείλει Mt23,18 Rad(bis) Dbm Dbj Krp Krat Mkd Hlud ● *сум inf.* вратиє **ΔΛΖЖЗНИ** *єсμε* мзи силзнии немоши немошнзихъ носити ὀφειломен дє һмєйς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν R15,1 Ohr Slep Str Verk; *нѣсѣтъ* во **ΔΛΖЖНА** ѱада родитєлємь сьврати имѣниѣ нѣ родитєлє ѱадомь оу γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν 2C12,14 Karp, *нє ΔΛΖЖНА* во *сѣтѣ* Slep; *ѱко ΔΛΖЖНИ єсте* вєсь законь сьтворити ὀφειлєтєς єσтин ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι G5,3 Karp, **ΔΛΖЖЗНЪ** *єстѣ* Slep; мы **ΔΛΖЖНИ** *єсмы* любити дроу҃гь дроу҃га ὀφειломен ἀλλήλους ἀγαπᾶν 1J4,11 Karp Vtš, **ΔΛΖ**(..) Slep ▯ и намь подѣкѣтѣхъ дроу҃гь дроу҃га любити Lobk Hlud; вѣрнзи во ѱлѣкѣтѣхъ присно **ΔΛΖЖЕНЪ** *єстѣ* оупвати на Γκοσποдѣ аєи ἐλπίζειν ὀφείλει τῷ θεῷ comPs90,2 Bon Pog; паує **ΔΛΖЖНИ** *єсмы* оу҃бо мы прѣтрьпѣти вьсѣкаа Γκοσποдѣ ради ὀφειлєται єσμєν ὑπομεῖναι πάντα 11v16Les; и елико **ΔΛΖЖНИ** *сѣтѣхъ* мниси бла҃гати метѣнєи в келиахъ си 25c9Orb; сєго ради **ΔΛΖЖНИ** *єсмы* сѣвѣтѣиши и сѣвѣтѣиши праздновати χρεωстоῦμεν ... νὰ εορτάσωμεν 158r26Krm ● *сум да + ind.* (Krm): и сєго ради **ΔΛΖЖНЪ** *єсмы* елика имѣтѣхъ прѣѱѱнѣстаа ѱѣсты ради єє вьса да рекѣ χρεωστω ... ὄλα νὰ τὰ εἶπῶ 158v6Krm — Cf. ΔΛΖЖЬНОВАТИ sub 2

3. *должен, соо҃вєтєн; должный, надлежащїи; due, appropriate*; – *ὀφειλόμενος*: жєнѣ мѣжъ **ΔΛΖЖНЖА** любовь вьздасть τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν 1C7,3 Karp Slep – EXH — Cf. ДОСТОИНЪ sub 2

KSM

СП/НА

ДЛЪЖЪНЪСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,

-СТВОУЕТЪ ipf.

Zag Šaf

испълнува должностъ, обврска; исполнять обязанность; to fulfil a duty, an obligation; – : в денъ и в ноцъ **ДЛЪЖЕНЪСТВОУЖ** и в зпихъ тї г'осподи даже до конзца не погзбнѣ и спк'аси ма 86v20Šaf, **ДЛЪЖЕНЪСТВОУЖ** ти вопихъ ти г'осподи 104v21Zag] длъжно въпихъ ти г'осподи 119d38Orb 47v4Hlud – ЕХН

Ø

СП/НА

ДМИТРОВЪ 223a2Vtš v. ДИМИТРОВЪ

ДО praep. cum gen.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost (incl. apHlud) Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. Означува граници до коишто се одвива некое движење или дејство: *до, сè до; до, вплоть до, до самого; to, until, as far as; – ěως, мѣхри, ѡхри, εις, εν, επεκεινα, ѡς, προς cum acc., επί cum gen. et acc., επάνω:*

а) За место

со топоними: изведе же а вьнь **ДО** виѳаниа прѡс Вηθανίαν L24,50 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; послашѣ варнавѣ прѣйти **ДО** антиохийѣ ěως Αντιοχείας A11,22 Ohr Slep Str Vran Karp] вь антиохию Verk; и прѣсела вь **ДО** вавилонѣ επεκεινα Βαβυλώνος A7,43 Vran; ли кто наставетъ ма **ДО** идоумѣѣ ěως тїс Ιδομαίας Ps107,11 Bon Pog Rdm Dčn; дошъдша же **ДО** [С]Томеѣ градѣ ěως тїс Τομαίων πόλεως 13v27Stan; достаѣ **ДО** сѣвѣтѣхъ горы ѣлеонскыѣ мѣхри тоу агіу ѡρους τѡν ελαιῶν 213r1Stan; и изведе(с) ихъ **ДО** виѳаніе ěξω εις τήν Βηθανίαν 104r21Krn; прїдоше даже **ДО** виѳлеема ěως και εις τήν Βηθλεέμ 20r16Krn; поиде сз единого раба даже **ДО** кармилїа горѣ ěως εις τὸ Καρμήλιον ὄρος 106r14Krn

со апелативи: и сходѣштъ на нз сзсѣдз єдинз ѣко плаштаницѣ велиѣ вь ѷетзирї краѣ прївѣзѣанз и нїзвѣсѣштъ **ДО** землѣ эпї тїс γῆς A10,11 Ohr] на зема Slep Str Vran Karp Verk; вьсходѣтъ **ДО** небесз и нисходѣтъ **ДО** безднзи

ěως τѡν οὐρανῶν ... ěως τѡν ἀβύσσων Ps106,26 Bon Pog Rdm Dčn; ѣко вьзвеличи са **ДО** нѣбесз милостъ твоѣ επάνω τѡν οὐρανῶν Ps107,5 Bon Pog Rdm] врьхоу нѣвѣсѣ Dčn; и пакзи снидошѣ **ДО** безднзи εις τήν ἄβυσσον comPs106,26 Bon] вь бездѣна Pog; придоста **ДО** мѣста на неже рече емѣ вогъ эпї τὸν τόπον Gn22,9 Orb] на мѣсто Grig Lobk Hlud; сниде **ДО** храмни ада вожѣ нашъ 164v15Zag 195a24Orb 122v20Hlud; доидошѣ и **ДО** мѣста иподрома идеже вѣ гробѣ рахилинѣ εν τόφω τοῦ ἱπποδρόμου 258r15Les; и тзѷію толико вода ѡста елико наводнише сѣ сѣвѣщенници ѣко **ДО** глезне ногы ихъ ěως τὰ κότσια τѡν ποδариῶν τους 32r20Krn; проводї ихъ даже **ДО** пристанище морѣ миренское ěως τὸν λιμένα τῆς θαλάσσης τѡν Μυρέων 276r16Krn; и ходи сз ними даже **ДО** село ěως τήν χώραν 103r26Krn

со именки што означуваат лица или со лични заменки: придеши и поидеши **ДО** ѷловѣѣжа божиѣ прѡс τὸν ἄνθρωπον 4Rg4,25 Grig Lobk Hlud] по ѷловѣѣжоу Orb; и не вьздръжаеть проуче прїходити **ДО** ангѣль 55r2Zag 31v26Šaf 65a25Orb; доидоста пакы **ДО** жены катаλαμβάνουσιν αὐτις τὸ γύναιον 259v10Stan; видѣхъ видѣнне вь оуѣасѣ сходѣшз сзсѣдз єдинз ... и приде **ДО** мене ѡхри ємоу A11,5 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; вьстав же петрѣ приде **ДО** нихъ συνήλθεν αὐτοῖς A9,39 Str] с ними Ohr Slep, сь нима Vran Karp, сь сима Verk

со прилози за место: азъ же и ѡтроуишз доидеѣѣ **ДО** зде ěως ὡδε Gn22,5 Grig Lobk Orb Hlud; сѣди оубо зде ѣко г'осподѣ посла ме ѣко **ДО** зде тамо ѡс αὐτοῦ παρέκει 32v16Krn; сѣ азъ ради тебе прїндѡхъ даже **ДО** зде ěως εἰδῶ 90r10Krn; даже **ДО** тоу сташе тзѷію вѣсѡвѣ єгда оуслышаше гласѣ ěως αὐτοῦ 31r5Krn; сзпоможи ми да пошлѣ єго азъ даже **ДО** тамо ěως ἐκεῖ 191v8Krn; ѷловѣѣцы же села ѡного испроводише єго даже **ДО** взне села ěως ěξω τῆς χώρας 258v7Krn

пред завршниот дел на цитатот: сзхрани ма г'осподи ѣко на та оуповахъ **ДО** не трѣбешї 19r27Grig (Ps15,1.2); принесѣте г'осподѣѣви сзѣнове вѡжи **ДО** и ѷестъ 25v9Grig (Ps28,1)

b) За време

со именки што означуваат време: **ИДѢЩЕ** и **ПИЩЕ** **ЖЕНАЩЕ** **СА** и **ПОСАГАЖШИ ДО** негоже **ДЪВНЕ** **ВЪНИДЕ** **НОЕ** **ВЪ** **КОВЬУЕГЪ** ἄχρι ἥς ἡμέρας Mt24,38 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp Krat Mkd; и **ИСКОНУАВЪ** **ВЪСЕ** **ИСКОУШЕНИЕ** **ДИАВОЛЬ** и **ОТИДЕ** **Ω** **НЕГО ДО** **ВРѢМЕНЕ** ἄχρι καιροῦ L4,13 Rad Dbm Dbj Krat Mkd om. Krp; и **ПРОМЪУЕ** **СА** **СЛОВО** **СЕ** **ВЪ** **ЮУДЕЕХЪ** и **ДО** **СЕГО** **ДЪВНЕ** **МѢХРИ** **ТѢС** **СѢ** **МЕРОВ** Mt28,15 Krat Dbj Jov Krp Mkd; **ПОДАНА** **МНОГИМЪ** **ИСПЪЛНЕНИЕ** и **ДО** **СЕГО** **ДНЕ** **МѢХРИ** **ТѢС** **СѢ** **МЕРОВ** 135v8Stan; и **НА** **НЕВЕСЕХЪ** **ΧΡΑΝΑТЬ** **Ε** **ДО** **ДЪВНЕ** **СЖДАГО** ἕως τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως 226v17Les; **ХОТА** **ИЗЪИТИ** **ВЪ** **ΟΥТРЕИ** **ПРОСТРЕВЪ** **ЖЕ** **СЛОВО** **ДО** **ПОЛОУНОШИ** **МѢХРИ** **ΜΕ** **ΣΟΥΝΟΚΤΙΟΥ** A20,7 Ohr Slep Str Karp Verk; **ДО** **ΝΚЪИΝѢШЪИѢ** **АГО** **УАСА** **АЛЪУЕМЪ** и **ЖЖДЕМЪ** ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας 1C4,11 Ohr Slep Str Karp Verk; **АЛКАЖ** **БО** **ЖИДОВЕ** **Ω** **ΟΥТРА** **Ѧ** **ВЕУЕРА** ἕως ἐσπέρας comPs58,15 Bon Pog; **ДО** **УАСА** **БО** **ТОГО** **ΟΥТЪИѢ** **АГО** **ВЪ** **НЪЖЕ** **ВЪСКРЪУСЕ** **ΧРИСТОСУ** ἕως γὰρ τῆς ὥρας comPs89,6 Bon Pog; **ДО** **ΟΥТРЕ** **УГНЕМЪ** **СЪЖЕЖЕТЕ** ἕως **ΠΡΑΙ** **EX**12,10 Grig Orb Hlud na oутрѣи Lobk; и **ОУКРХЪ** **ДА** **НЕ** **УСТАВЕТЕ** **ДО** **ЗАКОУТРА** **ОС** **ТО** **ТАЧУ** 108v15Krn; **ЯКО** **ВЪ** **ШЕСТИ** **УАСКУ** **НОШИ** **ВЪСКРЪУСЕ** **ЯКО** **ДАЖЕ** **ДО** **ТОГО** **УАСКА** **УИСЛИТ** **СА** **СЪВЪРЪШЕННЫ** **Ω** **СЪМЪРЪТЫ** **ΧΡΙ** **СТОСОУБѢ** ἕως αὐτὴν τὴν ὥραν 102r10Krn; **ДАЖЕ** и **ДО** **ВРѢМЕНЕ** **ИЖЕ** **Ю** **ΠΡΙΕΤЪ** **ΙΩСНѢ** **ТЕКТОИ** **ДА** **Ю** **ΧΡΑНИТЬ** ἕως **ΚΑΙ** **ΕΙΣ** **ΤΟΝ** **ΚΑΙΡΟΝ** 176r26Krn; и **ЕСУТЪ** **ДАЖЕ** и **ДО** **ДЪВНЪШНЫ** **ДЪВНЪ** **ΕΙΝΑΙ** **ΚΑΙ** **ΕΩΣ** **ΤΗΝ** **ΣΗΜΕΡΟΝ** **ἡΜΕΡΑΝ** 195r7Krn

со други именки што може да означуваат временска граница: и **СЕ** **АЗЪ** **С** **ВАМИ** **ЕСМЪ ДО** **СКОУНАИА** **ВѢКА** ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος Mt28,20 Krat Dbj Jov(bis) Krp(bis) Mkd; и **БѢ** **ТОУ** **ДО** **ОУМРЪТІА** **ИРОДОВА** ἕως τῆς τελευταίας Ἡρώδου Mt2,15 Krat Stm Krp Mkd; **СЪБЛУСТИ** **ЗАПОВѢДЪ** **НЕСКЪВЪРЪЗНАЖ** и **НЕЗАХОЗЪНАЖ** **ДО** **ПРОСЪВѢЩЕИА** **ГОСПОДА** **НАШЕГО** **МѢХРИ** **ТѢС** **ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ** **ΤΟΥ** **ΚΥΡΙΟΥ** **ἡμῶν** 1T6,14 Ohr96v18 Slep Karp Verk do добро сѢЩЕНИЕ (sic) Ohr49v14, добро просѢЩЕНИЕ (sic) Str; и **ПРѢХОДА** **ДО** **РАЗДѢЛЕНИИ** **ДУУШИ** и **ДУУХΟΥ** ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος

Hb4,12 Karp Slep; **ПОТЪПИТЕ** **ВЪ** **БРАТІЕ** **ДО** **ПРИШЕСТВІИ** **ГОСПОДА** **ΕΩΣ** **Τῆς** **ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ** **ΤΟΥ** **ΚΥΡΙΟΥ** Ja5,7 Karp; **НЪ** и **ДИАВОЛЪ** **ГОИИТЪ** **УА** **ВЪ** **КА** **ДО** **КРЪЩЕНИИА** ἕως τοῦ βαπτίσματος comEx15,9/Ct Bon Pog; **ПОЛОЖИХ** **ТА** **ВЪ** **СВѢТЬ** **ЖЪ** **КОМЪ** **БЫТИ** **ТЕБѢ** **ВЪ** **СПАУСЕИИ** **ДО** **ПОСЛѢДНИХЪ** **ЗЕМИ** ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς A13,47 Vran; **ОТЪЕМЛА** **ВРАИ** **ДО** **ΚΟΝΕУЪ** **ЗЕМЛИ** **МѢХРИ** **ΤῶΝ** **ΠΕΡΑΤῶΝ** **Τῆς** **γῆς** Ps45,10 Bon, **ДО** **ΚΟΝУА** **ЗЕМИ** **ΡΟУ** **РДМ** **ДЕН**; и **НЕ** **УСТАВЕИ** **ЕЖ** **ДО** **ПОСЛѢДНЕГО** **ИЗЪИХАИА** ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς 10v23Les; и **Ω** **ТОЛѢ** **ДОСПѢ** **ДО** **СЪМЪРЪТИ** **ΕΚ** **ΙΝΔΟΥΕУСЕ** **ΝΑ** **ΑΠΟΘΑΝΗ** 233r15Krn; **НѢСУТЪ** **МОУНО** **ДА** **ПОМЪЖУТЪ** **НИКОДА** **НИШЕ** **ДАЖЕ** **ДО** **ΚΟУИИИ** **МИРА** ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου 73v18Krn; и **ВЪСПИТА** **ЕГО** **ТАМО** **ДАЖЕ** **ДО** **ΜΑΚЪЖУСТВА** **ЕГО** **ΕΩС** **Οὔ** **ΑΝΔΡΙΩΘΗ** 27v9Krn; **ПРОБАВИ** **СЕ** **ЖИВОТЬ** **НЕГО** **ДО** **УѢСАУРЪУСТВА** **ИΟΥЛИАНА** **ΠΡѢ** **СТОУΠНИКА** **МѢХРИ** **Τῆς** **ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ** **Ἰουλιανοῦ** 50r4Stan **♦** **ДО** **ΚΟУИУА** – **ἕως** **τέλους**, **εἰς** **τέλος**, **διὰ** **τέλους**, **τελείως**, **ДО** **ВѢКА**, **ДО** **ВѢКЪ** – **ἕως** **τοῦ** **αἰῶνος**, **εἰς** **τὸν** **αἰῶνα**: **ПРѢТЪПѢУИ** **ЖЕ** **ДО** **ΚΟУИУА** **СПАУСЕНЪ** **ВЪ** **ДѢУТЪ** **ΕΙΣ** **τέλος** Mt10,22 Rad Krp Mkd, sim. 13v11Les; **ИЖЕ** **ИЗЪВѢСТИТЪ** **ВЪ** **ДО** **ΚΟУИУА** **ΕΩС** **τέλους** 1C1,8 Ohr Slep(bis) Str Karp Verk; **НЕ** **ИНѢХЪ** **БО** **ΠΙШЕМЪ** **ВАМЪ** **НЪ** **ИЖЕ** **УТЕТЕ** **ИЛИ** **ΡΑΖΟΥМѢУАЕТЕ** **УПОВАН** **ЖЕ** **ЯКО** и **ДО** **ΚΟУИУА** **ΡΑΖΟΥМѢУЕТЪ** ἕως **τέλους** 2C1,13 Karp Slep; **ВЪСКЪЖ** **ВОУЖЕ** **УТЪРИНЪ** **ДО** **ΚΟУИУА** **ΕΙΣ** **τέλος** Ps73,1 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 42r17Grig; **ТЪЗПѢИИ** **ОУ** **ВОУГЪИХЪ** **НЕ** **ΠΟГЪИВНЕТЪ** **ДО** **ΚΟУИУА** **ΕΙΣ** **τέλος** Ps9,19 Bon Pog Dĉn; **ΚΡΑΣΟТА** **ВЪ** **ДЕСНИЦИ** **ТВОЕИ** **ДО** **ΚΟУИУА** **ΕΙΣ** **τέλος** Ps15,11 Bon Dĉn na вт **ΚΟΝЕУЪ** Pog; **ИЖЕ** **ДОНУА** **НЕ** **ПРѢМЛУИТЬ** **ΔΙΑ** **τέλους** Is62,6 Hlud Grig Lobk; **ГОСПОДА** **ДАЖЕ** **ДО** **ΚΟУИУА** **НЕ** **ΠΟГЪИВНЪ** и **СПАУСИ** **МА** 25d12Orb; **НЕ** **ЗАБЪДИ** **ОУ** **ВОУГЪИХЪ** **СВОИХЪ** **ДО** **ΚΟУИУА** **ΕΙΣ** **τέλος** 105r7Krn; **ДА** **ΠΟСРАМЛЮ** **ДО** **ΚΟУИУА** и **ΔΙΑ** **ΒΟЛА** и **ΧИТРОСТЫ** **ЕГО** **ТЕΛΕΙΩС** 188r3Krn; **СИРѢУЪ** **ДО** **ΚΟУИУА** и **ДО** **ВѢКА** **НЕ** **ПРѢМЛУУЖ** **ОУУЖ** ἕως **τέλους** **ΚΑΙ** **ΕΩС** **ΤΟΥ** **αἰῶνος** comPs39,10 Bon Pog; и **СѢМЕНИ** **ЕГО** **ДО** **ВѢКА** **ΕΙΣ** **τὸν** **αἰῶνα** L1,55 Krat Dbm Dbj Mkd; **ΠΟΧУАЛЕННИЕ** **ВОУЖИ** **ВѢРНУИХЪ** **ВЪСЪ** **ΔΩΝЪ** **СИРѢУЪ** **ДО** **ВѢКА** ἕως **τοῦ** **αἰῶνος** comPs43,9 Bon Pog; и **БЛАГОСЛОВЕНО**

ПО ИСТИНѢ ИМА ХРЗСТОВО ШТЬ ВѢКА И **ДО ВѢКЗ** εις τὸν αἰῶνα comPs71,19 Bon 𐌆 ВѢКА И ВЪ ВѢКЗ Pog; **ѢКО ВЗСА ЗЕМА АЖЕ ТЗИ ВІДІШИ ТЕБѢ ДАМЗ** И СЯМЕНІ ТВОЕМОУ **ДО ВІКА** ἕως τοῦ αἰῶνος Gn13,15 Grig Lobk Hlud 𐌆 ВЪ ВѢКЫ Orb

со лични имиња и замены што може да означуваат временска граница: **ЗАКОНЪ И ПРОРОЦИ ДО ИВАНА** μέχρι Ἰωάννου L16,16 Rad Dbm Krp Krat Mkd; **ВСѢХ** же родовъ 𐌆 АВРААМА **ДО ДАВЫДА** родовъ **·ДІ·** ... 𐌆 ПРѢСЕЛЕННИ ВАВИЛОНСКА **ДО ХРИСТА** родовъ **·ДІ·** ἕως Δαυίδ ... ἕως τοῦ Χριστοῦ Mt1,17 Krat Stm Jov Krp Mkd; **НЖ ЦАРЬСТВОВА СЫРЬТЪ** 𐌆 АДАМА **ДО МОИСЕ** μέχρι Μωϋσέως R5,14 Karp; **ПОСРѢДѢ** ИХЪ **ВЪСѢКЖ** ВЕЩЬ **ΥΛΟΒѢΥСКЖ** 𐌆 ПРЪВАГО АДАМА **ДО ТОГО** иже **ВЪСѢХЪ** **ЅСЪТЪ** ПОСЛѢДИЖЕ **КЛАНѢЩИХЪ** СА НИЦЪ ἕως τοῦ γεννηθέντος πάντων ὕστερον 304v4Les; **ЈАКО** 𐌆 АДАМА **ДО АВРААМА** ДВА **ДЕСѢТ** И **ЕДИНЬ** **РΩДЪ** ПРѢИДѢ И **ДАЖЕ ДО ХРИСТА** ЈАКОЖЕ ПИШЕТЬ **ЕΥΑΓΓΕΛΙΣΤЬ** ЛΟΥКА **СѢДМИЦЪ СѢДМЬ** **РΩДЪ** ПРѢШЪДЪ 𐌆 АДАМА ἕως τοῦ Ἀβραάμ ... ἕως τοῦ Χριστοῦ 128r2.3Krn

со прилози за време: положены бышж в **ТРЪПЕЗИЦИ** ОУ **СВАТЫХЪ** **АΠΚΟСΤΟΛЬ** ИДЕЖЕ И **ДО** **КЫРНѢ** **ЛЕЖЖТЬ** 115v9Stan; **ВЪ** **КОЛАСИСТѢМЪ** **ГРАДѢ** иже и **ДО** **КЫРНИ** **ГЛАГОЛЖЕТ** **СЕ** **ХОНЫИ** ἥτις νῦν 8v6Stan; 𐌆 **НАУАЛА** **СЗЗДАНІЮ** **ЕЖЕ** **СЗЗДА** **ВГОУЗ** **ДАЖЕ** И **ДО** **КЫРНѢ** ἕως τοῦ νῦν Mc13,19 Mkd Dbm Rad Krp Krat; **ПРѢБЫВАЖШИ** **ДО** **ПОЗДѢ** οἱ μένοντες τὸ ὄψε 231v12Les

с) За крајна граница при набројување места, време, броеви, мерки и сл.: **ОТЪ** **ВЗСТОКЪ** **СЛЗНЦА** **ДО** **ЗАПАДА** **ХВАЛЗНО** ИМА **ГКОСПОДНЕ** μέχρι δυσμῶν Ps112,3 Bon Pog Rdm Dĉn; **ЕГОЖЕ** **АЩЕ** **ПРОСИШИ** **ДАМ** **ТИ** И **ДО** **ПОЛОУ** **ЦАРЬСТВА** **МОЕГО** ἕως ἡμίσεως τῆς βασιλείας μου Mc6,23 Krat Dbm Dbj Krp; **ДО** **ПОЛЗ** **ЦАРЬСТВА** **МОЕГО** Mkd; И **НЕ** **ОСТА** **ДО** **ЕДИНОГО** **ТВОРАЩААГО** **ДОВОРО** **ОУХ** **ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ** ἕως ἑνός comPs13,3 Bon Pog; И **НАПЛЬНИШЖ** **А** **ДО** **ВРЪХА** ἕως ἄνω J2,7 Dbm Dbj 𐌆 om. Krp; **ЈАКО** **ВСИ** **ЗВѢДАТЬ** **МА** 𐌆 **МАЛА** **ДО** **ВЕЛИКЫХЪ** ἕως μεγάλου Hb8,11 Karp; **ДО** **ВЕЛИКА** Slep; **ВЪ** **НЕИЖЕ** **БѢХЖ** **ВЪСЕ** **ЕЛИНИ** 𐌆 **МАЛА** **ДАЖЕ** И **ДО** **ВЕЛИКА** **ИХЪ** ἕως

μεγάλου αὐτῶν 101v10Les; иже **ПОРАЗИ** **ПРЪВѢНЦЖ** **ЕГИПЕТЗСКЗИ** **ОТЪ** **ΥΛΟΒѢΥКА** **ДО** **СКОТА** ἕως κτήνους Ps134,8 Bon Pog Dĉn; **ПРОЛѢТІЕ** **ЖЕ** **ЄСЪТЪ** 𐌆 **СѢДМЬ** **НА** **ДЕСѢТИ** **ФЕВРЪРІА** **ДАЖЕ** **ДО** **ОСМЬ** **НА** **ДЕСѢТИ** **МАНА** ἕως τὰς δεκαοκτῶ Μαΐου 16r20Krn; **ОУПЗВА** **ДОУША** **МОА** **НА** **ГКОСПОДА** **ОТЪ** **СТРАЖЖ** **ОУТРЗНАЖ** **ДО** **НОШИ** **МѢХРИ** **ΝΥΚΤΟΣ** Ps129,6 Bon Pog Rdm Dĉn; **ГКОСПОДЪ** **ПРОСЛАВЛѢТЬ** **РАБОТАЖЩИХЪ** **ЕМОУ** 𐌆 **ЮНОСТИ** **ДО** **СТАРОСТИ** ἄχρι γήρως 39r21Les; **ПОТРАСЖТ** **СА** **ВСѢ** **СКРОВИЩА** 𐌆 **КОНЦА** **ДО** **КОНЕЦЪ** ἕως περάτων 303r24Les; **НЪ** **СЗТВОРИ** И **ДРЪГЫ** **МИРЬ** иже **ЄСЪТЪ** 𐌆 **КЕВѢСЪ** **ДАЖЕ** **ДО** **ЗЕМЛЕ** ἕως τὴν γῆν 22v3Krn ● со прилози: **ГКОСПОДНИ** **КОЛЬКРАТИ** **СЫГРѢШИТЬ** **ВЪ** **МА** **БРАТЬ** **МОИ** И **ПЪШЖ** **ЈЕМОУ** **ДО** **·З·** **КРАТЬ** **ЛИ** ἕως ἐπτάκις Mt18,21 Rad(bis) Dbj Krp; **ДО** **СѢДМИЖДИ** Mkd; **РАЖДЕЗѢТЕ** **ПЕЩЗ** **ДО** **СѢДМИШИ** **ДОНЗДЕЖЕ** **ДО** **КОНЦА** **РАЖДЕЖЕТЗ** **СА** **ἑπταπλασίως** Dn3,19 Grig 𐌆 **СѢДМИЦЕЖ** Lobk Orb; **СѢДМОРИЦЕЖ** Hlud ♦ **НЕ** **ДО** **СЕГО** **ЖЕ** – *οὐ μὴν δέ: не до сего же* **НЖ** **ПОСЛАВЪ** **РЖКЖ** **КОСНІ** **СА** **КОСТЕХЪ** **ЕГО** **ОУ** **МІН** **ДѢ** *ἀλλὰ ἀποστείλας* Job2,5 Grig Hlud 𐌆 **НЪ** **СЕГО** **ЖЕ** Lobk; **НИКАКОЖЕ** Orb ♦ **НИ** **ДО:** И **НЕΟΥТОЛЕНЬ** **БЫВЪ** **НИ** **ДО** **СЛОВА** **СЕГО** **СЪТВОРИ** **НЖ** **ПАУЕ** **НЕУЪСТИВЫИ** **НАРЕКЪ** **НЖДАШЖА** **ЈЕГО** 176v9Stan

д) За начин: **ПРИСКРЪВНА** **ЄСЪТЪ** **ДОУША** **МОА** **ДО** **СМРЪТИ** ἕως θανάτου Mc14,34 Krat Dbm Krp Mkd; **ГЛАГОЛАШЖ** **ИСТЪШАИТЕ** **ДО** **ОСНОВАНИИ** **ЕЖ** ἕως ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ Ps136,7 Bon Pog Rdm Dĉn; **ПОСИЛАЖИ** **СЛОВО** **СВОЕ** **ЗЕМИ** **ДО** **СКОРОСТИ** **ТЕУЕТЪ** **СЛОВО** **ЕГО** ἕως τάχους Ps147,4 Bon Pog Rdm Dĉn; И **ПОКЛОНИ** **СА** **ЕМОУ** **ДО** **ЗЕМА** *ἐπὶ τὴν γῆν* 4Rg4,37 Grig Lobk Orb Hlud; **ЗА** **ВѢРОУ** **МОУУЄНЬ** **БЫСЪТЪ** **ДО** **КРЪВЕ** **МѢХРИС** **Αἵματος** 4v14Stan; И **ДО** **СЛЪЗЪ** **ПОДВИЗАВЪ** **СА** **Εἰς οἶκτον καὶ δάκρυα πάντας** **Εκίνησε** 277r2Stan; **СЪДРАШЖ** **ТѢЛО** **ДО** **КОСТИ** **МѢХРИ** **Тῶν ὀστέων** 291v15Stan; иже **ВЗЗВОЛЕ** **СЕ** **МНОЖАЕ** **ДО** **СЗМРЪТИ** ἕως θανάτου 240v12Krn

2. Означува приближна вредност: **ОКОЛУ;** **ОКОЛО;** **about;** – **ѠСЪ:** И **ДО** **·М·** **ЛѢТЪ** **Ж** **ВЗ** **ПОУСТЪИЗИ** **ѠС** **ТЕССТЕРАКОНТАЕТЪ** **ХРОНОН** A13,18 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; И **СЪТВОРИВЪ** **ПРОУНИХЪ** **ПРАЗДНИКЪ** **КОНДАКЕ** **ЈАКО** **ДО** **ТЫСОУЩА** *ὡσπερ καὶ τὰ χίλια* 28v14Stan

Notae: pro ἀπό: и **ДО ВѢКА** ТЫ ЈЕСИ ἀπό τοῦ αἰῶνος Ps92,2 Dĉn] отъ вѣка Bon Pog Rdm; — pro κατά: **ДО** ДЪВНЕХЪ ИСКОУШЕННІА ВЪ ПѢСТЫНИ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ Ps94,8 Rdm] по днехъ Bon Pog, по дъвни Dĉn

♦ ДАЖЕ (и) ДО v. etiam ДАЖЕ sub II ♦ ДОЖИ ДО v. ДОЖИ ♦ ДО СѢЛА v. ДОСѢЛА ♦ ДО КОЛѢ, ДО КОЛИ v. ДОКОЛѢ ♦ ДО СЕЛѢ, ДО СЕЛИ v. ДОСЕЛѢ ♦ ДО СЗИТИ v. ДОСЗИТИ ♦

KSM

АГ

ДОБЛЕ adv.

Stan Krn

доблесно, храбро; доблестно, храбро; valiantly, courageously; — γενναίως (Krn): и прочее СВЪАТЫИ РАСПЕТЬ ТРЪПѢШЕ **ДОБЛЕ** γενναίως 218v25Krn; мжкы ТРЪПЛА **ДОБЛѢ** послѣди мѣчѣмъ оуѣчѣнь бысѣтъ 221v6Stan — EХН — Cf. ДОБЛЬСТВЕНО, ДОБЛЬСТВЕНѢ, МЖЖЬСКЪИ, ХРАВРЬСКЪИ

KSM

СП/НА

ДОБЛЕМЖДРЪЗ adj.

Vtš

доблесѣен и мудар; доблестный и мудрый; valiant and wise; — : ими къ БОГЪОУ ДРЪЗНОВЕНІЕ КЪ БОГЪОУ ЈАКО **ДОБЛЕМОУДРЪ** СТРАДААЛЪЦЪ ВЪСХВАЛЯЮЩИМ ТЕ ЛЮБОВІЮ СЪГРѢШЕНІЕМЪ ВСТАВЛЕНІЕ ПРОСЕ ѿ СТРАДСТЕИ И СКРЪБЕИ ВСѢХЪ НАСЪ ИЗБАВИ 166d19Vtš — EХН — Cf. ДОБЛЕМЖДРЪНЪ

М

СП

ДОБЛЕМЖДРЪНЪ adj.

Vtš

доблесѣен и мудар; доблестный и мудрый; valiant and wise; — : на те оуповавъ иже мене ради крѣстъ и смръть прѣтрьпѣвшаго на крѣстѣ въздвигох се владѣько и оуязвляемъ стрѣлами и лютимъ прикасане се ранамакъ господи выпіаше мѣчѣниче стражде **ДОБЛЕМОУДРЪНЕ** ѿѿдѣоре 166c13Vtš; таиними сѣани прѣсвѣтліе троице ѿзараемъ мѣчѣниче прокопѣе **ДОБЛЕМОУДРЪНЕ** за-

КОНѢМЪ БОГЪ ЈЕСИ ѿбоженъ причестіемъ 191a10Vtš — EХН — Cf. ДОБЛЕМЖДРЪ

М

СП

ДОБЛЕСТЬ, -и f.

Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš

доблесѣи, храбрѣи; доблесть, храбрость; valour, courage; — ἀνδρία, ἀριστεία, γενναίότης:

иѿва же на гноши слзшавши доуше мою оправдана вѣрша того бо **ДОБЛЕСТИ** нѣси ревновала τὴν αὐτοῦ ἀνδρίαν 78v11Šaf] мжжѣствоу 93v28Zag 112b34Orb 38v28Hlud; варакъ и ефтаи коевода старѣишж сждыж издранилѣвы прѣжде сждиста с нимаже и девора мжжѣмнаа тѣхъ **ДОБЛЕСТИ** доуше вноушани ѿтверждаи са αὐτῶν ταῖς ἀριστείαις 114d42Orb, тѣхъ **ДОБЛЕСТИЖ** 41v36Hlud] тѣхъ похвалению 78v24Bit, тѣхъ дѣлествниа 81v12Šaf; **ДОБЛЕСТИ** твою храброваніа непрѣстанно пѣванема прѣблѣженне мѣчѣниче [Гѣ]ѿргіе 148c3Vtš; мжжѣскимъ смысломъ и **ДОБЛЕСТИИ** доуша ѿплѣчѣши са ... мжжѣскы ставше и хриѣстоѿвы вѣры ѿвѣрши са не възмогшж ψυχῆς γενναίότητι 159r13Stan ● *ἀρετή:* къ немѣу приходешимъ владѣгопотрѣбенъ јако сѣати юмѣ тѣлесною владѣгостиною и доушевною **ДОБЛЕСТИЮ** τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς 151b28Vtš — Cf. МЖЖѣСТВО, ХРАВРѣСТВО

KSM

СП/НА

ДОБЛЕСТЬНЪ, -зи adj.

Vtš

доблесѣен, храбар; доблестный, храбрый; valiant, courageous; — : к[к]ропленіемъ плѣти и крѣви оуставиль јеси вѣсовьскіе приносиміе крѣви непобѣдими ѿѿдѣоре и (sic, pro ѿ) права владѣгоуѣстива ѿ **ДОБЛЕСТНОМУ** разоумѣу ѿ вѣри топлѣшене ѿс[с]тнаго страѣстотрѣпца 164c25Vtš — EХН — Cf. ДОБЛЬ, ХРАВРЪ

KSM

СП

ДОБЛЬ, -ни adj.

comPsalt Triod Vtš Stan

доблесѣен, храбар, силен, сѣособен; доблестный, храбрый, сильный, способный;

valiant, courageous, powerful, capable of;
 – γενναῖος, ἄριστος, ἰκανός: **ДОБЛИ** же ωτροци
 кыждо по ѳиноу въ житкѣ исхода приведе^кени
 бышѣ οἱ δὲ γενναῖοι παῖδες 291r16Stan; рождыше са
 ѿ единого ѳрѣва триѣ близныци **ДОБЛИ**
 оуѳаще кона ἄριστοι 117r17Stan; **ДОБЛИ** свѣтли
 мѣ^ку^кеници и крѣсанте и андриане ...
 мѣ^ку^кеныи творите къ хрѣстоу ω всѣхъ
 насъ 176r35Hlud; мѣ^ку^кеникъ хрѣстоу въ
 андрианъ ... крѣпкъ сы и **ДОБЛЬ** текъ и
 разьврати трѣбище 193r14Stan; ꙗко **ДОБЛИ**
 страдалца и воина крѣпка всецѣ^кроуѳаго
 хрѣста възыбаемъ ψαλλωμскы 32d13Vtš;
 приде^кте вѣрни поутѣмъ стра^ксто^ктрьпца
 хрѣстоу мгноу славнаго **ДОБЛИ**ГО воина
 доврѣ подвижавша се 52b6Vtš; гла^ксъ ·Д·
 под^кобнь ꙗко **ДОБЛА** въ мѣ^ку^кеницѣхъ
 57v/margŠaf, **ДОБЛѢ** 61r26Bit, sim. **ДОБЛИ** 22c6Vtš;
 съзирае разоумнима шума къ гѣ^кподоу
 плтьскѣ теготы мѣ^ку^кениа облаки прѣ-
 трьпѣль ꙗсы правѣмъ **ДОБЛИ**^м достославне
 48a28Vtš; — мрѣзъ высть адъ дрззанте **ДОБЛИ**
 138r33Šaf 177v27Zag] земны γηγενεῖς 219a30Orb
 144r12Hlud • *cum inf.* кзто бо тзгда **ДОБЛЪ**
 взрѣти въ дѣ^кнз тз въ нзже вси страхомъ и
 трепетомъ въскзпатъ ἰκανός ἀποβλέψαι
 comPs85,10 Bon Pog; кто съ бѣ^комъ **ДОБЛЬ**
 съпрѣти са ἰκανός δικάζεσθαι comPs34,23 Pog
 Bon; кто бо **ДОБЛИ** нѣисти свѣ^ктыѣ вса ἰκανός
 ἀπαριθήσασθαι comPs138,18 Pog] доврѣ Bon
 — Cf. ДОБЛЕСТЬНЪ, ХРАБРЪ

KSM

СП/НА

ДОБЛЬСТВОВАТИ, -ствоуѣж,
 -ствоуѣтз ipf.

Stan

*ce uitaкнува; выделяться; to distinguish
 oneself;* – διαπρέπειν: патриархъ алѣ-
 зандръскыи поставленъ быск^къ по правилоу
 поставленію приѣмъ **ДОБЛЬСТВОВАЕ** въ
 свѣтѣ^клствѣ лѣта многа и бесѣ^кслънаѣ
 створи ѳюд^кеса διαπρέψας δὲ ἐν τῇ ἀρχιερωσύνη
 61v2Stan – EHN

M

НА

ДОБЛЬСТВЪНО adv.

trHlud Vtš Les

доблесно, храбро; доблестно, храбро;
valiantly, courageously; – γενναῖος: велми
 подвижасте са свѣ^ктии мѣ^кы ѿ безаконныкъ
ДОБЛЕСТВНО прѣтрѣсте хрѣста исповѣдавши
 прѣд^к цѣ^кри γενναῖος 13v25Hlud] мѣ^кски
 72v12Zag, ДОБЛЕСТВЪНѢ 88a24Orb, om. 52r16Šaf;
ДОБЛЕСТВНО и единок^кушно прѣтрѣпимъ
 бѣ^кжѣ рад^ки любве γενναῖος 41r22Les;
ДОБЛЕСТВНО мир^кское бл^кгнхъ раздрѣши
 неплѣдство 10d25Vtš – EHN — Cf. ДОБЛЕ,
 ДОБЛЬСТВЪНѢ, МѢ^кСКИ, ХРАБРѢСКИ

M(ДОБЛЕСТВНО)

СП/НА

ДОБЛЬСТВЪНЪ, -зии adj.

Šaf trOrb Vtš

доблестен, храбар; доблестный, храбрый;
valiant, courageous; – γενναῖος: стрѣ^кстотрьпцѣ
ДОБЛЕСТВЪНЪ воинъ непоѣдими свѣ^ктимъ
 д^кухомъ явленъ еси ... теод^кре 133c27Vtš,
 sim. **ДОБЛЕСТВНИ** 163a19Vtš; **ДОБЛЕСТВНАГО** въ
 вышнихъ воина вѣ^кри ... пѣ^кными тайнами
 бл^кгохвалимъ 40c19Orb] доврѣго 37v2Zag;
 ѳюдесем те исто^кникъ стежавше поурѣпаемъ
 здравіе шбилно мѣ^ку^кенице анастасіе поюще
 болѣзни твою и ревност^кь бѣ^кствѣ^кноую
 и ѣзви и **ДОБЛЕСТВНІЕ** подвиги 88d31Vtš
 • *adj.-subst.* наковъ рз[и]даше ншсѣ^кова
 лишениа **ДОБЛЕСТВЪНЪ** же сѣ^кдѣше на
 колесници ꙗко цѣ^крз поутенъ ὁ γενναῖος
 118v8Šaf] мѣ^кдри 138r6Zag 157a36Orb 84v20Hlud
 — Cf. ДОБЛЬ, ХРАБРЪ

M(ДОБЛЕСТВЪНЪ)

СП/НА

ДОБЛЬСТВЪНѢ adv.

trOrb Vtš Les

доблесно, храбро; доблестно, храбро;
valiantly, courageously; – γενναῖος: велми
 подвижасте са свѣ^ктыи мѣ^кы ѿ безаконныкъ
 прѣтрѣсте **ДОБЛЕСТВЪНѢ** хрѣста исповѣдашъ
 прѣд^к цѣ^кри γενναῖος 88a24Orb] мѣ^кски
 72v12Zag, ДОБЛЕСТВНО 13v25Hlud, om. 52r16Šaf;
 всѣ^к бо хотан быти ѳрѣнецъ се да иматъ

ГОТОВО ЕЖЕ ТРЪПѢТИ **ДОБЛЕСТЬВЪНѢ** γενναίως 7r8Les; СВОЮ Д<ΟΥ>ШΟΥ ПРѢДАЛЪ ЮСЫ **ДОБЛЕСТЬВЪНѢ** 10ба23Vtš; ВСАКОУ ЮЗЕВЪ **ДОБЛЕСТЬВЪНѢ** ПРѢТРЪПѢ 205а14Vtš – ЕХН — Cf. ДОБЛЕ, ДОБЛЕСТЬВЪНО, МЖЬСКЪЗІ, ХРАБЕРЬСКЪЗІ

М(ДОБЛЕСТЬВЪНѢ)

СП

ДОБЛѢ adv. comp.

Stan

многѹ храбро; очень храбро; very courageously;

– : БИЕНЬ БЫСЪТЪ ЖИЛАМИ ГОВАЖДИМИ ЗЛѢ И **ДОБЛѢ** МЖКЖ ПОДЪЕМЪ ВЪ ОГНЬ ВЪЕРЪЖЕНЬ БЫСЪТЪ И ВЪ РЖЦѢ БОЖНИИ Д<ΟΥ>ХЪ ПРѢДАСЪТЪ тυφθείς δὲ βουεῦροις δεινῶς καὶ βληθεὶς ἐν πυρὶ καὶ ἄφλεκτος ἐν αὐτῷ διαμείνας 278v4Stan – ЕХН

Ø

НА

ДОБЛѢТИ, -ЛѢЖ, -ЛѢЕТЪ ipf.

Str

влаете, ἑξουσιάζω (над некоѡо); властвовать, господствовать (над кем-л.); to rule, to have dominion (over sb); – κυριεύειν: ВѢДАЩЕ ЪКО ВЪСТА ХРИСТОСЪ ѿ МРКЪТВЪИХЪ НА ЕЩЕ ЖМРЕТЬ СМРКЪТ ВО ЕМЪ НЕ **ДОБЛѢЕТЪ** οὐκέτι κυριεύει R6,9 Str] НЕ ОУДЕЛѢЕТЪ Ohr Karp Verk – ЕХН — Cf. ВЛАСТИ, ГОСПОДСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ, ОУДОБЛѢВАТИ, ОУДОЛѢТИ

SM

СП

ДОБРЕНИЕ 21v5Zag v. **ОУДОБРЕНИЕ**

ДОБРО¹, -А, **ДОБРОЕ**, -АГО п.

etiam pl. ДОБРА, ДОБРАА

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Psalt compPsalt Parim Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Km

1. добро, добра работѡа, добро дело; добро, хорошая вещь, доброе дело; good, good thing, good deed; – τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν, τὰ ἀγαθὰ, τὰ καλά, τὸ κρεῖττον, (εὔ); κάλλος, καλωσύνη, τὸ συμφέρον (Krn): ВСѢ ИСКОУШАИТЕ **ДОБРОЕ** СЪВРЪШАИТЕ τὸ καλόν 1Th5,21 Ohr Slep Karp Verk, **ДОБРО** Str(bis); ИЗЫДЖЪТЪ СТВОРШЕ **ДОБРАА** ВЪ ВЪСКРѢШЕНИИ ЖИВОТА οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες J5,29 Dbj] **БЛАГАѢ** Dbm Rad Krp Krat;

НѢСТЪ ТВОРАИ **ДОБРА** ἀγαθόν Ps52,2 Bon Pog Rdm] **БЛАГОСТЫНА** Dēn; sim. **ДОБРА** 128v4Šaf; **ВЪРАЩЕНИЕ** БО ЕСТЪ ПРѢЛОЖЕНИЕ ѿ ЗЛАГО НА **ДОБРОЕ** εἰς τὸ ἀγαθόν comPs40,4 Pog Bon; **ГЛАГОЛЪАХЖ** БО **ДОБРАА** ПОМЗИШЛѢАХЖ ЖЕ ЗЛАА **καλά** comPs77,36 Bon; СВАТЪИ ... СПО[Д]ДОБИШЖ СА СПКАСЕ МНОГОЕ ТВОЕ **ДОБРОЕ** ἄλογυτι τῶν πολλῶν ἀγαθῶν σου 62b26Orb; **БРАТЕ** ВЪЗЛЮБЛЕННЫИ ИЗБЕРИ **ДОБРОЕ** И ПОЛЕЗНОЕ Д<ΟΥ>ШИ СВОЕН Тὸ κρεῖττον καὶ συμφέρον 119v3Les; **ЯКО** ВѢДАЩЕ **ДОБРО** ТВОРИМ ЖЕ ЗЛАА ὡς εἰδότες τὰ καλά 120r5Les; **БОГЪ** ИЖЕ ВЪСЕГДА **ДОБРО** ΥΛКОВѢЖЪ СЪМАТРАЕТЪ И ХОЩЕТЪ Тὸ συμφέρον 271v19Krn; **ВЪПЛЪЗТИ** СЕ ѿ СВАТЪИЕ ДѢВКЪЦЕ ... ДА ПРИНЕСЕТЪ ΥΛКОВѢКА ВЪ ПРЪВОЕ ПОД<О>БІЕ И ВЪ ПРЪВОЕ **ДОБРО** εἰς τὸ πρῶτον κάλλος 113v12Krn; **МОУУКЪНИКЪ** ФЛОРЕНТИЕ ВѢ ѿ ГРАД<А> СОЛОУНСКААГО ХРИСТИАНИИНСЪ СЫ И РЕВЪНИТЕЛЬ **ДОБРОУ** ζηλωτῆς τοῦ καλοῦ 39r19Stan; **НИЕДИНАА** **ДОБРА** НЕ СЪТВОРИВШЕ ДѢЛИИ ЗЛИМЫ ИСПЛНЕНЬ ЮСМЪ 226а12Vtš; **ОУЧИТЕЛЮ** БЛАГЫ УТО **ДОБРО** СЪТВОРЖ ДА ИМАМЪ ЖИВОТЪ ВѢУНЫ ТΙ ἀγαθὸν ποιήσω Mt19,16 Rad Mkd] УТО ВКАГО СЪТВОРА Jov Krp; **НЖ** ДА ВЪЗІ **ДОБРОЕ** ТВОРИТЕ Тὸ καλὸν ποιήτε 2C13,7 Slep, **ДОБРО** ТВОРИТЕ Karp; **ΥΛКОВѢ**КОЛЮБІЕ СЕ И МНУГО **ДОБРО** ИЖЕ ТИ ТВОРЖ АЗЪ **καλωσύνη** 189r6Krn; **Д<ΟΥ>ШАМЪ** НАШИМЪ **ДОБРА** ДА СЪТВОРИМЪ ἃς **καλωπίσωμεν** 79r24Krn, sim. ДА СЪТВОРИМЪ **ДОБРО** 176v20Krn ♦ **ВѢУЫНАА** **ДОБРАА** вечна блаженост, царство небесно, рај: НЕ РАСЛАБЛѢИТЕ СА СИА БО ВЪСѢ ПОГАНЬСТІИ АЗЫЦИ ТВОРАТЪ ВЪ НИХЖЕ НѢСЪТЪ НАДЕЖДЖ СПКАСЕНІА НИ ЖЕЛАЖЪТЪ **ВѢУЫНАА** **ДОБРАА** οὐδὲ πόθος τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν 190v5Les ♦ **НЕНАВИДАИ** **ДОБРА, НЕНАВИСТЪНИКЪ ДОБРОУ** – **μισόκαλος:** ТОГДА **НЕНАВИДАИ** **ДОБРА** ДІАВОЛЬ ПРИВЕДЕТЪ ЕМОУ ЖЫНИЕ ὁ **μισόκαλος** δαίμων 28r14Les; САТАНА ИСКОНИ **НЕНАВИСТНИКЪ ДОБРОУ** И ΥΛКОВѢКОНЕНАВИДЕЦЪ **μισόκαλος** 106r3Les — Cf. **БЛАГО**¹ sub 1, **БЛАГОСТЪИНИ**

2. убавина; красота; beauty; – κάλλος: **ЯКОЖЕ** ЖСЕРАЗЫ ЗЛАТИ В НОЗРЕХЪ СВИНИ ТАКО ЖЕНѢ ЗЛОЖМНѢ **ДОБРО** κάλλος Pr11,22 Orb] **ДОБРОТА** Lobk Hlud – ЕХН

Cf. **ДОБРОТА** sub 1

3. *βοθαῖυσῖivo, блазо, имоῖ; богатство, добро, имущество; wealth, fortune, property*; – τὰ ἀγαθὰ: разорж житъница моа и больша съзидѣж и съверѣ тоу въсѣ жита моѣ и **ДОБРОЕ** мое τὰ ἀγαθὰ μου L12,18 Dbm Jov Krat, **ДОБРО** Dbj] **БЛАГА** Rad(bis) Mkd, om. Krp; и рекоу доуши моѣн доуше имаши много **ДОБРО** лежещи на многа лѣта πολλὰ ἀγαθὰ L12,19 Rad(bis) Dbm Jov Krp, **ДОБРА** Dbj Krat] много **БЛАГА** Mkd • *pro δωρεά* (Krn): кои ѱловѣжъ помагаеть комѣ по силѣ кто съ нѣждею подаваеть комѣ **ДОБРАА** δωρεάν 5r7Krn — Cf. **БЛАГО**¹ sub 2, **БОГАТЪСТВО**, **БОГАТЪСТВО** sub 1, **ИМѢНИЕ**

♦ **ДОБРО** сътворѣти v. **ДОБРОСЪТВОРѣТИ** ♦ **ДОБРО** сътворити v. etiam **ДОБРОСЪТВОРИТИ** ♦ **ДОБРО** творити v. etiam **ДОБРОТВОРИТИ** ♦
K(ДОБРЪ) S M(ДОБРО adv.) НА

ДОБРО² adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

гобро; хорошо; well; – *καλῶς, καλόν, ἀγαθόν; κάλλιον* (Krn): горе же югда **ДОБРО** рекѣтъ о васъ ѱловѣжци *καλῶς* L6,26 Dbm] **ДОБРѢ** Rad Krp(bis) Krat Mkd; то (sic) аще (sic) **ДОБРО** кто бы възвранитъ истинѣ не покорити са ἐτρέχετε *καλῶς* G5,7 Karp] теуашете **ДОБРѢ** Slep; ѱ пропасти земны вѣне носаше **ДОБРО** и весело спасти ѱловѣжа 143a33Orb 71v7Hlud] вѣне дѣтѣли носаше **ДОБРЪЖ** весело спастити хотя ѱловѣжкзи 108r4Šaf • *adv.-praed.* **ДОБРО** ти есѣтъ единѣмъ окоу взнити въ цѣлѣство вѣжне *καλόν* сѣ естин Mc9,47 Mkd] **ДОБРѢ** Dbm Krat, лоуѣе Dbj Rad, **ДОБРѢ** Krp; **ДОБРО** есѣтъ емоу паѣе аще ѱблежитъ камень жрьновныи ѱ выи его *καλόν* естин αὐτῷ μᾶλλον Mc9,42 Krp] **ДОБРѢ** Dbm Dbj Rad Mkd, **ДОБРѢ** Krat; **ДОБРО** во **БЛАГОДѢТИЖ** извѣшати срѣдъца *καλόν* γάρ χάριτι βεβαιούσθαι τὴν καρδίαν Hb13,9 Ohr Str Verk; **ДОБРО** би ѱловѣжкоу къ женѣ не прикасати са *καλόν* ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι 1C7,1 Karp Slep; **ДОБРО** есѣтъ оупвати на гѣспода *ἀγαθόν*

ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον Ps117,9 Bon Pog Rdm Dčn; **ДОБРО** издрѣшити ми са и съ христомъ быти *καλόν* τὸ ἀναλῦσαί με comPs38,5 Pog Bon; не **ДОБРО** взити ѱловѣжкоу **ЕДИНОМѢ** οὐ *καλόν* εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον Gn2,18 Grig Lobk Orb; аще **ДОБРО** прѣдъ вами есѣтъ дадите мззѣ моа εἰ *καλόν* ἐνώπιον ὑμῶν естин Zch11,12 Grig Lobk Orb Hlud; поутю ради петре **ДОБРО** есѣтъ на горѣ εἶναι κάλλιον 142r25Krn — Cf. **БЛАГО**², **ДОБРѢ**

KSM

НА

ДОБРОБОМЪЗНИВЪ adj.

Stan

блажочесѣив, набожен; благочестивый, набожный; reverend, pious; – *ἐνάρετος*: партенни въ сѣлѣтихъ ѱѣць *κλᾶσῃ* ... вѣше **БЛАГО-** **БОМЪЗНЕНЪ** и **ДОБРОБОМЪЗНИВЪ** разоумомъ *εὐλαβῆς* δὲ καὶ ἐνάρετος 136v14Stan – EXH — Cf. **БЛАГО-** **БОМЪЗНИВЪ**, **БЛАГОВОМЪЗНЕНЪ**, **БЛАГОУЪСТИВЪ**, **БЛАГОУЪСТЫНЪ**

Ø

НА

ДОБРОВОЛЪНЪ, -зи adj.

Krn

кој има гобра волја, добронамерен; имеющий добрую волю, доброжелательный; having good will, well-intentioned; – *καλοπροαίρετος*: нь егда прѣиде гѣсподъ нашъ коу христу и наоучѣ ихъ и наставѣ ихъ и показа имъ истиноу тогда яко **ДОБРО-** **РАЗОУМНЫ** и **ДОБРОВОЛНЫ** ѱловѣжцы иже вѣхоу авѣе възспрѣше **ДОБРО** ὡς *καλόγνωμοι* καὶ *καλοπροαίρετοι* ἄνθρωποι 156v23Krn – EXH — Cf. **БЛАГОВОЛЪНЪ**

SM

НА

ДОБРОБОЛЪНЪ, -зи adj.

comPsalt orDčn Bit Šaf trOrb trHlud Les

мирислив; благоуханный; sweet-scented; – *εὖοσμος, εὐωδέστατος*: радѣоуѣи са **ЕДИНА** възрашши яблько **ДОБРОБОЛНОЕ** τὸ μῆλον τὸ εὖοσμον 124d25Orb 91r25Šaf] **БЛАГОВЪБОНОЕ** (sic) 110r24Zag, **БЛАГОВОНОЕ** 53r17Hlud; радѣоуѣи са вѣрными **ДОБРОБОЛНЫ** кринь **БЛАГДѣиуѣи**

ДОБРОВОНЬНЪ

πιστοὺς εὐωδιάζον 124d33Orb] ВѢРНИМЪ ѿДОБРЕНИЕ 110v1Zag, ВѢРНЫМЪ ДОБРОВОНѢННІЕ 91r29Šaf, ВѢРНЫѢ БЛАГОЖАЖЩИ 53r15Hlud; КАДИЛО **ДОБРОВОННОЕ** И МИРО МНОГОЦАНОЕ θυμίαμα εὐοσμὸν 53r15Hlud, **ДОБРОВОННОЕ** 124d35Orb, sim. **ДОБРОВОНЬНОЕ** 200r14Dčn] КАДИЛО БЛАГОЖАЖАННЕ 110v2Zag, КАДИЛО БЛАГОЖАЖАНЗНОЕ 91r30Šaf; НА ЮДЪІ СЪСѢУЕНИ И СЪЖЕЖЕНИ БОГОУБИ ЖРТЕВА ПРИНЕСЕНИ БЫСТЕ **ДОБРОВОНЬНАѢ** ХРИСТОУБИ МЖУУЧЕНИЦИ θυσία εὐωδεστάτη 28v31Šaf 27r21Bit 52r25Zag, ЖРЪТЪВЫ ПРИНЕСОСТЕ **ДОБРОВОННЫ** 62d35Orb; ОУДРЪЖАТИ СА Ѡ ПІАНЬСТВА И НЕ ВЪПАДАТИ ВЪ НЕ И НИ **ДОБРОВОННА** ВІНА ИСКАТИ ἠδύτησιν οἴνων 170v20Les — Cf. БЛАГОВОНЬНЪ, БЛАГОЖА(НЬ)НЪ, ДОБРОЖАХАНЬНЪ, СЛАДЗКОВОНЬНЪ

ДОБРОВОНЬНЪ БЪІТИ *убаво мириса; благоухать; to be sweet-scented; – εὐωδιάζεσθαι*: ВѢСТО БО ЯКО ПОМАЗАЕМИ МИРОМЪ И ВЪНЖТРЪЖДОУ И ВЪНѢЖДОУ **ДОБРОВОННИ** СЖТЪ εὐωδιάζονται comPs132,2 Bon Pog — Cf. БЛАГОЖАТИ, БЛАГОЖА(НЬ)НЪ (~ БЪІТИ)

ЕХН

М

НА

ДОБРОВОНѢННІЕ, -нѣ n.

Šaf

пријаїйна миризба; благоухание; sweet scent; – (εὐωδιάζειν): РАДКОУИ СА СЛАДЗКОЕ ЖАЖАННЕ И КРИНЪ БЛАДЪІУИЦЕ ВѢРНЫМЪ **ДОБРОВОНѢННІЕ** ЯКО И КАДИЛО БЛАГОЖАЖАНЗНОЕ И М҄РО МНОГОЦѢННОЕ πιστοὺς εὐωδιάζον 91r29Šaf] ВѢРНИМЪ ѿДОБРЕНИЕ 110v1Zag, ВѢРНЫМЪ ДОБРОВОННЫ КРИНЪ 124d33Orb, ВѢРНЫѢ БЛАГОЖАЖЩИ 53r15Hlud – ЕХН — Cf. БЛАГОВО(НЬ)ННІЕ, БЛАГОЖАЖАННЕ, ЖАЖАННЕ (СЛАДЗКОЕ ~)

Ø

НА

ДОБРОГЛАСЬНЪ, -зиn adj.

Psalt Vtš

блажѡласен, милозвучен; благозвучный, мелодичный; melodious, tuneful; – εὐηχος: ХВАЛНТЕ И ВЪ К҄МБАЛѢХЪ **ДОБРОГЛАСНѢХЪ** ἐν κυμβάλοισ ἐὶηχοῖς Ps150,5 Bon Pog Rdm Dčn; ВЪ К҄МБАЛѢХЪ ОУСТНИ ЧИСТИМИ МѢСИНСКИ ЖЕ

ДОБРОДОУШЬСТВОВАТИ

СРЪДЦЕМЪ СВѢТЛОМЪ **ДОБРОГЛАНОУЮ** ТРОУБОУЮ ... ПЛЕЩУЩЕ ВЪПІЕМЪ РОУКАМИ ПРѢПРОСЛАВЛЕННИ БОЖЕ ѠКЪЦЪ НКЪШИХЪ БЛАГОСЛОВЕНЪ ЈЕСЫ 219d31Vtš – ЕХН

SM

НА

ДОБРОДАВЪЦЬ, -а m.

Bit

шїїо дава добра; дающий добро; which gives good things; – : ЖТРОБНЫИѢ ПОХОТИ ХОДАТАЖ СТРАСТЕМЪ ШТАВШЕ ТЫЩНО КЪ ПОСТЪ ПРИСТЖПИМЪ ЯКО **ДОБРОДАВЪЦУ** 36r21Bit – ЕХН

М

НА

ДОБРОДАРЬСТВТИ, -влж, -вѣтз ipf.

comPsalt

блажѡдари; благодарить; to thank; – εὐχαριστεῖν: ПѢСНЬ ПСАЛЪМА ВЪЗЛОЖИ СА ЮИТ ЖЕ ЧЛОВѢКА **ДОБРОДАРЬСТВТИ** О НИХЪЖЕ ПРИМЪТЪ ДОБРѢХЪ εὐχαριστεῖν comPs102,tit Pog Bon – ЕХН — Cf. БЛАГОДАРИТИ, БЛАГОДАРОВАТИ, БЛАГОДАРЬСТВТИ, БЛАГОДАРЬСТВОВАТИ, БЛАГОХВАЛИТИ

Ø

НА

ДОБРОДАТЕЛЬ Šaf v. ДОБРОДѢТЕЛЬ

ДОБРОДАТѢЛЬ 103r28Šaf v. ДОБРОДѢТѢЛЬ

ДОБРОДОУШЬНО adv.

comPog

радосно, со добро расїоложение; радостно, с хорошим настроением; cheerfully; – εὐθύμως: **ДОБРОДШНО** БО И ТЪ ПРІДЕ НА ПОГЫБѢЛЬ ЖИДОВЬСКЖ АСУРЪ БО ДОБРОДОУШЬСТВОУЖ СКАЗАЕТ СА εὐθύμως comPs82,9 Pog] om. Bon – ЕХН — Cf. БЛАГОДОУШЬНО, БЛАГОДОУШЬНѢ

Ø

НА

ДОБРОДОУШЬСТВОВАТИ, -ствоуж, -ствоуетз ipf.

Ohr Str Verk comPog

радосен е; быть радостным; to be cheerful; – εὐθυμεῖν: АЩЕ КТО СТРАЖДЕТЬ ВЪ ВАСЪ ДА МКОЛЧИТЪВА ДѢТЬ И **ДОБРОДШЕСТВЕѢ**

ДОБРОДОУШЬСТВОВАТИ

ДОБРОДѢТѢЛИЕ

и да поеть εὐθυμεῖ Ја5,13 Str Ohr, **ДОБ(..)БОУЕТЬ** Verk] БЛАГОДОУШЬСТВОУЕТЬ Карр; ДОБРОДОУШНО БО И ТЪ ПРІДЕ НА ПОГЫВѢЛЬ ЖИДОВЬСКЪ АСУРЪ БО **ДОБРОДШЬСТВОУЖ** сказаєт са εὐθυμῶν comPs82,9 Pog] om. Bon – EХН — Cf. БЛАГОДОУШИТИ (СА), БЛАГОДОУШЬНОВАТИ, БЛАГОДОУШЬСТВОВАТИ
SM НА

ДОБРОДѢИ, -ѢИ m.

Карр арGrig арLobk арHlud арVtš

*koj њосѣаѣува добро, доброѡворец; по-
ступающий хорошо, делающий добро; one,
who does what is right, well doing person;*
– ἀγαθοποιός: ВЪ ВСЖЖДЕНИЕ ЗЛОДѢОМЪ ВЪ
ПОХВАЛЖ ЖЕ **ДОБРОДѢОМЪ** ἀγαθοποιῶν 1P2,14
Карр, **ДОБРОДѢМЪ** Grig Lobk Hlud Vtš – EХН
SM НА

ДОБРОДѢЛАНЬНЪ adj.

orDčn

*добро обработѡен; хорошо обработанный;
well cultivated;* – : КЛАСЪ ПРОЗЖВѢШИ БОЖЬСТВОБНЫ
ЯКО НИВА **ДОБРОДѢЛАНЬНА** 200r18Dčn – EХН
∅ НА

ДОБРОДѢЛАТИ, -ЛАЖ, -ЛАЕТЪ ipf.

vel ДОБРО ДѢЛАТИ

Slep

*ѡрави добро; делать добро; to do good
deeds;* – καλοποιεῖν: ВЪИ ЖЕ БРАТИѢ НЕ СТЖИТЕ СИ
ДОБРОДѢЛАЖЩЕ καλοποιουντες 2Th3,13 Slep] ДОБРО-
ТВОРАЩЕ Карр – EХН — Cf. БЛАГОДѢЯТИ, БЛА-
ГОТВОРИТИ, ДОБРОСЪТВАРѢТИ, ДОБРОТВОРИТИ
SM НА

ДОБРОДѢЛЪНЪ per err. 138d22Orb

v. ДОБРОДѢТѢЛЪНЪ

ДОБРОДѢНИЕ 60r34Hlud v. ДОБРОДѢЯНИЕ

ДОБРОДѢТЕЛЬ, -ЛѢ m.

Bit Šaf trOrb (trHlud)

доброѡвор; благодетель; benefactor; – εὐ-
εργέτης, ἀγαθοδότης: ОУМЪЗВЕНЖЖ МИ ДѢШЖ

ГРѢХОВНЫ ШРЖЖИЕМЪ И ВЪ МНОГЫХЪ БОЛѢЗНЕХЪ
СЖЩИ ЗОЛЬ ВРАУЮ ДѢШЖАМЪ НАШИМЪ ИЦѢЛИ ЯКО
ДОБРОДѢТЕЛЬ ὡς εὐεργέτης 14v19Bit, **ДОБРОДАТЕЛЪ**
17v16Šaf, **ДОБРОДѢТѢЛЬ** 47d24Orb; ПЕЩЬ СТРАСТНА
РАСПОЛѢТЬ МИ ДѢШЖИЖ НЖ РОСОЖ МИЛОСТИ ТВОЖ
ТѢМЪ Ж ОУГАСИ ... РАСПАТИЕМЪ **ДОБРОДАТЕЛЮ**
σταυρούμενος εὐεργέτα 9v2Šaf, **ДОБРОДѢТѢЛИ** (sic)
33b32Orb; **ДОБРОДАТЕЛѢ** ВКОГЛА ОУМОЛИТЕ ѠДАННЕ
ДЛЗГОВЪ И СТРАСТІ ИЗБАВЛЕНИЕ ДАРОВАТИ ВСѢМЪ
НАМЪ τὸν ἀγαθοδότην καὶ θεόν 19v32Šaf, **ДОБРОДА(..)**
51a3Orb] ЗА НЫ ВКОГЛА МКОЛЖИТЕ 17v13Bit,
ДОБРОДѢТѢЛИЖ ВКОГЛА ОУМКОЛИТЕ 44v26Zag
– EХН — Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ¹, ДОБРОТВОРЬЦЪ
Nota: про ἀρετή: СТРАКСТИ ШМЫЕМ СА ШМРА-
УѢЩИХЪ ПРОСВѢЩАЩИ МКОЛИТВАМИ **ДОБРОДѢТЕЛѢ**
ВѢТВИ ПРИНОСАЩЕ НА СРѢТЕНИЕ ХРИСКТΟΥ ἀρετῶν
κλάδους φέροντες 64r7Hlud] ДОБРОДѢТѢЛИЖ
102v33Šaf, ДОБРОДѢТѢЛЬ 136a14Orb
M НА

ДОБРОДѢТЕЛЬНЪ v. ДОБРОДѢТѢЛЪНЪ

ДОБРОДѢТЬ, -И f.

Krn

добродеѡел; добродетель; virtue; – ἀρετή:
И СЛЫШИ ЦААЮ Ѡ **ДОБРОДѢТІ** ЕГО КАКО
БЛАГОГОВѢИСТВЮЮТЬ И ВОУТ СЕ УЛОВѢЦЫ
МѢСТА ΩНОГО ἀπὸ τὴν ἀρετὴν του 281r1Krn – EХН
— Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТѢЛИЕ, ДОБРО-
ДѢТѢЛЬ, ДОБРОДѢТѢЛСТВО, ДОБРОДѢЯНИЕ,
ДОБРОТА sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Ж), ДОБРА(Ж) ~),
ПРАВЪ (БЛАГЪ, ДОБРЪ(И) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)
∅ НА

ДОБРОДѢТѢЛИЕ, -ИЯ n.

Zag Krn

добродеѡел; добродетель; virtue; – ἀρετή;
καλωσύνη (Krn): СЛОВКО ВКОЖНЕ ... ДА ТИ ПРИ-
НОШЖ ВѢТВИЕ **ДОБРОДѢЛИѢ** ЯКО ПОВѢДИТЕЛѢ
СМРЪТЫ СВРЪШАЩЕ βαῖα τῶν ἀρετῶν 125v24Zag] ДОБРОДѢТЕЛНИЖ
105r23Šaf, ДОБРОДѢЛНЫЖ (sic, про ДОБРОДѢТѢЛНЫЖ) 138d22Orb; ВЪ ПАЛЕСТИНИ
МѢСТО БЫСКЪТЪ ЕДИНОМОУ МЖОУЖЕНА БЛАГО-
СЛОВЕННА Ѡ ВКОГЛА **ДѢРОДѢТЕЛІЕ** (sic) РАДИ ЕЖЕ

имѣхού и мѣжъ же нарицаше сѣ ιωακίμῳ жєна
же ANNA ἕνα ἀνδρόγυνον εὐλογημένον ἀπὸ θεοῦ
διὰ τὴν καλωσύνην 172r19Krn – EXH — Cf.
БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТѢЛЬ,
ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА
sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Я), ДОБРА(Я) ~), ПРАВЪ
(БЛАГЪ, ДОБРЪ(И) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

0

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬ, -и f.

tropKarp Psalt comBon orDċn Triod Vtš Stan prolVtš
Les Krn

*добродетель, добро дело; добродетель,
добро дело; virtue, good deed; – а́ретѣ,
ἀγαθὸν ἔργον; καλωσύνη, τὸ καλόν, ἀγιότης*
(Krn): КСЕНОФОНЪТЪ ВЪ СВѢДѢНІИХЪ ПѢСНЬ КЛАШЬ
БѢ ... БЛАГОУСТЬИВЪ И МНОГОУСТЬИВЪ И
ПРАВДИВЪ И ВСАКЪ ДОБРОДѢТЕЛЬ ИМѢЯ Пᾶσαν
ἀρετὴν ἔχων 126r5Stan; ПРѢДЪУСТЬИМЪ СЕБЕ
ВРАТНИЖЕ ЦАРЬСТВОУ ДОБРОДѢЛИ τῆ βασιλίδι
τῶν ἀρετῶν 13r27Zag; ВРѢМА ВСЕЛО ОУ-
ДРЪЖАНИА НЫНѢ ЧИСТОТѢ ПРѢСВѢТЛѢИ ЛЮБВИ
БЛАГОШЕВРАЗНѢИ И ПРОУЖЪ ДОБРОДѢЛИ
НАСЧИЩШЕ СА ВѢРНО καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς
21v16Šaf 46r11Zag 52c14Orb, ДОБРОДѢЛИ
21v21Bit; ДОБРОДѢЛИ ПРИНОСАШЕ ВѢРЪ И
ОУПВАННЕ И ЛЮБОВЪ КЪ ХРИСТУΟΥ ἀρετὰς
33v27Šaf 67d2Orb; Ѡ БЕЗЪМЛВІЕ ВЪСѢКОИ
ДОБРОДѢЛИ СЪПОСПѢШНИЦЕ Пᾶσης ἀρετῆς
252r4Les; ПОСТА РАДИ МЛАТЫ ДОБРОДѢТЕЛЕМЪ
τῶν ἀρετῶν 206v2Krn; ДОБРОДѢТЕЛЪ РОДИХОМЪ
РЕУЕ ДОБРЪИЖ ВО ДѢТѢЛИ РОДЪСТВО ПЛОДЪ
ЕСТЪ СПАСѢНІА СВѢТААГО ДОУХА ТИΝ ἀρετὴν
comIs26,18/Ct Bon] ДОБРЪ ДѢТѢЛЬ Ρογ;
МНОГОУСТЬИВЪ ВО МНОЖАИШЖА ТВОРА ПО ВСЕГДА
И ЦРЪКВИ ДОВРѢ ДѢЛАЖА И ВДОБИЦАМЪ И СИРЫМЪ
ПОМАГАЖА И ПРОСТО ВСѢКОЖА ДОБРОДѢЛИ
ВБРАЗЪ ПРѢХОДА Пᾶσης ἀρετῆς 290v20Stan;
ПРЪЗЪМЪ П СЕБЕ ПЛЪТЪСКИЖ ПЕУАЛИ И ЗЛИИ
ВБЫУАИ И ШЕЛѢЦЕМ СА ДОБРОДѢЛИЖ ЯКО И
РИЗОЖ ТИΝ ἀρετὴν 124v3Les; И КОЮ ДОБРОДѢТЕЛЬ
ИМАШИ РЦИ МЫ КОГДА СЪТВОРИЛА ЕСИ ВЪ
ПОУСТЫНИ ·М· ЛѢТЪ ДА ЧЮДОТВОРИШИ ЯКОЖЕ
ПОСТНИЦИ καὶ τὴ ἀγιότητα ἔχεις 45r26Krn; КТО ЕМОУ

ПОКАЗА БЫТИ МНОГОУСТЬИВЪ И СТРАННОПРІЕМЦЪ
НИКТОЖЕ НЪ САМЪ Ѡ СЕБѢ П СЛОВО ЕГО ΡΑΖΟΥМЪ
ДОБРОДѢТЕЛЬ τὸ καλόν 156r23Krn; СЪХРАНИТЕЛЮ
МОИ СВѢДѢНІА НЕ ГНОУШАИ СА МЕНЕ БЛАДЪНАГО
И ЛѢНИВАГО НА ДОБРОДѢТЕЛЬ 178r4Dċn] NA
ДОБРЪИЖ ДѢТѢЛЬ 133v7Rdm; ПОСТИГЛЪ
ЮСЫ ДОБРОДѢТЕЛЕМЪ СВѢТЛОСТЪ КОНЪУНОУЮ
169a22Vtš; ЕГДА ТВОРИШИ ДОБРОДѢТЕЛЬ
РАДИ ВЕЛѢХВАЛЕНІЕ И ГРЪДИНЫ И ЧЪСТЫ
УЛОУЧЪСКИЕ ѠНЫ ДОБРОДѢЛИ НЕ
ВЪМѢНЯЮТ СЕ ПРѢДЪ БОГОУМЪ РАДИ
ДОБРОДѢЛИ ἀρετὴν ... ἢ ἀρετὴ ... ὡς ἀρετὴ
222r14.15.16Krn; СВѢДѢНІА ЖЕ ЯКОЖЕ ВИДѢ ЯКО
ЯВИ СЕ ДОБРОДѢТЕЛЬ ЕГО ГЛАГОЛА КЪ НЕМЪ
РАДИ ДОБРОДѢТЕЛЬ ИЖЕ СЪТВОРИХЪ ВЪ ТЕБѢ
ХОЩЪ И АЗЪ ЯКО ДА НЕ ПОКАЖЕШИ НИКОМУЖЕ КТО
ЕСТЪ ИЖЕ ТИ ПОДАСТЪ МНОГОУСТЬИВЪ ἢ ἀρετὴ του
... διὰ τὴν καλωσύνην 268r5.6Krn; АЩЕ ЛИ КЛЮЧИТ
НЫ СА ПОНОШЕНІЕ ПРИЖТИ ЗА ДОБРОДѢТЕЛЬ НЪ
СРАМЛѢЕМ СА ПОНОШЕНІА РАДИ УЛОУЧЪСКА
БЕС ПРАВДЫ НАМЪ НАШЪШЕМЪ И СЪТВОРИМЪ
НЕПОДОВНАА περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν
63r23Les; МНОГАА ЛОУКА ИМЕНА ЯВО
ДОБРОДѢЛИ СЪТВОРИ ТЫ 26a30Vtš, sim.
ДОБРОДѢТЕЛЬ ТВОРЕЩАА 28d16Vtš; БЛАЖЕНЪ
ПРѢДСПѢВАЖ ДОБРОДѢЛЪИИ И ЧРЪНЕ-
УСТВОМЪ ВЪЗДРЪЖАНІЕМЪ ОУПОВАНІЕМЪ НА
БОГА ВИДѢТИ ХОТА НЕВЕЧНОЕ ЦАРЬСТВО
μακάριος ὁ προκόπτων ἐν ἀγαθοῖς τρόποις ἀσκήσεως
ἐλπίζων πρὸς τοῦ θεοῦ 70r2Les; — ПОКРЪИ НЕВЕЧСА
ДОБРОДѢТЕЛЪ ЕГО ἢ ἀρετὴ αὐτοῦ Hab3,3/Ct Bon
Ρογ Dċn, ДОБРОДѢЛИ Rdm, sim. ДОБРОДѢТЕЛЪ
147v9Šaf, sim. ДОБРОДѢТѢ 131c18Vtš — Cf.
БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТѢЛІЕ,
ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА
sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Я), ДОБРА(Я) ~), ПРАВЪ
(БЛАГЪ, ДОБРЪ(И) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

Notae: pro εὐεργέτης in Orb v. ДОБРОДѢТЕЛЬ;
— pro ДѢЛАТЕЛЬ γεωργός; НЕ ВСКРЪБЛѢЕТ ЖЕ
ДОБРОДѢЛИ (sic) НЕ ВЪСЪИЩАЕТЪ НИЩААГО НЕ
НАСИЛОУЕТЪ ВЪДОВИЦИ НЕ ВЪЗБРАНѢЕТЪ СИРОУ
НЕ МАТЕТ СА Ѡ БОГАТЪСТВѢ οὐκ ἐκθλίβει
γεωργόν 212v12Les

SM

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНО

ДОБРОДѢЯНИЕ

ДОБРОДѢТѢЛЬНО adv.

Zag trOrb trHlud

добродетельно; добродетельно; virtuously;

– *ἀρεταῖς*: посѣтомь прѣсѣтлимь благагодѣти разѣтварѣще **ДОБРОДѢТѢЛЬНО** свѣтаще сѣа тихомь вѣнчаемь доушѣ наставлѣще *ἀρεταῖς* 59v6Zag; ДОБРОДѢТѢЛИЖ 36r10Šaf, ДОБРОДѢТѢЛЬМИ 70b21Orb; срѣдьца и оумь нашѣ вожественнымь раломь вѣнавѣщи вожнемь посѣтомь **ДОБРОДѢТѢЛЬНО** главы оуплодимь яко не възбалчѣемь въ вѣкы наслаждаще сѣ *ἀρετῶν ἄσταχυν* карпофорήσωμεν 26r29Hlud 101c20Orb; ДОБРОДѢТѢЛИА 83v28Zag, ДОБРОДѢЛИЖ (sic) 65v16Šaf – ЕХН — Cf. ДОБРОДѢТѢЛЬНѢ

Ø

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНЪ, -ЪИ adj.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krm

добродетелен; добродетельный; virtuous;

– *ἐνάρετος, τῶν ἀρετῶν*: проче стриць его никлае архіереи видѣ его **ДОБРОДѢТЕЛНА** и великаа въ добродѣтели вѣсхотѣ поити поклонити се въ іерѣскалнмь *ἐνάρετον* 266r2Krm; **ДОБРОДѢТЕЛЕНЬ** сын ѡтрокь имѣж въ себѣ доушѣ свѣтлаго *ἐνάρετος* 255v14Les; снн свѣтлаа поплина при оулианѣ вѣ прѣстоупницѣ слоужителница же андиохинскыи и сурскыи црѣквѣ **ДОБРОДѢТЕЛНА** же и славна *ἐνάρετος* 35r19Stan; занеже быти **ДОБРОДѢТЕЛНОУ** свѣткѣмоу и не видещеи ѣго ползевахѣ *ἐνάρετον* 26v8Stan; вѣсѣко писаниѣ имь сказа и многы исправивь и **ДОБРОДѢТЕЛНЫ** сътворивь *ἐναρέτους* 133v5Stan; многыхъ ради чюдесъ и царемь знаемь бысѣть и въ всемь мирѣ **ДОБРОДѢТЕЛЕНЬ** и славенъ вѣ *διὰ τὴν ἀρετὴν περιβόητος ἐγένετο* 111r6Stan; житиѣ радн **ДОБРОДѢТЕЛНАГО** ѣпкископомь поставленъ бысѣть *διὰ τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν* 21v22Stan; гради доуше ногамѣ лекцѣма и постомъ **ДОБРОДѢТЕЛНОМЪ** земныж зависти ѡстѣпи ... да вѣгда оузриши вѣрож *διὰ νηστείας ἀρετῶν* 8r9Šaf, **ДОБРОДѢЛНИМЪ** 31r6Zag; ДОБРОДѢТѢЛИ 30d21Orb; хрестѣ тѣмѣ та зовѣ вѣставивь спѣлси ма яко да и азъ сѣ вѣтвѣми **ДОБРОДѢТЕЛНИМИ** срашѣ и вѣпнѣ

всана сѣдноу вѣожню *κλάδοις ἀρετῶν* 142a36Orb, **ДОБРОДѢТЕЛНИМИ** 107r30Šaf; ДѢТѢЛНИМЪ 128r20Zag; самовластно сѣвлькѣ сѣ прѣднимь моимь прѣстапениемь **ДОБРОДѢТЕЛНАГО** благаго-лѣпна шѣлѣкохъ же сѣ вѣскорѣ еже ко мнѣ сѣхѣдениемѣ ти слово вѣожне 33v36Hlud 108a37Orb, **ДОБРОДѢТЕЛНИХЪ** благагодѣтен 73v21Šaf; дѣвнѣсѣ секира ископавши се посѣченіе прѣдлагаетъ доушамь неплодїе и насаждаетъ плоды **ДОБРОДѢТЕЛНІЕ** 178a15Vtš — Cf. ДОБРОДѢЯНЪНЪ, ДОБРОЖИТЕЛЪНЪ, ДОБРОПРАВЪНЪ, ДОБРОПОДОВЪНЪ, ДѢТѢЛЬНЪ ♦ **ДАРЪ ДОБРОДѢТѢЛЬНЪ** – *χάρισμα*: толми же подвижа сѣ на добродѣтель яко и дара **ДОБРОДѢТЕЛНА** и чюдеса сътворитѣи принѣтъ ѡ вѣгда *χάρισμα* 100v12Stan

KSM

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНѢ adv.

Les

добродетельно; добродетельно; virtuously;

– *εὐαρέστως*: пожншоу ти **ДОБРОДѢТЕЛНѢ** имаши похвалѣ ѡ вѣгда *εὐαρέστως* 10r5Les – ЕХН — Cf. ДОБРОДѢТѢЛЬНО

Ø

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, -А n.

Stan

добродетель; добродетель; virtue; – ἀρετή:

тъ же самъ на **ДОБРОДѢЛЬСТВО** и страхѣ вѣожню вѣдасѣть себѣ и тако бысѣть добродравенъ яко ѣпкископомь мелетиньскымь быти ѣмоу *πρὸς ἀρετὴν* 109v18Stan – ЕХН — Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТЕЛИЕ, ДОБРОДѢТЕЛЬ, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Н), ДОБРА(Н) ~), ПРАВЪ (БЛАГЪ, ДОБРЪ(И) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

М

НА

ДОБРОДѢЯНИЕ, -ИЯ n.

tropOhr Slep Karp Verk Triod Stan Les

добродетель, добро дело; добродетель, доброе дело; virtue, good deed; – ἀρετή, εὐποιΐα, εὐπραξία: подадите въ вѣрѣ вашѣи

ДОБРОДѢЯНИЕ а вѣ **ДОБРОДѢЯНИЕ** ραζουμz τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ 2P1,5 Slep, добрѣа дѣтѣль ... вѣ **ДОБРОДѢЯНИЕ** Karp133v20.21] нрѣавы бл҃гы и вѣ нрѣвѣ Karp91v18.19; прославит са ѿ тебе г҃осподѣ и подасѣтъ ти крѣпосѣтъ по всѣкомѣ **ДОБРОДѢЯНИЮ** πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν 38r18Les; придѣте пощены пищеѣ бл҃гоуѣстнѣ вѣврѣжыше са насытити са **ДОБРОДѢЯНЫМ** 42v12Bit; паѣ же нищѣтѣ злѣ вѣзлюбивѣ и вѣстраних са ѿ **ДОБРОДѢЯНИИ** вкааннѣ азѣ τῶν ἀρετῶν 106d42Orb 70v29Šaf, **ДОБРОДѢЯНИЕ** 88r31Zag] добродѣяненѣ 32r33Hlud; ѡ **ДОБРОДѢЯН** не величѣи са ἐπ' ἀρεταῖς μὴ ἐπαίρου 60r6Šaf 20v3Hlud 96a4Orb] ѿ добричѣ дѣяненѣ 78r15Zag; придѣте ѡчистим са мнѣлѣкѣсти нѣми и щѣдротами к нищимѣ не трѣбаще ни шбличѣше нашего **ДОБРОДѢЯНИИ** да не разѣмѣеть шѣна десныѣ дѣла τὴν εὐλοΐαν 14r20Bit] бл҃годѣяниа 17r12Šaf, дѣяниа 47b27Orb; лѣбѣгинѣво (sic) же **ДОБРОДѢЯНИЕ** вѣсѣхвала εὐπραξίαν 21v2Zag] бл҃годѣяниѣ 20c34Orb — Cf. бл҃годѣтѣль², бл҃годѣяниѣ, добродѣть, добродѣтѣлиѣ, добродѣтѣль, добродѣтѣльство, добротѣ sub 1, дѣтѣль (бл҃га(н), добра(н) ~), нрѣвз (бл҃гз, добрз(н) ~), дѣяниѣ (добро(ѣ) ~)

KSM

НА

ДОБРОДѢЯНЫНЪ adj.

Ohr trOrb trHlud

добродетѣлен; добродетельный; virtuous; — *πανάρετος, τῶν ἀρετῶν, (ἀρετῇ):* та **ДОБРОДѢЯНЫНЪ** похвалѣеть родѣ зѣмныи поѣтъ тобож ѡвѣожихѣом са дѣвѣо πανάρετον 30b22Orb; проуѣе братнѣ елико сѣтѣ истинна или говѣина или правѣдна ... и елико **ДОБРОДѢЯНИИ** и аще ѣто похвалѣна сѣмзишлѣете εἴ τις ἀρετῇ Ph4,8 Ohr] добродѣяненѣ Slep Karp103v18 Verk, бл҃гѣ нрѣавѣ Karp65v23, om. Str; — паѣ же и нищѣтѣ злѣ вѣзлюбивѣ и странѣнѣ вычѣ **ДОБРОДѢЯНЕНЪ** и вкаанѣнѣ вычѣ азѣ ξενὸς γεγένηται τῶν ἀρετῶν 32r33Hlud] добродѣяниѣмѣ 88r31Zag, добродѣяниа 70v29Šaf 106d42Orb — EХН — Cf. добродѣтѣльнѣнѣ, доброжитѣльнѣнѣ, добронрѣавнѣнѣ, доброподѣбнѣнѣ, дѣтѣльнѣнѣ

0

НА

ДОБРОЕ v. **ДОБРО**¹**ДОБРОЖИТЕЛЬНОНЪ**, -зи adj.

Stan

добродетѣлен; добродетельный; virtuous; — *ἐνάρετος:* всѣко пощѣниѣ показавѣ и ѣюдѣса створивѣ и бѣсы изгнавѣ и многыѣ наѣоѣчѣнѣ подражати житнѣю нѣго и **ДОБРОЖИТЕЛНОЕ** μιμεῖσθαι τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν 50v3Stan — EХН — Cf. добродѣтѣльнѣнѣ, добродѣянынѣнѣ, добронрѣавнѣнѣ, доброподѣбнѣнѣ, дѣтѣльнѣнѣ

0

НА

ДОБРОЗАКОНЕННЪ, -ниа n.

Šaf

ДОБРОЗАКОНЕННЕМЪ законнѣю, ѣравѣдно; *законно, справедливо; lawfully, legally;* — *δι' εὐνομίας:* испытан дѣоѣше и расматрѣи ѣако сѣзнѣнѣ навзгнѣнѣнѣ причѣстнѣя твоѣго зѣмлѣ каѣа ти нѣсѣтъ нѣ вѣсели са на нѣи и **ДОБРОЗАКОНЕННЕМЪ** δι' εὐνομίας 81r4Šaf] бл҃гозаконнѣно 96v23Zag, бл҃гозаконѣниѣмѣ 114c2Orb, бл҃гозаконнѣмѣ 41r25Hlud — EХН — Cf. бл҃гозаконнѣ (бл҃гозаконнѣмѣ, бл҃гозаконѣниѣмѣ), бл҃гозаконнѣно, законнѣно

0

НА

ДОБРОЛИСТВЪНЪ, -зи adj.

Šaf

ишѣо дава зѣстѣа сѣнка, сѣнчѣсѣ; дающѣй густѣю тѣнь, тѣнистѣй; casting deep shade, shady; — *εὐσκίοφυλλος:* радѣоѣчи са дрѣво **ДОБРОЛИСТВЪНОЕ** имѣе мнози покрѣзѣажѣтъ са ξύλον εὐσκίοφυλλον 93v4Šaf] бл҃гѣосѣннѣно лѣстнѣ 127a28Orb 56r2Hlud — EХН — Cf. бл҃гѣосѣннѣнѣ, сѣннѣнѣнѣ

0

НА

ДОБРОЛИЧЬНЪ adj.

Les

личѣн, убав; красивѣй; beautiful; — *εὐπρόσωπος:* вѣнегдажѣ навѣдѣтъ врѣгѣ похѣтѣнѣе злѣе и помѣслы скѣврѣнныи и лѣнѣ прѣдѣставиѣтѣ емоѣ жѣнѣ **ДОБРОЛИЧЬНЪ** на

ДОБРОЛИУЪНЪ

прѣльщенїе и на растлѣнїе γυναικα εὐπρόσωπον
219r12Les – EXH — Cf. БЛАГОЛѢПЪНЪ, ДОБРО-
ЛѢПЪНЪ, ДОБРЪ sub 2, КРАСЪНЪ

KSM

НА

ДОБРОЛѢПЪНЪ, -ЪИ adj.

trHlud

убав; красивый; beautiful; – (κάλλος):
εΔΓΑ ПРИДЕ ХРИСТЪ НА ГОРА ЕΛΕΩΝЬСКЪ ...
ВСТѢ ВРАТЪА МΕΒΕΚΕCНАΑ ᾿ΒΡЪΖΖΟШЖ ТИ СА
ДОБРОЛѢПНЪЖ (sic) ΠΡΟΣΒΕΨΑЖТ СА τῶ κάλλει
ἐφαίνετο 159r22Hlud ▯ ДОБРОТѢ ДИВАТ СА 236a33Orb
– EXH — Cf. БЛАГОЛѢПЪНЪ, ДОБРОЛИУЪНЪ,
ДОБРЪ sub 2, КРАСЪНЪ

M

НА

ДОБРОЛЮБИЕ, -ИЯ n.

Les

любов кон убаво̄ио, задоволс̄иво; любовь
к красоте, удовольствие; love for what is
beautiful, pleasure; – φιλοκαλία: ω ΥΝΙCΤΟΤΟ
ΝΕΝΑΒΙΔΑΨΙΙΑ ΠΙCЖ ΜΝΟΓΥЖ И ДОБРОЛЮБИА
ΤῒΛΕCΝΑГО И ΡΙΖΑΜЪ ΟΥΚΡΑCΗНІЕ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΝ
σώματος 54r2Les; ДОБРОЛЮБИЕ ωΔΕЖДЪ ΚΑΨΕЖ
КАЖЕТ НЫ ЯКО НИΥΤΟЖЕ ΩΒΨΕΕ ΙΜΑΜЫ ΚЪ
ЦΑΡЪCΤΒΟΥ ΜΕΒΕΚΕCΝΟΜΟΥ ἢ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΗΣ
ἐσθῆτος 128v9Les – EXH

M

НА

ДОБРОЛЮБЪЗНЪ, -ЪИ adj.

Les

υζοген, вкусен; приятный, вкусный; pleasant,
delicious; – (φιλοκαλία): НА ВЪЗДРЪЖАНІЕ ПОЗВАНИ
БЫХОМЪ И **ДОБРОЛЮБЕЗНАА** БРАШНА ЛЮБИМЪ
βρωμάτων ἐπιθυμοῦμεν φιλοκαλίαν 123v15Les – EXH

M

НА

ДОБРОПРАВИЕ, -ИЯ n.

Stan

добродейелнос̄и, високоморално однесу-
вање; добронравие, высоконравственное по-
ведение; righteousness, high moral behaviour;
– (ἐνάρετος), (φιλάρετος): CΒΕΤΟΥЮ ΔΟΥΨΟΥ
ΠΡΕΔΑΒ ΓΟCΠΟΔΕΒИ ΠΟΓРЕΒЕНЬ БЫCΤЪ ΠΡΟΤ(..)

ДОБРООБРАЗЪНЪ

ΩCΤΑΒΙΒЪ **ДОБРОПРАВИЕ** CΒΟΥΓΟ ЖИΤΙΑ И ΠΡΟΥΑΑ
CΒΟΥΑ ΙCΠΡΑΒΛΕΝΝΙΑ ὑπόδειγμα καταλιπὸν πᾶσιν
ἀνθρώποις τὸν ἐνάρετον αὐτοῦ βίον 4v3Stan;
ΟΥΛΟΥΥИ ЖЕ И **ДОБРОПРАВИЕ** ЛЮБИВЪ ᾿ΨЪЦЖ И
ΝΑΚΑΖΑΝЬНЪ БЫВЪ ВCΤЪΚΟ ΝΑΚΑΖΑΝΙЕ ЈЕЛИНЬCΚΟЕ
НЖ И ΒΟЖЬCΤΒЬНОЕ ΠΙCΑΝΙЕ ἔτυχε δὲ φιλαρέτου
πατρός 75r20Stan; ЯЖЕ ᾿ ΔΕΤЬCКА ИΜΕΨΑ **ДОБРО-**
ПРАВИЕ И ΚΝΙΓΑΜЪ ΔΟΒΟΛНЫМЪ ΠΟΚΑΖΑ СА ΕΚ
παιδόθεν γράμματα ἱκανὰ παιδευθεὶς 248v12Stan – EXH
M НА

ДОБРОПРАВЪНЪ, -ЪИ adj.

Stan Les

добродейелен; добродетельный; virtuous;
– (ἐνάρετος, εἰλικρινής): ТЪ ЖЕ САМЪ НА
ДОБРОДЕТѢЛЬCТΒΟ И CΤΡΑΧΟΥ ΒΟЖИЮ ВЪДАCΤЪ
CЕΒЕ И ΤΑΚΟ БЫCΤЪ **ДОБРОПРАВЕНЪ** ЯКО
ΚΕΠΗCΚΟΠΟΜЪ ΜΕΛΕΤΙΝЬCΚЫМЪ БЫТИ ЈЕМОУ
ἐνάρετος 109v19Stan; ΤΟΛΜИ ЖЕ БЫCΤЪ **ДОБРО-**
ПРАВЕНЪ И ΓΟΒΨИΝЪ ЯКО ΒΕΛΙΚΥМЪ ΥЮΔΕCΕΜЪ
CΠΟΔΟΒΕИΤИ СА И ΜΝΟΓΑ CΥΤΒΟΡΙΒЪ ΥЮΔΕCΑ
ἐνάρετος 82v13Stan; ЖИТ ЖЕ ΒΚΑЖΕΝЫИ ΑΒΡΑΜΙЕ
ΔΡΟΥΓΥХЪ ·Ι· ΛΕΤЪЗЪ ΖΡΑΨЕ **ДОБРОПРАВНАГО** ΕЖ
ЖИΤΙΑ И ΝΕΠΡΕΛΟЖΝΑГО ΕЖ ΠΡΙΛΕЖΑΝΙΑ θεωρῶν
αὐτῆς τὴν εἰλικρινῆ μετάνοιαν 115r2Les; ИЗЪ
МЛАДКА **ДОБРОПРАВЕНЪ** И ВЪЗРАCΤΟМЪ ΔΡΟΥΓЪ
ΒΟЖИИ БЫCΤЪ ΕΚ ΒΡΕΦΟΥC ΚΑΛῶC Αὔξηθεὶς φίλος
γέγονε θεοῦ 166r8Stan ● *adj.-subst.* НЖ ЛЬCТИΒЫИ
ΔΙΑΒΟΛЪ ВЪЗЪΔΒИЖЕ НА НА ΒΕΖΒΟЖНЫИ ΜΙΡЪ
ΝΑΔΨΑΒШИМЪ СА ΒΟΓΚΑΤЪCΤΒΑ ИΜΕΨИЕ ΩΒΡΕΨТИ
ВЪ **ДОБРОПРАВНЪ** τοῖς ἐναρέτοις 170v6Stan — Cf.
ДОБРОДЕТѢЛЪНЪ, ДОБРОДЕΨΑΝЪНЪ, ДОБРО-
ЖИТЕЛЪНЪ, ДОБРОΠΟΔΟΒЪНЪ, ΔΕΤѢЛЪНЪ
M НА

ДОБРООБРАЗЪНЪ, -ЪИ adj.

Dbj

йочийуван, узлеген; почтенный, уважа-
емый; respectable, estimable; – εὐσχήμων: ΠΡИДЕ
ИΩCИΦЪ ᾿ ΔΡΙΜΑΘΕΑ **ДОБРООБРАЗЪНЪ** CΒΕΤНИКЪ
εὐσχήμων βουλευτής Mc15,43 Dbj ▯ БЛАГООБРАЗЪНИИ
Dbm Jov, БЛАГОΟΒРАЗЪНЪ Rad Krp(bis) Krat Mkd
– EXH — Cf. БЛАГОВИДЪНЪ, БЛАГООБРАЗЪНЪ

KSM

НА

ДОБРОПЛОДОВИТЪ

ДОБРОПЪСНИВЪ

ДОБРОПЛОДОВИТЪ adj.

Les

илодоносен, илодороден; плодоносный, плодородный; fruit-bearing, fruitful; – карпоφόρος: БЛАГОДАТЬ БО ВСЕЛЪЕТЬ ПОМЫСЛЫ ВЪ ДОУШѢ РАИ ЦАРЬСКАГО ИСПЛНЕНА СЖИ САДЫ **ДОБРОПЛОДОВИТЫ** φυτῶν καρποφόρων 5v7Les – ЕХН — Cf. БЛАГОПЛОДЪНЪ, ДОБРОПЛОДЪНЪ, МЗНОГОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДЪНЪ, ПЛОДОВИТЪ, ПЛОДОНОСЪНЪ, ПЛОДЪНЪ

Ø

НА

ДОБРОПЛОДЪНЪ adj.

Vtš

илодоиворен, илоден; плодотворный; fruitful; – : ● fig. ГКОСПКОЖДЕ ПРЪПЪТАИ БКОЖІА РОДИТЕЛНИЦЕ МОЕ СКВРЪНИ МКОЛКНТЕВАМИ СИ ШУСТИВШИ ПОКАЖИ **ДОБРОПЛОДА** МЕ МКАТИ ВСЪХЪ БОГОА 182b2Vtš – ЕХН — Cf. БЛАГОПЛОДЪНЪ, ДОБРОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДЪНЪ, ПЛОДОВИТЪ, ПЛОДОНОСЪНЪ, ПЛОДЪНЪ

Ø

НА

ДОБРОПОВѢДЪНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš Stan

иобедоносен, ипрославен со иобедийе (за христийанскиийе маченици); *победоносный, прославленный победами* (о христианских мучениках); *victorious, famous for victories* (about Christian martyrs); – *καλλίνικος:* МЪСАЦКА ТОГКО ·ΑΙ· ПАМКАТЬ СВАТЫА И **ДОБРОПОВѢДЪНЫА** И ПРКНСНОДЪВЫИ И БЕЛИКЫИ МЪУЄНКИЦА ХРИСЪТОВЫ ИФИМИИ τῆς ἀγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος 269v22Stan; **ДОБРОПОВѢДНАИ** МЪУЄНКИЦА ИФИМИИ БЪ ВЪ ВРЪМЕНА ДИОКЛИТИАНА ἡ μὲν καλλίνικος μάρτυς 270r2Stan; ТЕМЖЕ И **ДОБРОПОВѢДНАА** ВАРВАРА СЕГО ГРЪДИНИ ПОРЪГА СЕ 70b30Vtš; МЪСАЦКА ТОГКО ·ΖΙ· СТРАСТЬ СВАТЫХЪ **ДОБРОПОВЪ** (sic) МЪУЄНКИКЪ МАНОУИЛЪ И САВЕЛИИ И ИЗМАИЛЪ (ἄθλησις τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων καὶ ἀταδέλων) 248r6Stan – ЕХН

KSM

НА

ДОБРОПОЛОУЧЪНЪ adv.

Stan

среќно, усїешно; благополучно, удачно; happily, successfully; – εὐτυχῶς: МНОГО МЖЪСТВО-БАВЪ НА ИРЕТИГЫ И ИЗЫДЕ БЪ АМАСИИ **ДОБРОПОЛОУЧЪНЪ** ИВТИХИЮ εὐτυχῶς 184r6Stan – ЕХН

Ø

НА

ДОБРОПРИМАТИ, -ЕМЛЖ, -ЕМЛЕТЪ ipf.

Psalt comPsalt

во добра сосїојба е (физички), *во благо-сосїојба е; быть в хорошем состоянии* (физически), *быть в благосостоянии; to be in good condition* (physically), *to be prosperous; – εὐπαθεῖν:* ТОУ ОУМНОЖТЪ СА ВЪ СТАРОСТИ МАСТИТЪ И **ДОБРОПРИМАЩЕ** БЖДЖТЪ εὐπαθοῦντες ἔσονται Ps91,15 Bon Pog Rdm Dēn; ОТЪВЪСЖДОУ БО БЪАХЪ **ДОБРОПРИМАЩЕ** И НИ ГОРЪ НИ ВЗПЪ БЪ В НИХЪ НЪ ВСЕГО ВЪКОУПЪ ППАДОШЪ ЗА БЕЗАКОНИЕ ИХЪ ἦσαν εὐπαθοῦμενοι (var. εὐπορούμενοι) comPs143,14 Bon Pog – ЕХН

KS

НА

ДОБРОПРИАТЪНЪ adj.

Ohr Str Bit Zag trOrb

блажоуријашен, иријашен, узоген; благоприятный, приятный, удобный; favorable, agreeable, pleasant; – εὐπρόδεκτος, про *καλὸς καὶ ἀπόδεκτος:* ГКОСПОДИ ... СПКОДКОБИ НАСЪ ПРИНОСИТИ ТЕБЪ **ДОБРОПРИЖТНЖ** МКОЛКНТЕВЖ КОЛЪНЪ ПРЪКЛОНИШИМЪ εὐπρόδεκτον εὐχὴν 47c27Orb 16v24Bit прижтнжж 17r27Šaf; СЕ НАСТАЕТЪ ВРЪМА **ДОБРОПРИЖТНО** И ДЪНЪ СПАСЕНИЯ 4c35Orb 1v30Zag; СЕ БО **ДОБРОПРИЖТНО** ПРЪДЪ СПАСИТЕЛЕМЪ НАШИМЪ БОГОМЪ *καλὸν καὶ ἀπόδεκτον* 1T2,3 Ohr50r10 Str добро и прижтзно Ohr71v2 Slep Karp(bis) – ЕХН — Cf. БЛАГОПРИАТЪ, БЛАГОПРИАТЪНЪ, ПРИАТЪНЪ

SM

НА

ДОБРОПЪСНИВЪ, -ЗИИ adj.

Stan

слаикойен, слаиколасен; сладко поющий, сладкоголосый; sweet-singing, sweet-voiced;

ДОБРОПѢСНИВЪ

– *εὐκέλαδος*: ꙗко птица **ДОБРОПѢСНИВА** вса приходашиѡ словомъ възвесели ѡς ὄρνις εὐκέλαδος 256r2Stan – ЕХН

М

НА

ДОБРОРАЗΟΥМИВЪ adj.

trHlud

блажоразумен, разумен, умен; благоразумный, разумный, рассудительный; reasonable, prudent, sensible; – : крьѡстоу хриѡстоувоу поклонѣнне имаще ... гласомъ възпнѡше к немому разбоиника **ДОБРОРАЗУМИВА** възпнѡше помѣни ма 110r13HludII добра и разумлива 158r24Zag – ЕХН — Cf. **БЛАГОРАЗУМИУЪНЪ**, **БЛАГОРАЗУМЪНЪ**, **ДОБРОРАЗУМЪНЪ**, **МЪСЛЪНЪ**, **МЪДРЪ**, **РАЗУМИВЪ**, **РАЗУМЛИВЪ**, **РАЗУМЪНЪ**, **СЪМЪСЛЪНЪ**

KSM

НА

ДОБРОРАЗУМЪНЪ, -зи adj.

trOrb trHlud Km

блажоразумен, разумен, умен; благоразумный, разумный, рассудительный; reasonable, prudent, sensible; – *καλόγνωμος* (Km): вогородиѡца мколнть та и прѣдѡтеуѣ съ ѡченики и благовъразны иосифъ с нимиже и **ДОБРОРАЗУМНЫ** разбоиникъ и сѡвѡтыж жены спѡси спѡсе избави ѿ тла людѡи свож 84d15Orb 10v13HludII блажоразумнзи 48v8Šaf; нь егда прѡнде гкосподъ нашъ ксѡхриѡс и наоучѣ ихъ и настаѣ ихъ и показа имъ истиноу тогда ꙗко **ДОБРОРАЗУМНЫ** и доброволны ѡловѣѡцы иже вѣхоу авѣе възпрѣше добро ѡς καλόγνωμοι καὶ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι 156v23Km – ЕХН — Cf. **БЛАГОРАЗУМИУЪНЪ**, **БЛАГОРАЗУМЪНЪ**, **ДОБРОРАЗУМИВЪ**, **МЪСЛЪНЪ**, **МЪДРЪ**, **РАЗУМИВЪ**, **РАЗУМЛИВЪ**, **РАЗУМЪНЪ**, **СЪМЪСЛЪНЪ**

∅

НА

ДОБРОРОДИЕ, -ниа п.

Les

блажороносѣ, блажородно ѡѡекло; знатность, благородное происхождение; nobility, noble birth; – *εὐγένεια*: не бои са юноше на

великж бо ѡестъ градеши въ егѡпетъ ѡбразъ бо твои ꙗвляеть твоє **ДОБРОРОДИЕ** δηλοῖ περὶ τῆς σῆς εὐγενείας 260r10Les – ЕХН — Cf. **БЛАГОРОДИЕ**

KSM

НА

ДОБРОРОДЪНЪ adj.

Grig Lobk parOrb parHlud Les

блажороген, со блажородно ѡѡекло; знатный, благородного происхождения; well-born, of noble birth; – *εὐγενής, εὐγενέστατος*: и вѣ ѡловѣжъ ть **ДОБРОРОДЕНЪ** ѿ вѡстокъ сѡвѡноу еѡгенѣ Job1,3 Lobk Grig Orb Hlud; кто бо не имать лювити ѡтрока сего **ДОБРОРОДНА** сѡща и красна оуима и прѣмѡдраа еѡгенѣ 259v11Les; зало **ДОБРОРОДЕНЪ** ксѡтъ и разоумиуень ѡтрокъ сы пѡну еѡгенέστατος 261r24Les – ЕХН — Cf. **БЛАГОРОДЪНЪ**

KSM

НА

ДОБРОСИЛЪНЪ adv.

Šaf

цврѣѡ, нейоколебливо; крепко, непоколебимо; firmly, unshakeably; – *εὐσθενῶς*: хриѡта молите прилежно **ДОБРОСИЛЪНЪ** намъ шествовати посѡтънзимъ теѡениемъ еѡсθενῶς 26r13ŠafII добрѣ силнѣ 57c31Orb – ЕХН — Cf. **КРѢПЪЗКО**, **КРѢПЪЦѢ**, **СИЛЪНЪ**

∅

НА

ДОБРОСИАНЪНЪ, -зи adj.

Vtš

добросѡен, сѡен; блестящий, яркий; bright; – : просвѣтивше се ꙗко **ДОБРОСИАННОЕ** бесребрьнѣи злато вѡжъствѡною блажодѡтѣтѣю ѡбѡгатѣвше се цѣлены даръ множество 39c32Vtš – ЕХН

М

НА

ДОБРОСЛАВЪНЪ, -зи adj.

Šaf

славен, ѡрочуен; славный, знаменитый; glorious, celebrated; – *εὐκλής*: тебе **ДОБРОСЛАВНЫ** лиує дѡкѡстоѡлзскзи пѣснзми велиуаемъ

σὲ τὸ εὐκλεῆς τῶν ἀποστόλων σύστημα 73v2Šaf et 88v13Šaf – ECH — Cf. ПРЪСЛАВЪНЪ, СЛАВЪНЪ

M

HA

ДОБРОСЪТВАРЪТИ, -рѣж, -рѣѣтъ ipf.

vel ДОБРО СЪТВАРЪТИ

Str

ἔραυи добро; делать добро; to do good deeds; – ἀγαθὸν διώκειν: ВСЕГДА **ДОБРОСЪТВАРЪТИТЕ** τὸ ἀγαθὸν διώκετε 1Th5,15 Str] **ДОБРОЕ ТЪРЪТИТЕ** Ohr Verk, **ДОБРО(..)** Slep, **ДОБРОЕ ГОНИТЕ** Karp – ECH — Cf. БЛАГОДЪЯТИ, БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОДЪЛАТИ, ДОБРОТВОРИТИ

S

HA

ДОБРОСЪТВОРИТИ, -рж, -ритъ pf.

vel ДОБРО СЪТВОРИТИ

Jov Rad Krp Krat Mkd Psalt Grig Lobk parOrb

направи добро; сделать добро; to do good deeds; – ἀγαθοποιεῖν, ἐεργετεῖν, ἀγαθὸν ποιεῖν, εἶ ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν: ВСЕГДА БО НИЩАА ИМАТЕ СЪ СОВОЖ И ЕГДА ХОЩЕТЕ МОЖЕТЕ **ДОБРОСЪТВОРИТИ** ИМЪ А МЕНЕ НЕ ВСЕГДА ИМАТЕ εἶ ποιῆσαι Mc14,7 Rad133c20 Krp(bis) Krat] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Dbj, МОЖЕТЕ СЪТВОРИТИ ДОБРО ИМЪ Rad163a5, БЛАГОТВОРИТИ Mkd, om. Hlud; ДОСТОИТЬ ЛИ ВЪ СЪБОТЖ **ДОБРОСТВОРИТИ** или ЗЛОСЪТВОРИТИ» ἀγαθὸν ποιῆσαι (var. ἀγαθοποιῆσαι) Mc3,4 Jov Krp Mkd] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Dbj Krat; sim. **ДОБРОСЪТВОРИТИ** ἀγαθοποιῆσαι L6,9 Krat Krp] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Jov Rad Mkd; ОБРАТИ СА Д<ОУ>ШЕ МОА ВЪ ПОКОИ ТВОИ ЪКО Г<ОС>ПОДЪ **ДОБРОСТВОРИ** ТЕБЪ εὐηργετήσεν σε Ps114,7 Dĉn Bon Pog Rdm; ПОМЫСЛИХЪ ВЪ ДЪНЫ СИЖ **ДОБРОСТВОРИТИ** ερ<ΟΥ>САΛΙΜΟΥ τοῦ καλῶς ποιῆσαι Zch8,15 Lobk(bis) Grig Orb — Cf. БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОТВОРИТИ ♦ v. etiam добро¹ sub 1

KS M(добро)

HA

ДОБРОТА, -зи f.

tropOhr tropSlep tropKarp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Km

1. *убавина (физичка или духовна); красота (физическая или духовная); beauty (physical or*

spiritual); – κάλλος, καλλονή, εὐμορφία, τὸ τερπνόν, (περικαλλής): ЛЗЖЕ ЯГОЖДЕНИЕ И СОУЕТНИ **ДОБРОТЪИ** жензскзи нѣстъ въ тебѣ κάλλος Pr31,30 Grig Lobk Orb Hlud; крѣпоскть во и **ДОБРОТЪ** измѣноуетъ старость и болѣзнь τὸ κάλλος 21v18Les; и не шрѣтѣ са тѣны **ДОБРОТОЖ** дыщеремя ишвовѣмъ надъ подне-весемя κατὰ τὰς θυγατέρας Ἰὼβ βελτίους αὐτῶν Job42,15 Hlud] **ДОБРЪИШЖА** ихъ Grig, **ДОБРЪИШ-И-ХЪ** Lobk, **ДОБРЪИШИ** ихъ Orb; ЛЮБИМА СОУЩИМИ МОУЖСТВА ЮЮ РАД<И> И ЛИЦА РАД<И> **ДОБРОТЫ** τὸ τοῦ προσώπου κάλλος 13v23Stan; вѣди съ множ и не бои са ѿнѣдъ никоже нѣ дрѣзни на ма да наслада са азъ твоѣж красоты наслади же са и ты моѣж **ДОБРОТЫ** τῆς ἐμῆς εὐμορφίας 262r23Les; ВЪЗДРЪЖАНІЕ же оуима еже въздрѣжати възоръ и не възирати ни пораζοумѣвати **ДОБРОТЫ** ни же красоты еже не под<О>БАЕТЪ ἐν πᾶσι τερπνοῖς 170r22Les; бѣше же бл<А>ЖЕННАА ПАУЕ ΥΛΟΒΉΥΑ **ДОБРОТЫ** οὐκράσηнна ἦν δὲ ἡ Μαρία ὑπὲρ φύσιν περικαλλής 111v26Les; и видѣхомъ ѿ и не имѣше видѣниѣ ни **ДОБРОТЪИ** κάλλος Is53,2 Grig Lobk Orb Hlud; КРАСЪНЪИШИ **ДОБРОТОЖ** ПАУЕ СЪЗИНЪ ΥΛΟΒΉΥΖ излиа са БЛАГОДѣтъ въ оустъноу твоѣю ὄραϊος κάλλει Ps44,3 Bon Pog Rdm Dĉn; СЫНОУ МОИ ГАЕ **ДОБРОТА** занде зрака твоѣго τὸ κάλλος 183d29Orb 160r5Zag, sim. 89c13Orb, sim. 197b8Vtš; помзишлѣж владзико яко к то[о]моу сладкаго ти глас<А> не слышати ни **ДОБРОТЫ** лица ти зрѣти якоже прѣжде занде ѿ шүню ми 121v23Hlud 163r18Zag 194a20Orb; егда приде христъ къ горѣ елешньстѣи ... врата же кѣво распротрѣ **ДОБРОТЪ** диват са τῷ κάλλει ἐφαίνετο 236a33Orb] **ДОБРОЛѢПНЖ** (sic) 159r22Hlud; ѡ видѣниѣ твоѣ шгньно и **ДОБРОТА** υюд<е>снаа мѣхаиле прѣвы агг<е>ле 41c26Vtš; **ДОБРОТОЮ** в<о>гомоудре тѣлесною д<оу>шевеною **ДОБРОТОУ** в<а>годоушню прѣмѣнилъ юси 202c26.27Vtš; ИМАТ же и похотеніе υлобѣжъ ѿ в<о>га не да похощеть **ДОБРОТЪ** соуетною и тлѣннѣю или землзнь и врѣменнѣю нь да похощеть бѣшнѣ и възсѣдашню **ДОБРОТЪ** в<о>жню κάλλος ... τὸ κάλλος 51r6.8Km; изъбра намъ достоанне себѣ **ДОБРОТЪ**

Инакова же възлюбви την καλλονήν Ps46,5 Bon Pog Rdm Dcn; κειβεσα во **ДѢРѢЖ** и величством явлѣхт слава божия τῷ κάλλει comPs18,2 Bon Pog; да зрится чловѣкъ **ДОБРОТЪ** κειβεσнихъ и силъ и властни сщнихъ на нихъ τὰ κάλλη comPs26,4 Pog] красота Bon; неописанное слово окъте ис тебе богородице выплещь са и написа са неизреченнаго образа въ прѣбы образъ образова са божьственом **ДОБРОТОЖ** украшен са τῷ θεῷ κάλλει 45d7Orb 12r15Bit, **ДОБРОТЖ** (sic) 41v26Zag] om. 15r26Šaf; погребохъ образъ твои и скверныхъ заповѣды твои и вса умрачихъ **ДОБРОТЖ** и страсктыми угасишь спаше свѣщъ можъ нъ щедри въздаждь ми радость якоже дабыдъ поетъ ὄλον ἀπημαυρώθη τὸ κάλλος 116a9Orb 43r18Hlud, **ДОБРОТА** 81r17Bit 83r6Šaf, **ДОБРОТИ** 99v19Zag; сицевыи свѣтлж **ДОБРОТЖ** доушевижъ стажалъ есктъ κάλλος τῆς ψυχῆς 181v3Les; — родителѣ же плакаста того шествиѣ поговенишъ видѣниѣ шюю **ДОБРОТЖ** ἀποβαλεῖν τὴν ὀπτικὴν τῶν ὀφθαλμῶν δύναμιν 274v16Stan

добродетель, добро дело, добротѣа, добра работѣа; добродетель, доброе дело, доброта, нечто хорошее; virtue, good deed, goodness, good thing; – ἀρετή, κάλλος; καλωσύνη, τὸ καλόν (Krn): на колесницѣ ωγнзж илиа **ДОБРОТАМИ** въшедъ якъзи на кево несѣше са прѣжде надъ земными сего доуше моа възсхождение помышлѣи ταῖς ἀρεταῖς 84r3Šaf, **ДОБРОТОЖ** 82v18Bit] добродѣтѣльми 100r4Zag 116b3Orb 43v2Hlud; **ДОБРОТЖ** глаголетъ вѣрж сирѣчъ сиж оукрѣпи и прѣждетъ неоклонна κάλλος comPs29,8 Bon Pog; поуте свѣтаго павла посланиѣ и ѿ тѣхъ бывши христианка и навиуе всеи **ДОБРОТѢ** ἔμαθε πᾶσαν ἀρετὴν 95v20Stan; кириль свѣщенномъ чюкижъ вѣромъ и божими **ДОБРОТАМИ** възрасть 268r6Stan; и мѣлостини и **ДОБРОТИ** иже твориши въ нищихъ прѣдъ мною сжтъ καλωσύνας 252r15Krn; ѿнѣлиже бысктъ свѣщенникъ еликие добродѣтели и **ДОБРОТИ** сзтвори кое слово чловѣчское

можетъ сказаати καλωσύνας 265v24Krn; и проуе юждаше ке мнѣже кто есктъ иже творить емѣ толикѣ **ДОБРОТИ** την τόσην καλωσύνην 267r24Krn; въ всакихъ **ДОБРОТАХЪ** иже имѣхъ не имѣша же чдо ни мжьско ни женско τὰ καλά 172v2Krn; поутю ради прѣтрзпѣ оукаранѣ оуничиженѣ оплзванѣ и коньною сзмрзтъ распетѣемъ явленно есктъ яко ради спашенѣа и радкн **ДОБРОТОУ** чловѣкѣ прѣеть вса διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρώπου 113v23Krn ♦ **ВѢУЫНЪІА ДОБРОТЪІ** – τὰ αἰώνια ἀγαθὰ: доуше моа ... неплѣннож пишеж насыщаше са и покаяннемъ прилежно спашена пѣснь заповѣдъ брашна твориши си исходатаицѣ наслажденнемъ **ВѢУЫИХЪ ДОБРОТЫ** (sic) вѣромъ αἰώνιων ἀγαθῶν διὰ πίστεως 50d36Orb] вѣуныхъ добрихъ вѣромъ 44v24Zag, вѣуныхъ добрѣ вѣромъ въспринемши 19v30Šaf — Cf. благо¹ sub 1, благодѣтель², добро¹ sub 1 et 2, добродѣтъ, добродѣтелиѣ, добродѣтѣль, добродѣтѣльство, добродѣтелиѣ, дѣтѣль (блага(ѣ), добра(ѣ) ~), нравъ (благъ, добръ(ин) ~), дѣтелиѣ (добро(е) ~)

2. **ДОБРОТЪІ ТВОРЕНИЕ** украсуванѣ; украшение; *adorning*; – *καλλωπισμός* (Krn): да сзблюдим се да не порѣгают се намъ вѣсвѣ ниже насъ да вѣрзгѣтъ въ чрѣво вѣшенѣ и въ мнѣгостыѣ въ мнѣгочитѣ ... и ны въ **ДОБРОТЫ ТВОРЕНИЕ** и въ игри и въ всака зла иже мжѣчюниѣ прѣемлемъ eis καλλωπισμούς 197v16Krn – ЕХН

KSM

НА

ДОБРОТВОРИТЕЛЬНЪ, -зи adj.

Vtš

кој создава убавина; творящий красоту; creating beauty; – : дѣвицѣ божьствени ликъ божьственоу въ женахъ те добрѣю шловижаютъ богородице владѣчице добротами украшеннъ божьства **ДОБРОТВОРИТЕЛНОУЮ** ибо слово пауе слова родила есы 168b10Vtš – ЕХН

M

НА

ДОБРОТВОРИТИ, -рж, -ритъ ipf.

vel ДОБРО ТВОРИТИ

Evang Ohr Slep Str Karp Verk apGrig apLobk apHlud
apVtš Parim Zag Šaf Vtš Les

Forma: -нън- ptc. perf. pass. in Vtš (semel)

прави добро; делать добро; to do good deeds; – αγαθοποιεῖν, ἀγαθοῦργεῖν, ἀγαθὸν ποιεῖν, καλοποιεῖν, καλὸν ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν, εὐποιεῖν, εὖ ποιεῖν, καλλωπίζειν: ЛЮБИТЕ ВРАГЫ ВАША БЛАГОСЛОВИТЕ КЛЫНЖЩЖ БЫ **ДОБРОТВОРИТЕ** НЕ НАВИДАШИМЪ ВАСЪ КАЛῶς ποιεῖτε Mt5,44 Rad Stm Jov Kp Krat Mkd; sim. L6,27 Dbm Rad Kp Krat Mkd; и де оубо не ве-свѣдѣтелзства и себе ѡстави **ДОБРОТВОРЖ** ἀγαθοῦργῶν A14,17 Ohr Str Verk ▯ БЛАГОТВОРА Slep Karp; вы же братие не стажайте си **ДОБРОТВОРАЩЕ** καλοποιοῦντες 2Th3,13 Karp ▯ ДОБРОДѢЛАЩЕ Slep; вѣдащомоу же оубо **ДОБРОТВОРИТИ** не творащоу же грѣхъ юмоу есть καλὸν ποιεῖν Ja4,17 Karp; каа похвала аще съгрѣшащще мжыми трѣпите нж аще **ДОБРОТВОРИТЕ** и страждщще трѣпите се БЛАГОДАТЬ ѿ БОГА εἰ ἀγαθοποιοῦντες 1P2,20 Hlud, **ДОБРОТВОРАЩЕ** Karp Lobk Vtš ▯ БЛАГОТВОРАЩЕ Grig; прѣдастанете ѿ зльь вашихъ нащунте сѣ **ДОБРОТВОРИТИ** καλὸν ποιεῖν Is1,17 Vtš Grig Lobk(bis) Orb Hlud; не ходимъ юдеискы нж црѣквнж просвѣщше са не фарисейскымъ лицемѣриемз нж аггелзскы **ДОБРОТВОРАЩЕ** хвалаще крѣста христова избавника доушамъ нашимъ εὐαγγελικῶς καλλωπισθῶμεν 28r29Šaf 51v11Zag ▯ еуаггелскы ѡкрасим са 61a11Orb

● ptc.-adj. приидѣте разоумѣемкы скровище съкрѣвенное крѣстителиева глава дѣньсь во яко ѿ пелени земля намъ износить цвѣткы БЛАГОУХАННИ тобою яко дроуги рати тоуещи вѣрни пѣснми доуховними ѿ не **ДОБРОТВОРЕННА** чюдеса 135b26Vtš ● ptc.-subst. БЛАЖЕНЬ **ДОБРОТВОРАН** много нищимъ εὐποῖων 232v22Les — Cf. БЛАГОДѢЯТИ, БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОДѢЛАТИ, ДОБРОСЗТВАРѢТИ, ДОБРОСЗТВОРИТИ ♦ v. etiam Добро¹ sub 1

KS M(добро)

HA

ДОБРОТВОРЬЦЬ, -а m.

Vtš

*добротвор; благодетель; benefactor; – : мкочуѣнникъ богатно свѣтлоскѣми оукрашенз **ДОБРОТВОРОУ** прѣдстони христѣ ѿ него оукрашенз яко даромкы тѣзонменить божь-ствѣннымы мкочуѣннече ѳеωδορε 163d10Vtš – EXH — Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ¹, ДОБРОДѢТЕЛЬ*

∅

HA

ДОБРОТЕКЗИ,

ДОБРОТЕКЖЩИИ, -аго ptc.-subst. m.

Vtš

*иој шїо е ревносен; тот, кто усерден; one, who is diligent; – : суннѣши златкоуште оуѣни своимы вьсе помншеніе и доушевене оубраюещи немощы яко мнлосрды съ **ДОБРОТЕКОУЩИИ** поещи БЛАГОСЛОВЕНЬ БОГЪ ѿкъць клшихъ 58a28Vtš – EXH*

∅

HA

ДОБРОТРОУДЬНИКЪ, -а m.

trHlud

*иој шїо е ѿжрїевуван; тот, кто самоотвержен; one, who is self-sacrificing; – : придѣтѣ вси вѣрни ... придѣтѣ жєлащще **ДОБРОТРОУДНИКЫ** пѣсньми красными вьспоемъ 174r15Hlud – EXH*

∅

HA

ДОБРОУЧИТЕЛЬНИЦА, -а f.

Slep

иїаа шїо ѿоучува на добро, учишелка за добро; та, которая учит добру, учительница добра; one, who teaches what is good, female teacher of good things; – ἡ καλοδιδάσκαλος: СТАРИЦАМЗ же такожде вз щуени свѣтолѣпнѣ не навадзницамз ... **ДОБРОУЧИТЕЛНИЦАМЗ** καλοδιδασκάλους Tt2,3 Slep – EXH

SM

HA

ДОБРОЖХАНЬНЪ, -зи adj.

parHlud

мирислив; благоуханный; sweet-scented; – τῆς εὐωδίας: и ѡвонѣ господѣ богуь вона

ДОБРОЖАНАНЪЗ ὁσμήν εὐωδίας Gn8,21 Hlud||
БЛАГОЖАНАНЪА Lobk Orb – ЕХН — Cf. БЛАГО-
ВОНЪЗ, БЛАГОЖА(НЪ)НЪЗ, ДОБРОВОНЪЗ,
СЛАДЗКОВОНЪЗ

Ø

НА

ДОБРОЗ, -ЗИН adj.

Evang (incl. evHlud) Apost (incl. apOrb apHlud apVtš)
Psalt compPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: comp. доврѣти, v. etiam sub лоуѣни,
соуѣти, оунини; дєврз in Krp (semel)

1. *добар; хорощий, добрый; good; – αγαθός, καλός, τερπνός, εὐτυχής, πανάρετος, κάλλιστος, εὐσεβής, εὐδιος, εὐθής, ἀμείνων* (comp.), *(εὐήχος), εὐ-, αγαθο-, (εὐ)*: вѣско дрѣво **ДОБРО** плоды **ДОБРИ** творить пᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς καλοῦς ποιεῖ Mt7,17 Rad Krp(bis), дрѣво **ДОБРО** плодъꝫ **ДОБРАЗ** Stm Jov, дрѣво **ДОБРОЕ** и плодъꝫ его **ДОБРЬ** Krat, дрѣво **ДОБРОЕ** плоды **ДОБРЫ** Mkd; въ едомѣ велми наслаждати са краснымъ и **ДОБРЫМЪ** и нетлѣннымъ плодомъ тερπνῶν ... καρπῶν 23b17Orb 24v22Zag, **ДОБРОМЪ** 2v28Šaf; ты съблюде **ДОБРОЕ** вино доселѣ τὸν καλὸν οἶνον J2,10 Dbm Dbj Krp; сѣвѣты геωргіе помозы ми да побѣждѣ и азъ да ти принесѣ сфѣнгато **ДОБРО** σφουγγάτον καλόν 196r6Krn; се жилище града сего **ДОБРО** ἀγαθὴ 4Rg2,19 Vtš Grig Hlud; ω безмльгіе тихости помысломъ и пристанище **ДОБРО** λιμὴν εὐδιος 251v22Les; словеса доуѣха оуслишавъ билъ юси яко земля **ДОБРАА** и благоплоднаа 204a14Vtš; сзпостражди яко **ДОБРАЗ** храборз искуѣхристоꝫ ѡς καλὸς στρατιώτης 2T2,3 Ohr Str Karp, **ДОБРИ** Verk, **Д(О)БРАЗ** Slep; доуѣшѣ глаголетъ **ДОБРААГО** ὑπερβῆκα въ домоꝫ телеснѣмъ плодѣшѣ са τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου comPs127,3 Bon Pog; коль **ДОБРЬ** боꝫъ изъдраиꝫевъ ἀγαθός Ps72,1 Dēn||
БЛАГЪ Bon Pog Rdm; мкиꝫлостзина же и вѣрзи при дѣлателехъ **ДОБРИХЪ** ἀγαθοῖς Pr14,22 Grig Lobk Orb Hlud; **ДОБРИН** рабе блаꝫгы и вѣрныи еѣ, δοῦλε ἀγαθῆ καὶ πιστέ Mt25,21 Dbj Jov(bis) Rad(bis) Krp(bis) Krat, блаꝫгы рабе **ДОБРИ** и вѣрнїи Mkd; ѳеωδѡсїе ... вѣше ѿ страны кападокинскыиа родителю **ДОБРОУ** τῶν γονέων

εὐσεβῶν 110v19Stan; се бо **ДОБРО** и приѣтꝫно прѣдъ спѣсѣителемъ нашимъ боꝫомъ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον 1T2,3 Ohr71v2 Slep Karp(bis)||
Доброприѣтꝫно Ohr50r10 Str; **ДОБРО** бо дѣло съдѣла ω мнѣ καλὸν ἔργον Mc14,6 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Mkd Hlud, дѣло бо **ДОБРО** Krat; sim. дѣло бо **ДОБРО** ἔργον γὰρ καλόν Mt26,10 Dbj Jov Rad(bis) Krp Krat Mkd; хвала лаврензтоѣа дѣла **ДОБРАА** ἀγαθοεργίας 21v2Zag, **ДОБРАА** вѣрѣ 20c33Orb; **ДОБРИ** глаголуъ еже еси глаголаꝫ створи ти καλὸν τὸ ρῆμα Dt1,14 Hlud; вьноꝫши глагоꝫлы **ДОБРАГО** съѣѣта и блаꝫгаго συμβουλίας καλλίστης 73v22Les; подвижан са **ДОБРИМЪ** подвигомъ вѣрзи τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως 1T6,12 Ohr(bis) Slep Karp Verk, **ДОБРИ** подвиꝫъ Str; давъ оуѣшение вѣꝫно и оꝫпование **ДОБРО** ἐλπίδα ἀγαθῆν 2Th2,16 Slep||
Надеждѣ блаꝫъ Karp; волеѣ бо **ДОБРОЖ** исповѣдаꝫши са приати боꝫомъ бѣдѣꝫтꝫ прѡѣсеи γὰρ ἀγαθῆ comPs27,7 Pog Bon; завидѣв ми дрѣвле враꝫъ ранскомоꝫ **ДОБРОУ** житию ненавистникъ ὑπερβῆκοꝫ εὐτυχῶς ἀναστροφῆς 3r29Šaf, **ДОБРОМЪ** 25v1Zag 23d11Orb; раꝫ **ДОБРИ** прѣсѣвѣти прѣблаꝫжени παράδεισε πανάρετε 26r5Zag 3v31Šaf 24b2Orb; спешѣе въ неδѣзѣхъ славени къ **ДОБРОМОУ** здравію възбоꝫждаите блаꝫꝫоꝫдѣꝫтїю мкиꝫлѡстиви небоносни вєсревѣрнїци 185a11Vtš; ть вѣ ѿ страны рима **ДОБРО** вьспитѣнїе блаꝫгородноꝫ родителю κάλλιστον θρέμμα 102r6Stan; сꝫмрзтъ нѣсꝫтъꝫ зла нь и паꝫе **ДОБРА** μάλλιστα καλός 200r10Krn ● способен: нь яко да **ДОБРЬ** враꝫъ и искоꝫшенъ растворить ѣарованїе любоѣнѣ и съ вѣꝫомъ мирнымъ ѡς καλὸς καὶ δόκιμος ἰατρός 52r21Les ● за старост – длабока: и мноꝫы книꝫы боꝫодѡꝫхоѣны и доуѣшєполезныиа написавъ въ ѣбстѣнѣи старости и въ **ДОБРѣ** сѣдинѣ къ хриꝫстꝫоꝫ ѡтиде радѡꝫꝫа са καλῶ γῆρα 109v9Stan ● *pro ikanos cum inf.:* кто **ДОБРАЗ** исповѣдати дѣла его ikanos διηγῆσασθαι comPs85,8 Bon||
Добль Pog ● *adj.-subst.* ѡꝫи ꝫосподꝫни блюдетѣ злыѣ же и **ДОБРИХЪ** ἀγαθός Pr15,3 Orb, **ДОБРОЕ** Lobk||
Блаꝫꝫга Grig, блаꝫгы Hlud ♦ v. etiam добро¹ sub 1

♦ **ДОБРЪ ДЪНЬ** – *έορτή*: а идеже гжсли и лица тоу ѿместіе мжжемь а женамь пагоуба и неприязни **ДОБРЪ** *δὲν* тоу διαβόλου *έορτή* 300r20Les • *adj.-comp.* не **ДОБРЪНИШИ** ли ѳсцть арьванка и фарафа-рѣ-цѣ дамасковѣ неже іωρδана и всѣхъ водь ісραηλевѣхъ *ἀγαθός* 4Rg5,12 Vtš Hlud, **ДОБРЪНИШЕ** Lobk; что сеж заповѣди **ДОБРЪ** τί ... ἄμεινον 161r22Les; ѳетверзто еже крѣщеніе ѳсцть мжъѳеніе проѳе ѳсцть ѿ всѣхъ крѣщеніахъ ѳистѣише и **ДОБРЪНИШЕ** καλῆτερον 37r17Krn ♦ **ПАУЕ ДОБРЪНИ** – *ὑπερκαλλίτερος*: ѿ седмьдесѣть тзѳію два на десѣть бѣхоу **ПАУЕ ДОБРЪНИШИ** ὑπερκαλλίτεροι 128v19Krn

ДОБРА(НА) ПРИСТАНИЩА nom. progr. loci *Добри Пристѳанишиѳа; Хорошие Пристани; The fair havens*; – *Καλοὶ Λιμένες*: место на јужниот брег на островот Крит: придохомь въ мѣсто нѣкое нарицаемаѣ **ДОБРАѢ ПРИСТАНИЩА** Καλοὺς Λιμένας A27,8 Karp, **ДОБРЪ ПРИСТАНИЩА** Str Verk

Cf. БЛАГЪ

2. *убав; красивый; beautiful*; – *καλός, εὖ*: подѳобно ѳсцть цаархство кѣвѣсное ѳловѣкоу кѳцоу ищѳоу (sic) **ДОБРЪ** висерь *καλοὺς μαργαρίτας* Mt13,45 Mkd Rad Krp, **ДОБРА** бесерѣ (sic) Dbj, **ДОБРАА** висра Jov, **ДОБРЫ** высерь Krat; и приемзши ревека риззи исавовзи кзйна своего старанишаго **ДОБРЗИА** ѣже вѳаш оу неж въ домоу τὴν στολὴν ... τὴν καλὴν Gn27,15 Grig Lobk Orb Hlud; иже ризы **ДОБРЫ** и свѣтлы любить сын ѳдеждѣ вѳожѣствныѣ нагъ ѳсцть *ἱμάτια λαμπρά* 180r15Les; видѣвше же сѳынове вѳожи дѳщера ѳловѣѳыскыа **ДОБРЫ** сжть и пошж себѣ жены *καλαὶ εἰσιν* Gn6,2 Orb Grig Lobk; мжъѳенѳца агаѳина бысцть ѿ градка панорма иже въ сикили **ДОБРА** ѳбразомь и красна *εὐμορφος* 134r10Stan; дрѣже еда имаши зде дѣвѳицѣ **ДОБРЪ** въ сласть бо да са назра *εἶ κόρην καλὴν* 111v21Les • *adj.-comp.* **βελτίων**: не ѳбрѣте са по дзщерехъ новѳѣхъ **ДОБРЪНИШЖА** ихъ на подзневесѳи *βελτίους αὐτῶν* Job42,15 Grig, **ДОБРЪНИШ-И-ХЪ** Lobk, **ДОБРЪНИШИ** ихъ Orb] тжѳны добротѳ Hlud — Cf. БЛАГОЛѢПНЪ, ДОБРОЛИУЪНЪ, ДОБРОЛѢПНЪ, КРАСЪНЪ

♦ **ДОБРА**, **ДОБРЪНИША** рода v. родз ♦ **ДОБРА(НА)** волѣ v. волѣ sub 1 ♦ **ДОБРА(НА)** дѣтѣль v. дѣтѣль ♦ **ДОБРНИ** глаголи v. глаголз sub 1 ♦ **ДОБРО(Е)** вѳхождѣние v. вѳхождѣние sub 1 ♦ **ДОБРО(Е)** дѣло v. дѣло ♦ **ДОБРО(Е)** дѣяние v. дѣяние ♦ **ДОБРОЕ** слоужение v. слоужение ♦ **ДОБРЪ(НИ)** нравз v. нравз ♦

KSM

HA

ДОБРЪДѢТѢЛЬ 105v25Stan per err.

v. **ДОБРОДѢТѢЛЬ**

ДОБРЪ adv.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Apost Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Formae: comp. **ДОБРЪ** (saepe), **ДОБРЪНИШЕ(Е)** in Mkd (semel) Krn (ter), v. etiam sub лѳѳе, соулѣ, оуне

ДОБРО; **ХОРОШО**; **WELL**; – *καλῶς, εὖ, ἀσφαλῶς, θαυμαστῶς, καλόν; καλά* (Krn): **ДОБРЪ** въсе творитъ и глѳхымъ творитъ слышати нѣмимъ глаголзати *καλῶς πάντα πεποιήκεν* Mc7,37 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; **ДОБРЪ** вѳспѳтаваецъ ѿзѳцз праведѳнз *καλῶς ἐκτρέφει* Pr23,24 Grig Lobk Orb Hlud; разоумѣите **ДОБРЪ** σύνετε *καλῶς* comPs2,10 Bon Pog; егда ѿ клеветникъ ѳѳистѣеть ѳловѣкъ тогда хранишь **ДОБРЪ** закона вѳожиѳа *φυλάττει καλῶς* comPs118,134 Pog Bon; не ѳслаби оѳклонити са на прѳтивное *ἐдиноѳ* **ДОБРЪ** ѳстроеное мое срѳдѳе *ἀσφαλῶς* comPs140,4 Pog Bon; томѳ поревнѳѳи доѳѳше и **ДОБРЪ** поживи *καλῶς* 104d12Orb 86v32Zag 69r31Šaf; въ монастырь ишедь **ДОБРЪ** иноѳѳствовавъ *καλῶς* 100v3Stan; ѳбѳгатѣ зало и болы **ДОБРЪ** прѣкръмивъ *θαυμαστῶς* 48r7Les; насити се **ДОБРЪ** *καλά* 233r11Krn; раждежете **ДОБРЪ** печь даже до седмькратъ *καλά* 234v20Krn • право, точно: **ДОБРЪ** реѳе *καλῶς* J4,17 Rad Dbm Dbj Jov Krp • *adv.-comp.* **βέλτιον, κομψότερον; καλλίτερα** (Krn): и елико вѳ еѳесѣ послоужни ми **ДОБРЪ** тзи вѣси *βέλτιον* 2T1,18 Slep; въпрашааше же години ѿ нихъ въ кѳж години

ДОБРѢ—ε—моу бысть κομψότερον ἔσχεν J4,52 Dbm] соулѣ Dbj Rad Krp, логѣше Krat; — или яко бѣ добра и възлюбї ю вогъз **ДОБРѢШЕЕ** καλλίτερα 205r21Krn • *adv.-praed.* **ДОБРѢ** ти ѣсѣтъ хромоу или врѣдноу въ животъ вѣчныи вѣннннн καλόν σοί ἐστίν Mt18,8 Krat Rad, **ДОБРѢ** Dbj] добро Krp Mkd; sim. **ДОБРѢ** во ти естъ καλόν ἐστίν Mc9,45 Dbj Krp, **ДОБРѢ** Dbm Rad Krat] добро Mkd; **ДОБРѢШЕ** есѣтъ единемъ окомъ въ жизнь вѣннннн καλόν σοί ἐστίν Mt18,9 Mkd, **ДОБРѢ** Dbj, **ДОБРѢ** Rad Krat] добро Krp; **ДОБРѢ** мнѣ оумрѣтї неже жити καλόν τὸ ἀποθανεῖν με Jon4,3 Grig Lobk Orb Hlud; **ДОБРѢ** оубо ми естѣ единого страдати оубне единого плакати са лишаема καλόν μοι γὰρ ἓνα θρηνησαί 113r19Šaf, **ДОБРѢ** 132v19Zag 150c25Orb; пониже **ДОБРѢ** бы было да есѣтъ мрзѣвь грѣшныкъ вѣсегда нежели вѣскрѣснѣти и да мѣжит се κάλλια ἦτον 61v9Krn; разоумѣю господине мои яко инде нѣсѣтъ **ДОБРѢШЕ** поити намъ якоже въ іерѣксѣлѣимѣ εἶναι καλλίτερα 255r12Krn

♦ **ДОБРѢ АЩЕ** — ἀγαθά, καλά (Krn): зане **ДОБРѢ АЩЕ** и бѣше еллинъ и вѣскѣ вѣсауѣскыи бѣ потѣмненъ ѿ наѣела кѣ идоломъ нь и добродѣтель его не оскѣдѣ едино тѣчюю запинаше его яко бѣ некрѣщень ἀγαθά 251r24Krn; кто иже вѣрѣеть въ мѣ **ДОБРѢ АЩЕ** оумреть сїе тѣлеснїе сѣмрзѣты нь ѿ доушевною не боит са καλά 61v6Krn — Cf. благо², добро²

♦ **ДОБРѢ ВѢСТО** v. **ВѢСТО** ♦ **ДОБРѢ ВѢСТЪ** v. **ВѢСТЪ** ♦ **ДОБРѢ ЯВѢ** v. **ЯВѢ** ♦

KSM

НА

ДОБРѢ *adv.-comp.* v. **ДОБРѢ**

ДОБРѢ *adj.-comp.* v. **ДОБРЪ**

ДОБРѢШЕ(Е) *adv.-comp.* v. **ДОБРѢ**

ДОБЪИТИ, -бѣдѣ, -бѣдетѣ pf.

Šaf trOrb Stan

добие; добыть; to get; — : • **ΥΕΣΟ**: где падѣ **ΥΕΣΟ** **ДОВЫХЪ** ѿ прѣстола на зема и ѿ

вкожина сѣщѣства на ωκαανное сѣщѣство 3v33Šaf 24b6Orb] **ΥΕΣΟ** донде 26r7Zag • за деца, за пород: *добие, роги; родить; to have; — ποιεῖν, ἀποτίκτειν*: пришедь въ възрасть пою женѣ и **ДОБЫ** дѣтища ποιήσας καὶ παῖδια 93r17Stan; съпоживъши съ оулирианомъ жрѣцемъ идольскымъ и рѣчѣныхъ трѣхъ **ДОБЫ** сѣдновъ треῖς ... παῖδας ἀπέτεκε 309r10Stan — ЕХН

SM

НА

ДОБЪИТЬНЪ, -зи *adj.*

Krn

pro различен, разен; различный, разный; different; — διάφορος: тогда же ради расѣахѣ се въ **ДОВИТНАА** мѣста дѣньскъ же ради да сѣвѣкѣпим се и мы вѣагоуѣствыи хрѣстїаны въ цѣрѣство неѣвѣсное εἰς διαφόρους τόπους 135v15Krn — ЕХН

0

НА

ДОБѢГНЪТИ, -гнѣ, -гнетѣ pf.

Krn

убежѣне, избежа; сбежать, убежать; to escape; — φεύγω: и тѣ ѿгна ихъ сѣ мнѣгыми воинствѣи дондеже **ДОБѢГОШЕ** и поидоше въ сосѣены ἕως οὗ ἔφυγαν εἰς τὸ Σωσθένειον 237v9Krn — ЕХН — Cf. **ВЪЗБѢГНЪТИ**, **ИЗБѢГНЪТИ**, **ОТЪЗБѢГНЪТИ**, **ПОБѢГНЪТИ**, **ОУБѢГНЪТИ**

M

НА

ДОВЕСТИ, -ведѣ, -ведетѣ pf.

Zag Les

доведе; довести, привести; to lead, to bring; — προσάγειν: и доухъ положиъ еси хрѣсѣтъ да ма **ДОВЕЪТЪ** къ твоемоу родителю ἵνα ἐμὲ προσάξῃς 94r21Zag] да ви ты самѣ привель ма 79r1Šaf, да ма приведеши 112c32Orb; и ходѣи же пѣтемъ правымъ **ДОВЕДЕТЬ** его на покоише προσάξει αὐτόν 63r19Les — ЕХН — Cf. **ВѢСТИ**¹, **ВЪЗВѢСТИ**¹ sub 1, **ВЪЗВѢСТИ** sub 2, **ПРИВЕСТИ**

KSM

НА

ДОВОЛИТИ СΑ, ДОВЬЛИТИ СΑ,

-ЛЖ СΑ, -ЛИТЪ СΑ ipf./pf.

Slep Karp

1. *задоволува некоџо, ѡмаџа некому; удовлетворять кого-л., помогать кому-л.; to satisfy, to help sb; – ѓпаркеѡν, var. ѓпаркеѡσθαι: • КОМОУ:* аще кто вѣренъ или вѣрна имати и вдовица да **ДОВОЛИТЪ СΑ** имъ ѓпаркеѡτω (var. ѓпаркеѡσθω) αὐταῖς 1Т5,16 Slep] да имъ да(ε)тъ Karp — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 4

2. *се задоволи, задоволен е со нешѡо; удовлетвориться, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; – ѓркеѡσθαι: • УИМЪ:* имѡще же пиѡж и шдеждѡ сими **ДОВОЛИМЪ СΑ** τούτοις ѓρκεσθησόμεθα 1Т6,8 Karp, **ДОВЛѡМЪ СΑ** Slep — Cf. ДОВОЛЪ² sub 2, ДОВОЛЬНЪ sub 3

ЕХН

Cf. ОУДОВЬЛИТИ, ОУДОВЬЛѢТИ

S(ДОВЬЛИТИ) М

НА

ДОВОЛЪ¹, -А m.

Dbm Krp Ohr Slep Str Verk

1. *доволно, ѡѡѡребно количесѡво; достаточность, должное количество; sufficiency, needed amount; – αὐτάρκεια:* да ѡ всеъмь всегда всакъ **ДОВОЛЬ** имѡюще изъшвилочете во всеко дѣло благо αὐτάρκειαν ἔχοντες 2С9,8 Verk Ohr Slep Str] **ДОВОЛЬНО** Karp • *ѡрошок; расход; cost; – δαπάνη:* кѡто же отъ васъ хотан стльпъ созьдати не прѣжде ли сѣдъ раучететь **ДОВОЛЬ** аще имать иже ксть на съвршение τὴν δαπάνην L14,28 Dbm Krp] **ДОВОЛНО** Dbj Krat, имѡниѡ Rad Mkd — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 1

2. *задоволување со малку, умереносѡ; довольство малым, умеренность; satisfaction with little, moderation; – αὐτάρκεια:* еже естъ сзнискание велико благовѣрие съ **ДОВОЛОМЪ** μετὰ αὐτάρκείας 1Т6,6 Slep] сь довлѡниемь Karp — Cf. ДОВЬЛѢНИЕ

ЕХН

KSM

НА

ДОВОЛЪ², ДОВЬЛЪ adj.

Krp Slep

1. *сѡособен; способный; capable of; – ἰκανός:* и кѡ сѡмоу кто **ДОВОЛЪ** τίς ἰκανός

2С2,16 Slep] постижьны Karp — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 2

2. **ДОВЬЛЪ БЪИТИ УИМЪ се задоволи, задоволен е со нешѡо; удовлетвориться, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; – ѓркеѡσθαι:** никогоже не швидите ни шклеветанте и **ДОВЛИ БЪДѢТЕ** шврокы вашими ѓркеѡσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν L3,14 Krp] **ДОВОЛЬНИ** бѡдете Dbm Dbj Krat Mkd — Cf. ДОВОЛИТИ СΑ sub 2, ДОВОЛЬНЪ sub 3

ЕХН

S(ДОВОЛЬНЪ)

НА

ДОВОЛЬ, -и f.

Slep

сѡособносѡ; способность; capability; – ἰκανότης: не ѣко ѡ себе доволъни есмзи помзислити что ѣко ѡ себе **ДОВОЛЪ** наша ѡ вогѡ ἡ ἰκανότης 2С3,5 Slep] волѣ Karp – ЕХН — Cf. ВОЛѢ sub 2

S(ДОВОЛЪ) М

НА

ДОВОЛЬНИКЪ, -А m.

Str

задоволен человек; довольный человек; content person; – ѓркоѡμενος: несревролюбци шѡдию **ДОВОЛНИКОМЪ** (sic) ѓркоѡμενοι (var. ѓркоѡμενος) τοῖς παροῦσιν Нб13,5 Str] **ДОВОЛЪНИ** сѡшимъ Ohr Slep Karp(bis) Verk – ЕХН — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 3

S

НА

ДОВОЛЬНО adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evHlud Slep Karp Lobk parHlud parVtš trHlud Les Krn

доволно, досѡа; довольно, достаточно; enough; – (γενναίως): елма во трыпиши **ДОВОЛЪНО** трыпиши напасты болшѡи примешы вѣнець побѣдныи γενναίως ὑπομείνης 265r13Les; сказати вамъ **ДОВОЛНО** ѡ вторѣмь сѡмь аврамѣ ѓпаркѡν 100r4Les ♦ **ДОВОЛЬНО СЛОУЖИТИ – ѓпаркеѡν:** ниѡна възлюбивъ болашимъ слоужѡ с ними **ДОВОЛЬНО** τούτοις ѓпаркѡσας 106r18Karp] **ДОВОЛЪНОМЪ** (sic) слоужѡ 71r12Ohr, **ДОВОЛНОМЪ** (sic) слѡжа 65r18Str

adv.-praed. ikanón; árketón (Krn): ωни же рѣша г'осподи се ножа зѣдѣ два ωнь же рече **ДОВОЛНО** есть ikanón ёστιν L22,38 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Hlud; **ДОВОЛНО** бо таковыми оуказаны сыи ѿже ѿ многихъ ikanón (sc. ёστιν) 2C2,6 Karp Slep; **ДОВОЛНО** ес'тъ тз'ѣю ѿ снхъ чюд'е'сь прославити вог'а árketón ё'ναι 248r9Krn, sim. 275r4Krn; — чисто (sic, pro кз'то) хвалити о[тъ] земныхъ пж'ина (sic, pro по чина) **ДОВОЛНО** бждеть д'ѣво м'ати т'с айев'н се γηγενῶν κατ' ἀξίαν ikanoí 32r20Hlud] доволни бжд'ж'тъ 88r20Zag, поутенз бждет'ъ 70v18Šaf, доволень бждеть 106d22Orb

ДОВОЛЬНО БЗИТИ КОМОУ ОТЪ ЧЕСО — *ikanoúσθαι τινί από τινος*: **ДОВОЛНО** ми боуди ѿ всак'иє правди ikanoúται μοι από πάσης δικαιοσύνης Gn32,11 Vtš Lobk Hlud

ЕХН

Cf. ДОВОЛЬНѢ, ДОВОЛѢ, ДОСТА

Nota: per err. pro девелз пах'ус: нж **ДОВОЛ'НО** быс'тъ нн'усого иного събраль еси себѣ развѣ пишж чрѣвоγ ἀλλὰ παχ'ус γέγονας 198r15Les

KS

НА

ДОВОЛЬНЪ, -ЗИН adj.

Dbm Dbj Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag trOrb Stan Les Krn

1. доволен; достаточный; sufficient; — ikanós, πολ'ύς; árketós (Krn): и инои хитрости наоучиши са ѿ онждоуже **ДОВОЛН'Ж** мьзд'ж примеши да и оубогимк' ѿ своего трѣда даси ikanoú μισθαρίου 30r14Les; желлаше врѣма **ДОВОЛ'НО** ѿко лѣто єдино дондеже раз'вратити єи помысль χρόνον ikanón 109v21Les; понеже бо ѿк'ц'ц' єж имѣниє ωставилъ бѣше єи **ДОВОЛНО** πολλὰ πράγματα αὐτῇ καταέλοιπεν 109r22Les; имѣн'иє **ДОВОЛНО** ωста вз рж'цѣ єго βίος árketós 266r12Krn; ѿже ѿ дѣт'ска имѣн'а доврорравнє и книгамъ **ДОВОЛН'ИМЪ** показа са γράμματα ikanà παιδευθεῖς 248v12Stan; по страд'к'ани **ДОВОЛН'ЕМЪ** и извед'к'ены быше ис тьмнице и пакыи поноуждены быше идоломъ пожрѣти μετὰ τὸ ταλαιπωρηθῆναι ikanós 57v5Stan — Cf. ДОСТИЖЪНЪ sub 1

adj.-subst. n. доволно, ѿѿребно количес'тво; достаточность, должное количество; sufficiency, needed amount; — αὐτάρκεια, τὸ ἀρκοῦν: да ω всемъ всегда всѣко **ДОВОЛНО** имж'це изовилоуете вь всѣко дѣло благо αὐτάρκειαν ἔχοντες 2C9,8 Karp] доволз Ohr Slep Str Verk; кождо **ДОВОЛНОЕ** си причтеть τὸ ἀρκοῦν Ex12,4 Orb Grig Hlud, **ДОВОЛНАГО** Lobk • **ѿрошок**; **расход; cost**; — **дал'ан'и**: кто оубо ѿ вас'к' хошеть създати стлпъ не прѣжде ли сѣдъ и растечеть (sic, pro расч'теть) **ДОВОЛ'НО** аще имать еже ес'тъ на съвршен'иє τὴν δαπάνην L14,28 Krat Dbj] доволъ Dbm Krp, имѣниє Rad Mkd — Cf. ДОВОЛЪ¹ sub 1

2. с'исобен; способный; capable of; — ikanós:

• *cum inf.* ѿлико род'ч'ч'ск'оу подасть вог'ъ ... к'то **ДОВЗЛЕНЪ** исповѣдати т'с ikanós διηγήσασθαι comPs70,19 Bon, **ДОВОЛНЪ** исповѣдати Pog; кто **ДОВОЛЕНЪ** извѣщати ѿ 243v4Stan; и ѿже слзша ѿ мене многои послоч'зи си прѣдаждз вѣрнзимъ ч'ковѣжкомъ иже **ДОВОЛЗНИ** бжд'ж'тз и инзи нач'ити οἵτινες ikanoí ёσονται 2T2,2 Ohr Slep Str Karp] доволнѣ боудеть Verk; не в'ко ѿ себе **ДОВОЛЗНИ** есмзи помзислити ч'то в'ко ѿ себе доволз наша ѿ вог'а ikanoí ёσμεν 2C3,5 Slep] постижень есмъ Karp — Cf. ДОВОЛЪ² sub 1

3. задоволен; довольный; content; — ἀρκοῦμενος: несревролюбзци шоуднж **ДОВОЛЗНИ** сжщимъ ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν Hb13,5 Ohr Slep Karp(bis) Verk] доволникомъ (sic) Str; **ДОВОЛЕНЪ** сыи сжщимъ не печет са ω домѣ или како оугодити женѣ ἀρκοῦμενος τοῖς παροῦσιν 212v15Les — Cf. ДОВОЛЬНИКЪ

ДОВОЛЬНЪ БЗИТИ ЧИМЪ, О ЧЕМЪ се задоволи, задоволен е со неш'ио; быть довольным, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; — ἀρκεῖσθαι, αὐτάρκεια εἶναι; σώνω (Krn): никоже не обыдѣте ни оклеветаите **ДОВОЛ'ИИ** бжд'ѣте оброкы вашими ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν L3,14 Krat Dbm Dbj Mkd] довли бжд'ѣте Krp; sim. **ДОВОЛНЪ** бждете ωброкы вашими σώνει σας 28r23Krn; азз бо навз'кз о ннх'же есмз самз **ДОВОЛЗНЪ** бз'ити ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκεια εἶναι Ph4,11 Slep — Cf. ДОВОЛИТИ СА sub 2, ДОВОЛЪ² sub 2

4. **ДОВОЛЬНЪ** **БЗІТИ** **КОМОУ** *ἰομαζα* *некому*; *помогать кому-л.*; *to help sb*; — *ἐπαρκεῖν*: **В**ДОВИЦА **ЖЕ** **ДА** **ПРИУИТАЕТЪ** **СА** ... **АЩЕ** **СКРБАШИМЪ** **ДОВОЛЪНА** **БЗІСТЪ** *εἰ θλιβομένοις ἐπάρκεσεν* 1Т5,10 Slep] **ПОСТИЖЪНА** **ВЫСТЬ** **КАРП** — Cf. **ДОВОЛИТИ** **СА** sub 1

Cf. **ПОСТИЖЪНЪ**

Notae: lect. err.: **НИЩЪЖ** **МИЛОУЖ** и **ДОВОЛЪНЪИМЪ** (sic) **СЛОУЖЖ** **ТОУТОИЪ** **ЭПАРКЕЪСАЪ** 71r12Ohr, **ДОВОЛЪНОМЪ** (sic) **СЛЪЖА** 65r18Str] **СЛОУЖЖ** **С** **НИМИ** **ДОВОЛЪНО** 106r18Karp; — per err. pro **ДИВЪНЪ**: **ЯКО** **СТВОРИЛЪ** **ЕСИ** **ДОВОЛЪНЫ** (sic) **ВЕЩИ** **УЛОВѢКА** **РАДИ** **ΘΑΥΜΑΣΤΑ** **ΠΡΑΓΜΑΤΑ** comPs51,11 Pog] **ДИВЪНЪ** **ВОН**

KSM

НА

ДОВОЛЪНЪ adv.

Verk Krn

доволно, досѣа; довольно, достаточно; enough; — *ἀρκετός* (Krn): **НЪ** **Ω** **ТОГОВѢХЪ** **ЖЕ** **УЮДЪ** **СЪ** **ДА** **ОУПОКОИМЪ** **СЛОВЕСА** **НАША** **ПОНЕЖЕ** **ДОВОЛЪНЕ** **РЕКОХЪМЪ** **ΑΡΚΕΤΩΣ** 281v18Krn; — **ЯЖЕ** **СЛИШАСТЕ** **Ω** **МЕНЕ** **МНОГИЕ** **ПОСЛОУХИ** **СИ** **ПРѢДАСТЪ** **ВѢРНИМЪ** **УЛОВѢЖОМЪ** **ИЖЕ** **ДОВОЛЪНЪ** **БОУДЕТЬ** **НЪН** (sic, pro **ИНЫ**) **ΠΑΟΥΥΙΤΥ** **ΟΙΤΙΝΕΣ** **ΙΚΑΝΟΙ** **ἔσονται** 2Т2,2 Verk] **ДОВОЛЪНИ** **БЪДЪЖЪТЪ** Ohr Slep Str Karp; **СЕГО** **РАДИ** **ΜΝΩΓΥ** **ΠΕΔΩЖΝΥЕ** **ВЪ** **ВАСЪ** **И** **СПЕТЕ** **ДОВОЛЪНЕ** **ΚΟΙΩΝΤΑΙ** **ΙΚΑΝΟΙ** 91r14Krn — EXH — Cf. **ДОВОЛЪНО**, **ДОВОЛЪ**, **ДОСТА**

SM

НА

ДОВОЛЪ adv.

Krn

доволно, досѣа; довольно, достаточно; enough; — (*τὸ ἀρκετόν*) (Krn): **НЪ** **КАКОЖЕ** **ВЫСТЪ** **ВЪСКРЪ** **СЕНІЕ** **АЩЕ** **И** **НЕОУГОДНО** **РЕУЕМЪ** **НЪ** **ПОНЕ** **ЕЛИКО** **БЫТИ** **ДОВОЛЪ** **ἔσον** **ἦτο** **τὸ** **ἀρκετόν** 98r25Krn — EXH — Cf. **ДОВОЛЪНО**, **ДОВОЛЪНЪ**, **ДОСТА**

∅

НА

ДОВЪЛИТИ 75v6Šaf (cf. Dt32,10)

v. **ОУДОВЪЛИТИ**

ДОВЪЛИТИ **СА** v. **ДОВОЛИТИ** **СА**

ДОВЪЛЪ v. **ДОВОЛЪ**²

ДОВЪЛѢНИЕ, **-НІА** n.

Karp

заговолување со малку, умереност; довольство малым, умеренность; satisfaction with little, moderation; — *αὐτάρκεια*: **ЕСТЬ** **ЖЕ** **ПРИШЕРѢТЪ** **ВЕЛИКА** **ВЛАГОУЕСТИЕ** **СЪ** **ДОВЪЛѢНІЕМЪ** **ΜΕΤΑ** **Αὐτάρκείας** 1Т6,6 Karp] **СЪ** **ДОВОЛОМЪ** Slep — EXH — Cf. **ДОВОЛЪ**¹ sub 2

S

НА

ДОВЪЛѢТИ, **-ЛЪ**, **-ЛЕТЪ**

et **-ЛѢЖ**, **-ЛѢТЕТЪ** ipf./pf.

Evang Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Grig Lobk parHlud Zag trHlud Vtš Les Krn

Formae: **-ЛЪ**, **-ЛЕТЪ** in Dbm Dbj Jov Krp Slep Str Karp Verk Bon Pog Grig Hlud Zag Les Krn; **-ЛѢЖ**, **-ЛѢТЕТЪ** in Dbm Stm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Karp Lobk Orb Hlud Vtš Krn; solum 3. pers. (passim) et ptc. praes. act. (semel in Zag Orb Hlud)

1. *сѣиѣа, сѣиѣне, доволен е, досѣа е (некому); хватать, хватить, быть достаточноым (кому-л.); to suffice (sb), to be sufficient, to be enough (for sb)*; — *ἀρκεῖν, ἰκανοῦσθαι, αὐτάρκης εἶναι; σώνω, φθάνω* (Krn): **ДВѢМА** **СТОМА** **ПѢНАЗЪ** **ХЛѢБИ** **НЕ** **ДОВЪЛѢЮТЬ** **ИМЪ** **οὐκ** **ἀρκοῦσιν** **αὐτοῖς** J6,7 Dbm Dbj Krat, **ДОВЛЕТЬ** **ЈОВ**, **ДОВЛѢЖЪТЪ** **КРП**] **НЕ** **ДОСТАНЕТЬ** **ЛИ** **ИМЪ** **Rad**; **ГКОСПОДИ** **ПОКАЖИ** **НАМЪ** **ω** **ТЪЦА** **И** **ДОВЛѢЮТЬ** **НАМЪ** **ἀρκεῖ** **ἡμῖν** J14,8 Rad(bis), **ДОВЛЕТЪ** **Dbm** **Dbj** **ЈОВ**(bis) **КРП**(bis); **ДОВЛѢТЕТЪ** **ТИ** **ВЛАГОДѢТЪ** **МОѢ** **ἀρκεῖ** **σοι** 2С12,9 Ohr, **ДОВЛЕТЪ** **ТИ** **Slep** **Str** **Karp** **Verk**; **ДА** **ДОВЛЕТЪ** **НИНѢ** **ПРИМИ** **ΔΟΥЖЖ** **МОА** **Ω** **МЕНЕ** **ГКОСПОДИ** **ικανοῦσθω** 3Rg19,4 Grig Hlud, **ДОВЛѢТЕТЬ** **ѢВО** **МНѢ** **Lobk**] **om.** **Vtš**; **МНѢ** **ВО** **ДОВЛЕТЪ** **СТОУДЪ** **ЛИЦА** **МОЕГО** **ΓΛΑΓΟΛΑЩΟΥ** **А** **НЕ** **ТВОРАЩΟΥ** **ἐμοὶ** **γὰρ** **αὐτάρκης** **ἐστίν** 141v18Les; **НЕ** **ДОВЛѢЛО** **ТИ** **ἔσ** **ТЪ** **СѢТОВАНИЕ** **ПРЪВОЕ** **ЕЖЕ** **ω** **МНѢ** **НЪ** **И** **ЕЩЕ** **ДРОУГОЕ** **СѢТОВАНИЕ** **ПРИЛОЖИ** **ТИ** **СА** **οὐκ** **ἦρκεσε** 268v6Les; **НЕ** **ДОВЛѢ** **ЛИ** **ЕМЪ** **ЕЛИКА** **ИМЪ** **НЪ** **И** **ω** **ΜΑΡΙῖΝΟ** **ΜΥΡΩ** **οσ** **ΚΡΖΒИ** **СЕ** **δὲν** **τὸν**

ἔσωσαν 72v17Krn; не **ДОВЛЕШЕ** во емоу се тзѹиоу
нь и мнѡжаншеє зло сзтвори δὲν τὸν ἔσωσε
22v26Krn; гкосподѹи и колико меса да имь
ДОВЛЕЕТЬ тѣмь вὰ τοὺς φθάση 134r17Krn;
ДОВЛАТЬ ржкы нѡшж на слоужбы плтьскыж
ἀρκοῦσιν 37v1Les; **ДОВЛѢТЬ** гкосподѹи гнѣвь
твон σώνει 232v10Krn — Cf. ДОСПѢТИ sub 6,
ДОСТА (~ БЗТИ), ДОСТАТИ

2. *сѹособен е; быть способным; to be capable*; – : ● *cum inf.* [С]ҮМЕШНОВО НЕПРѢРОУНО
жѹтѹе ки нѣзѹкъ ὕλκѡвѣуь **ДОВЛѢТЬ** когда
въ похвалѣ исповѣдати 4b2Vtš ● **КЪ УЕМОУ:**
*сѹособен е да разбере нешѹо; быть спо-
собным понять что-л.; to be capable to
understand sth*; – *ἐξαρκεῖν πρὸς τι*: гкосподѹи къ
таинѣ неizrеуѣннѣи твоого смотрениѣ не
ДОВЛАЩИ мѡкти сьбноу зеведешвоу прошаше ти
врѣма ньнѣ (sic, pro врѣменьна) цѡрѣствина
Үесты своимь даровати үедома πρὸς τὸ
μυστήριον ... οὐκ ἐξαρκοῦσα 139v2Zag, не
ДОВЛѢЩУ 158b3Orb 85v21Hlud] неплоджшиа
(sic) 119r8Šaf – ECH

KS M(ДОВЪЛѢТИ)

НА

ДОВѢДѢТИ v. НЕДОВѢДОМЪ

et НЕДОВѢДѢТИ

ДОГДЕ 54r/margBit v. ДОКЗДЕ

ДОГМАТИСАТИ, -саж, -саетъ ipf.

comPsalt

*изложува учение, соийшѹва роѹми; изла-
гать учение, объявлять догмы; to expound a
doctrine, to declare dogmas*; – *δογματίζειν*:
прѡрѡци горзи во въ книгахъ нарицаютъ са
яко велии **ДОГМАТИСАВЪШЕ** яко догмать
явльше са горы ѡс μεγάλα δογματίσαντες
comPs97,8 Pog, **ДОГМАТИСѢВЪШЕ** Bon – ECH

S(ДОГЗМАТИСАТИ) M

НА

ДОГМАТЪ, -а m.

comPsalt

*учение, роѹма; учение, догма; doctrine,
dogma*; – *δόγμα*: прѡрѡци горзи во въ книгахъ

нарицаютъ са яко велии догматисавъше яко
ДОГМАТЬ явльше са горы ѡс τῶν δογμάτων
comPs97,8 Pog Bon; горзи же сжтз **ДОГМАТИ**
прѡрѡцзстни τὰ δόγματα τῶν προφητῶν
comPs103,18 Bon Pog; на **ДОГМАТѢХЪ** прѡ-
рѡцзстѣхъ станжтз водзи крзщениа ἐπὶ τῶν
δογμάτων τῶν προφητῶν comPs103,6 Bon Pog
– ECH — Cf. ЗАПОВѢДЬ, ОУЧЕНИЕ

S(ДОГЗМАТЪ) M

НА

ДОДЕКАМЕРЪ, -а m.

kalSlep

*дванаесетѹ дена; двенадцать дней; twelve
days, Twelvetide*; – : gr. τὸ δωδεκαήμερον: два-
наесетдневно празнување на Христовото раѓање:
еже во сжт назадз үтенна үтемъ же и вз
ДОДЕКАМЕРЪ 4v22Slep-Mosk – ECH

S

НА

ДОДРОДѢТЕЛИЕ per err. 172r19Krn

v. ДОБРОДѢТѢЛИЕ

ДОЕНИЕ, -ниа n.

comBon

доене; кормление грудью; lactation; – *pro
λόχος*: вьслѣдз црѡжковз глѡголѣтз тзи во
взсежде народзи творатз **ДОЕНИЕ** (sic) во естз
народз естз ж[е] христосъз λόχος γάρ ἐστιν ὁ
ὄχλος comPs77,71 Bon – ECH

0

НА

ДОЖИ part.

Dbm

cum praep. **ДО:** *дури до; вплоть до; until*;
– *ἕως*: отъ наҮала созданию еже созда вогъ
ДОЖИ до нынѣ ἕως τοῦ νῦν Mc13,19 Dbm] до
нынѣ Rad Krp Krat, даже и до нынѣ Mkd
– ECH — Cf. даже sub II

KSM

АГ

ДОСЪЛА adv.

Bon Pog Dĉn parVtš

*сосема, ирекумерно; совсем, чрезмерно;
entirely, exceedingly*; – *ἕως σφόδρα*: оправданиа

ТВОА СΧΡΑΝΑ ΝΕ ΩΣΤΑΒΙ ΜΕ **ДОЗѢЛА** ἕως σφόδρα Ps118,8 Bon Pog, **ДОЗѢЛА** Dĉn; и ΝΕ ΩΤΖΙΜΙ ΩΤΖ ΟΥΣΤΖ ΜΟΗΧΖ ΣΛΟΒΕΣΕ ΙΣΤΙΝΖΝΑ **ДОЗѢЛА** ἕως σφόδρα Ps118,43 Bon, **ДОЗѢЛА** Pog Dĉn; ΝΕ ΠΡΟΓΝѢΒΑΙ СЕ ΝΑ ΝΥ **ДОЗѢЛА** Γ'СОΠΟΔ'И ἕως σφόδρα Is64,8 Vtš – EXH

К(СѢЛО) S(СѢЛЗ) М(ЗѢЛЗ)

НА

ДОНДЕ v. **ДОНЪДЕ**

ДОНДЕЖЕ v. **ДОНЪДЕЖЕ**

ДОНКЗ, -А m., nom. progr.

Bon Pog comPsalt

Доук; Доук; Doeg; – **Δωήκ, Δοήк:** Идумец, слуга на царот Саул: ВНЕГДА ПРИДЕ **ДОНКЗ** ИДОУМѢНИНЗ И ВЗЗВѢСТИ САОУЛОВИ И РЕУЕ ΕΜΟΥ Δωήк τὸν Ἰδουμαῖον Ps51,2 Bon Pog; ΠΡΟΚ'ΟΥΖСТВО ΓΛΑΓΟΛ'ΕΤΖ ΔΙΑΒΟΛΑ **ДОНКЗ** ΒΟ СКАΖΑΕΤΖ СΑ ΜΑΤΕЖЗ КТО ЖЕ СМАТАΕΤΖ ДОВРѢ СТОЖПАА ΝΖ ΔΙΑΒΟΛЗ Δοήк comPs51,2 Bon Pog – EXH

KS

КТ

ДОИЛИЦА, -А f.

Karp Pog Dĉn Lobk parVtš

гоилка; кормилица; wet nurse; – **τροφός, τροφεύουσα:** Выхомь кротци посрѣдѣв вась ѡкоже **доилица** грѣеть ѡда своѣ трофός 1Th2,7 Karp; хошеши ли да призовѡ ти женѡ **доилицѡ** ѡ евреи и въздоить ти ωτροϋα τροφεύουσαν Ex2,7 Lobk107v7 Vtš, **доилица** Lobk12v22] доильницѡ Orb Hlud(bis) ● за овца: **λοχευομένη:** и пожтѡ и ѡ стадѡ овѡиѡѡ ѡ **доилицѡ** пожтѡ и τῶν λοχευομένων Ps77,71 Pog Dĉn] ѡ доиниц Bon, ѡ доильницѡ Rdm – EXH — Cf. доильница, доиница

KSM

КТ

ДОИЛЬНИЦА, -А f.

Rdm parOrb parHlud

гоилка; кормилица; wet nurse; – **τροφεύουσα:** хошеши ли да ти призовѡ женѡ **доильницѡ** ѡ евреи и въздоить ти ωτροϋα

τροφεύουσαν Ex2,7 Orb Hlud(bis)] доилица Lobk12v22, доилицѡ Lobk107v7 Vtš ● за овца: **λοχευομένη:** и пожтѡ и ѡ стадѡ ωβϋειѡѡ и ѡ **доильницѡ** пожтѡ и τῶν λοχευομένων Ps77,71 Rdm] ѡ доиниц Bon, ѡ доильницѡ Pog Dĉn – EXH — Cf. доилица, доиница

SM

КТ

ДОИНИЦА, -А f.

Bon

гоилка; кормилица; wet nurse; – за овца: **λοχευομένη:** и пожтѡ и ѡ стадѡ ωβϋειѡѡ ѡ **доиниц** пожтѡ и τῶν λοχευομένων Ps77,71 Bon] ѡ доильницѡ Pog Dĉn, ѡ доильницѡ Rdm – EXH — Cf. доилица, доильница

SM

КТ

ДОИТИ¹, **ДОНДЖ**, **ДОНДЕТЗ** pf.

Ohr Slep Str Vran Karp comPsalt orDĉn Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan prolVtš Les

гојре, ὕρισῶιζηне; приѡти, прибыть; to come, to arrive; – **ἔρχεσθαι, εἰσερχεσθαι, καταλαμβάνειν, φθάνειν, διέρχεσθαι, ἀνέρχεσθαι, καταπτᾶν, οἴχεσθαι, προφθάνειν, ἀφικνεῖσθαι, φέρειν, ἐλαύνειν, εὐδρομεῖν:** ибо писахь вамь се истое да не **дошедь** скръбь на скръбь [при]примѡ ѡ ниѡже подѡбаеть ми радовати са ἵνα μὴ ἐλθῶν 2C2,3 Str] пришедѡ Ohr Slep Karp, пришедьшы Verk; **донде** егѡпта катаλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον comPs77,51 Bon; ωстави родитела и вѡгѡатѡство свое и славѡ и **донде** горы близѡ прилежаѡщѡѡ пилогсиѡ и выскѡть мниѡхь катаλαμβάνει 133r26Stan; бѡѡѡ же етери ѡ ниѡхь мѡѡѡе ... иже **дошедше** бѡ андиωѡѡѡ ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν A11,20 Vran] възшедѡше Ohr Slep Karp Verk, пришедь Str; иже ѡ июдеи **дошьше** 191r4Dĉn; агѡѡѡла вѡѡѡѡѡ **дошедѡша** кѡ немѡѡ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν A10,3 Ohr] възѡѡѡѡ Slep, пришедьша Str, възшедь Vran, възшедьша Karp, вниде Verk; азѡ же и ωтроѡѡѡѡѡ **дондеѡѡ** до зде διελευσόμεѡѡ ἕως ὧδε Gn22,5 Grig Lobk Hlud, **дандеѡѡ** (sic) Orb; и **дондоше** вѡ ерѡѡѡѡѡѡѡѡ ѡѡѡѡѡ ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα 189c7Vtš] идоста 259v8Stan;

ΔΟΨΨΑ же до [с]τομεя градъ φθάσαντες δὲ ἕως τῆς Τομαίων πόλεως 13v27Stan; κουπцѣм же идѣщемъ пѣтемъ **ΔΟΝΔΟΨΨ** и до мѣста иподрома κατήντησαν 258r15Les ● *fig.* за глас, звук: послоушание бо ваше всѣхъ **ΔΟΝΔΕ** ἀφίκετο R16,19 Karp Slep; ѡгда бо **ΔΟΝΔΕ** слоухъ христова пришествiа въ ѡзъзѣкзи страхомъ ѡбашъ са ἔφθασεν comPs101,16 Bon Pog; помкоули се и гласъ съвише **ΔΟΝΔΕ** къ немюу ἠνέχθη αὐτῷ 206b11Vtš] гласъ с ѡвѣсе сниде 287r14Stan; — за време: въ глѣбокѣ старость **ΔΟΨΕΔΨ** εἰς βαθὺ γῆρας ἐλθὼν 308v11Stan; послѣднее же старость **ΔΟΨΨ** εἰς ἔσχατον γῆρας ἐλάσας 47v1Stan; еже на коньини вѣкомъ **ΔΟΨΨΕ** ... не прѣзри спкасѣ 2r15Zag; — въ вса бо конзѣ **ΔΟΝΔΕ** слава ἀφίεται comPs64,9 Bon Pog; юже бо прѣставзоу стѣню и ѡвлзши са истинѣ свзише спкасѣнiа **ΔΟΝΔΕ** вѣра ἔφθασεν comPs79,11 Bon ● *fig.* *добие, сiтѣкне нешiио, достiиѣне до нешiио; обрести, получить, достичь чего-л.; to obtain, to acquire, to reach sth; – τυχάνειν, φθάνειν, ἀφικνεῖσθαι:* ● **ΥΕΣΟ:** любаше бо присно спкасѣнiе твое господи и закону твоемоу похѣта са **ΔΟΝΔΟΨ** вѣуныхъ твонхъ блѣгъ ἔτυχον τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν comPs118,174 Pog Bon; да ходашеи въ свѣтъ твонхъ повелѣнiа **ΔΟΝΔΕΜ** ѡнсты въскресе-нiа твоего свѣта и спкасѣнiа φθάσω 37c31Orb 35r14Zag; **ΔΟΨΨ** источника неизглаголаηна ... съ аггелли ликоуѣши непрѣстанно блѣженне 151d3Vtš ● **ΔΟ ΥΕΣΟ:** ѡко до конца **ΔΟΨΕΛΨ БΨ** хытрости εἰς ἄκρον ἀφικέσθαι τῆς τέχνης 286v21Stan ● **ВЪ ΥЪТО:** и како господъ сподѡбил ма късѣтъ въ сицевое прѣспѣанiе **ΔΟΝТИ** εἰς τοιαύτην προκοπὴν ἐλθεῖν 26v8Les ◆ **ΔΟΝТИ** комоу **ΡΑΔΨ** – *λαχάνειν τὸν κληρὸν:* ѡко **ΔΟΨΕΛΨ** юмоу **БΨ** радъ слоужбы сеа ἔλαχεν τὸν κληρὸν A1,17 Karp Str Vran — Cf. **ΔΟΣПѢТИ** sub 1, **ΔΟΣТИГНѢТИ** sub 1, **ΔΟΣАЩИ**, **ИТИ**, **ПРИТИ**

Nota: pro καταγονίζεσθαι: еже вѣроу **ΔΟΝΔΟΨΨ** цѣксарствiѣ κατηγονίσαντο Hb11,33 Karp101r5] повѣдишъ Ohr(bis) Slep(bis) Str(bis) Karp27v28 Verk(bis), om. Karp117r9

KSM

KT

ΔΟΝΤΙ², **ΔΟΨ**, **ΔΟΝΤΨ** ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud orDén Lobk parOrb parHlud parVtš Triod Vtš Stan

1. ρου; кормить грудью; to breast-feed; – θηλάζειν, τρέφειν, γαλουχεῖν: горе же непраздънымъ и **ΔΟΨΙΜ** въ ты дъни таῖς θηλαζούσας Mt24,19 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd, sim. Mc13,17 Dbm Rad Krp Krat Mkd, sim. L21,23 Dbm Dbj Rad Krat Mkd, **ΔΟΨΙΝ** (sic) Krp; блѣжѣны неплоды ... и сзсци иже не **ΔΟΨΨ** οὐκ ἔθρεψαν L23,29 Mkd Dbm Dbj Rad Krp136v12 Krat Orb Hlud, **ΔΟΝ(..)** Krp109r18; и прижъ жена ωτροуа и **ΔΟΨΕ** же ε ἐθήλαζεν αὐτό Ex2,9 Lobk(bis) Orb Hlud93r5] въскрми ε Hlud184r35, въздоі ε Vtš; кто възвѣститъ аврамъвы (sic) ѡко **ΔΟΝΤΨ** ωτροуе сарра θηλάζει Gn21,7 Vtš] родить Lobk; пауе оума рождства ти рождшиа сѣшаго млѣкомъ **ΔΟΨΨΙΝ** пишѣ давьца мироу γαλουχεῖς 9r14Zag; едина **ΔΟΨΙΝ** млладенца нескерънна сѣши θηλάζειс 87c16Orb 72r6Zag 13r24Hlud; ѡ сосцоу своею **ΔΟΝ** **ΕΣΗ** миръ питателѣ ἐθήλασας 226b15Orb] om. 185r17Zag 150r27Hlud; и внегдаже **ΔΟΨΕΝΟΥ БЫТИ** юмоу неврѣжаше лѣвааго съсца 230r19Stan ● *pro ἀπογαλακτίζειν:* и въздрасте ωτροуа и **ΔΟΝ** **СА** и створи авраамъ даръ великъ боговы ἀπεγαλακτίσθη Gn21,8 Lobk] въздон се Vtš — Cf. **ВЪЗДОИТИ**, **ВЪСКРЪМИТИ**

2. молзе; доить; to milk; – ἀμέλγειν: и аггеломъ вывъ възвѣдѣнь на гороу на нѡнже дивнiе зѣбры **ΔΟΨ** и сыры твораше нишимъ τὰς ἐλάφους ἀμέλων 4r10Stan – EXH

KSM

KT

ΔΟΚΕИ, -ея m., nom. propr. (pro дии)

Stan

Διј; Дий; Dios; – Δίος: св. мчк Диј со Витонiј, Елпидифор и Галик, † непознато, 3.Арг.: въ тъждѣ денкъ (3.Арг.) страстъ свѣа тоу мѣуѣнѣкоу витаниа и **ΔΟΚΕИ** Δίου 182r11Stan – EXH

Ø

KT

ДОКМАТИСАТИ comPs97,8 Bon

v. **ДОГМАТИСАТИ**

ДОКОЛИ v. ДОКОЛѢ

ДОКОЛѢ adv., conj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd psOhr psVerk Psalt comPsalt Parim Triod Les Krm

Forma: etiam ДОКОЛИ in Dbj Jov Zag Hlud

1. adv. interrog.: *го коѡа; как долго; how long*; – *ѡос по́те, ѡос тѡос, мѣхри тѡос*: ДОКОЛѢ Д<ОУ>ША НАША ВЪЗЕМЛЕШИ ѡос по́те J10,24 Rad Dbm Jov Krp(bis) Krat, ДОКОЛИ Dbj, sim. ДОКОЛѢ 55r23Krm; ДОКОЛѢ ТАЖЬКОМЪ СЪНОМЪ СПА ГРѢХОВНЫМЪ ѡос по́те comPs12,4 Pog Bon; ДОКЛѢ ГРѢШНИЦИ Г<ОСПОД>И ДОКОЛѢ ГРѢШЗНИЦИ ВЪСХВАЛАТЪ СЯ ѡос по́те ... ѡос по́те Ps93,3 Bon Pog Rdm Dĕn; рѣу<е> ишвоу жена его ДОКОЛИ страждеша мѣхри тѡос Job2,9 Hlud, ДОКОЛѢ Grig Lobk Orb; ДОКОЛѢ ѡ лѣностиве възлежиши когда ѡ сна встанеша ѡос тѡос Pr6,9 Lobk Orb; и рѣхъ ДОКОЛѢ Г<ОСПОД>И и рѣу<е> дондеже запоустѣють гради и не боудеть житель въ нихъ ѡос по́те Is6,11 Vtš Grig Lobk Orb; ДОБЛИ тоужди есте зрите оумершаго и не вѣроуете хри<с>тоу ѡос по́те 130v24Zag, ДОКОЛѢ 111r23Šaf 149a11Orb 77v12Hlud; ДОКОЛѢ желаніе ветхаго ѡловѣка приносимъ ДОКОЛѢ оумь свои оставлѣемъ въ сѣтнихъ похотехъ вѣка сего ѡос по́те ... ѡос тѡос 62r3.4Les; ДОКОЛѢ ѡ дроуже одржимъ еси врагомъ и съвршаеша оугоднаа емоу мѣхри тѡос 236v11Les; ДОКОЛѢ да стржем се ДОКОЛѢ да бонм се ѡос по́те ... ѡос по́те 87v25.25Krm; ДОКОЛѢ георгіе насъ изимаеша ѡ оума нашего съ хитростію твоею ДОКОЛѢ да сзкрибаеша се ѡ насъ да намъ не глаголеши истинѣ ѡос по́те ... ѡос по́те 186r9.11Krm

2. conj. temp.: *гури, годека; пока; as long as*; – *ѡс, var. ѡос*: вѣроуйте ДОКОЛѢ свѣтъ имате ѡс (var. ѡос) J12,35 Dbm ДОКОЛѢ дондеже Dbj Jov Rad Krp(4x) Krat; ДОКОЛѢ свѣтъ имате вѣроуйте въ свѣтъ ѡс (var. ѡос) J12,36 Dbm ДОКОЛѢ дондеже Dbj Jov(bis) Rad(bis) Krp(5x) Krat – EXH — Cf. ДАЖЕ sub I (1.b), ДОНЪДЕ sub 2, ДОНЪДЕЖЕ sub 2

KS M(коли, колѢ)

KT

ДОКОНЬУАТИ, -УАѢ, -УАЕТЪ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd

Forma: non nisi in forma negativa

НЕ ДОКОНЬУАТИ не исѡлни, не изврши; не исполнить, не окончить; *to fall short of, not accomplish*; – *λείπειν, ὕστερεῖν*: ѡсо ЕСМЪ и еще НЕ ДОКОНУѢЛЬ тѣ ѣти ὕστερѡ Mt19,20 Krp, ѡсо еще НЕ ДОКОНУѢХЪ Mkd ДОКОЛѢ СКОНЬУѢЛЬ Rad, om. Jov; единого ЕСИ НЕ ДОКОНУѢЛЬ иди елико имаша продаждѣ ѣн се ὕστεреῖ Mc10,21 Dbm Krat Mkd НЕ КОНЬУАЛЬ юси Rad; и еще единого НЕ ДОКОНУАЛЬ ЕСИ ѣн σοι λείπει L18,22 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krat Mkd – EXH — Cf. КОНЬУАТИ, СЗКОНЬУАТИ

K(недоконьяти) SM

KT

ДОКСИЕ 54r4Stan v. ДОУКСЪ

ДОКЪДЕ conj. temp.

notBit

cum negatione: ДОКЪДЕ НЕ гури не; пока не; until; – : а ѡзъ ѡгонсахъ писатѣ ДОГЕ ми не возъмѣтъ трива<а> 54r/margBit – EXH — Cf. ДАЖЕ sub I, ДОНЕЛИЖЕ, ДОНЕЛѢЖЕ, ДОНЪДЕ sub 1, ДОНЪДЕЖЕ sub 1

0

KT

ДОЛА, -ЪI m., nom. propr.

kalKrp

Дула; Дула; Dulas; – Δουλάς: св. мчк, † поч. на IV век, во Киликија, при имп. Максимијан, 14.Iun. (in kal. 15.Iun.): въ тыи денъ (14.Iun.) с<ва>таго м<ж>у<ени>ка ДОЛЫ тоу ἁγίου ... μάρτυρος Δουλά 159v17Krp – EXH

0

KT

ДОЛОУ adv.

Dbj Rad Mkd Slep Karp comPsalt Triod Vtš Stan Les Krm

1. *голу, наголу; вниз; down, downwards*; – *κάτω*: ● насока: аще сърънь вожѣи еси врьзи са ѡсжд<оу> ДОЛОУ κάτω L4,9 Rad Dbj Mkd НИЗЪ Dbm Krp Krat; непостоянно рѣуе ѡво ли горѣ ѡво ли ДОЛОУ тако во вьзтитъ са коло потѣ ѡво потѣ κάτω comPs82,14 Bon Pog; ѡУИМА

ДОЛОУ зрѣ 54v1Zag 30v22Šaf, sim. 4c8Orb; **ДОЛОУ** оуи имѣи а доушѣ горѣ κάτω 8v22Les; гредѣть ... въздвигноути **ДОЛОУ** поникноуѣшихъ 99c23Vtš; авіе паде сѣе требыше идолѣское **ДОЛѸ** якоже егда падають листвіе ѿ дрѣва ѿ велицѣхъ ветрѣхъ въз есены κάτω 272r23Krn — Cf. долѣ sub 1, низоу sub 1, низъ sub 1

2. *долу; внизу; down; – κάτω, κάτωθεν:*

● место: ни горѣ высоты ни **ДОЛОУ** глѣбины ... не можт ны разлѣити ѿ любѣе боужиж κάτω 186v1Les; ты бо събыше бориши са сзи же **ДОЛОУ** κάτωθεν 251r25Les; възспрь ангелскиж лики **ДОЛОУ** же и ми земни хвалимъ ви христови мжѣченици κάτω 80r17Zag] долѣ 62v10Šaf 98d35Orb 23v10Hlud; вси бо достоини възхитат са въ слабѣ и вси неустивни останѣт **ДОЛѸ** съ стодомъ великимъ κάτω 121v21Les — Cf. долѣ sub 2, низоу sub 2, низъ sub 2

KSM

КТ

ДОЛЪ, -а м., **ДОЛЬ**, -и f.

Dbm comPsalt Grig Lobk parOrb trOrb trHlud

1. *дол, долина; дол, долина; hollow, valley; – κοιλάσμα:* домъ же инаковъ въ сѣти и въз **ДОЛѣ** засѣдаше въ ероукалимѣ εν κοιλάσματι Is8,14 Lobk Grig, въ **ДОЛИ** Orb ● *fig.* льстна свлѣченъ и въ грѣховныхъ **ДОЛЫ** слежѣща 106b22Orb, въ грѣховнѣ[и] **ДОЛѣ** 31v25Hlud] въ грѣховнѣи ждоли 70r25Šaf ● **ДОЛЪ ОУЕСЪНЪИ** очна оуѣка; глазица; eye socket; – *ὀπή τοῦ ὀφθαλμοῦ:* сѣтѣ же слзззи поканина дзери же **ДОЛИ** *ωυεσзнии* φάραγγες δὲ αἱ ὀπαὶ τῶν ὀφθαλμῶν comPs103,10 Bon Pog — Cf. доупина, дьбрь, ждолие, ждоль

2. *отъ горзи до дола, до долъ ордоре додолу; сверху вниз; from the top to the bottom; – ἀπ', ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω:* и опона црковьна разьдра са на двое *отъ горын до дола* ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω Mc15,38 Dbm] с нижнѣго краи до възшнѣго Dbj, свыше до ниже Krp, свыше до низоу Krat, ѿвыше до низоу Mkd, свыше до низъ Orb, om. Rad; хризмж

наричеть крышение еже помазѣт са вѣрнии ѿ *горы и до долъ* ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω comPs132,2 Pog] *отъ горзи до низоу* Bon — Cf. ниже (свъзише до ~), низоу (отъвзише, отъ горзи, свъзише до ~), низъ (свъзише до ~)

EXH

SM

КТ

ДОЛЬНЪ, -зи adj.

trOrb trHlud Vtš Krn

1. *долен; нижний; lower; – : ♦ ДОЛЬНЪИ*

ПРАГЪ – *κατώφλιον:* сз крзвю да помазоують горны прагъ и **ДОЛЪНЫ ПРАГЪ** ѿ врати свое катѣφλια 108v12Krn; да помажѣтъ же горны прагъ и **ДОЛЪНЫ ПРАГЪ** сз крзвю катѣφλιον 109r17Krn ● *fig. земен, земски; земной; earthly; – : ● adj.-subst. n. pl.* **ДОЛЬНАЯ** – *τὰ κάτω:* дньскъ радость блѣговѣщенїа дѣвствьноѣ тръжьство **ДЪНАМ** съ вишними съвкоупляютъ се 140a24Vtš; съприсносочиноѣ словѣо прѣвезнаучелнаго оуѣца не ѿлогъ сѣ вышнихъ *nna* (sic) приста **ДОЛЬНЫМЪ** конечнымъ (sic, pro бесконечнымъ) блѣго-срѣдїемъ 143a2Vtš; адъ спѣсе срѣте та въ прѣисподнихъ и оуорчи са ихже поглѣтивъ древле изблюжъ всѣхъ кьрнѣ и слышавъ издабаеъ изыскажѣща **ДОЛЪНѸ** ѿбнажаеъ са испромещеъ мрѣтвыж ἐρευνᾶται τὰ κάτω 218b27Orb 143v17Hlud] *адовнѣхъ* (sic) 137v28Šaf — Cf. дольнь sub 1, долѣшьнь, нижньнь, низъкъ

2. *дооземен; подземный; underground;*

– *κατώτερος:* съ доушѣ съшедь въ часты **ДОЛЪНЪ** адовы εις мѣρη κατώτερα τοῦ ἄδου 229c18Orb] и въставъ (sic) ѿ долнего ада 188r27Zag, и въ странѣ долнѣго ада 153r17Hlud — Cf. дольнь sub 3, прѣисподьнь

Nota: per err. pro довольнъ: мое (sic, pro кое) оубо **ДОЛЬНО** (sic, pro **ДОБОЛЬНО**) боудеть слово бесрѣврьныкъ изрещи блѣгоудѣтъ исцѣленїемъ 186d31Vtš

EXH

M

КТ

ДОЛЬНЬ, -ни adj.

Zag Šaf trHlud Vtš Stan

1. *голен; нижний; lower*; – : ● *fig. земен, земски; земной; earthly*; – *ó kátw*: нѣ и тѣ плища ненавидан и **ДОЛНѢГО** цѣарѣ ненавидан ѿвращаѣ са мльчаниѣ же любѣ и горнѣго цѣарѣ желамъ тò метà тòν kátw κρατοῦντων συναναστρέφεσθαι 214v3Stan; и горнѣма тварь и **ДОЛНѢА** и вси жъзици спѣлсе поклонишъ ти са тà áνω, τὰ κάτω, ἢ κτίσις 79r4Šaf] вишнѣа с нижними твонми (sic) 94r24Zag, вышнѣа и нижнѣа тварь 112c39Orb 39r12Hlud; наказанїа бивѣ всако испль (sic) не тѣкмо **ДОЛННАГО** и попираѣмаго много пауѣ же лочышаго явилъ еси свѣтѣмъ мирови василїе 104c2Vtš ● *adj.-subst. m. pl.* ты въ свѣтѣмъ еси прѣсвѣтаѣа и въ **ДОЛННХЪ** прѣдостоина 21v13Zag — Cf. ДОЛЬНЪ sub 1, ДОЛѢШЬНЬ, НИЖЬНЬ, НИЗЪКЪ

2. *оодалечен; отдаленный; distant*; – *ó kátw*: и ѿ того поущен в **ДОЛНН** моностырь къ свѣтѣмо[у] ѱεωχτιστοῦ εἰς τὸ κάτω μοναστήριον 80r1Stan

3. *поодемен; подземный; underground*; – *κατώτερος*: сь доушеѣмъ въшедъ и въ странѣ **ДОЛНѢГО** ада εἰς μέρη κατώτερα τοῦ ἄδου 153r17Hlud, и въставѣ (sic) ѿ **ДОЛНЕГО** ада 188r27Zag] въ члсты долныѣ адовы 229c18Orb ● *fig. adj.-subst. oí kátw*: мирносицѣ жензи кз гробову шеде ше живильшааго **ДОЛНѢА** гласъ слзшаахъ црѣковнзи въскрѣсе христосъ тò μνήμα καταβαθεῖσαι τοῦ ζώσαντος τοῦς κάτω 138r20Šaf] шживильшаго мрѣтвыѣж 218d30Orb — Cf. ДОЛЬНЪ sub 2, ПРѢИСПОДЬНЬ

Locus corrupt.: лѣствица ежже прозрѣ великзи патриархъ прича есть **ДОЛНѢИ** (sic) лѣствици доуше моѣ разоумномоу въсхождению δεῖγμα ψυχῆ μου, πρακτικῆς ὑπάρχει ἐπιβάσεως, γνωστικῆς τυγχάνει ἀναβάσεως 78r17Šaf] шбразъ доуше моѣ дѣланиѣ есктѣ въхождениѣ разоумно 93r26Zag, притча есть дѣше моѣ дѣтѣлнаго въшествїа и разоумнаго въсхождениа 112a22Orb, притѣчѣ есктѣ доуше моѣ лѣтнаго (sic) въшествїа и разоумнаго въсхождениа 38r37Hlud

ЕХН

КСМ

КТ

ДОЛѢ adv.

kalKrp comPsalt parVtš Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Krn

1. *голу, наголу; вниз; down, downwards*; – *кátw*: ● насока: и пророкъ ѿ страха своего сзниде **ДОЛѢ** въ дно корабля kátw 107r13Krn; спаде ѿ коня своего **ДОЛѢ** kátw 252r25Krn; тзи единъ дѣнь прѣзыраюши ѿ шкзнице своѣи полати падѣ **ДОЛѢ** kátw 233r15Krn; тогда сла[в]ноѣ невѣрїа море повѣже їорданъ **ДОЛѢ** стеки възвратити се къ невѣси възбоде насѣ 121a21Vtš; падѣ **ДОЛѢ** на лицѣ поклонн се аггелѣ ѣлесе κατὰ πρόσωπον 230r21Krn — Cf. ДОЛОУ sub 1, НИЗОУ sub 1, НИЗЪ sub 1

2. *голу; внизу; down*; – *кátw, кátwθεν, úпокátw*: ● место: яко въ сены врсѣ стлзпѣ бѣ сзкрзвенно злато скровище **ДОЛѢ** въ земли kátw 243r4Krn; пригвождена бывши **ДОЛѢ** жегжшими гвоздѣми желѣзными úпокátw 130v19Stan; христосъ извѣстоуѣа въ члѣвѣчѣннѣи мѣолит са яко иноуадъ їже горѣ и **ДОЛѢ** иноуадѣмъ ó áνω καὶ κάτω μονογενῆς comPs24,16 Ρογ Βοη; адъ **ДОЛѢ** шгорчи се срѣтъ тевѣ грѣдоуши кátwθεν Is14,9 Vtš; егоже видѣвъ адъ и речѣ сжщимъ **ДОЛѢ** τοῖς κάτω 45r21Šaf 82a10Orb] долоу 67v19Zag; на горѣ въздѣмъ грѣхы **ДОЛѢ** вставльше да ѣзримъ свѣтло христѣа вога дажшаго страдалцѣмъ мьздѣ 29d12Orb 7r2Šaf] долоу 30r3Zag ● оддолу: и бысктѣ троуѣсѣ и падоше се идолы и трѣбище покры сѣрна кнѣжа и женоу ѣго и въпинаста **ДОЛѢ** живѣ яко великъ есктѣ вогѣ корнилиевѣ kátwθεν 44r10Stan — Cf. ДОЛОУ sub 2, НИЗОУ sub 2, НИЗЪ sub 2

КСМ

КТ

ДОЛѢЛѢГАНІЕ, -нїа n.

Stan

леженѣ голу, сїиенѣ на земѣ; лежание внизу, спанѣ на землѣ; lying down, sleeping on the ground; – *χαμεννία*: сице же изъноуѣма тѣло своѣ въздръжаниѣмъ многымъ и **ДОЛѢЛѢГАНІЕМЪ** приять доушемоуѣа дары тѣс χαμεννίας 78v21Stan; по сѣмъ хыжицѣ сътворивъ и прѣбывааше въ пощени и **ДОЛѢЛѢГАН** и въ бдѣннѣи χαμεννίας 138r7Stan – ЕХН

М(ДОЛѢ)

КТ

ДОЛѢШЬНЬ, -ни adj.

Šaf trOrb

земен, земски; земной; earthly; – χαμαι-:
ωυη[СТИ]ВШЕ СРДЗЦЕ ВПЕРИМЪ Б<О>ЖЕСТВЪЗНАМ
ДОВРОДѢАНИА И **ДОЛѢШНИХЪ** ΖΑΒΙΣΤΕΙ ΖΛΟΒΝΖΙ
ΟΥСТРΖМЛЕНΕΙ ΟΥΚΛΟΝΙΜ ΣΑ ΔΑ ΠΑΣΧ̄ ΒΕΛΙΚ̄
ΣΕΒΤΟΝΟΣΝ̄Ж ΟΥΖРИМЪ χαμαιζήλου κακίας όρμὰς
έκκλίνωμεν 39r7Šaf 72d38Orb – ΕΧΗ — Cf.
ДОЛЬНЪ sub 1, ДОЛЬНЬ sub 1, НИЖЬНЬ, НИЗЪКЪ

М

КТ

ДОМА adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Krn

дома; дома; at home; – εν τῷ οἴκῳ; εις τὸ σπιτι (Krn):
μαρφα же егда оуслыша яко
ксоу>сь градеъ сряте и а марина **ДОМА**
седаѡше εν τῷ οἴκῳ J11,20 Rad Dbm Dbj Krp Krat,
sim. 60r3Krn, sim. сѣдаѡше **ДОМА** εις τὸ σπιτι
60r8Krn – ΕΧΗ

KSM

КТ

ДОМАЖИВЬЦЬ, -а m.

Str Verk

*месѡен жиѡел, мешѡанин; местный
житель, туземец; local, native; – ό εντόπιος:*
ѡкоже ѡслишаѡмь и се м<О>ЛѢХОМЪ МИ ЖЕ
ДОМАЖИВЦИ не възити емѡ въ [ε]ρ<О>У>С<А>Л<И>МЪ
ήμεις τε καὶ οἱ εντόπιοι Α21,12 Str Verk] **ДОМАЖИВЦИ**
Karp – ΕΧΗ — Cf. ДОМАШЬНЬ sub 2

KSM

КТ

ДОМАШЬНЬ, -ни adj.

Dbj Jov Rad Krp Mkd Ohr Slep Str Karp Verk
comPsalt Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Stan Les

*домашен; домашний; domestic; – οικιακός,
ό κατ' οἶκον:* цалъите братиа сѡщѡа въ
[В]лаωдики и поумаѡнъ (sic) и **ДОМАШНАЖ** ихъ
црѡкъве τήν κατ' οἶκον αὐτῆς έκκλησίαν С4,15 Karp;
о вразѡхъ ραζοуμзънзихъ и үювзствзънзихъ и
ДОМАШЪНЪХЪ περι τῶν εχθρῶν ... οικιακῶν comPs54,19
Bon Pog ● *adj.-subst. m. pl.* **ДОМАШЬНИИ** *домашни,
семејсѡиво; домашние, семья; household,
family; – οἱ οικιακοί, οἱ οικεῖοι, οἱ εις τὸν οἶκον,
πανοικία:* и врази үк<О>ВѢЖКОУ **ДОМАШНИИ** юго

οἱ οικιακοὶ αὐτοῦ Mt10,36 Rad Dbj Krp Mkd; ρεуе
же и дроу>гин идѡ по тебѡ г<О>СПОДЪИ ПРѢЖДЕ
повели ми ѡбѡщати са **ДОМАШНИХЪ** ми τοῖς εις
τὸν οἶκόν μου L9,61 Krp] иже сѡтъ въ домоу
моемъ Dbm Dbj Jov Rad Krat Mkd; и вси **ДОМАШНИ**
иωσιѡви πᾶσα ή πανοικία Gn50,8 Orb Lobk Hlud] **ДОМОВНИЦИ**
Grig; бл<А>женъ имѡжи въ сиωνѡ сѡма и **ДОМАШНАЖ**
въ иероу>салимѡ οικείους 19v5Les; и прѡдстоѡщи ω
томъ вѡровашѡ хрѡстоу>ви и самъ цааръ сѡ всѡми **ДОМАШНИИ**
своими μετὰ πάντων τῶν οικείων αὐτοῦ 258v16Stan
— Cf. ДОМОВЬНИКЪ, ДОМОУАДЬЦЬ sub 2, ДОМЪ sub 2

◆ **ДОМАШЬНЬ ГОСПОДИНЪ** *домакин; хозяин;
householder; – οικοδεσπότης:* и **ДОМАШЪ**
Г<О>СПОДИНЮ ρεѡѡта оуцителъ г<Л>АГО>ЛЕТЪ оу
тебе хошѡ створити пасх̄ сѡ оуѡеникзи
своими τῷ οικοδεσπότη 117v6Šaf 133r3Zag
155d16Orb] **ДОМОВ<А>ДЬЦЬ** 81r4Hlud — Cf.
ГОСПОДИНЪ (~ домоу), ГОСПОДЬ (~ домоу),
ДОМОВИДЬЦЬ, ДОМОВИТЪ, ДОМОВЛАДЪИКА

2. *adj.-subst. месѡен жиѡел, мешѡанин;
местный житель, туземец; local, native; – ό
εντόπιος:* егда слышаѡмь се молѡхомъ и мы
ДОМАШНИИ яко не възходити юмоу въ ер<О>У>
с<А>Л<И>МЪ ήμεις τε καὶ οἱ εντόπιοι Α21,12 Karp] **ДОМАЖИВЦИ**
Str Verk – ΕΧΗ — Cf. ДОМАЖИВЬЦЬ
KSM КТ

ДОМАУАДЬЦЬ v. ДОМОУАДЬЦЬ**ДОМЕНТИИ** v. ДОМѢТИИ**ДОМЕНТИАНОВЪ** v. ДОМѢТИАНОВЪ**ДОМЕНТИАНЪ** v. ДОМѢТИАНЪ**ДОМЕНТЪ** 83r12Ohr v. ДОРОУМЕДОУТЪ**ДОМѢСТИКЪ**, -а m.

typVitš Stan

*домесѡик; доместик; domestikos; – до-
мѡстикоъ:*

1. *term. milit.* врховен заповедник на визан-
тиската војска: послѡди сѡѡета са женѡ и

ПАТРИКИ И **ДЕМЕСТИКЪ** (sic) БЫСЪТЪ ВОИНСКОМЪ
УИНОМЪ ПОУТЕНЬ БЫСЪТЪ домѣстикος τῶν σχολῶν
259r5Stan

2. term. theol. iur. црковнослужител од понизок
ред, раководител на хорот црковни пејачи: ТАЖЕ
ДОМЕСТИКЪ ПОВТАРАЕТЪ ВСЕ СТИХИРЕ ѿ
СТИГМЕ ДО СТИГМЕ 94c9Vtš

ЕХН

КСМ

КТ

ДОМЕТИИ, -иѡ m., nom. propr.

kalOhr kalKarp trOrb Stan

Домейѡиј; Дометий; Dometius; – Домѣтиос:

1. еп. византиски (272–284): ХРИСТОУВЪ
МЖУЧЕНИКЪ АНДРИАНЪ БѢ ПРИ ЦѢСАРИ
ЛИКИНИИ СЪНЪ ОУБО ПРОВА ЦѢСАРѢ ВРАТЪ ЖЕ
ДОМЕНТИА БЫВШААГО ПРИ ТИТѢ КПКИСКОПѢ ВЪ
ВИЗАНТИИ Дометіου, ὃς τοῦ Βυζαντίου μετὰ Τίτου
κατέστη ἐπίσκοπος 316v22Stan

2. св. Дометий Персиец, мчк, †363 во северо-
зап. Сирија во околната на г. Кир, при имп.
Јулијан Отстапник, 7.Aug. et 4.Oct.: В ТЪЖДЕ
ДЕНЪ (7.Aug.) СВАТКОГО **ДОМЕНТИА** ... ПЕРСѢНИНЪ
РОДОМЪ ТОУ АГІОУ МАРТУРОС Дометіου ... Πέρσης τὸ
γένος 296r3Stan 132r7Karp; ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ
(4.Oct.) СТРАСТЪ СВАТКОГО **ДОМЕНТИА** ПЕРСѢНИНА
СВЕТЫИ **ДОМЕНТИАНЪ** (sic) БѢШЕ ПРИ КОСТАН-
ДИНѢ ВЕЛИКОМЪ ѿ СТРАНЫ ПЕРСКИИЕ ТОУ АГІОУ
Дометіου тоу Пѣрσου. Ὁ ἅγιος Домѣтиος 30v7.8Stan;
(4.Oct.) СТРАСТЪ СВАТКОМА МЖУЧЕНИКА **ДОМЕТИО**
И ДЕУГИНОУ И СВАТѢИ БОГОРОДИЦИ Дометіου
80v18Ohr; ДОМЕНТИАНЪ ЖЕ И **ДЕМЕНТЬ** (sic)
БОГОМЖДРЪ Дометиανόν τε καὶ Домѣтиον τοὺς
θεόφρονας 20a4Orb

3. преп., †непознато, 7.Mart.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ
(7.Mart.) ПАМАТЪ ... ПРѢПОДОБНАГО **ДОМНТИА**
ТОУ ОСІОУ ПАТРОС НМѢН Дометіου 160r19Stan (според
Сергий II: 68, веројатно Дометий Персиец, cf. sub 2)

4. св. мчк, заедно со Леонтиј и Терентиј,
16.Oct. (in Ohr 17.Oct.): ·ἴζ· (Oct.) ... СТРАСТЪ
СВАТЗИМЪ МЖУЧЕНИКОМЪ ЛЕОНТИО **ДОМЕНТИО**
ТЕРЕНТИО Дометіου 81v3Ohr

5. управител при имп. Диоклецијан (284–305)
во ж. на св. Харитина: МЖУЧЕНИЦА ХРИСТОУВА

ХАРИТОНЫ БѢШЕ ПРИ ДИОКЛИТИАНѢ ЦѢСАРИ И
ДОМЕТИИ КОМИСА Дометіου κόμητος 32v8Stan

6. сопруг на преп. Матрона: ПРѢПОДОБНАА
МАТРОНЫИ ... СЪУСТАВШИ СЕ СЪ МОУЖЕМЪ ИМЕНЕМЪ
ДОМЕНТИИ Дометίω 58v15Stan

Notae: ДОМЕТИИ 154r17Krp v. ДОМЕТИАНЪ sub 2;
— per err. pro МЕЛЕТИИ²: ѿ СВАТКОГО **ДОМЕНТИА**
ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Μελετίου 251r18Stan

ЕХН

КС М(-иѡ)

КТ

ДОМЕТИАНОВЪ adj. poss.

Stan

на **Домицијан; Домициана** (gen.); **Domitian's**;
— **тоу Дометианоу**: (v. ДОМЕТИАНЪ sub 1): И ПО
ОУМРЪТВИ **ДОМЕНТИАНОВѢ** ПЕРОНОУ ЦААРЪ-
СТВОУЮЩОУ метὰ τελευτήν Дометианоῦ 25r1Stan
— ЕХН

М(ДОМЕНЪТИАНОВЪ)

КТ

ДОМЕТИАНЪ, -а m., nom. propr.

kalKrp kalOhr kalSlep trOrb Stan

**Домицијан, Домейѡијан; Домициан, Деме-
тиан; Domitian; – Дометианос:**

1. римски имп. Titus Flavius Domitianus (81–96):
СВЕТАА МЖУЧЕНИЦА СЕВАСТИАНЫИ БѢШЕ ПРИ
ДОМЕНТИАНѢ ЦѢСАРИ ЕПИ Дометианоῦ тоу бази-
лѣос 17r1Stan; ТЫ БѢ ВЪ ВРѢМЕНА **ДОМЕНТИАНА**
ЦѢСАРѢ Дометианоῦ тоу βασιλέως 187v13Stan;
ПО СЕМЪ ИЗГНАНЪ БЫСЪТЪ **ДОМЕНТИАНОМЪ**
ЦѢСАРИЕМЪ ВЪ ПАТОМСКИИ УСТРОВЪ) парὰ
Дометианоῦ тоу βασιλέως 24v28Stan; КЛИМЕНТЬ
ПРѢМЖДРЫИ ... ПОСТАВЛЕНЪ БЫСЪТЪ ВЪ РИМѢ
КПКИСКОПЪ И **ДОМЕНТИАНОМЪ** ЯТЬ БЫСЪТЪ И
МЖУЧЕНЬ БЫВЪ парὰ Дометианоῦ 71v14Stan

2. преп., еп. на Мелитина во Арменија, †601
во Константинопол, 10.Ian. (in Ohr per err. 6.Ian.):
ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (10.Ian.) ПАМАТЪ ПРѢ-
ПОДОБНАГО ѿЦА **ДОМЕНТИАНА** КПКИСКОПА
МЕЛЕТИНСКАГО Дометианоῦ ἐπισκόπου Μελιτινῆς
109v10Stan; ·ῥ· (Jan.) ПАМАТЪ ... СВАТКОМОУ
ДОМЕНТИАНОУ ЕПКИСКОПОУ МЕЛЕНТИ Дометианоῦ
ἐπισκόπου Μελιτινῆς 99v15Ohr, **ДОМЕНТИ(..)**
121r21Slep, ·ῥ· (Jan.) ... **ДОМЕТИА** (sic) 154r17Krp;

и написа же персеѣнинъ къ грѣѣскомоу ꙗко
аще послеша ты **ДОМЕНЪТИАНА** възвѣстити ми
бѣдѣ ти не тыѣна дроугъ нѣ рабѣ Доμετιανόν
109v25Stan; въшедь же сѣвѣлѣти **ДОМЕНЪТИАΝЪ**
въ градѣ и оумрѣтъ ὁ ἅγιος ἐτελεύτησε
110r3Stan; **ДОМЕНЪТИАΝЪ** же и дементъ (sic)
вѣгомѣдрѣ Доμετιανόν τε καὶ Δομέτιον τοὺς
θεόφρονας 20a3Ogb

3. кнез на Киликија при имп. Диоклецијан
(284–305) во ж. на св. Зосим Пустиник и св.
Атанасиј Коментарисиј: ты сѣвѣлѣти **ЗОСИМА**
вѣше ѿ киликиѣ и въ поустыни съ звѣрми
живы ꙗтъ же быбѣ **ДОМЕНЪТИАНОМЪ** кназѣмъ
παρὰ Δομετιανοῦ τοῦ ἄρχοντος 105r26Stan

4. управител на Цезареја Аугуста (Сарагоса)
при имп. Диоклецијан и Максимијан (284–305) во
ж. на св. Викентиј: ѿ авгоустополѣ вѣше ты въ
цѣсарѣство максимијана и **ДОМЕНЪТИАНА**
игемона Доμετιανοῦ ἡγεμόνος 122v11Stan; при-
ведень бысѣтъ кз **ДОМЕНЪТИАНОУ** и жезлинемъ
виеень бысѣтъ πρὸς Δομετιανόν 122v15Stan

5. управител на Антиохија Писидиска при
имп. Трајан (98–117) во ж. на св. Зосим (римски
војник): ѿвладѣащѣу же писидинскоѣ анди-
ѡхиѣѣ **ДОМЕНЪТИАНОУ** поवरѣгъ ѡрѣжне свое и
привѣгъ къ црѣкви ἡγεμονεύοντος δὲ τῆς ἐν
Πισιδίᾳ Ἀντιοχείας Δομετιανοῦ 249v16Stan

6. царски намесник (викар) при имп. Дио-
клецијан и Максимијан (284–305) во ж. на св.
Климент, еп. на Анкира Галатска: ꙗтъ бысѣтъ
ДОМЕНЪТИАНОМЪ викарнемъ и мѣѣуень бысѣтъ
въ анкирѣ παρὰ Δομετιανοῦ τοῦ βικαρίου 124r24Stan

Nota: ДОМЕНЪТИАΝΖ 30v8Stan v. ДОМЕТНИ sub 2

ЕХН

KSM

КТ

ДОМИНЪ v. ДОМНИНЪ

ДОМНА, -ZI f., nom. propr.

Stan

Домна; Домна; Domna; – Дѡμνα: св. мѣца,
една од 20000 никомидиски мѣци, † 302 при имп.
Максимијан, 28.Dec.: мѣсѣлѣца тогѣ (Dec.) •ки-
сѣвѣлѣти мѣѣуенькиѣ инды и **ДОМНЫ** тѡв

ἁγίων μαρτύρων Ἰνδη καὶ Δόμνας 98v18Stan;
мѣѣуенькиѣца **ДОМНИ** (sic) вѣше при маѣи-
минѣ цѣсарѣ ἡ ἁγία μάρτυς Δόμνα 98v19Stan;
максимијанъ же възвѣрати са ѿ брани и
искаше **ДОМНЪ** τὴν Δόμναν 99r8Stan; тыгда сѣвѣлѣти
ДОМНИНА (sic) ѡвѣлѣши са въ мѣѣскиѣ
ѡдеждѣ и ношиѣ възимаше сѣвѣлѣтиѣ моши и
погрибѣаше ἡ ἁγία Δόμνα 99r10Stan; тѣхъ вѣхъ
сѣвѣлѣтиѣ моши сѣвѣлѣтиѣ **ДОМНА** събираѣши
погребе ἡ ἁγία Δόμνα 99v18Stan – ЕХН

Nota: ДОМНА 108r20Stan v. ДОМНИКА

S(ДОМНА pro ДОМНИКА)

КТ

ДОМНИКА, -ZI f., nom. propr.

Stan

Домника; Домника; Domnica; – Дομνίκα:
преп., † ок. 474 во Константинопол при имп.
Зенон, 8.Ian. et 10.Ian.: въ тыждѣ денѣ (10.Ian.)
памѣлѣти прѣподѣлѣниѣ **ДОМНИКЪ** τῆς ὁσίας
Δομνίκας 110r25Stan; сѣвѣлѣтиѣ **ДОМНИКА** вѣше
при ѡвѣдѣси велицѣмъ и продлѣжи са
животъ ѣѣ до цѣсарѣства льѣа и зинона ἡ
ἁγία Δομνίκα 110r26Stan; въ тыждѣ денѣ (8.Ian.)
сѣвѣлѣтиѣ мѣѣуенькиѣца **ДОМНЫ** (sic) иже вѣ при
ѡвѣдѣси велицѣмъ Δομνίκα 108r20Stan – ЕХН

S(ДОМНА)

КТ

ДОМНИКЪ, -A m., nom. propr.

Stan

pro Домнин; Домнин; Domninus; – Дομνῖνος,
var. **Дѡμνος:** св. мѣк, † непознато, во Италија заедно
со Филимон, 26.Mart. (in kal. 21.Mart.): въ тыждѣ
денѣ (26.Mart.) сѣвѣлѣтиѣ филимона и **ДОМНИКА**
Δομνῖνου (var. Δόμνου) 174v20Stan; филимона и
ДОМНИКЪ хрѣсѣтѣѣ мѣѣуенькиѣца вѣста ѿ рима
въ врѣмѣ гонениѣ шѣдше въ странѣ италиискѣ
и проповѣдаста хрѣсѣтѣѣ 174v21Stan – ЕХН

Ø

КТ

ДОМНИНА, -ZI f., nom. propr.

kalOhr Stan

Домнина; Домнина; Domnina; – Дομνίνα:

1. св. мѣца, † 286 во г. Аназарв во Киликија,
Мала Азија, при имп. Диоклецијан, 12.Oct.:

ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (12.Oct.) ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦЕ **ДОМНИНЫ** τῆς ἀγίας μάρτυρος Δομνίνης 38v11Stan; ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦА ХРИСТОУВА **ДОМНИНЫ** БѢШЕ ПРИ ДИΩКЛИТИАНѢ ЦѢСЛАРИ **Ω** НАΖΑΡΕΤΑ (sic) ΓΡΑΔΑ ἢ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Δομνίνα ... ἐκ τῆς Αναζάρβου πόλεως 38v11Stan; **·ΙΒ·** (Oct.) СТРАСТЪ СВАТМЪ МЪУЄНИКОМЪ ТАРЕХОУ ПРОВОУ И АНДРОНИКОУ И СВАТѢИ **ΦΟΜΙΝѢ** (sic) И ДРОУЖИНѢ ИХЪ Δομνίνης 81r15Ohr

2. св. мча, † непознато, 1.Nov.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (1.Nov.) СТРАСТЪ ... СВЕТЪИХЪ ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦЪ ЖЕНЬ **ДОМНИНЫ** И КИРΙΑКИЕ Δομνίνας 53r29Stan

3. преп., † ок. 450–460 во Сирија, 28.Feb./1.Mart.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (28.Feb.) ПАМКАТЪ ПРѢПОДКОЕНЫИ **ДОМНИНЫ** τῆς ὁσίας Δομνίνας 153r14Stan

Notae: ДОМНИНА 99r10Stan v. ДОМНА; — ДОМНИНА 56r9Stan v. ДОМНИНЪ sub 2

ЕХН

S(ΦΟΜΙΝΑ)

КТ

ДОМНИНОВЪ adj. poss.

Stan

Домнинов, на Домнин; Домнинов, Домнина (gen.); *Domninus's, of Domninus*; — *тоб Δομνίνου*: ♦ **ДОМНИНОВИ *ΟΥΜΒΟΛИ** *Домнинови ὑορ-ῖιци; Портики Домнина; Domninus Porticos*; — *Δομνίνου ἔμβολα*: улица во Константинопол каде што се наоѓала црквата Св. Анастасија: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ ПАМКАТЪ ПРѢПОДКОЕНАГО **Ω**ЦА КЛАШЕГО МАРКИАНА ... ИБО СЪЗДА ЦРЪКОВЬ СВАТЫИА ИРИНЫ И СВАТЫИА АНАСТАСИИ ИДЕЖЕ ВЪ **ДОМНИНОВѢ ОУБѢЛѢХЪ** (sic, pro **ДОМНИНОВЫХЪ *ОУМБОЛѢХЪ**) τὴν ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις 110r15Stan – ЕХН

∅

КТ

ДОМНИНЪ, -а m., nom. propr.

kalKrp kalOhr kalStr kalVerk Stan

Домнин; Домнин; Domninus; — *Δομνίνος*:

1. св. мчк солунски, † IV век при имп. Максимијан Галериј (305–311), 1.Oct., in Stan etiam 7.Apr.: ВЪ ТЖЕ ДЄНЬ (1.Oct.) СВАТАГО АРЕФЫ И ПРѢПОДКОЕНАГО РОМАНА И **ДОМНИНА** Δομνίνου

143v2Krp, **·Α·** (Oct.) СТРАСТЪ СВАТОМОУ **ДОМНОУ** 79r6Ohr, СВАТАГО **ДОМНА** 69r19Str, **ДОМН[НА]** 68v7Verk; ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (1.Oct.) СТРАСТЪ СВЕТАГО ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦА **ДОМНИНА** ТЪИ БѢШЕ **Ω** СОЛОУНА Δομνίνου 28v15Stan; ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (7.Apr.) СТРАСТЪ СВАТАГО ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦА РИФИНЫ ΥЮДОТВОРЦА И СВАТЫИА [А]КИЛИНЫ И ИЖЕ С НЕИ **·С·** МЪУЄНИКЪ И СВАТАГО ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦА **ДОМНА** ПОСТРАДАВША В СОЛЪНИ 185r7Stan

2. св. мчк, † 307 во Цезареја Палестинска при имп. Максимијан Галериј, 5.Nov.: СТРАСТЪ СВАТОМОУ **ДОМНОУ** Δομνίνου 84v12Ohr; ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (5.Nov.) СТРАСТЪ СВЕТАХЪ ΜΟΥΥΕΝΙΚΗЦЪ **ДОМНИНЫ** (sic) ΦΕΩΔΟΤИ (sic) И ΦИМОФЕИ ... ТИ БѢХОУ ПРИ МАЖИМИАНѢ ЦѢСЛАРИ Δομνίνου ... Θεοτίμου, Τιμοθέου 56r9Stan

ЕХН

KS(ДОМЪНИНЪ)

КТ

ДОМНЪ, -а m., nom. propr.

Stan

corrupt. pro Дим; Дим; Dimis; — *Δήμης*: св. мчк, † поч. на IV век при имп. Максимијан (285–305), 12.Apr.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЄНЬ (12.Apr.) ... СТРАСТЪ СВАТЫХЪ **ДОМЪ** И ПРОТИВНА Δήμη 188v1Stan – ЕХН

∅

КТ

ДОМОВИДЪЦЪ, -а m.

Les

гомакин; хозяин; householder; — *οἰκο-δεσπότης*: КТО ИЗЫДЕ СЪАТИ ДОБРЫИ НАШЬ **ДОМОВИДЕЦЪ** ΓΟСПΟΔЬ КЛАШЬ ΙΣΟΥΧΡΙСТОСЪ οἰκοδεσπότης 229v23Les – ЕХН — Cf. ГОСПОДИНЪ (~ ДОМОУ), ГОСПОДЬ (~ ДОМОУ), ДОМАШЬНЬ sub 1 (~ ГОСПОДИНЪ), ДОМОВИТЪ, ДОМОБЛАДЗИКА

∅

НА

ДОМОВИТЪ adj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd liturgKarp Zag trHlud Les

гомакин; хозяин; householder; — *οἰκο-δεσπότης*: ΥΛКОВѢКЪ НѢКЫ БѢ **ДОМОВИТЪ** ИЖЕ

ДОМОВИТЪ

ΠΑΣΧΑΔΙ ΒΙΝΟΓΡΑΔЪ И ШПЛОТОМЪ ШГРАДИ И ἄνθρωπος τις ἦν οἰκοδεσπότης Mt21,33 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd, sim. 126v18Karp, sim. 180r31Hlud; ПОДОБНО КСЪТЪ ЦАΡЬСТВО ΚΕΒΕΣΝΟΕ ΥΛΟΒΕΚΟΥ **ДОМОВИТОУ** ἄνθρωπος οἰκοδεσπότη Mt20,1 Mkd Rad Krp Krat, sim. 180r36Hlud; **ДОМОВИТ** БѢ НѢКТО ВЪ НѢКОЕИ СТРАНѢ ИМѢШЕ ДВА РАБА И ТРИ СЫПРЪГЫ ВОЛОВЪ οἰκοδεσπότης 48r1Les — Cf. ГОСПОДИНЪ (~ ДОМОУ), ГОСПОДЬ (~ ДОМОУ), ДОМАШНЬ sub 1 (~ ГОСПОДИНЪ), ДОМОВИДЬЦЪ, ДОМОВЛАДЪКА KSM HA

ДОМОВЛАДЪКА,

ДОМОУВЛАДЪКА, -зи m.

Krat Mkd trHlud

гомакин; хозяин; householder; – οἰκοδεσπότης: ПО НЕМЪ ИДѢТА ВЪ ДОМЪ ВЪ НЖЕ ВЪХОДИТЬ И РЫЦѢТА **ДОМОУВЛѢЦѢ** ΓΛΑΓΟΛΕΤЪ ТЕВѢ ΟΥΥИТЕЛЬ ГДЕ КСЪТЪ ШБИТЕЛЬ ИДѢЖЕ ПАСХЪ СЪ ΟΥΥЕНИΚЫ МОИМИ СНѢМЪ τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας L22,11 Mkd] ГОСПОДИНОУ ДОМОУ Dbm Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat Hlud; sim. **ДОМОУВЛѢЦѢ** ρυϑετѢ τῷ οἰκοδεσπότη εἶπατε 81r4Hlud] ДОМАШНЕМОУ ГОСПОДИНОУ 133r4Zag 117v6Šaf 155d16Orb; АЩЕ ШВО **ДОМОУВЛѢЦѢ** ВЕЕЛЪЗЕВОУЛЬ НАРЕКОШЪ КОЛМИ ПАУЕ ДОМАШНѢА ЕГО τὸν οἰκοδεσπότην Mt10,25 Mkd] ГОСПОДИНА ДОМОУ Jov Rad Krp; ПРИШЕДШЕ ЖЕ РАБЫ КЪ **ДОМОУВЛѢЦѢ** τοῦ οἰκοδεσπότη Mt13,27 Mkd] ГОСПОДИНА Dbj Jov Krp, ГОСПОДИНОУ Rad, ГОСПОДИНѢ Krat; ТОГДА РАЗГНѢВА СА **ДОМОУВЛѢЦѢ** ὁ οἰκοδεσπότης L14,21 Mkd Krat] ГОСПОДИНЬ ДОМОУ Dbm Dbj Jov Rad, ГОСПОДЬ ДОМОУ Krp – EXH — Cf. ГОСПОДИНЪ (~ ДОМОУ), ГОСПОДЬ (~ ДОМОУ), ДОМАШНЬ sub 1 (~ ГОСПОДИНЪ), ДОМОВИДЬЦЪ, ДОМОВИТЪ M HA

ДОМОВЪУАДЬЦЪ Gn14,14 Vtš

v. ДОМОУАДЬЦЪ

ДОМОВЪНИКЪ, -а m.

Grig

ДОМОВЪНИЦИ pl. *гомашни, сеѣно семеј-сѣво; домашние, вся семья; whole household,*

ДОМОДРЪЖЬЦЪ

whole family; – πανοικία: И ВЪСИ **ДОМОВНИЦИ** ἰωσιφοει и БРАТИѢ ЕГО И ВЕСЪ ДОМЪ ШКЪЦА ЕГО И РОДЪ И СКОТИ И НЖТА ШСТАВИШЪ ВЪ ЗЕМИ ЕГЮПЕТЪСТѢИ πᾶσα ἡ πανοικία Gn50,8 Grig] ВСИ ДОМАШНЫ Lobk Orb Hlud – EXH — Cf. ДОМАШНЬ sub 1, ДОМОУАДЬЦЪ sub 2, ДОМЪ sub 2 SM HA

ДОМОВЪНЪ, -зи adj.

Dbj Krp Krat Mkd Stan

кукен, на кукаѣа; домовый, дома (gen.); of a house; – τῆς οἰκίας: И НА БРЪВНѢ **ДОМОВНѢМЪ** ПОВѢШЕНЪ ВЪКЪ ἐπὶ τῶν δοκῶν τῆς οἰκίας 191r9Stan

♦ **ПРИСТАВЛЕННЕ ДОМОВНОЕ, СЛОУЖЬБА ДОМОВНАЯ раководене на кукаѣа; управление домом; stewardship; – οἰκονομία:** ВЪЗДАЖЪ ШТВѢТЪ Ш **ПРИСТАВЛЕННИ ДОМОВНѢМЪ** НЕ ВЪЗМОЖЕШИ БО К ТОМОУ ДОМОУ СТРОИТИ ТΗΣ οἰκονομίας σου L16,2 Dbj Krat, Ш **СЛОУЖЬБѢ ДОМОВНѢИ** Krp, Ш **ПРИСТАВЛЕННИ ДОМОУВЪНѢМЪ** (sic) Mkd] **ПРИСТАВЪСТВОУ ТВОЕМОУ** Dbm Rad – EXH — Cf. ПРИСТАВЛЕННЕ, ПРИСТАВЪСТВО, СЛОУЖЬБА, СТРОЕННЕ KSM HA

ДОМОДРЪЖИЦА, -а f.

Slep

жена шѣо (добро) се зрижи за кукаѣа, гомакинка; женщина, которая (хорошо) заботится о доме, хозяйка; a woman who takes (good) care of the house, housewife; – ἡ οἰκορροός: ДА НАΟΥАТЪ ЮНЪИЖ МЖЕЛЮБИЦА БЪИТИ УАДОЛЮБИЦА ЦѢЛОМЪДРЪЖИЦИ ΥИСТЪИ **ДОМОДРЪЖИЦА** БЛАГЪИ οἰκορροός Tt2,5 Slep – EXH

S M(m.)

HA

ДОМОДРЪЖЬЦЪ, -а m.

Les

домоуравител, назорник; управляющий домом, надзиратель; steward of the house, foreman; – ἐπίτροπος: ПОТОМЪ ПОВЕЛѢ СВОЕМОУ **ДОМОДРЪЖЦОУ** ДА ДАСЪТЪ ИМЪ МНОГЪ ПЪШЕНИЦЪ

ДОМОДРЪЖЕЦЬ**ДОМЪ**

вЕС ЦѢНЫ τῷ ἰδίῳ ἐπιτρόπῳ 269r17Les (cf. Gn44,1);
ПОСТИЖЕ ИХЪ **ДОМОДРЪЖЕЦЬ** ἰωσίφοβος и ТАШКАА
СЛОВЕСА ВЪЩААШЕ ИМЪ ὁ ἐπίτροπος 269r22Les (cf.
Gn44,6) – ЕХН — Cf. ПРИСТАВЪНИКЪ

∅

НА

ДОМОУАДЬЦЬ, ДОМАУАДЬЦЬ, -А m.

Lobk parVtš Les

1. *слѹза, роб шѣо се рооил во кукаѣа;*
слуга, раб, родившии ся в доме; servant, slave
born in the house; – ὁ οἰκογενής: ИЗЪУТЕ
СВОИХЪ **ДОМОУАДЕЦЬ** ⲉⲧⲏⲓⲧⲟⲩⲥ тоῦς ἰδίους οἰκογενεῖς
αὐτοῦ Gn14,14 Lobk, **ДОМОУЕДЦЬ** (sic) Vtš] **АДЪУАДЕЦЪ**
Grig Hlud — Cf. АДЪУАДИНЪ, АДЪУАДЬЦЬ

2. *член на гомоѣ, на семејсѣвоѣо; член*
дома, семьи; household member, family
member; – : и ВСИ **ДОМАУАДЪЦИ** ἰωσίφοβος и
БРАТЪИА ЕГО и ВЕСЬ ДОМЪ ѡКЪЦА ЕГО и РОДЪ и
ВСИ СКОТИ ЕГО ѡСТАШЪ ВЪ ЗЕМЛИ ГЕСЕМЪСТЪИ
272v1Les (cf. πᾶσα ἡ πανοικία Gn50,8) — Cf.
ДОМАШЬНЪ sub 1, ДОМОВЪНИКЪ, ДОМЪ sub 2

ЕХН

SM

НА

ДОМОУВЛАДЪКА v. ДОМОВЛАДЪКА**ДОМЪ, -ОУ m.**

Evang (incl. evHlud) Apost (incl. apOrb apHlud) Psalt
comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

Formae: gen. sg. **ДОМОУ** saepe, **ДОМА** in Slep(1x)
Rdm(2x) Dĉn(2x) Vtš(1x) Les(1x) Krm(4x); dat. sg. **ДОМОУ**
saepe, **ДОМОВИ** in Karp(1x); voc. sg. **ДОМЕ;** instr. sg.
ДОМОМЪ; loc. sg. **ДОМОУ** saepe, **ДОМѢ** in Grig(1x) Vtš(1x)
Stan(1x) Les(1x); nom. pl. **ДОМИ**, **ДОМОВЕ;** gen. pl.
ДОМОВЪ; dat. pl. **ДОМОМЪ;** acc. pl. **ДОМЪИ** saepe, **ДОМОВЪИ**
in Dbj(1x) Mkd(1x) Krm(1x); instr. pl. **ДОМЪИ** in Les(1x);
loc. pl. **ДОМОХЪ** saepe, **ДОМОВѢХЪ** in Karp(1x) Bon(2x)
Lobk(1x) Orb(1x), **ДОМѢХЪ** Rad(1x)

1. *гом, кука, живеалишѣе; дом, жилище;*
home, house, dwelling; – οἰκία, οἶκος, οἰκόπεδον,
στέγη, δῶμα, αὐλή, βάρις, ἐνοίκιον, (τὰ ὑπ-
άρχοντα); σπίτι, σπήτι, ὀσπίτιον, ὀσπήτιον (Km):
ЕМОУЖЕ **ДОМЪ** ПРИ МОРЫ οἰκία A10,6 Verk]

ХРАМЪ Ohr Vran, КАМЫ (sic) Str, om. Slep Karp;
БЪДѢЛЬ ОУВО ВИ и НЕ ДАЛЬ ВИ ПОТЬКОПАТИ
ДОМОУ СВОЕГО τὸν οἶκον αὐτοῦ L12,39 Dbm Dbj Jov
Rad Krp Mkd] **ХРАМА** Krat; ГКОСПОДЪИ НѢСМЪ
ДОСКТОИНЫ ДА ВЪ **ДОМЪ** МОИ ВЪНИДѢШИ ὑπὸ τὴν
στέγην Mt8,8 Mkd] ПОДЪ КРОВЪ Stm Rad Krp; и
ИСПЛЪНИ ВЕСЬ **ДОМЪ** ИДЕЖЕ БѢХЪ СѢДАШЕ ὅλον
τὸν οἶκον A2,2 Karp Verk] **ХРАМЪ** Ohr Vran,
ХРАМЪМЪ (sic) Str; АЩЕ ЛИ УЕСОМОУ ПЛОУЧИТИ СА
ХОТАТЬ ТО ВЪ **ДОМОВѢХЪ** СВОЖ МЖЖА ДА
ВЪПРАШАЖТЬ ἐν οἴκῳ 1C14,35 Karp, ВЪ **ДОМОХЪ**
Slep; ИСПЛЪНИТЬ СА ВЛАГЫХЪ **ДОМА** ТВОЕГО ТОῦ
οἴκου σου Ps64,5 Dĉn Rdm, **ДОМОУ** Bon Pog;
ДВОРОВЕ ГЛАГОЛАТ СА БЛИЖНѢА **ДОМОВЪ** МѢСТА
τῶν οἴκων comPs68,26 Pog Bon; и СТА ПРѢДЪ
ДВЕРМИ **ДОМОУ** ЕЛИСЕВА οἴκου 4Rg5,9 Grig Lobk
Hlud] **ХРАМА** Vtš; ПРѢХОДАШИ **ДОМЪ** ѿ **ДОМЪ**
οἰκίαν ἐξ οἰκίας Job2,9 Orb] ВЪ ХРАМИНЪ ѿ
ХРАМИНЪИ Grig Lobk, ѿ ХРАМИНЪИ ДО ХРАМИНЪИ
Hlud; и ЦРЪКЪВИ ВЕЛИКАА ПРѢСВАТЫНА
ВКОГОРОДИЦЪ ВЪ СИГЕМѢ ПАДЕ СА и ИНЫИ
МНОГЫИ ЦРЪКЪВИ и ЛЮДСТИИ **ДОМОВЕ** οἴκοι
109r15Stan; СѢДЕ ВЪНЪТРЪ **ДОМА** ἐε εἰς τὸ σπίτι της
60r16Km; ВИДѢ ЯКОЖЕ ЕГДА РАСИПА СЕ ПОКРОВЪ
ДОМОУ ИДЕЖЕ СТОАШЕ ТОῦ σπητίου του 215v22Km;
и ПЕКЪТЪ СА ЖЕНАМИ и УАДЫ и **ДОМЪ** ἐνοικίου
33r5Les; ЕГДА КРѢПКИ ВЪВРЪЖЪ СА и ХРАНИТЬ
СВОИ **ДОМЪ** ВЪ МИРѢ СЖТЬ ИМѢНИА ЕГО τὴν ἑαυτοῦ
αὐλήν L11,21 Rad Krat] ДВОРЪ Dbm Dbj Krp Mkd;
и ЕЖЕ ВЪ ЯХО СЛЫШИТЕ ПРОПОВѢДИТЕ ПО **ДОМОХЪ**
ἐπὶ τῶν δωμάτων Mt10,27 Mkd] НА КРОВѢХЪ Dbj
Jov Rad Krp; — ГКОСПОДЪИ ѿРОКЪ МОИ ЛЕЖИТЬ ВЪ
ДОМОУ ѡСЛАВЛЕНЪ ἐν τῇ οἰκίᾳ Mt8,6 Rad Stm Krp
Mkd; и БЫСЪТЪ ЯКО ИСПЛЪНИША СЪА ДЪННЕ
СЛОУЖБЫ ЕГО ИДЕ ВЪ **ДОМЪ** СВОИ εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ L1,23 Krat Dbm Dbj Krp Mkd; ХОДИ В **ДОМЪ**
ТВОИ εἰς τὸν οἶκόν σου L5,24 Dbj Dbm Jov Rad Krp
Krat Mkd ● ПАЛАТА: СЕ ИЖЕ МАКЪКАА НОСАТЬ ВЪ
ДОМОХЪ ЦАДРИХЪ СЖТЬ ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων
Mt11,8 Krp Dbj Mkd, ВЪ **ДОМѢХЪ** ЦѢСЪАРИХЪ Rad;
и ЕМЪШЕ ЖЕ ВЕДОШЕ ВЪ **ДОМЪ** АРХИЕРЕОВЪ εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως L22,54 Dbm Dbj Krat] ВЪ
ДВОРЪ Krp ● **ОЙКОС, ВАОС:** храм: ВЪНИДЕ ВЪ **ДОМЪ**
ВКОЖИИ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Mt12,4 Rad147a10

Dbj] въ храмъ вожни Rad37d4 Kp Mkd; sim. Mc2,26 Dbm Dbj Jov] въ храмъ вожни Kp Krat Mkd; sim. L6,4 Jov Rad Kp Krat Mkd] въ храмъ вожни Dbm; и вьносетъ іереи ковчегъ заповѣди гоксподнѣ въ мѣсто ю[го] въ дворы **ДОМА** въ свѣтаа свѣтихъ подь криль хероувимкъ еис то даβιρ тоу оїκου 3Rg8,6 Vtš] om. Lobk; въ тьждѣ денкъ свѣтоне свѣщеніе **ДОМОУ** прѣхънстына влѣдъхъхънцж нѣлшж вогородицж въ халкопрати оїκου 90r25Stan; и аще рождѣ или мѣжско или женско да тї е дарованно сз вьсакою радостію моею и да принесѣ его вь **ДО** твои вь шданнѣ еис тоν ваόν σου 173v20Km • *fig. vaós:* за Богородица: радковни са **ДОМЕ** гоксподнѣ дѣво прѣптѣтаа ваѣ κυρίου 66v9Šaf] храмѣ гоксподнѣ 102a33Orb 27r9Hud • *свадебна сала; свадебный зал; wedding hall;* – *νυμφών:* и испльни са **ДОМЪ** вьзлежащихъ о νυμφών Mt22,10 Krat] бракъ о γάμος Dbm Jov Rad Kp Mkd, lac. Dbj

2. *дом, семејство, домашни; дом, семья, домашние; home, family, household;* – *οἰκία, οἶκος, πανοικία; σπίτι, φαμίλια* (Km): и вѣрова самъ и **ДОМЪ** юго весь ѣ οἰκία а̀тоу о̀лѣ J4,53 Rad Dbm Dbj Kp Krat; благовѣренѣ и бож сж вогла со вѣмъ **ДОМОМЪ** своимъ сὸν παντὶ τῷ οἴκῳ а̀тоу A10,2 Ohr Slep Str Vran Kapr Verk; и всели са ишсифъ вь египеткъ самъ и братиа его и весь **ДОМЪ** штьца его пѣса ѣ πανοικία Gn50,22 Lobk Grig Orb Hud; ѣкоже и ноѣ избави се сз вьсемь **ДОМОМЪ** своимъ ѿ потоу сз кѣвотомкъ онѣмкъ мѣ о̀лон тоу то спїти 36r4Km; да кѣпитъ вьсаки **ДОМЪ** по едино швѣ лѣтноѣ аще ли сѣткъ вь **ДО** мало да оузмѣтъ и соусѣда своѣго пѣса фамилиа ... εἶδε εἶναι φαμίλια ὀλιγοστή 108v5.6Km ♦ **СЗ ВЬСѢМЪ ДОМОМЪ СВОИМЪ** – *πανοικί:* кркъсти са ѿ него сь вѣсѣмъ **ДОМОМЪ** своимъ βαπτισθεῖς τε ὑπ' αὐτοῦ πανοικί 276r23Stan — Cf. **ДОМАШНЪ** sub 1, **ДОМОВНИКЪ**, **ДОМОУДАДЬЦЪ** sub 2

служѣ; слуги; servants; – *θεραπεία, οἰκετεία:* кто оуво юсть вѣрныи рабъ и мѣдръ егоже поставитъ гоксподъ надь **ДОМОМЪ** своимъ ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ Mt24,45 Rad(bis) Dbj Jov

Kp117v18 et 143r27 Krat] ш сѣмни своѣи Kp49r16, надь рабы своими Mkd; sim. надък **ДОМО** своимъ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ L12,42 Krat] надь чѣлѣдиж Dbm Dbj Rad Kp Mkd — Cf. **РАБЪ**, **СѢМНИА**, **ЧѢЛѢДЪ**

Cf. **ДВОРЪ**, **КѢЩА**, **ХЛѢБИНА**, **ХРАМИНА**, **ХРАМЪ**

3. *дом, род, племе, поколеніе; дом, род, племя, поколеніе; family, kin, generation;* – *οἶκος, γενεά:* идѣте же пакы къ швѣцамъ погыбшимъ **ДОМОУ** издранилева оїκου Ἰσραήλ Mt10,6 Rad Jov Kp(ter) Mkd; и вьцарит са вь **ДОМОУ** іаковли вь вѣкы ἐπὶ τὸν οἶκον L1,33 Krat Dbm Dbj Kp Mkd; и сьврьшаа ш **ДОМ(Ъ)** издранилеѣ и на **ДОМЪ** нюдовъ завѣтъ ноѣ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα Hb8,8 Kapr, на **ДОМЪ** ... на **ДОМЪ** Slep; вьзврати са вь зема ѿца своѣго и вь **ДОМЪ** твои еис τὴν γενεάν σου Gn31,3 Hud] вь родъ Grig Lobk Orb — Cf. **РОДЪ**

Nota: per err. pro εἰκόν in Km: глѣголѣткъ се члѣвѣжъ **ДОМЪ** и подѣѣе вожѣе εἰκόν 111r5Km, sim. 109v17 111r4 111v9 112r6 113r5.22.26Km; **ДО** же есктъ вожѣи вьсаки члѣвѣжъ εἰκόν 113v1Km

♦ **ВЛАДАТИ ДОМОВИ** v. **ВЛАДАТИ** ♦ **ВЛАСТИ ДОМОМЪ** v. **ВЛАСТИ** ♦ **ГОСПОДИНЪ ДОМОУ** v. **ГОСПОДИНЪ** ♦ **ГОСПОДЪ ДОМОУ** v. **ГОСПОДЪ** ♦ **ГОСПОЖДА ДОМОУ** v. **ГОСПОЖДА** ♦ **ПРИСТАВНИКЪ ДОМОУ** v. **ПРИСТАВНИКЪ** ♦ **СТРОЕНИЕ ДОМОУ** v. **СТРОЕНИЕ** ♦

KSM

НА

ДОМЪСЛИТИ СА v. **НЕДОМЪСЛИТИ СА**

ДОМЪСЛЪНѢ 92b2Vtš per err.

v. **НЕДОМЪСЛЪНѢ**

ДОМЪШЛѢТИ (СА)

v. **НЕДОМЪШЛѢТИ (СА)**

ДОНАТЪ, -а m., nom. propr.

kalOhr Stan

Донаѣ; Донат; Donatus; – *Δονᾶτος:*

1. еп. на Евроја во Епир, при имп. Теодосиј I Велики, †ок. 387, 30.Apr. (in Ohr 1.Mart. со

св. мчци Маркел и Антониј/Антонин): ⲉ̅ⲗ̅ (Mart.)
СТРАСЪТЪ СВАЪТЪМОУ МЪУЪЕИИКОУ МАРКЕЛОУ
и АНТОНИУ и СВАЪТЪМОУ **ДОНАТОУ** Δονάτου
105r1Ohr

2. св. мчк, † при имп. Диоклецијан (284–305),
б. Mai.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (б. Mai.) ... СТРАЪСТЪ
СВАЪТЪХЪ МЪУЪЕИИКЪ и ДИМИТРИА ДАНАКТА
ДОНАТА терина и ѳже с нимъ ἄθλησις τῶν ἁγίων
μαρτύρων Δημητρίου, Δάνακτος, Δονάτου, Θερίνου
212v15Stan

ЕХН

S

НА

ДОНЕЛИЖЕ conj. temp.

Dbj comPsalt Krn

*годека не, годека; пока не, пока; not
until, until; – ἕως ὅτου, ἕως οὗ, ἕως ὅπου* (Krn):
и не ашъ вѣры ѡ немъ юден ѳко вѣ слѣпъ и
прозрѣ **ДОНЕЛИЖЕ** възвашъ родителѣ его ἕως
ὅτου ἐφώνησαν J9,18 Dbj] доньдѣже Dbm,
дондеже Jov Rad Krp Krat; тон бо влѣдѣжа
естъ вѣмъ и вѣ рѣкоу его вѣ жижнъ наша
ДОНЕЛИЖЕ пришедъ подастъ намъ щедротъ
своѣ ѡ ѳлзньѣ ἕως οὗ ἐλθῶν comPs122,2 Bon
Pog; и **ДОНЕЛИЖЕ** егда христъ роди прѣиде
едино лѣто ἕως ὅπου τὰ γεννήση 162r5Krn – ЕХН
— Cf. даже sub I, докзде, донелѣже,
доньде sub I, дондеже sub I

KSM

АГ

ДОНЕЛѢЖЕ conj. temp.

Dbj

годека; пока; until; – ἕως ὅτου: крѣщение
же имамъ крѣстити са како оудрѣжъ са
ДОНЕЛѢЖЕ конуѣет са ἕως ὅτου телеσθῆ L12,50
Dbj] доньдеже Dbm Rad Krp Krat Mkd – ЕХН
— Cf. даже sub I, докзде, донелиже, доньде
sub I, дондеже sub I

К(ДОНЕЛИЖЕ) SM

АГ

ДОНЕСТИ, -сѣ, -сеѣ pf.

Ohr Str Karp Verk Grig parOrb parHlud Bit Zag Šaf trOrb

*донесе, однесе; принести, отнести; to
bring, to take; – ἀφοφέρειν, προσάγειν, προσφέρειν:*

сиж послаж **ДОНЕСТИ** благодѣтъ вашоу в
иероусалимъ ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν IC16,3
Verk Ohr Str Karp] принести Slep; скрываѣ вь
надрѣхъ своихъ рѣцѣ неправедно ни вь
ѣста своа не имать ею **ДОНЕСТИ** οὐ μὴ
προσαγάγη αὐτάς Pr19,24 Hlud Grig, ни вь ѣста
своа **ДОНЕСЕТЪ** ею Orb] не имать внести ею
Lobk; (ни)колѣ пиросова сьрна еже ми **ДОНЕСЕ**
ѡ зажа ⲉ̅ⲗ̅ листькѣ ⲉ̅ⲗ̅ днь генкарѣ
21r/margBit; прими мколитви наѣшъ и **ДОНЕСИ**
сьрноюу своемоу и воггоу наѣшемоу дѣво
мкати 16r27Zag] понеси 13b10Orb; sim. **ДОНЕСИ**
15v27Zag, 29r6Zag 6r16Šaf, 31b11Orb, 20v28Bit,
154r6Zag 128r7Šaf 176c13Orb; приемлаще рабъ
своихъ мколитви и **ДОНЕСИ** вѣхъ воггоу
просѣнке 52v1Zag 27v1Bit 29r8Šaf 63a12Orb;
непрѣстано ѡ насъ мколеннѣ воггоу **ДОНЕСѢТЕ**
просагете 61r27Zag] принесѣте 39v20Šaf, при-
несите 73c34Orb; мколеннѣ **ДОНЕСѢТЕ** 61r21Zag
41v5Bit 39v11Šaf 73c23Orb; **ДОНЕСЕНЪМЪ** же
бывшимъ книгамъ в римъ ... и многъ сборъ ѳубъ
и пристрашни вышъ ѡ пилатовѣ безакони
180c1Orb – ЕХН — Cf. взнести sub I, понести,
принести

KSM

НА

ДОНЬДЕ, ДОНДЕ conj. temp.

Dbj Rad Krp Vran Les

1. *годека не, годека; пока не, пока; not
until, until; – ἕως οὗ, ἕως, ἄχρι οὗ:* приѣмши
жена скривъ мѣцѣ три сатъ **ДОНДЕ** вьскисе все
ἕως οὗ ἐξυμώθη L13,21 Rad] дондеже Dbm Dbj
Jov Krp Krat Mkd; и прѣдастъ мѣцѣ телемъ
ДОНДЕ въздастъ весь длзгъ его ἕως οὗ ἀποδῶ
Mt18,34 Dbj] дондеже Jov Krp Mkd, дондѣже
Rad; аще сего х(о)ш(ѣ) (д)а и тон прѣб(ѣ)етъ
ДОНДЕ при(дѣ) (ѣ)то естъ тебѣ ἕως ἔρχομαι
J21,22 Dbj] дондеже Dbm Jov Rad Krp; **ДОНДЕ**
вьста царѣ инъ иже не знааше иѡсифа ἄχρι οὗ
ἀνέστη A7,18 Vran — Cf. даже sub I, докзде,
донелиже, донелѣже, дондеже sub I

2. *годека; пока; as long as; – ἐν ὅσῳ:* тако
и мнихъ **ДОНДЕ** живъ ѳсѣтъ вь вѣцѣ семь
дѣнь и ношъ пѣчет са плаѣтъ болѣзньно ѡ

ΒΕΥΝΕΙ ЖИЗНИ ἐν ὄσφ ἐστὶν ἐν τῇ σώματι τοῦτοφ
152r16Les — Cf. ДАЖЕ sub I (1.b), ДОКОЛѢ sub 2,
ДОНЬДЕЖЕ sub 2

pro ДО праер. cum gen.: *оо; до; то*; – *ѣѡс:*
ТАКОЖЕ И ВТОРЫИ И ТРЕТИИ ДОНДЕ СЕДМАГО ѣѡс
τῶν ἐπτά Mt22,26 Krpⓘ и до Dbm Rad(bis) Krat
Mkd Hlud — Cf. ДО sub 1.c)

EXH

KSM

AГ

ДОНЬДЕЖЕ, ДОНДЕЖЕ conj. temp.

Evang (incl. evHlud) Apost Psalt comPsalt orDĕn
Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: ДОНЬДЕЖЕ in Dbm Stm Dbj Jov Rad Krp Krat
Mkd Ohr Slep Str Vran Karp Verk Bon Pog Rdm Dĕn Grig
Lobk Bit Zag Šaf Orb Hlud Vtš Stan Les Krn; ДОНДЕЖЕ in
Dbm Rad Ohr Str Vran Karp Bon Pog Rdm Grig Lobk Hlud
Stan

1. *додека не, додека; пока не, пока; not
until, until*; – *ѣѡс оѡ, ѣѡс, ѣѡс ѡв, ѣѡс ѡтѡу,
ѣѡс ѡпов, ѣѡс оѡ ѡв, ѣѡс тоѡ cum inf., ѡхри оѡ,
ѡхрис ѡв, мѣхри, мѣхрис оѡ, мѣхри тоѡ cum inf., ἐν
ѡ:* ВЫ ЖЕ САДЕТЕ ВЪ ГРАДѢ ЕРѢУСАЛѢИМЪСЦѢ
ДОНДЕЖЕ ОБЛѢЧЕТЕ СА СИЛОЖ СЕЫШЕ ѣѡс оѡ
ἐνδύσηθε L24,49 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd,
sim. ДОНДЕЖЕ 172v5Zag 213b31Orb 140r13Hlud,
sim. ДОНДЕЖЕ 232d19Orb, ДОНДЕЖЕ 155v35Hlud,
sim. ДОНДЕЖЕ 170r1Hlud, sim. ДОНДЕЖЕ 119v3Krn
et 121r11Krn; аЩЕ ХОЩѢ ДА ТЪ ПРѢВЫВАЮТЬ
ДОНДЕЖЕ ПРИДѢ УТО ЮСТЬ ТЕБѢ ѣѡс ѣрхомай
J21,22 Rad Dbm Jov Krpⓘ ДОНДЕ Dbj; НЕ
ИЗЫДЕШИ ѠТѢДОУ ДОНДЕЖЕ ВЪЗДАСИ ПОС
СЛѢДЫНИ КОНДАРАТЪ ѣѡс ѡв ѡποδѡс Mt5,26 Rad
Krp Krat Mkd; ПРѢДАСТЪ И МЖУИТЕЛЕМЪ
ДОНДѢЖЕ ВЪЗДАСТЪ ВСЬ ДЛЫГЪ СВОИ ѣѡс оѡ
ѡποδѡс Mt18,34 Rad, ДОНДЕЖЕ Jov Krp Mkdⓘ
ДОНДЕ Dbj; И ЕРОУСАЛИМЪ БѢДЕТЪ ПОПИРАЕМЪ
АЗЫКЫ ДОНДѢЖЕ СКОУАЖТЪ СА ВРѢМЕНА
АЗЫКЪ ѡхри оѡ πληρωθѡсιν L21,24 Rad, ДОНДЕЖЕ
Dbm, ДОНДЕЖЕ Dbj Krp Krat Mkd; НЕ ИМАТЕ МЕНЕ
ВИДѢТИ ДОНДЕЖЕ РЕЧЕТЕ БЛАГОСЛОВЕНЪ ГРАДЫ
ВЪ ИМА ГКОСПОДЪНЕ ѣѡс ѡв ѣιπητε Mt23,39 Rad(bis),
ДОНЬДЕЖЕ Dbm Krp Krat Mkd Hlud; И НЕ ЗВѢДЕШѢ
ДОНДЕЖЕ ПРІИДЕ ПОТОПЪ ѣѡс ѡв ѡθεν Mt24,39 Mkd

Dbj Jov(bis) Krp Krat, ДОНДѢЖЕ Rad76b8, ДОНДЕЖЕ
Rad160a9; НИКОМОУЖЕ НЕ ПОВѢДИТЕ ВИДѢНИА
ДОНДЕЖЕ СЪРНЪ УЛОВѢУСКИИ ИЗ МРЪТВИХЪ
ВЪСКРЪСНАТЪ ѣѡс оѡ ὁ υἱὸс ... ѣγερθη Mt17,9 Krat
Dbj Krp163r33 Mkdⓘ ТЪКМО ЕГДА Krp163v17;
ѢКО НЕ ИМАТЕ ИСКОНУАТИ ГРАДЪА ИЗДРАИЛЕВЪ
ДОНДЕЖЕ ПРИДЕТЪ СЪРНЪ УЛОВѢУСКИИ ѣѡс
ѣлθη Mt10,23 Rad Krp Mkd; НЕ ВЪЗГЛАСИТЕ КОУРЪ
ДОНДЕЖЕ ѠВРЪЖЕШИ СА МЕНЕ ТРИ КРАТЫ ѣѡс оѡ
ἀρνήση με J13,38 Rad, ДОНЬДЕЖЕ Dbm Dbj Jov Krp;
И ТОИ ДАСТЪ ѡВО АΠΚΟCΤΟΛΖΙ ѡВО ΠΡΟΚΟΧΖΙ
ѡВО ΕΒΑΓΓΕΛΙCΤΖΙ ОВО ΠΑCΤΖΙΡΑ И ΟΥΥИТЕΛΑ
... ДОНДЕЖЕ СОТЪКНЕМЪ СА ВЪ ЕДИНѢ ВѢРѢ И
ΡΑΖΟΥΜΑ СЪВНА ΒΟЖИѢ МѢХРИ ΚΑΤΑΝΤΗCΩΜΕΝ
E4,13 Ohr Karp Verk, (..)ЖЕ Slep; СЪМΡΟΤЪ
ΓΟCΠΟΔЪНА ИСПОВѢДАИТЕ ДОНДЕЖЕ ΟΥВО
ПРИДЕТЪ ѡхри оѡ ѣлθη 1C11,26 Ohr Slep Str,
ДОНДЕЖЕ Karp Verk; ДОНЬДЕЖЕ ПРИДѢ ΒΖΝИΜΑИ
ΟΥУЕНИУ ѣѡс ѣрχομαι 1T4,13 Ohr Slep Str Karp
Verk; УАДЬЦА МОѢ ЕЖЕ ПАКЫ РОЖДѢ ДОНДЕЖЕ
ΟΒΡΑΖИΤЪ СА ΧΡΙCΤΟCЪ ВЪ ΒΑCЪ ΜѢΧΡΙC Οѡ
μορφωθη G4,19 Karp Slep; ВЪCИΜΑЮТЪ ВЪ ДНИ ЮГО
ΠΡΑΒЪДА И ΜΖΝΟЖCΤЪΒΟ ΜΙΡΟУ ДОНДЕЖЕ
ΩΤЪИΜΕΤЪ СА ΛΟΥΝΑ ѣѡс оѡ ἀνταναιρεθη Ps71,7
Bon Pog Rdm, ДОНДЕЖЕ Dĕn; ЖЕЛѢЗО ПРОНДЕ
ДОУШѢ ЕГО ДОНДЕЖЕ ПРОНДЕТЪ СЛОВО ЕГО МѢХРИ
ТОѡ ѣлθειν Ps104,19 Bon Pog Rdm, ДОНДЕЖЕ Dĕn;
ДОНДЕЖЕ ПАКЪ ГКОСПОДЪ ПРИДЕТЪ ВТОРОЕ
CЖДИТИ ЖИВЪИМЪ И ΜΡЪТΒИΜЪ ѣѡс оѡ πάλιν ὁ
ΧριCтὸс ѣлθη comPs93,15 Bon, ДОНДЕЖЕ Pog; И
ΠΟΚΡЪΙΑ ΡЪЖКОА МОА НА ΤΟΒΟА ДОНДЕЖЕ
ΜΙΜΟΙΔѢ ѣѡс ѡв παрѣлθω Ex33,22 Grig, ДОНДЕЖЕ
Orb Hlud Vtšⓘ om. Lobk; ДО ДЪВНЕ ДОНДЕЖЕ
ДАСТЪ ГКОСПОДЪ ДЪЖДЪ НА ΖΕΜΑ ѣѡс ѡв ѡμερας тоѡ
δοῦναι 3Rg17,14 Grigⓘ ВНЕГДАЖЕ Lobk, В НАЖЕ
Orb, ДО НЕГОЖЕ Vtš, om. Hlud; АЗЪ ЕСЬМЪ ЗДЕ
ДОНЬДЕЖЕ ВЪЗВРАТИШИ СА ѣѡс тоѡ ѣπιστρεψαι σε
Jdc6,18 Lobk; НИ Ѡ ГРОΒА ТВОЕГО УЈЕДО МОЕ
ВЪCΤΑΝѢ ... ДОНДѢЖЕ И АЗЪ СНИДѢ ВЪ АДЪ
163v25Zag 194c9Orb 122r11Hlud; sim. ДОНДЕЖЕ
СЪНИДѢ ВЪ АДЪ СЪРНѢ МОИ ΜѢΧΡΙ ΕΙC Τὸν ѡδην
κατέλθω πρὸс σε 260v15Les; СЛЫШАВЪ Ѡ ΑΓΓΕΛΑ
НЕ ΟΥΜΡѢТИ ДОНДЕЖЕ ВИДѢТИ ΧΡΙCΤЪА
ΓКОСПΟДЪНѢ ѣѡс оѡ ѡδη 132v11Stan; ПОВЕЛѢ

сѡѡтѡго затворити въ темници **ДОНДЕЖЕ** възвѣратитъ са ѳως οὐ ὑποστρέψας 235v11Stan; иже за ·2· днѣи гора раждеже зѣма и каменнѣ **ДОНДЕЖЕ** стѣфанъ прѣподѡбныи ѡпѣсѡкѡпѣ ишедь съ крѣсты и помѡли са вогѡу и прѣста 206v16Stan; прѣбысѡтъ же глоуѡхъ и нѣмъ **ДОНДЕЖЕ** роди се ѡванъ ѳως οὐ ἐγεννήθη 22v21Stan; и реуѡ имъ да идеть къждо васъ на своѡ ѡасѡтъ и дѣлаеть на неи **ДОНДЕЖЕ** приндѡ и вѣждѡ ваше дѣло ѳως ἀνελθὼν 26v20Les; желаше врѣма доволно ѡко лѣто єдино **ДОНДЕЖЕ** развратитъ ей помысль ѳως οὐ εὐρὼν καιρὸν ἠλλοτρίωσε 109v22Les; потрѣпи **ДОНДЕЖЕ** напишешѣ вѣсе мое мѡуѡнѣе ѳως οὐ νὰ γράψης 219r10Krn; — жилище сѡѡтѡго дѡуѡха єси вѣниди вѣ избранное мѣсто **ДОНДЕЖЕ** да вѣдѣши жилище достоѡно сѡѡтѡго дѡуѡха ѳως οὐ νὰ γένης 175v19Krn

● *cum inf.* вѣ потѣ лица твоего ѣси хлѣвѣ твои **ДОНДЕЖЕ** ѡвратити са вѣ зѣма ѡ неже єси вѣзатѣ ѳως τοῦ ἀποστρέψαι σε Gn3,19 Grig, **ДОНДЕЖЕ** Lobk Orb; иже не хотѣи сѡмрѡти грѣшникѡ **ДОНДЕЖЕ** покаати се ѳως ѡпу νὰ μετανοήση 267r26Krn; ѡко не имам те ѡставитѣ **ДОНДЕЖЕ** сѡтворити мы вса ѡликое глѡголаѡхъ тѣвѣ ѳως τοῦ ποιῆσαί με Gn28,15 Vtš, **ДОНДЕЖЕ** створиши ми Lobk, **ДОНДЕЖЕ** створѡ Hlud ● *cum notione consecutiva (raro)*: *godeka ne, ѡака шѡо; пока не, так что; until, so that; – ѳως οὐ, мѣхри тоῦ cum inf., ѡхри:* и стрѣгашъ и толми **ДОНДЕЖЕ** ѡвишъ са ѡрѣва ихъ ѳως οὐ ἐφάνησαν 170r2Stan; истрѣганы бывше **ДОНДЕЖЕ** ѡвити се костемъ ихъ мѣхри тоῦ φανερωθῆναι 6r12Stan; по семь стрѣга ѡ толми **ДОНДЕЖЕ** ѡвити са внатрѣнимъ ѡго ѳѣсѡθησαν ἄχρι καὶ τῶν σπλάγχων αὐτῶν 154r14Stan; и тако ѡуранише сѡѡтѡго по ѡрѣва и по плѣща **ДОНДЕЖЕ** прилѣпи се плѣтѣ ѡ крѣвѣ вѣ зѣмли ѳως οὐ ἐκόλλησε 185r4Krn — Cf. даже sub I, докѣде, донелиже, донелѣже, донѣде sub I

ДОНЪДЕЖЕ НЕ godeka ne; пока не; not until; – ѳως οὐ οὐκ, ѳως ἄν, ѳως ὅτου οὐκ, мѣхри ὅτου, ὅπως; ѳως ὅπου νὰ (Krn): врагъ попираеть и поѡшають ма вѣнегда творити

своѡ вола и хотѣниа моѡ ѡзловѣжѣтъ на страшнѣмъ сѡдѣ **ДОНДЕЖЕ** та не постигнетъ конѡина ташка и лютъ ѡвѣтъ 191r1Dčn; и бѣ болѣзнѣ крипка зѣло **ДОНДЕЖЕ** не ѡста в немѣ дѡуѡхѣ ѳως οὐ οὐχ ὑπελείφθη 3Rg17,17 Grig, **ДОНДЕЖЕ** не Lobk Orb Hlud Vtš; ѡко сѡходитъ дѣждъ или снѣгъ с ѡвѣсѣ и не възвратитъ са такожде **ДОНДЕЖЕ** не напоитъ зѣмлѣ ѳως ἂν μεθύση Is55,10 Lobk, **ДОНДЕ** ѡупоитъ зѣмлю Vtš; вѣсплакаѡ са **ДОНДЕЖЕ** не бысѡтъ вѣ мнѣ моѡи плакати са к томоу ѳως ὅτου οὐκ ἔμεινεν ἰσχυρὸς ἐν ἐμοί 136r21Les; **ДОНДЕЖЕ** цѡрѣствѣиа не доиде добродѣтѣль исправленѣе не можетъ вѣнити вѣ не ὅπως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελθοῦσα ἢ ἀρετῆ 146v12Les; **ДОНДЕЖЕ** ѡубо не ѡставла сѡ сѡжже имамъ надеждѡ прѡсно глѡголаи каѡ са а не покаѡ са николиже мѣхри ὅτου ἐκλείψω 240v20Les; и не свѣтитъ **ДОНДЕЖЕ** не ѡклонитъ се єдинъ ѡ дроуѣга ѳως ὅπου νὰ παραμερίση 125r17Krn

2. *godeka; пока; as long as; – ѳως, ѳως οὐ, ѳως ὅτου, ѡς, ἐν ѡ, ἐφ' ὅσον, ѡхри, мѣхри:* мнѣ подѡбаеть дѣлати дѣла пославѣшаго ма **ДОНДЕЖЕ** дѣнь єсть ѳως ἡμέρα єστίν J9,4 Rad, **ДОНЪДЕЖЕ** Dbm Dbj Jov Krp Krat; ходите же **ДОНДЕЖЕ** свѣтъ имате ѡс (var. ѳως) τὸ φῶς ἔχετε J12,35 Rad Dbj Jov Krp(4x) Krat] доколѣ Dbm; єда могѡтъ сѡрѡкѡве браѡьниѣ постити са **ДОНДЕЖЕ** с ними єсть женихъ ἐν ѡ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν єστιν Mc2,19 Rad Dbj Krp Krat Mkd, **ДОНДЕЖЕ** Dbm; прѡ(вѣ)дно же мна **ДОНДЕЖЕ** єсмъ вѣ тѣлѣси под(…)ти вѣ вѣспоминаниемъ ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς 2P1,13 Karp] понеже Str Verk; **ДОНЪДЕЖЕ** во живѣтѣ ѡловѣкѣ можетъ славити гѡспѡда ἐν ѡ γὰρ ζῆ ὁ ἄνθρωπος comPs101,24 Bon Pog; поѡ вогѡу моемоу **ДОНЪДЕЖЕ** єсмѣ ѳως ὑπάρχω Ps103,33 Bon Rdm Dčn, **ДОНДЕЖЕ** Pog; ѡєсо ради дѡше не плаѡеши са конѡинѣи зраѡи юже близъ **ДОНЪДЕЖЕ** имаши врѣма подѡбно 18r19Bit; **ДОНДЕЖЕ** во бѣ костандинъ и кѡста ... хранима бѣ правѡа вѣра мѣхри γὰρ περιῆσαν 318r7Stan; тѣмже възлюбленни вѣспрѣнѣмъ къ гѡспѡдоу мѡла вѣ **ДОНДЕЖЕ** врѣма

ИМАМЫ ὡς καιρὸν ἔχομεν 21v11Les; СВОИСТЪВНО
ЖЕ НѢСЪТЪ МОЩНО ДА ПОГОУВЫТЬ УЛКОВѢЖЬ
ДОНДЕЖЕ ЕСЪТЪ ВЪ ЖИВОТѢ ἕως οὗ ζῆ 50r25Krn;
ТЪУЮ ЗАКЛИНАЮ ТЕ ВЪ ВЮГА **ДОНДЕЖЕ** ЖИВЪ АЗЪ
ДА НЕ ИЗЫДЕТЬ Ѡ ОУСТЪ ТВОИХЪ СЛОВО СЕ ἕως
οὗ ζῶ 268r9Krn; ПОСТЪ ЕСЪТЪ ЛѢСТВИЦА МЫСЛЬНА
ИЖЕ ВЪЗВОЖДАЕТЪ ОУМЪ УЛКОВѢЖЬ **ДОНДЕЖЕ** ЖБО
ЖИВЕТЪ КЪ МЕНЕЪСЫ ἕως οὗ μὲν ζῆ 208r6Krn;
ДОНДЕЖЕ ОУЕШ ПОЖИВѢ СВАЩЕННОУЧЕЛНИКЪ
АХИЛІЕ БЛАГОУЧЪСТЫВЕНЕ И ПРАВОСЛАВЕНЕ НЕУЗСТИ-
ВЕНШЕ ἀριε ἕως μὲν λοιπὸν ἔζη 272v23Krn — Cf.
ДАЖЕ sub I (1.b), ДОКОЛѢ sub 2, ДОНЬДЕ sub 2

Nota: per err. pro НЕ ИДЕЖЕ: и тако
пространно БЛАГОВѢСТИТИ **ДОНДЕЖЕ** ИМЕНОВА
СЕ ХРИСТОУСЪ ДА НЕ НА УЖДЕМЪ ШСНОВАНИ
ЗИЖДЪ οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός R15,20 Karp
НЕ ИДЕЖЕ Slep

К(ДОНЬДЕ) S M(ДОНЬДЕ)

АГ

ДОПАСТИ, -падж, -падѣтз pf.

Bon Pog Dĉn

ѡagne; выпастъ; to fall to; – επιπίπτειν:
ЖЖА **ДОПАДЖ** МИ ВЪ ДРЪЖАВЪЗНИХЪ ИБО ДОСТОУАНИЕ
МОЕ ДРЪЖАВЪЗНО ЕСТЪ ΜΝѢ σχοινία ἐπέπεσάν μοι
Ps15,6 Bon Pog Dĉn – EXH — Cf. ПАСТИ

KSM

НА

ДОПИСАТИ, -пишж, -пишетз pf.

notVtš

*goiuiue; дописать; to write, to finish
writing; – :* ЗАПИСА СЕ СІА КНИГА ЮГДА ИДОШЕ
ТЪРЦИ НА ЦАРИГРАДѢ А **ДОПИСА СЕ** ЕГДА ГА ПРИЕШЕ
225v5Vtš – EXH — Cf. ВЪПИСАТИ, НАПИСАТИ

M

НА

ДОПЛОУТИ, -пловж, -пловѣтз pf.

Karp

*goiuloui, goiuliva; доплыть; to sail to, to
swim to; – pro διασώζειν:* А ПРОУНИМЪ ЖБО НА
ДЪЩИЦАХЪ А ДРОУГЫМЪ ЕЖЕ Ѡ КОРАВѢ И ТАКО
БЫСЪТЪ ВСѢМЪ **ДОПЛОУТИ** ДО КРАѢ διασωθῆναι
ἐπὶ τὴν γῆν A27,44 Karp
СПАСТИ СА Str Verk
– EXH — Cf. ИСПЛОУТИ

M

НА

ДОПОТНИКЪ 20v4Zag per err. v. ПОСТЪНИКЪ

ДОПРОВОДИТИ, -вождж, -водитз pf.

Str Karp Verk

*cūpovece (безбедно), ѡприоруѡи, сѡаси;
провести (безопасно), проводить, спасти; to
bring (safely through), to accompany, to save;
– διασώζειν:* СОТЪНИКЪ ХОТА **ДОПРОВОДИТИ**
ПАВЛА ШСТАВИ А Ѡ СЪВѢТА βουλόμενος διασῶσαι
τὸν Παῦλον A27,43 Karp Str Verk – EXH

SM

НА

ДОРИ part.

Lobk

оруи; даже; even; – ἕως: И СЖДИТЬ ПОСРѢДѢ
ЛЮДЫИ МНОГЫХЪ И РАСПРЫ ТЕРЪЗДЫА **ДОРИ**
ДАЛЕУЕ ἕως εἰς γῆν μακράν Mi4,3 Lobk – EXH

M

НА

ДОРИМЕДОНТЪ v. ДОРОУМЕДОНТЪ

ДОРОДИИ 78v14Ohr per err. v. ИЛИДОРОЪ

ДОРОДОМЕНТЪ v. ДОРОУМЕДОНТЪ

ДОРОМЕН(Ъ)ТЪ v. ДОРОУМЕДОНТЪ

ДОРОНТИИ v. ДОРОТЕН

ДОРОСТОЛЪ, -а m., nom. propr. loci

Stan

*Доросѡол; Доростол; Durostorum; – Δο-
ρόστολος, Δωρόστολος:* г. во североист. дел на
Долна Мизија, на јужниот брег од долниот тек на
р. Дунав (ден. Силистра, Бугарија): БѢАХЪ ЖЕ Ѡ
ДОРОСТОЛА ВТОРЫНА МОУСИНА ЕК ПОЛЕАУ
Доростόλου τῆς δευτέρας Μυσίας 203r17Stan;
БѢАШЕ Ѡ ГРАДѢ **ДОРОСТОЛА** МОУСИКИНСКЫНА
ФРАКИНА ЕК Δωροστόλου πόλεως Μυσίας τῆς
Θράκης 278r14Stan; ВЪ ТЪЖДЕ ДѢНЬ СВЕТЪИХЪ
МОУУКѢНИКЪ ДАСИНА И ЕЖЕ С НИМЪ ВЪ
ДОРОСТОЛѢ ἐν Δωροστόλῳ 67v12Stan; БѢСТА Ѡ
ГРАДѢ **РОДОСТОЛА** (sic) МАКЕДОНЬСКААГО ЕК
Доростόλου (var. Ροδοστόλου) τῆς Μυσίας 200v9Stan;

въ **родостолѣ** (sic) градѣ въ странѣ вторыи
месина ἐν Δωροστόλῳ τῆ πόλει ἐν τῆ χώρᾳ τῆς
δευτέρας Μυσίας 292v22Stan – EХН

М

НА

ДОРОТЕН, ДОРОФЕН, -ѣя m., nom. propr.

kalKrp kalOhr Stan

Дороѿей; Дорофей; Dorotheus; – Δωρόθεος:

1. свмчк, еп. на Тир, †ок. 362 во Одиспол при
имп. Јулијан Отстапник, 5./6.Iun., 9.Oct.: ·Ē· (Iun.)
свѣщеномъчъченика **доротея** Δωροθέου ἱερομάρ-
τυρος ἐπισκόπου Τύρου 159v3Krp; мѣсѣцѣ тогѣ
(Iun.) ·Ē· стрѣсть свѣтѣго **ѳеѿра** (sic, pro **доротея**)
ѣпкископа сирьскаго (sic) ἱερομάρτυρος Δωροθέου
ἐπισκόπου Τύρου 239r17Stan; въ тѣждѣ дѣнь (9.Oct.)
стрѣсть свѣтѣго **ѳеѿра** (sic, pro **доротея**)
ѣпкископа **доротея** прѣхвалныи моужь
ѣпкископъ бысѣтъ градѣ тирска тоῦ ἁγίου
Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου. Δωρόθεος 35v4.5Stan;
оулианъ оубиваше христіяны слышавъ
свѣтын **доротея** (sic) ωτιδε ᾧ тира Δωρόθεος
35v12Stan; си во прѣбогатыи и трѣблаженныи
доротея въ римѣ бысѣтъ римскою рѣчию
въспоминаниемъ встави Δωρόθεος 191v13Stan

2. св. мчк, еден од 20000 никомидски мчи,
†302, при имп. Диоклецијан и Максимијан, 28.Dec.
et 30.Sept.: въ тѣждѣ дѣнь (28.Dec.) свѣтѣхъ
мъчъченикъ ·ѠБ· иже в никомиди ... иже внѣ
ωгнѣ вставишъ ... воѣводѣ же зиновию (sic,
pro Ζήνων) сѣкроушено бысѣтъ лице и зѣби
камениемъ съ **доротеимъ** прѣпоситомъ и главѣ
оуѣкошѣ има сὺν Δωροθέῳ τῷ πραιποσίτῳ
99v10Stan; ·Л· (Sept.) стрѣтъ ... мардорню и
доронтию (sic) Μαρδονίου ... Δωροθέου 79r1Ohr

3. свмчк, презв., од друж. на св. Домнин, †307
во Цезареја Палестинска, при имп. Максимијан
Галериј, 5.Nov.: въ тѣждѣ дѣнь (5.Nov.) стрѣсть
свѣтѣхъ мѣчъченикъ домнины ... и **доротея**
и карѣрина и силвана Δωροθέου 56r10Stan

4. мчк, татко на св. Киријака, † со сопругата
Евсевија во Мелитина, при имп. Диоклецијан (284–
305), 26.Iul.: въ тѣждѣ дѣнь (26.Iul.) паматъ ... тою
родителю **доротея** и ѣвсевиѣ Δωροθέου 286v6Stan

EХН

Nota: per err. pro иеротеи: мѣсѣца тогѣ
(Oct.) ·Д· паметъ свѣтѣго **доротея** (sic, pro
иеротея) ... тыи ѣдин бѣ ѿ дѣветы свѣ-
тилникъ на ариѣвѣ ледѣ тоῦ ἁγίου Ἱεροθέου 30r2Stan
S(доротея) НА

ДОРОФЕН v. **ДОРОТЕН**

ДОРОФЕМЪ v. **ДОРОУМЕДОНТЪ**

ДОРОУМЕДОНТЪ, -а m., nom. propr.

kalKrp kalOhr kalKarp Stan

Доримедонѿ; Доримедонт; Dorimedon;

– *Доримѣдон:* св. мчк, †276 во Антиохија
Писидиска, при имп. Пров, 19. et 29.Sept.: ·ѠИ·
(Sept.) свѣтѣхъ мѣчъченик трофима савѣфия
и **доримедонта** Доримѣдонτος 142v25Krp,
доромензтоу 76v19Ohr, мѣсѣца тогѣ (Sept.)
·ѠИ· стрѣсть свѣтѣхъ трофима **дорумента** и
саватияна ти свѣтын мѣчъченици вѣше
при цѣсарѣствѣ прововѣ Доримѣдонτος 19r11Stan;
дорумендон (sic) вѣше старѣ градѣ того ὁ δὲ
Доримѣдон 19r22Stan; (29.Sept.) стрѣтъ свѣтѣхъ
мѣчъченикомъ трофимѣ и **дородоментѣ**
78v18Ohr; — ·КѠ· (Sept.) свѣтѣхъ мѣчъченикъ
... трофима **доротея· домента** (sic, pro
дородоментѣ) Доримѣдонτος 83r11Ohr, **доромента**
112r9Karp – EХН

K(дорумѣдонт) S

НА

ДОРОУМЕНДОН v. **ДОРОУМЕДОНТЪ**

ДОРОУМЕНТЪ v. **ДОРОУМЕДОНТЪ**

ДОСА, -зи m., nom. propr.

Stan

Доса, Дусан; Доса, Дусан; Dosa, Disan;

– *Досѣс,* var. *Дησᾶς:* свмчк, еп. во Персија, †362
или 364 при имп. Сапор II, 9.Apr.: ѣпкископа
[и]ливодѣра и **досоу** и маринава презвитера и
вса сѣщѣ въ ѣтѣ оустрои Досѣс (var. Δησᾶν)
186v9Stan; вънегда же хотѣше оумрѣти ѣпки-
скопъ [и]ливодѣрь **досоу** презвитера постави
въ себе мѣсто Досѣс (var. Δησᾶν) 186v12Stan;

ДОСАНА (sic) поставишж ѣпкнскѡпомь Δοσάν (var. Δησάν) 186v16Stan – EXH

Ø

КТ

ДОСАДА, -зи f.

Grig Lobk parOrb Zag Šaf Krn

1. *бесчестіиe, срамоїа; бесчестье, позор; dishonour, disgrace*; – *ἀτιμία, ὕβρις*: егда придетз нечустивои въ глѣбинѣ злѡу нерадїтз находитз же емоу **ДОСАДА** и поношенїе ἀτιμία Pr18,3 Grig Lobk, **ДОСАДЖ** Orb] нерода Hlud; сз христомз братиe пропати бѣдѣмз похоти вса распензше прѣтрьпимз **ДОСАДЖ** и проужж рѣгзи да славни же бѣдемз 11v6Šaf 36r4Zag; страстєи ти **ДОСАДЗИ** тварь се зраши всѣ измѣнѣше са гсподуи не могѣше видѣти на крѣстѣ висаща та милосрѣдааго спкѣса τὴν τοῦ πάθους σου ὕβριν 11r31Šaf] досаждение 39a24Orb — Cf. бє(с)уѣствованїе, бє(с)уѣстїе sub 1, досаждение sub 1, нерода, нечустїе, нечусть

2. *искушение; искушение; temptation*; – *πειρασμός* (Krn): въ истинѣ зла зыма бѣ и никогда такоу мнѡжѣ лютѣишю иже бѣхѡ члѡвѣцы въ зымѣ ω **ДОСАДЫ** бѣсовскыє ἀπὸ τοῦς πειρασμοῦς τοῦ δαίμονος 16v24Krn — Cf. бѣда sub 3, искоусз, искоушенїе, напасть

EXH

SM

НА

ДОСАДИТЕЛЕВЗ adj. poss.

Lobk parOrb

на надмен, орзок човек; надменного, наглого человека (gen.); *of a haughty, insolent man*; – *τοῦ ὑβριστοῦ*: ωυи **ДОСАДИТЕЛЕВѢ** жзыкь неправедень рѣцѣ же проливажши крѣвь праведнаго ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ Pr6,17 Orb Lobk – EXH

S

НА

ДОСАДИТЕЛЬ, -лѣ m.

Slep Karp Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Les

наомен, орзок человек; надменный, наглый человек; a haughty, insolent man; – *ὑβριστής*: дѣнь бо гсподѣнь савапта приходит на всакого **ДОСАДИТЕЛѢ** и грьдааго ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν Is2,12

Lobk Grig Orb; прѣдасть а вогъ въ неискоушенъ змъ теорити недостоина ... вѡгомрьскыа **ДОСАДИТЕЛА** величѣвыа грьдыа ὕβριστάς R1,30 Karp, **ДОСАТЕЛА** (sic) Slep; ѡко вѣрна ма имѣа положи въ слоужбѣ бывша ма иногда хоулиника и гонителѣ и **ДОСАДИТЕЛѢ** ὕβριστὴν 1T1,13 Karp Slep107r11] om. Slep75v21; лзче кроткодѡушенъ смѣрениемъ неже иже раздѣлить користь съ **ДОСАДИТЕЛИ** μετὰ ὑβριστῶν Pr16,19 Orb Grig Lobk, съ **ДОСАДИТЕЛѢ** Hlud; дома **ДОСАДИТЕЛЬ** разарѣеть гсподѣ оїкоу ὕβριστῶν Pr15,25 Hlud Grig Lobk Orb; видѣнїемъ оутѣшителе ωвразомкѣ же **ДОСАДИТЕЛЕ** ὕβρισταί 89v8Les; постиже рѣцѣ **ДОСАДИТЛИ** (sic) грьдагѡ оусѣченїемз соуда 218c4Vtš – EXH

KSM

НА

ДОСАДИТИ, -саждж, -садитз pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Slep Grig Lobk parOrb parHlud Zag Les Krn

1. *КОМОУ, ЧЕСОМОУ, КОГО навреди, ѡнижи, обесчестїи, ѡсрамоїи; оскорбить, унижить, обесчестить, опозорить; to insult, to humiliate, to dishonour, to degrade*; – *ὕβριζειν, ἐνοβρίζειν, ἀνθυβρίζειν, ἀτιμάζειν*: прѣдадать и жзыкѡмъ и поржгажт са емоу и **ДОСАДАТЬ** и и заплюжть и ὕβρισθήσεται L18,32 Krp, **ДОСАДЖТЬ** емоу Dbm Dbj Rad Krat] оукореть его Mkd; они же и сего бивыше и **ДОСАЖЪШЕ** емоу поустиж и тыщѣ ἀτιμάσαντες L20,11 Dbm Dbj Krp, **ДОСАДИША** емоу Rad Krat; а проуни емьше равы его **ДОСАДИША** имь и изьбишж а ὕβρισαν Mt22,6 Dbm Dbj Jov, **ДОСАДИШЖ** и изьбишж Krp] оукориша Rad Krat Mkd; **ДОСАДИХЖ** емоу ἠτιμάσθη Is53,3 Hlud, **ДОСАДИШЖ** емѡ Grig Lobk Orb; аще во досаженїемъ **ДОСАДИШИ** емоу соугоубо са еси шклеветаль ἐὰν γὰρ ὕβρισθεῖς ἀνθυβρίσης 52r12Les; **ДОСАЖЪИ** [оу]вогоу сыгрѣшаеть ὁ ἀτιμάζων πένητας Pr14,21 Hlud] досаждаатз оубогоу Grig Orb, досаждажи оубогомѡ Lobk; тѣмзже прѣдастз ж вогъ въ похоти срѣдзцз ихз въ нечустѡтж **ДОСАДИТИ** же тѣлесемз ихз въ себѣ си ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν R1,24 Slep] досаждати са тѣлєси ихъ въ себе Karp; не **ДОСАДИМЪ** имени свѣтѡмоу егѡ наречѣнѡмоу въ насѣ μη ἐνοβρίσωμεν τὸ ἄγιον αὐτοῦ ὄνομα 125v20Les ● *ptc.* навреден, понижен,

обесчестен: всѣ тварь вкоупѣ влѣдѣицѣ
ДОСАЖЬШОМОУ колѣбаше сѣе камене распада
са пѣсньми величаемъ пѣснι ομοῦ τῆς κτίσεως
δεσπότηу таῖς ὕβρεσι συγκλονουμένης 64v6Zag
ДОСАЖДАЕМОУ 42v24Šaf 77d22Orb — Cf. бє(с)-
УЬСТВОВАТИ, ДОСАЖДАТИ sub 1, ОУКОРИТИ

2. КОМОУ *искуша; искусить; to tempt; –πειράζω* (Krn): сы выше на искъшеніе ꙗко дѣволъ
емъ позабидѣ и проси оу вогла да емоу **ДОСАДИТЬ**
да видѣиѣ аще и вѣ напастѣхъ любитъ вогла
на τὸν πειράζην 80v9Krn — Cf. ИСКОУСИТИ ● *измачи;*
измучить; to torment; – πειράζω (Krn): и понеже
ты емъ **ДОСАДИШЕ** и затвори се ради именемъ
христовѣмъ вѣсхотѣ и тѣ вѣздати имъ праведнѣ
τὸν ἐπειράξαν 272r11Krn — Cf. ДОСАЖДАТИ sub 2

3. КОМОУ *повреди, нанесе повреду; повре-*
дить, причинить вред; to hurt, to harm; – βλάπτω
(Krn): вогла во посла архистратига миханла и за-
гради оуста лѣвомъ и не **ДОСАДИШЕ** емъ ни чтоже
пророкъ данїилъ δὲν ἐβλάφθη οὐδεποσῶς ὁ προφήτης
Δανιήλ 235v24Krn — Cf. ВРѢДИТИ, ОБИДѢТИ

ЕХН

KSM

НА

ДОСАЖДАТИ, -саждаж, -саждаетъ ipf.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd Slep Str Karp Verk comPsalt
Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Les Krn

1. КОМОУ, УЕСОМОУ, УЬТО *навредува,*
укорува, бесчестїи, срамоїи; оскорблять, поно-
суть, бесчестить, позорить; to insult, to revile,
to dishonour, to degrade; – ὕβριζειν, ἐνοβρίζειν, λοι-
δορεῖν, φανλίζειν, ἀνθυβρίζειν, ἀτιμάζειν, διασύρειν:
оу чинтелю сна глагола и намъ **ДОСАЖАЕШИ** ἡμᾶς
ὕβριζεις L11,45 Mkd Dbm Dbj Krp Krat и ни кориши
Rad; прѣдстоюще и рѣшоу архiereю лы вожню
ДОСАЖДАЕШИ τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς A23,4
Verk Str и кориши Karp; иже вѣ законѣ хвалиши
са прѣстѣплениемъ закона воглоу **ДОСАЖАЕШИ**
τὸν θεὸν ἀτιμάζεις R2,23 Karp Slep; невѣрнѣж и хлнѣж
υλοуѣкзи **ДОСАЖДАЖИЖ** ἡζζикомъ вѣробавшимъ
διασύροντας τὰ ἔθνη πιστεύσαντα comPs65,12 Bon Pog;
егда во вѣрныи видитъ нечѣстивѣа **ДОСАЖДАЮЩА**
воглоу таетъ жалостнѣж ἐνοβρίζοντας τὸν θεὸν
comPs118,158 Pog Bon; τω не излѣзе ли семен и

ДОСАЖАШЕ δαδвѣдоу цѣсарю ἐλοιδόρει τὸν
βασιλέα Δαβὶδ 53r7Les; не имаши во дълготрѣпнїа
ГОТОВЬ ЕСКТЫ НА РАЗВРАЩЕНИЕ ... НАГЛО НА КОТКОРЖ
РАЖДИЗАЕТ СА ДОСАЖЕНИЕМЪ **ДОСАЖАЕТЪ** ὕβριζόμενος
ἀνθυβρίζει 161r4Les; разоумѣветъ праведнѣи
срѣдѣца нечѣстивѣж и **ДОСАЖАЕТЪ** нечѣстимъ
ω злѣхъ фанлίζει ἀσεβεῖς ἐν κατοῖς Pr21,12 Grig Lobk
Orb Hlud; тѣмъже и прѣдасть а вогла вѣ похотъ
срѣдѣцѣ ихъ и вѣ нечѣстотъ **ДОСАЖАТИ СА** тѣлеси
ихъ вѣ себе ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν R1,24 Karp
ДОСАДИТИ же тѣлесемъ ихъ вѣ сѣбѣ си Slep; сгрѣшнѣ
ти **ДОСАЖАЖ** сжсждѣ плѣты моеѣ ἐνουβρίσας τὸ σκεῦος
94v24Zag, сзгрѣшнѣхъ и вѣрѣгахъ **ДОСАЖАЖ** 79v2Šaf
порѣгавъ 112d37Orb 39r32Hlud ● *ptc.* навредуван,
понижуван, бесчестен: слѣнѣ помрѣе не трѣпа
зрѣти воглоу **ДОСАЖАЕМОУ** θεὸν ὕβριζόμενον 154v10Zag
128r33Šaf 176d24Orb 107v25Hlud; или ꙗко самого
вогла смѣренна не видѣхом ли да и мы **ДОСАЖАЕМИ**
и стѣжлѣми не дивїаемъ ὕβριζόμενοι 90v24Les ● *ptc.-subst.*
ДОСАЖДАМИ – ἐπιπλήκτης: и сами са прѣдпоу-
таемъ и вѣси пауе тѣхъ мѣдрѣши есмы и вѣси
игоумени и вѣси властеле и вѣси наказателе и вѣси
ДОСАЖАЖИ и вѣси законодавци πάντες ἐπιπλήκται
90r5Les — Cf. бє(с)-УЬСТВОВАТИ, ДОСАДИТИ
sub 1, КОРИТИ, НЕЧѣСТОВАТИ, ПОРѢГАТИ

2. КОМОУ *мачи, измачува; мучить, тер-*
зать; to torment, to torture; – καταπιέζειν; πειράζω
(Krn): вѣпадохъ вѣ стрѣстнѣа волѣзнь и вѣ
веществнѣа тла и ѿтолѣ и до кыднѣ врагъ
ми **ДОСАЖАЕ** καταπιέζει με 110a38Orb 36r26Hlud,
ДОСАЖАЕТЪ 75v11Šaf; вѣставлѣетъ и езыци и
намъ **ДОСАЖАЮТЬ** НА ВѢСАКЪ дѣнь мѣс пѣраζου
248v3Krn — Cf. мѣчѣити ● *ἰοσιταῦνα зрубо со*
некозо; обходиться зрубо с кем-л.; to treat sb
harshly; – πειράζω (Krn): глагола емоу
агара повѣгвхъ ѿ господѣ мою сарроу ꙗко
многаа ми **ДОСАЖАЕТЪ** πολλὰ με πειράζει 227r25Krn
(cf. Gn16,8) – ЕХН — Cf. ДОСАДИТИ sub 2

KSM

НА

ДОСАЖДЕНИЕ, -ниѣ n.

Apost Psalt Parim Triod Vtš Les

1. бесчестїие, срамоїа; бесчестье, позор;
dishonour, disgrace; – ἀτιμία, ὕβρις: исплзни лица

и҃хъ **ДОСАЖДЕНИЯ** ἀτιμίας Ps82,17 Bon Pog Rdm Dĕn; слава прѣмѣдрнїи наслѣдѣдѣтв нечѣстивїи же възнесѣтъ **ДОСАЖДЕНИЕ** ἀτιμίαν Pr3,35 Grig Orb, възнесѣтъ са съ **ДОСАЖЕНЕМЬ** Lobk; **ДОСАЖЕНИЕМЬ** и мѡукою испитаимкѡ него ѡбρει Sap2,19 Vtš] поржгомь Lobk; прїидеть **ДОСАЖЕНІЕ** и мѡкы и помѣнетъ страсти спкѡсовы ѡбρις 213r22Les; гѡсподѡ възпи ношен порѡфирѡ **ДОСАЖЕНИЯ** прѣдѡ распатнемь порѡфѡран ѡбреѡς 96r14Bit 123v15Zag] поржганиа 136b31Orb 64r39Hlud; sim. **ДОСАЖДЕНИѢ** 119v23Zag 99v18Šaf 131d1Orb 60v37Hlud; славыце на нечеци **ДОСАЖЕНІА** ради влѡдѡубынего своѡ свѣтлость въ тѡмъ прѣложи ди' ѡбριѡ тоѡ δεσπѡτου 97v6Les; сего ради прѣдѣстѡ ѡ вогъ въз похоти **ДОСАЖДЕНИЮ** εις πάθη ἀτιμίας R1,26 Slep; нѡ прѣде пострадѡвше съ **ДОСАЖЕНЕМ** ... дрѡзнѡхомъ ѡ вѡзѣ нашемъ глѡголѡти к вамъ евлѡнгелие вѡжне пропѡθѡντες καὶ ѡбριθѡντες 1Th2,2 Karp ◆ **ДОСАЖДЕНИЕ ПРИАТИ** – ἀτιμιάζεσθαι, ἐνοβρίζεσθαι: ѡко имене ради исѡвѡхристѡва спѡдѡбишѡ са **ДОСАЖЕНІЕ ПРИЖТИ** ἀτιμιασθῆναι A5,41 Vran; влѡдѡйка **ДОСАЖЕНІЕ** на крѡстѣ тебе ради **прижѣ** δεσпѡтѡς ἐπὶ σταυροѡ διὰ σε ἐνοβρισθѡ 97v8Les — Cf. бѣ(с)ѡбствовање, бѣ(с)ѡбствие sub 1, досада sub 1, нерода, нечѣстие, нечѣсть, поржганне, поржгъ • *тѡешкоѡиѡја, мака; затруднение, беда; difficulty, trouble*; – ѡбриς: мѡжне видѡ ѡко съ **ДОСАЖЕНЕМЬ** и съ многоа тѡщѡта ... хошетъ быти плавание метѡ ѡбреѡς A27,10 Karp Str Verk; подѡбаше бо вы мѡжне послоушати мене не ѡвести са ѡ крита и извыти **ДОСАЖЕНИѢ** тѡщѡты тѡн ѡбριѡ таѡтѡν A27,21 Karp Str Verk — Cf. бѣда sub 1

2. *горделивостїи, наменосїи; гордость, наменность; pride, haughtiness*; – ѡбриς: идеже аще внидетѡ **ДОСАЖЕНІЕ** тоѡ и ѡкоренне ѡбриς Pr11,2 Lobk Orb Hlud Vtš(ter); **ДОЖДЕНИЕ** грѡдыхъ смѣра ѡбριѡ Is13,11 Orb Grig Lobk Hlud; низложи ѡумъ беззаконни гѡсподѡ и грѡдо **ДОСАЖЕНІЕ** смѣривъ 150d8Vtš; разѡмѣатѡ възчн людѡе ... на **ДОСАЖДЕНИЕ** и възсокомъ срѡдѡщемъ глѡголѡше ер' ѡбρει Is9,8 Grig Lobk Orb Hlud — Cf. величанне, възвзшение, възнесение sub 2, възношение sub 3,

взисѡта sub 4, възшение, грѡдость, грѡдзини, грѡдѣние, прѣзорьство, разгрѡдѣние

KSM

НА

ДОСАНЪ 186v16Stan v. ДОСА

ДОСЕЛИ v. ДОСЕЛѢ

ДОСЕЛѢ, ДОСЕЛИ adv. temp.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk orDĕn Lobk parHlud Bit Stan prolVtš Les Krn

Formae: **ДОСЕЛѢ** in Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Dĕn Lobk Hlud Bit Stan Les Krn; **ДОСЕЛИ** in Rad Krp Slep Str Vtš

до сеѡ; до сих пор; until now, so far; – *ѡс ѡрти, ѡс тоѡ нѡн, ѡхри тоѡ нѡн, ѡхри тоѡ деѡро, мѣхри (каѡ) нѡн, мѣхри тоѡ нѡн, мѣхри тѡс сѡмерѡн; ѡс тѡра, тѡра, ѡс тѡра, ѡпѡ тѡра* (Krn): ѡтѡць мѡи **ДОСЕЛѢ** дѣлаеть и азѡ дѣлаѡ ѡс ѡрти J5,17 Dbm Krat, **ДОСЕВѢ** (sic) Dbj, **ДОСЕЛИ** Krp; вѡдетъ же тогда сѡкрѡбъ велиа ѡкаже нѣсть билѡ ѡ наѡлаа възсего мира **ДОСЕЛѢ** ѡс тоѡ нѡн Mt24,21 Rad(bis) Dbj Jov, **ДОСЕЛИ** Krp] до кѡнѣ Krat Mkd; ты сѡлюде доброѡ вино **ДОСЕЛѢ** ѡс ѡрти J2,10 Dbm Dbj, **ДОСЕЛИ** Krp; ѡко множицеѡ възнѡдихъ са прити к вамъ и възѡра-ненъ выхъ **ДОСЕЛѢ** ѡхри тоѡ деѡро R1,13 Karp Slep; ѡ при-ѡщени вашемъ въ евлѡнгелии ѡ прѡваго дѡне **ДОСЕЛѢ** ѡхри тоѡ нѡн Ph1,5 Karp Slep; славно (sic, pro с лаваномъ) жиѡз и ѡкѡснѣхъ **ДОСЕЛѢ** ѡс тоѡ нѡн Gn32,5 Lobk Hlud] до кѡнѣ Vtš; иже и **ДОСЕЛІ** [ѡ]ѡсѡтъ сѡхраненїе царѡствоѡѡщѡмоѡ грѡдѡѡѡ болѣзнемъ и рѡтемъ прогнаниѡ мѣхри (каѡ) нѡн 189c27Vtš; ѡто подѡше иже с нами и **ДОСЕЛѢ** свѣтѡ выѡше кѡрниа выѡе тѡма мѣхри тоѡ нѡн 58v7Stan; и бесчисльнаа ѡюдѡса дѡиствоѡѡща и **ДОСЕЛѢ** въ слава хриѡстѡѡ вогѡѡ кѡшѡмоѡ мѣхри тѡс сѡмерѡн 71v25Stan; ѡакѡв же плаѡет са еѡ радѡи **ДОСЕЛѢ** по всѡ дѡни ѡхри тоѡ нѡн 256v5Les; ѡѡителю **ДОСЕЛЕ** те искаше ѡѡденѡ да те каменїемъ поѡыють ѡпѡ тѡра 55r13Krn, sim. 55v10 et 58r3Krn; когда **ДОСЕЛѢ** ѡѡеницы тѡра 55r15Krn; ты **ДОСЕЛѢ** ме глѡголѡше сѡрна вѡжїа **ДОСЕЛѢ** испѡѡдоѡеши хриѡста ѡс тѡра ... ѡс тѡра 142v25.26Krn — Cf. нзинѣ (до ~) KSM(сели, селѣ) НА